

11 พฤศจิกายน ๒๕๒๕

รายเดือน

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

ที่นั่นมี ขยะขาย

แผ่นดินพระนั่งเกล้าฯ

เป็นการรวบรวมหลักฐานที่กระจัดกระจายอยู่ในเอกสารทั้งฝ่ายไทยฝ่ายเทศ แล้วเรียบเรียงออกมาให้เห็นสภาพเหตุการณ์เป็นจริงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อันยังไม่สู้กระจ่างชัดในหมู่ประชาชนคนไทย

เล่มละ ๕๐ บาท

วอลเตอร์ เอฟ. เวลลา แต่ง
นิง ทองโสภิต แปล

สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย

จุฬา ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๗๖๒๒

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

รายเดือน

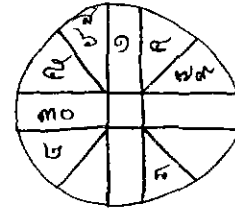
เจ้าของ : นายป๋วย อึ๊งภากรณ์
 แทนสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
 ประธานคณะกรรมการ : นายสุทัศน์ ธีวรัตน์
 คณะกรรมการ : นายจักรกฤษณ์ นาคสุภา นาย
 นรนิติ เศรษฐบุตร นายวารินทร์ วงศ์หาญเชาว์
 นายวีระยุทธ วิเชียรโชติ นายขงยุทธ ยุทธวงศ์
 บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

สำนักงาน : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคม
 สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ถนนพญาไท
 จุฬาลงกรณ์ ๒ พระนคร โทร. ๕๑๖๒๒

คณะผู้จัดทำ

“สังคมศาสตร์ปริทัศน์” รายเดือน

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี	บรรณาธิการและเลข านุการคณะกรรมการ
นายชวลิต บัญญาลักษณ์	ผู้จัดการ
นายวีระสวัสดิ์ วงศ์พิพัฒน์	ผู้ช่วยฝ่ายบรรณาธิการ
นายสันติ เต็กสุขุม	ผู้ช่วยฝ่ายศิลป์
นายพิภพ ธงไชย	ผู้ช่วยฝ่ายเลขานุการ
นายพิชิต จงสถิตยวัฒนา	บรรณาธิการร่วมฝ่าย นักศึกษาระดับภาค การศึกษาลัง

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

ฉบับ มีนาคม

ที่ท่านเห็นข้างบน ไม่ใช่ป้ายโฆษณาหนึ่ง แต่เป็นดวง
 ของสมเด็จพระพุทธเจ้าโต (ขรวัด) ในปี ๒๕๑๕
 นี้จะครบรอบ ๑๐๐ ปีของท่าน พระมหาเสฐียรพงษ์
 ปัดเจนโฉม ได้เขียน ร้อยปีแห่งสมเด็จพระพุทธ
 เจ้าโต เสนอแก่มุมชีวิตในวัด เมื่อ ๑๐๐ ปีก่อน
 เป็นที่น่าสนใจแก่ทั้งคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่

ฉบับหน้าจะเป็นเรื่องหลายรส สืบเนื่องมาจากฉบับ
 “การวิจัยหรือการจารกรรม” ซึ่งเวทย์ ประมวญ
 วิจารณ์ เขียน นกวิจัยสายลับหรือนกวิจัยทางวิชาการ
 บทวิเคราะห์ ภาพยนตร์ต้องห้าม ที่ถูกคณะกรรมการ
 เช่นเซอร์ห้ามฉายในเมืองไทยภายในปี ๒๕๑๔ โดย
 เสถียร จันทิมาธร บรรณาธิการเรื่องความฝัน
 ในหอแดง คนกับสังเวคล้อมเรื่อง รอดดิในนครหลวง
 เพราษ โลกที่สามเรื่อง ชีวิตในโรงพยาบาล
 ไรคดี และ นีออน สนิทวงศ์ นักประวัติศาสตร์
 วิจารณ์หนังสือ แผ่นดินพระนั่งเกล้า ฯลฯ

ท่านจะเลือกอ่านรสไหน

สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

อพ. ๖ ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๑๖๒๒

เริ่มเปิดบริการทำผู้อ่านอีกครั้งหนึ่งแล้ว

วันธรรมดา	๘.๓๐ น.	ถึง	๑๗.๐๐ น.
วันเสาร์	๘.๓๐ น.	ถึง	๑๒.๐๐ น.
วันอาทิตย์ และ วันหยุดราชการมีค			

ขณะนี้กำลังเตรียมจัดพิมพ์หนังสือใหม่ และหนังสือเก่าที่ขาดตลาดไปแล้ว

ขอเชิญท่านติดต่อขอรายการหนังสือ หรือแวะรับได้ตลอดเวลาที่本刊การ

ธนาเขต เขตไปรษณีย์ ทส่งขอหนังสือของสำนักพิมพ์และสมัครเป็นสมาชิก สังคมศาสตร์ปริทัศน์

โปรดส่งจ่าย ในนาม ผู้จัดการสำนักพิมพ์สังคมศาสตร์ ๗ ป.ช. รongเมือง

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

รายเดือน ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕

- ๔ ในเล่ม
- ๖ จดหมายถึงบรรณาธิการ
- ๑๑ บทนำ

บทความจากปก

วิโรจน์ กลั่นเป่า	๑๒	ทศวรรษแห่งความผิดหวังของชาวเอเชีย
อุทัย คุลยเลขห/จิตรกร. หังเกษมสุข	๒๒	ความพุ่มเพุยกับโลกวันพรุ่งนี้
ธัญญา สลอนันต์	๓๐	การปฏิวัติสังคมในประเทศยากจน
สุชาติ ประสิทธิ์วีรดิษฐ์	๓๘	ลูกมากจะยากจน
วีระประวัติ วงศ์พัวพันธ์	๔๔	โลกที่สาม สลัม
	๕๖	สภาวิเทศน์/คนชนกลางของไทย (ต่อ)
ชอว์จ แฉกสัน	๖๖	พี่น้องโซลัดแดค

มยุเรศ วรวิโรจน์	๒๑	ร้อยกรอง/ลมหายใจ
วีระ ศิริอาษาวัฒนา/ศิพรอม ไชยวงศ์เกียรติ	๓๑	ร้อยกรอง/ดาว และ น้ำฟ้า
วานิช จรงกิจอนันต์	๔๒	ร้อยกรอง/เกิด
สุชาติ สวัสดิ์ศรี	๔๘	กวีต่างแดน/กวีแห่งโลกด้อยพัฒนา
สุจิตต์ วงษ์เทศ	๖๔	เรื่องสั้น/เมาน์เทนเรเวนนอก
กมล กมลตระกูล	๘๐	กวีแห่งลม/สำคัญการพัฒนา
จินดา เทียนเมธ	๘๔	คนกับสิ่งแวดล้อม/ปลาทุในยุคลพัฒนา

- ๕๒ **วิจารณ์หนังสือ**
- ๕๕ **ข่าวในวงการหนังสือ**
- ๑๐๑ **บรรณาธิการ**

ผู้วิจารณ์หนังสือ น. ณ ปากน้ำ ชลธิชา สัตยาวัฒนา

ข้อคิดเห็นใด ๆ ในหนังสือนี้ ย่อมเป็นของผู้เขียน มิใช่เป็นทัศนะของสมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย ส่วนลิขสิทธิ์ของบทความเป็นของ "สังคมนศาสตร์ปริทัศน์" การตีพิมพ์ซ้ำ ต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบก่อน "สังคมนศาสตร์ปริทัศน์" ออกนี้ละ ๑๒ ฉบับ จำหน่ายปลีกตามร้านทั่วไป เล่มละ ๔ บาท (กระดาษปอนด์) ๕ บาท (กระดาษปรู๊ฟ) สมาชิก ค่าบำรุงปีละ ๕๐ บาท โดยส่งธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาวิภาวดีรังสิต (ส่งไปรษณีย์พร้อมเมือง)

ใบลุ่ม

๑๒๒๒๒๒

ประเทศยากจน ในส่วนที่เป็นเอเชีย (ยกเว้นญี่ปุ่น) แอฟริกา และลาตินอเมริกานั้น คำว่า พัฒนา หมายถึงการทำสิ่งใดก็ตาม ที่จำต้องมีผลดี อันหมายถึงความก้าวหน้า หรือการเลิกเป็นชาติ ที่ล้าหลัง โดยนำวิธีการของประเทศที่ก้าวหน้าในเทคนิควิทยาการ ต่าง ๆ มาปรับปรุง แต่การพัฒนาในประเทศที่ยากจนบ่อยครั้งมัก ต้องปล่อยให้เป็นเรื่องของชาวต่างประเทศผู้มาลงทุน การนำทรัพยากรในท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ จึงมักคำนึงถึงผลประโยชน์ในด้านกำไรของเขา มากกว่าจะนึกถึงหลักเกณฑ์อื่น ๆ อันจะเกิดผล ตามมา เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากร หรือปัญหาในทางนิเวศวิทยา

การนำเสนอว่าด้วย ประเทศด้อยพัฒนา ในฉบับนี้ ส่วนหนึ่ง เป็นผลงานของ นายพิชิต จงสถิตยวัฒน์ นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้เป็น บรรณาธิการร่วม หาบพ ความต่าง ๆ และแสดงทัศนะร่วมกับบรรณาธิการ สมัยก่อน เมื่อ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ จะกลายมาเป็นรายเดือน เราเคยจัดทำ ฉบับนิสิตนักศึกษาและฉบับบัณฑิต โดยให้นิสิตนักศึกษาจาก มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจัดตั้งคณะ บรรณากร ร่วมแสดงทัศนะและร่วมจัดทำประจำภาคการศึกษา เมื่อเริ่มออกเป็นรายเดือน ลักษณะการออกหนังสือรายเดือน ทำให้รูปแบบและกำหนดการออกเร็วขึ้น การจัดทำฉบับนิสิตนัก ศึกษาแต่เดิม จึงได้เปลี่ยนมาเป็นใหม่ บรรณาธิการร่วม อันจะ ผลัดเปลี่ยนจาก นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วทั้งงาน หนังสือมาร่วมจัดทำ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับนี้จึงถือเหมือนเป็น ฉบับนิสิตนักศึกษาแต่เดิม ผู้เขียนที่มั่งเรื่องลงในฉบับนี้ ส่วนใหญ่ ยังเป็นนิสิตนักศึกษาอยู่ทั้งในและนอกประเทศ วิโรจน์ กลั่นเป่า ผู้เขียน ทศวรรษแห่งความนึกหวังของชาวเอเชีย กำลังเสนอวิทยาน ิพนธ์ปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้แปล ความสัมพันธ์กับโลกวันพรุ่งนี้ อุตัย ดุลยเกษม เป็นนัก ศึกษามหาวิทยาลัยลีดส์ ประเทศอังกฤษ จิตรกร ตั้งเกษมสุข นักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร รัชัญญา ผลอนันต์ นักศึกษาทางสังคมศาสตร์จากญี่ปุ่น อภิญญา จรูญพร ผู้แปล สัมภาษณ์ พี่น้องโซลัดแดท ก็เพิ่งสำเร็จการศึกษาจากสถาบัน พัฒนบริหารศาสตร์ ฯลฯ

งานทางร้อยกรองฉบับนี้ ส่วนใหญ่ก็คัดเลือกเอาจากงานของ นักศึกษา วีระ ศิวินาชาวัฒน์ เป็นนักศึกษาคณะเกษตร มหา วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วานิช จรงกิจอนันต์ นักศึกษาคณะจิตร กรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร วิสา ถัญทัพ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ฝากเงิน
อัญมณีและทองคำ
200 บาท
ปลอดภาษีตลอดปี
ที่ตู้ นรภัย

“ธนาคารแห่งความนิยม
ของปวงชน”

ธนาคาร
กรุงศรีอยุธยา
จำกัด

เพลินจิต พระนคร โทร 58011

จ.ม.ป.ก.

ขอทราบ

ผมได้รู้ข่าวจากเพื่อนนักศึกษาคณะหนึ่งทีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าเจ้าหน้าที่แผนก ๕ เอกสารหนังสือพิมพ์ ดำรวจสันติบาล ได้มีจดหมายมาถึงคุณ ไม่ทราบว่าเป็นเรื่องอันใด ผมเชื่อดีและให้กำลังใจ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มาเสมอ และจะต่อสู้ในทางกำลังน้ำใจต่อไป ถ้าไม่เป็นการทะเลาะถ่วงถ่วงเกินไป จะกรุณาแจ้งให้ผมและผู้อ่าน

5/1

แผนก ๕ (เอกสารหนังสือพิมพ์)
กองกำกับการ 3 ตำรวจสันติบาล
4 มกราคม 2515

เจริญชนเป็นทางราชการ

บรรณารักษ์กองหนังสือพิมพ์ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์"

ด้วยมีราชการจะมอบหมายเกี่ยวกับเรื่องราวในหนังสือพิมพ์สังคมศาสตร์ปริทัศน์
ประจำเดือนพฤศจิกายน 2514

จะรับ จึงขอร้องให้ท่านไปมอบหมายข้างเจ้าที่แผนก ๕ (เอกสารหนังสือพิมพ์)
กองกำกับการ 3 ตำรวจสันติบาล ในวันที่ 6 มกราคม 2515 เวลา 10.00 น. หากขัดข้อง
โปรดไปแจ้งให้ทราบด้วย.

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจโท *[Signature]*

(นรินทร์ วรพัญญู)

สารวัตรแผนก ๕ (เอกสารหนังสือพิมพ์)
กองกำกับการ 3 ตำรวจสันติบาล

ทั่วไปได้ทราบเรื่องบ้าง ก็จะเป็นพระคุณอย่างขี้ขี้ ผมหวังว่าคงไม่มีเรื่องร้ายแรงอันใด ถึงกับห้ามปรามหรือปิดหนังสือ อันมีสาระประโยชน์ในทางวิชาการและสิทธิในเชิงวิพากษ์วิจารณ์เล่มนี้ไปเสีย ตามความเข้าใจของผม ขณะนี้ก็มีหนังสือของคุณเป็นที่คณะที่เด่นต่อทั้งทางราชการและนักศึกษาประชาชนเหลืออยู่ก็เพียงเล่มเดียวเท่านั้น

บุญมา สะโอรณ

คณบดีรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เจ้าหน้าที่แผนกเอกสารหนังสือพิมพ์ ได้ทำตามหน้าที่ของเขา มิได้สั่งปิดหรือคัดรอนเล็กรภาพของ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ แต่ประการใด สำหรับฉบับ สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ขาดตลาดไปนานแล้วนั้นเราก็ก็น่าจะหาพิมพ์ขึ้นมาใหม่เป็นครั้งที่ ๒ ได้เช่นเดียวกัน

บ.ค.

ทหารไทยในรอบ ๒๕ ปี

ผมได้อ่านบทความเรื่อง "ทหารไทยในรอบ ๒๕ ปี" โดยกมล สมวิเชียร ใน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่ ๖ ปีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๔ แล้ว ได้ให้ข้อคิดต่างๆ เป็นอันมาก เป็นที่น่าสรรเสริญท่านผู้เขียนเป็นอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากได้มีความผิดพลาดบางแห่งอยู่ อันจะทำให้ผู้อ่านที่ไม่รอบรู้พอ จดจำในสิ่งที่ผิดๆ ไป และจะทำให้การศึกษาระดับศาสตร์ทางการเมืองของเราไขว้เขวคลาดเคลื่อน จากความเป็นจริงไปอย่างน่าเสียดาย จึงใคร่ขอเรียบเรียงเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในข้อความบางประการ จากการสังเกตอย่างตลก ๆ ของผมดังต่อไปนี้

๑) ทหารรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๐ ทำให้ประเทศไทยได้ศัพท์ทางรัฐศาสตร์ใหม่เพิ่มขึ้นอีกคำหนึ่ง คือ "รัฐประหาร" (ในหน้า ๑๓) นั้นไม่ถูกต้อง ซึ่งเรื่องทำนองนี้ผมก็เคยได้ยินมาตั้งแต่เมื่อเกือบ ๒๐ ปีมาแล้ว คือตั้งแต่สมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังครองอำนาจอยู่ แต่เมื่อผมได้บอกเล่าขานให้เขาได้รับฟัง และยอมรับว่าศัพท์ "รัฐประหาร" นั้น ได้เกิดขึ้นก่อนรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๐

คำว่า "รัฐประหาร" ได้เกิดขึ้นมาแล้ว อย่างน้อยก็ตั้งแต่คราวรัฐประหาร ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๖ คือคราวล้มล้างรัฐบาลพระยามโนฯ ผมจำได้คลับคล้าย

คล้ายคลึงว่าพบเป็นครั้งแรกในหน้า น.ส.พ. "ศรีกรุง" หรืออะไรในยุคนั้นก็จำไม่ได้ แต่จำได้ว่าศัพท์ "รัฐประหาร" ได้ปรากฏขึ้นแล้วในระบอบนั้นแน่นอน

หลักฐานที่สำคัญอันจะพียงอ้างถึงได้เป็นอย่างดีในเรื่องนี้ ก็คือ พระราชบันทึกของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ในคราวที่ทรงเสด็จราชสมบัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ในตอนที่ว่าด้วยพระราชกระแสที่ทรงไขความแก่คำสนองของรัฐบาลในข้อ ๑ เกี่ยวกับการแต่งตั้ง ส.ส. ประเภท ๒ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

"จริงอยู่ข้อสัญญาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มิได้ทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรเลย ครั้นเมื่อถึงเวลาที่จะเสนอนามสำหรับเลือกตั้ง พระขามโนฯ ก็ได้ออกจากตำแหน่งหน้าที่ไปแล้ว โดยถูกรัฐประหาร..." (หน้า ๑๖๓-๑๖๔ โรงพิมพ์พลุโหม)

จากหลักฐานเท่าที่ได้เขียนมานี้ ก็คงพอจะยืนยันได้แล้วว่าศัพท์ "รัฐประหาร" ได้เกิดขึ้นก่อนรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๐ อย่างน้อย ๑๔-๑๕ ปี แต่ใครจะเป็นผู้บัญญัติใช้ขึ้นเป็นคนแรกนั้น ไม่อาจทราบได้ จะเป็นกรมหมื่นนราธิปฯ แต่ครั้งยังดำรงพระยศเป็น ม.จ. วรธรรมาธิบดี วรธรรมา ในหน้า น.ส.พ. "ประชาชาติ" ซึ่งเป็น น.ส.พ. ชั้นแนวหน้าฉบับหนึ่งในเวลานั้นหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าจะลองค้นกันดูเล่น ๆ ไว้ประดับสติปัญญาคนอยากรู้กันต่อไป

๒) เรื่องบทบาทของร้อยเอกทัศนัย นิยมศึก ซึ่งเข้าใจว่าจะต้องหมายถึง พ.ต. หลวงทัศนัยนิยมศึก (ทัศนัย มิตร์ภักดี) ที่ว่าแม้บุคคลสำคัญบางคน เช่น พระยาทรงฯ พระประศาสน์ฯ พระยาฤทธิฯ จะสูญอำนาจไปแล้วตั้งแต่ตอนต้น คนอย่างจอมพลแปลก ร้อยเอกทัศนัย นิยมศึก ฯลฯ ก็ยังแสดงให้เห็นว่ามีความตั้งใจที่จะชำระระบบรัฐสภาไว้ (หน้า ๑๖) นั้น ใครขอเขียนชี้แจงโดยย่อดังนี้

หลวงทัศนัยฯ ได้สิ้นชีวิตไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๖ ก่อนหน้ารัฐประหารพระขามโนฯ ถึงเดือนเศษ กล่าวคือสิ้นชีวิตในขณะที่พระยาทรงสุรเดชกำลังรุ่งเรืองอยู่ในวังปารุสกวัน สมัยพระขามโนฯ เป็นนายกรัฐมนตรี หลวงทัศนัยฯ มีบทบาท

เพียงเป็นผู้ก่อการเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เท่านั้น และนามชื่อ "คิง" ขึ้นมาอีกตอนหนึ่ง ก็ในคราวที่หลวงประดิษฐ์ฯ (ประดิษฐ์ พนมยงค์) ถูกรัฐบาลพระขามโนฯ เนรเทศไปฝรั่งเศสเมื่อ ๑๒ เมษายน ๒๔๗๖ โดยในครั้งนั้น หลวงทัศนัยฯ ได้เป็นคนหนึ่งที่ได้ไปส่งหลวงประดิษฐ์ฯ จนถึงสิงคโปร์

เรื่องที่เขียนจึงนับว่ายังคลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริงอยู่

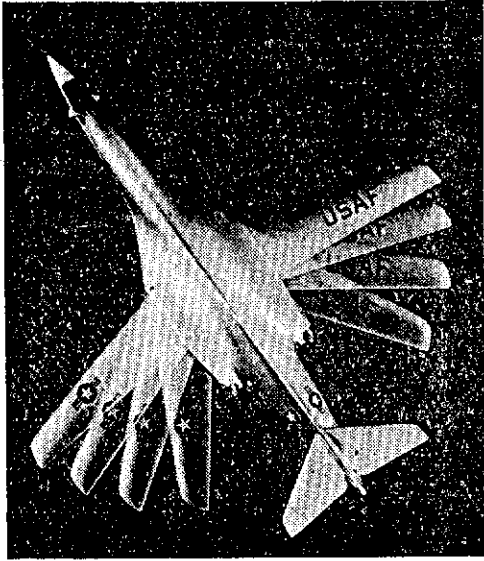
๓) ตอนสรุปที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงการใช้กำลังเข้าเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้รับความนิยมน่าจะมาก และมีความดุเดือดมากขึ้น แล้วยกตัวอย่าง รัฐประหาร ๒๔๘๐ กบฏทหารเรือปี ๒๔๘๑ กบฏวังหลวงปี ๒๔๘๒ ฯลฯ นั้น ใครขอเขียนชี้แจงว่า ไม่มีกบฏทหารเรือปี ๒๔๘๑ เลย ในที่นั้น มีแต่กบฏ ๑ ตุลาคม ซึ่งบางคนเรียกว่า "กบฏเสนานิการ" เพราะผู้ที่ก่อการครั้งนั้นล้วนเป็นนายทหารเสนานิการของกองทัพบกแทบทั้งสิ้น เท่าที่ผมจำได้คนสำคัญในครั้งนั้นมี พล.ต. สมบูรณ์ ศรีราชิต พ.อ. (ยศในขณะนั้น) เนตร เขมะโยธิน เป็นหัวหน้าและเสนานิการตามลำดับ จึงขอเขียนมาเพื่อทราบ

เท่าที่ผมได้เขียนชี้แจงมานี้ คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้สนใจบ้าง และคิดว่าจะได้ช่วยส่งเสริมให้บทความของอาจารย์กมล สมวิเชียร ให้มีคุณค่าแก่ผู้ใฝ่ใจศึกษาประวัติศาสตร์ทางการเมืองของเมืองไทย ที่มีประชาธิปไตยลุ่ม ๆ ดอน ๆ ตลอดมา ยิ่งขึ้น มิใช่เขียนมาเพื่ออวดภูมิแค่อันใดทั้งสิ้น

เสถียร สุภัสสภ
ถนนงามวงศ์วาน นนทบุรี

ป-๑

อ่านเรื่อง สถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ในเอเชีย แล้วขอส่งรูป ป-๑ เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบใหม่มาให้ เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบใหม่นี้ถ้าหากกองทัพอากาศสหรัฐฯ โหมขนานแน่ชัดๆ มีหวังได้เอาไว้ใช้บินเล่นแทน ป-๕๒ ที่ใช้ทิ้งระเบิดในอินโดจีนอยู่

แน่นอน ความสำคัญของรูปอยู่ว่า มืออเมริกันนักตัว
รัสเซียมากกว่าเงิน และเมื่อรัสเซียมีที่ทำว่าจะมีขีปนาวุธ
เทียมเท่ากับตัวแล้ว ก็ค้นคว้าหาทางเอาชนะโดย
วิ่งกลับไปหาเครื่องบินทิ้งระเบิดอีก เพื่อหาทางเอา
ชนะโดยบังคับทางอ้อม ให้รัสเซียต้องใช้เงินสร้าง
เครื่องบินแบบคล้าย ๆ กันขึ้น จะสังเกตได้ว่ารูปที่ส่ง
มานั้นชัดเจนและสีแสงวิจิตรมาก ผมได้มาจากรายงาน
ประจำปีของ *North American Rockwell Co., Ltd.*

ผู้สื่อข่าวของเรา
New York, U.S.A.

จดหมายจากอินเดีย

ผมเพิ่งได้รับ ปรีทัศน์ เดือนมกราคม คุณลงเรื่อง
บังคลาเทศ ได้ทันเหตุการณ์ อยู่ที่เดลีฮันข่าวการตั้ง
สาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ ยังเป็นข่าวหน้า
แรกเสมอ โดยเฉพาะการแก้แค้นของชาวเบงกาลี
ที่มีกับชาวปากีสถานตะวันตกตกเป็นเชลย ถ้าเชก
มุจิบร์ ได้รับการปลดปล่อยตัวเมื่อไร การตกลงทาง
การเมืองระหว่างปากีสถานตะวันตก อินเดีย และ
บังคลาเทศคงเริ่มค้นกันได้ นี้ถึงบ้านเราแล้ว ทำ
ให้คิดว่า จะมีใครบ้างหน่อที่จะขึ้นเป็นผู้นำได้เหมือน
เชกมุจิบร์ นึก ๆ คุณแล้ว พวกเขาก็ได้มาพร้อม ๆ
กับเสียชีวิตและเลือดเนื้อไปมีใช้น้อยเลย

ร.น.ศ.
New Delhi, India.

นานาจิตตัง

เรื่อง สังคมศาสตร์ปรีทัศน์ ผมมีความเห็นว่า
คุณภาพของหนังสือในด้านนี้ตกลงมาก จะเทียบกับ
วิทยาสารปรีทัศน์ ไม่ได้ด้วยซ้ำไป ผู้เขียนให้ สังคม
ศาสตร์ปรีทัศน์ เก่า ๆ หายหน้าหายตาไปหมด ไม่
ทวายเป็นเพราะอะไร เขาไม่เขียนให้หรือว่าบรรณาธิ
การไม่ได้ติดตาม ผมเกรงว่าถ้า สังคมศาสตร์ปรีทัศน์
ไม่ดีขึ้น ก็น่าเสียดาย

ผู้่านจากอังกฤษ
Cambridge, U.K.

เงินหรือครบ

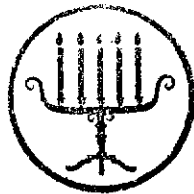
บ.ก.

ช่องว่างของรายได้

สังคมศาสตร์ปรีทัศน์ “ปฏิวัติ” ใหม่ออกมา
๓-๔ ฉบับแล้ว ถูกใจผมอย่างยิ่ง คือผมรู้สึกว่
เนื้อหาในเล่มดีกว่าเก่า อันนี้อาจเพราะตรงกับทัศนะ
ของผมก็เป็นได้ ขอชมครบ-ขอชม

ที่เขียนมานักเพื่อที่จะ “ก้าน” บทนำเรื่อง
“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓”
ในฉบับมกราคม ตรงที่เขียนว่า “ความวุ่นวายใน
เมืองไทยส่วนมากนั้น มิได้เกิดขึ้นเพราะไทยมี
ปัญหาคล้ายการชำระหนี้ หรือปัญหาทางเศรษฐกิจที่
เราต้องประสบอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาส่วนมากของเร
นั้นเกิดขึ้นจาก ‘ความเน่าของสังคม’ (Social Pullu-
tion) เช่นคอร์รัปชั่น การมีกำแพงขวางกั้นความก้าว
หน้าของบุคคลที่ไม่มีเส้นสายในชนชั้นนำของสังคม
ความยุติธรรมที่ราษฎรไม่ได้รับจากเจ้าหน้าที่บางคน
ฯลฯ.....” นั้น อันนี้ผมไม่เห็นด้วยเลย ผมว่าปัญ
หาประเทศไทยกำลังประสบอยู่ทุกวันนี้ เป็นเรื่อง
ของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของราษฎรต่างหาก คน
รวยมากกระจุกหนึ่งในเมือง และคนจนส่วนใหญ่ใน
ชนบท เป็นปัญหาหนักที่กำลังประสบช่องว่างของ
รายได้ (Income Gap) นี้ต่างหาก ทศณะปฏิวัติ
ควรจะแก้ เพราะว่าความโตที่รายได้ของราษฎรยัง
ต่างกันมากมาอยู่เช่นทุกวันนี้ ปัญหาต่าง ๆ เช่น
คอร์รัปชั่น การกดขี่ข่มเหงก็จะมีอยู่ต่อไปอย่างไม่
มีปัญหา

วิบูลย์ อิงสกุล
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ

สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมนาตร์แห่งประเทศไทย

จพ.บอช ๒ ถนนพญาไท พระนคร ๑๕ โทร. ๕๗๖๒๒

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ที่รวมตำราและหนังสือ
อ่านประกอบ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ในแขนง
สังคมนาตร์ ทุกสาขา

ประเภทประวัติศาสตร์

- ประวัติศาสตร์อีสาน เล่ม ๒
เทิม วิภาควิทยา ๓๐ - ๔๕ บาท
- ประวัติศาสตร์อเมริกา
ณรงค์ เกตุทัต แปล ๒๐ บาท
- ประวัติศาสตร์จีน
ส. ศิวรักษ์ แปล ๓๕ บาท
- ประวัติศาสตร์เยอรมัน
นิธิ เอียวศรีวงศ์ แปล ๓๐ บาท
- ออสเตรเลีย
วิทยา สุพันธ์ และรัตนา บุณยรัตนะ แปล ๒๐ บาท

ประเภทศาสนา - ปรัชญา

- ปรัชญาธรรมไทย
พุทธทาสภิกขุ ๔๕ บาท
- โครงการพระศาสดาเชื้อ
พุทธศาสนาหรือลัทธิคอมมิวนิสต์
จำนงค์ ทองประเสริฐ แปล ๓๐ - ๔๕ บาท
- อิสลามสมัยแรก
นิธิ เอียวศรีวงศ์ ๓๕ บาท

ประเภทประเพณี - วัฒนธรรม

- บันทึกเรื่องความรู้ต่างๆ ๕ เล่ม
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ๒๕๐ บาท
- ประเพณีไทย ๔ เล่ม
พระยาอนมมานราชชน ๑๕๐ บาท
- ชุมชนนิพนธ์
กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ๓๐ บาท
- อัญญาใหญ่
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ๒๕ บาท
- หนังสือสนุก
ส. ศิวรักษ์ รวบรวม ๓๐ บาท
- อุบายธรรมตะวันออก ๔ เล่ม
เขียน วีระวิทย์ อำนวยการแปล ๑๒๐ บาท

การศึกษาเด็กวัยมัธยม

- เทพกมล เทวกุล และวิชา เวชชาชีวะ แปล ๒๕ บาท
- หมอล้อมเกล้า
อาภรณ์ ชาติบุรุษ แปล ๑๕ บาท

ประเภทวรรณกรรม

- คนนอก ของ อัลแบร์ กามู
อำพรพรรณ โอตระกูล แปล ๑๕ บาท
- โมนอลูโลก ของ อแลง ฟูเนีย
วรรณิ จันทราทิพย์ แปล ๒๐ บาท
- เอมิล ซอลกันส์ ของ แอริค เกสทเนอร์
บันลือ ถิ่นพั่งงา แปล ๑๕ บาท

ประเภทภาษาอังกฤษ

- Essay on Thai Folklore
by Phya Anuman Rajadhon 120/-
- Wisdom Gone Beyond
Preface by H.H. Prince Dhani 60/-
- Aspects of Siam Kingship In The
Seventeenth Century
by Jermy Kemp 45/-
- Patimokkha
Translated by Nanamoli Thera 100/-
- Notes on The Customs of Cambodia
by Chou Ta-Kuan 45/-
- Teaching Dhamma by Pictures
by Bhikkhu Buddhadasa 100/-
- Opening of The Wisdom Eye
by The Dalai Lama 60/-

หนังสือทกาลงจดพิมพ์ใหม่

- แผ่นดินพระนางเจ้าฯ
ของ วอลเทอร์ เวลดา พ.อ. นิ้ง ทองโสภิต แปล ๕๐ บาท
- แรงงานไทยล้นอุตสาหกรรม
นิคม จันทรวาทู เรียบเรียง
- คำจ้งหวัดสั่งซื้อใต้ทางไปรษณีย์ โดยอั่งธนาวัฒน์ใน
นามผู้จัดการสำนักพิมพ์ฯ สั่งจ่าย ณ ป.ณ. รถมเน็ล

การพัฒนาหรือความเสื่อม

ปัญหาที่ท้าทายประเทศคือพัฒนาอย่างหนึ่งก็คือ ความคิดที่ว่าจุดมุ่งหมายของการพัฒนาคือ การทำให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) หรือการทำให้เป็นตะวันตก (Westernization) เพียงปัญหาแค่นี้ก็ท้าทายประชาชนของเรา ในลักษณะที่เรายอมรับว่าความคิด ตลอดจนวิถีชีวิตแบบตะวันตกเป็นแบบอย่างที่เราควรจะไปถึง ดังนั้นข้อสงสัยเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาจึงอยู่ที่ว่า เรากำลังจะยอมรับสิ่งเหล่านั้นหรือเปล่า

เหตุที่ความเจริญแบบตะวันตกเป็นที่ยอมรับก็เพราะว่า สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนวิถีชีวิตที่ประชาชนในประเทศแถบด้อยพัฒนาต้องการ ดังนั้นเมื่อประเทศด้อยพัฒนาเริ่มกระบวนการพัฒนาในลักษณะที่ยอมรับความคิดตะวันตก เป็นทั้งจุดมุ่งหมายและวิธีการ ปัญหาต่างๆ ก็เกิดขึ้นเพราะสภาพแวดล้อมนั้นไม่เหมือนกัน แทนที่การพัฒนาจะนำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น จึงกลายเป็นว่านำไปสู่ความเสื่อม

แนวความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบตะวันตกที่เรายอมรับนั้น มีจุดหมายอยู่ที่ การเพิ่มของรายได้ประชาชาติ ดูจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมนั้น ว่าเพิ่มขึ้นมากี่โรงแล้ว ดูว่าคนมาอยู่ในเมืองแออัดขนาดใด คนมีรถยนต์เท่าใด สิ่งนี้เป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับสภาพในประเทศทางตะวันตก แต่ประเทศด้อยพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมก็ยอมรับในรูปแบบนี้ เหตุที่ยอมรับรูปแบบหรือหุ่นจำลอง (Model) นี้ก็เพราะว่า นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญนั้น ถกอภิสิทธิ์จากความคิดตะวันตก เข้ามาครอบงำเสียจนสิ้นหรือข้อแก้ตัวคืออย่างก็คือตัวเลขการเพิ่มขึ้น เป็นวิวัฒนาการที่จะมาตั้งทฤษฎีการพัฒนาต่อไปได้ นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ผู้ที่วางแผนพัฒนาเหล่านั้นยังเป็นนักวิชาการชาวตะวันตกที่เข้ามาอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาเพียงปีหรือสองปี แล้วทำตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญในประเทศนั้น นึกข้อผิดพลาดในด้านที่เกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาโดยตรง ในด้านปัญหาที่ทฤษฎีพัฒนาเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นก็คือ ถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจหมายถึงการเพิ่มจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ก็หมายถึงจำนวนกรรมกรจะมีมากขึ้น ถ้าระบบเศรษฐกิจนั้นเป็นแบบเสรี และมีการชูดัดคนงานก็จะเกิดการก่อความวุ่นวายต่างๆ นานา ซึ่งรวมไปถึงการนัดหยุดงานและการบังเกิดขึ้นของแนวความคิดทางซ้าย ซึ่งจะโยงไปถึงการก่อตั้งองค์การลับหรือขบวนการกองโจร และปัญหาจะรวมไปถึงการก่อการร้ายในระดับชาติ นอกจากนั้น ปัญหาการศึกษาและการว่างงานก็จะโยงเชื่อมกัน เช่น การศึกษาในประเทศด้อยพัฒนา ที่มุ่งแต่จะให้คนได้รับการศึกษาโดยไม่คำนึงว่า จบมาแล้วจะมีงานทำหรือไม่ ก่อให้เกิดปัญหาคนว่างงาน ซึ่งเป็นการสูญเปล่าทางพลังงานอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการพัฒนาที่หมายถึงการที่จะระดมสรรพกำลังมาช่วยกัน แต่ก็ยังมีแรงงานที่สูญเปล่าอีกมากมาย การศึกษาในประเทศด้อยพัฒนานั้นเป็นการลงทุนของคนทั้งชาติ ยิ่งในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว ค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูงมาก การที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถผลิตคนที่จะมีรายได้สังคมได้แล้ว ถือได้ว่าเป็นการสูญเปล่าทางการลงทุนในการศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่การเป็นสังคมซึ่งไม่เป็นระเบียบ เพราะมีแต่ปัญหาหรือความวุ่นวายและยังถ้าสถาบันการเมือง (ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ประสานความขัดแย้งในสังคม) ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ระบบการเมืองนั้นก็จะมีเสถียรภาพทันที เพราะไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ วิกฤติแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองคือ การปฏิวัติ หรือรัฐประหาร ก็จะเกิดขึ้นมาก ละปรากฏการณ์ทางการเมืองใหม่ๆ เช่น การที่ทหารเข้ามาเล่นการเมือง หรือกลุ่มคนใหม่ๆ ในการเมืองก็จะมียุ่เสมอ ทำให้ระบบการเมืองในประเทศด้อยพัฒนามีลักษณะรุนแรง และถูกกดดันเกือบไวเหมือนภูเขาไฟที่คุกรุ่นรอเวลาที่จะระเบิดออกมา

ศาสตราจารย์ ชามวล พี. ฮันทิงตัน เคยกล่าวไว้ในหนังสือ ระเบียบทางการเมืองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนและความล้าหลังในด้านหนึ่ง ความไร้เสถียรภาพและความรุนแรงในอีกด้านหนึ่งนั้น เป็นสิ่งที่ผิด มันมิใช่เรื่องของกาที่ขาดความทันสมัย แต่อยู่ที่การ พยายามทำให้ทันสมัย ที่ก่อให้เกิดความไร้ระเบียบทางการเมือง ถ้าประเทศทั้งนั้นไม่มีเสถียรภาพ มิใช่อยู่ที่เขาจน แต่อยู่ที่เขาพยายามเป็นคนรวย สังคมดั้งเดิมของประเทศนั้นแม้จะขัดหรือหลงไหลในคุณค่าทางประเพณีแต่ก็ยังไม่เสถียรภาพ โดยเฉพาะภายใน ๒๐ ปีหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐก็มุ่งช่วยเหลือประเทศเหล่านี้ให้ทันสมัยขึ้นมา โดยเน้นในด้านสังคมและเศรษฐกิจ เพราะคิดว่ามันจะนำมาสู่เสถียรภาพทางการเมือง แต่ความสำเร็จของนโยบายนี้กลับอยู่ที่ความเจริญทางวัตถุและความขัดแย้งอย่างรุนแรงภายในประเทศ แทนที่มนุษย์จะได้ต่อสู้กับศัตรูดั้งเดิมคือความยากจน หรือโรคภัยไข้เจ็บ เขากลับต้องต่อสู้กับตัวของเขาเองด้วยซ้ำ”

ปัญหาของประเทศด้อยพัฒนานั้นครอบคลุมไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ปัญหามากมายเหล่านี้เกิดขึ้นมากเมื่อประเทศด้อยพัฒนา ได้พยายามใช้ทุนจำลองการพัฒนาในแบบตะวันตกเป็นจุดหมาย ปัญหาดังกล่าวพอจะทำให้เราตั้งข้อสงสัยได้ว่า “การพัฒนาของเรานั้น ไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นหรือความเสื่อม”

ข้อผิดพลาดและการแก้ไข

ประการแรกทีเดียว เราต้องเข้าใจว่า การพัฒนานั้นคือการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น และต้องอย่าลืมว่า จุดมุ่งหมายนั้นมีมิใช่อยู่ที่ความเจริญแบบตะวันตก ดังนั้นทางแก้ก็คือเราต้องพัฒนาแบบของประเทศให้ดีขึ้น เราจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายว่าอะไรคือสิ่งที่เราต้องการ เมื่อเรารู้อย่างชัดเจนที่ประเทศที่สองก็คือ “นโยบายเพื่อมวลเบา” วิจารณ์ที่สะดวกที่สุดก็คือการพัฒนาลักษณะพิเศษของชาติให้สอดคล้องกับนโยบายเหล่านี้ และที่เราต้องคำนึงก็คือ “เวลา” เพราะผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นมิใช่จะเกิดขึ้นภายในเวลาอันสั้น

ปฏิบัติการที่เราต้องคำนึงในการพัฒนา นั้นคือการรวบรวมมวลชนมาช่วยเหลือกัน ดังนั้นการศึกษาจึงต้องผลิตคนที่มีวิชาชีพสังคมได้ตามการลงทุน ความเสียสละเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งคุณค่าในสังคมจะต้องยอมรับและเชิดชู การเห็นแก่สังคมและความรับผิดชอบเป็นส่วนที่เราต้องปลูกฝังในการศึกษาเพื่อแสวงหาสังคมใหม่ที่เราจะไปถึง และการพัฒนานั้นเราต้องมุ่งไปถึงมวลชนในชนบท เพราะคนในเมืองได้รับประโยชน์จากการพัฒนาในอดีตมากกว่าที่ควรจะได้รับ ดังนั้นถ้าชาวชนบทมีที่ดินเป็นของตนเอง มีวิถีชีวิตสายพอสมควร มีบุตรหลานที่ได้รับการศึกษา และมีมีการประกันสังคมที่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้ต่างหากที่พอจะเป็นเครื่องม้าวัดได้ว่าแบบจำลองของรัฐบาลผู้บริหารในแต่ละประเทศนั้นได้นำประชาชนของเขาไปสู่การพัฒนาหรือความเสื่อม ๐

กลับมาบ้านเกิดลูกเอื้อ

การยกเลิกหนึ่งแสน เพื่อทำการรณรงค์สงครามในแดนไกลนับพันลี้ เงินทองที่ประชากรต้องส่งเสียเป็นส่วยสาอากรและทางค่าใช้จ่ายในราชการงานทหารวันหนึ่งนับพันตำลึงทอง ซ้ำจะทำให้เกิดความอดแหว่งทั่วทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้คนซึ่งจำต้องละงานประจำมาสมทบกันอยู่ตามถนนหนทาง กับงานค้าเลียงและขนส่งอื่น ๆ นั้น นับเจ็ดแสนครัวเรือนทีเดียว ครั้นต้องมารบติดพันอยู่หลายปี เพื่อชิงชัยชนะในวันหนึ่ง... นับว่าขาดการฉะจรต่อไพร่ฟ้าประชากรอย่างยิ่ง ซึ่งมีใช้วิสัยชนพล มิใช่ผู้แบงเบาภาระกิจของท่านประมุข มิใช่ราชาผู้พิชิตโลก

ชุนนุ จาก พิชัยสงครามชุนนุ, บรรพพลีสยาม สำนักแปลของ เลอียอร์ วีร์กุล

ทหารรับจ้าง ?

“เขาอาจจะเป็นทหารรับจ้าง แต่ก็เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ ทั้งนี้เพราะประเทศไทยไม่อาจส่งทหารไปสู้รบในลาวได้ เนื่องจากเคารพสนธิสัญญาเจเนวา เมื่อรัฐบาลส่งไปไม่ได้ เขาก็ข้ามฝั่งไปเป็นอาสาสมัคร...”

พลโท เอลิมชัช จารวัตร์ ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ คณะปฏิวัติ
ให้ความเห็นกรณีทหารหน่วยเสือพราน ออกรบรบชาวบ้านทั้งหัวขัดจนแก่กัน ถ้อยคำที่พูดได้จาก น.ส.พ. ไทยรัฐ ฉบับหลัง วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๑๕

ทศวรรษแห่งความผิดหวังของชาวเอเชีย

วิโรจน์ กลั่นเปา

ที่จริงความแตกต่างในเรื่องความ “มั่งมี” กับความ “ยากจน” ระหว่างประเทศต่างๆ ในโลกไม่ใช่สิ่งที่เพิ่งจะมีการค้นพบขึ้นใหม่ หากแต่เป็นสิ่งที่เป็นมาในอดีตนานนับศตวรรษ เพียงแต่ว่าความสนใจในปัญหานี้เพิ่งจะเป็นไปอย่างจริงจังในระยะประมาณ ๓๐ ปี คือหลังปี ค.ศ. ๑๙๔๕ มานั่นเอง โดยปรากฏในรูปเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงความคิดเห็นและทฤษฎีที่ซับซ้อนน่าปวดหัว ซึ่งได้แพร่กระจายออกมาราวกับโรคระบาด

ขณะที่โรค “น้ำพัฒนา” กำลังระบาด คัดค้านอย่างกว้างขวางนั้น กลับปรากฏเรื่องน่าขบขันที่องค์การสหประชาชาติ (ซึ่งนานาประเทศทั่วโลกได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง ในอันที่จะแก้ปัญหาระบบเศรษฐกิจ ให้ประชาชนทุกคนในโลกมีมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น มีงานทำ และช่วยให้เกิดสภาพที่เหมาะสมเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ) เพิ่งจะมาค้นตัวในปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจเมื่อประมาณ ๑๐ ปีมานี้

เอง โดยกำหนดปี ค.ศ. ๑๙๖๐—๑๙๖๙ เป็นทศวรรษแรกแห่งการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (First UN Development Decade เรียกย่อๆ ว่า DDI) ทั้งๆ ที่องค์การระหว่างประเทศแห่งนี้ได้ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง นับถึงปัจจุบันก็เป็นเวลากว่า ๒๕ ปีแล้ว

ทศวรรษแรกแห่งการพัฒนาที่ผ่านพ้นไปนั้น หนังสือพิมพ์ *นิวยอร์กไทม์* เคยให้ชื่อว่าเป็น “ทศวรรษแห่งความผิดหวังของประเทศในเอเชีย” เหตุผลที่เรียกเช่นนั้นก็คือประการแรก รายได้ประชาชาติ (GNP) ของประเทศต่างๆ ในเอเชียได้เพิ่มขึ้นตามเป้าหมายจริง แต่การแบ่งสรรปันส่วนรายได้ของประชากรไม่ดีขึ้น คนจนยังคงอยู่ในสภาพที่ไม่ดีกว่าเดิมแต่ประการใด ประการที่สอง ความแตกต่างระหว่างประเทศรวยกับประเทศจนยิ่งเห็นเด่นชัดมากขึ้น ประเทศจนๆ แถบเอเชียไม่สามารถกวาดตามประเทศรวยให้ใกล้ชิดเข้าไปเลย ประการที่สาม ปัญหาอาหารและที่อยู่อาศัยของคนจน ตลอดจนปัญหาการว่างงานยังคงรุนแรงอยู่เช่นที่เคยเป็นมา*

ปัจจุบันเป็นช่วงเวลาที่สองแห่งการพัฒนา (DDII) ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ๑๙๗๑ และจะสิ้นสุดในปี ๑๙๘๐ ทศวรรษใหม่แห่งการพัฒนา^๑ ประเทศในเอเชียจะประสบความสำเร็จ

* อรุณ ชรรวมโน ทศวรรษแห่งการพัฒนา เศรษฐศาสตร์นิมิต ชุดที่ ๕ (โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ๘๓ ถนนบำรุงเมือง พระนคร พ.ศ. ๒๕๑๓) หน้า ๑๑๖

ในการพัฒนา เป็นทศวรรษแห่งความสมหวังของเอเชีย หรือเป็นทศวรรษแห่งความผิดหวังซ้ำสองของเอเชีย หรือจะเป็นทศวรรษที่ไม่อาจจะหวังอะไรได้เลยของเอเชีย ก็ยังเป็นปัญหาที่ท้าทายการหาคำตอบอยู่มากมาย แม้การตอบปัญหานี้จะมีลักษณะเป็นการทำนายผลที่ยังมิได้เกิดขึ้น ทั้งผลนั้นยังขึ้นอยู่กับเหตุที่ล้วนแต่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จึงทำให้การตอบปัญหานี้ดังกล่าวเสี่ยงต่อความผิดพลาดอย่างมาก

ระหว่างปี ๑๙๖๐-๑๙๖๙ อันเป็นทศวรรษแรกแห่งการพัฒนาที่ผ่านมาในนั้น ประเทศในเอเชียที่เป็นสมาชิกของธนาคารพัฒนาเอเชียรวม ๑๘ ประเทศ มีเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่อัตราเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ ๒ อีก ๗ ประเทศ มีอัตราเพิ่มของประชากรตั้งแต่ร้อยละ ๒ แต่ไม่ถึงร้อยละ ๒.๕ ประเทศที่มีอัตราเพิ่มของประชากรตั้งแต่ร้อยละ ๒.๕ ขึ้นไป แต่ไม่เกินร้อยละ ๓ มีอยู่ ๕ ประเทศ อีก ๕ ประเทศที่เหลือประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าร้อยละ ๓ ขึ้นไป^๒ จะเห็นได้ว่า ระยะเวลา ๑๐ ปีที่แล้ว ประเทศในเอเชียเหล่านี้ส่วนใหญ่ประชากรยังคงเพิ่มในอัตราสูง ปากและท้องที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง ๑๐ ปีที่แล้วมานั้น มิใช่จะทำหน้าที่ที่บริโภคนเพิ่มขึ้นโดยมิได้ทำหน้าที่ผลิตในช่วง ๑๐ ปีใหม่นี้เท่านั้น แต่ยังคงทำให้ประเทศ

เหล่านี้มีภาระในการจัดหาสถานศึกษา การแพทย์ การสาธารณสุข ฯลฯ เพิ่มขึ้นอีกด้วย ปกติบริการสาธารณสุขเหล่านี้ก็ขาดแคลนอยู่แล้ว ยิ่งกว่านั้น ประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังมิได้ดำเนินการวางแผนครอบครัวกันอย่างจริงจัง ดังนั้นทศวรรษใหม่แห่งการพัฒนาประเทศในเอเชียดังกล่าวจึงยังต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรอยู่ต่อไป

ทางด้านเกษตร กิจกรรมเศรษฐกิจสาขาหลักของเอเชีย ซึ่งเป็นทั้งแหล่งผลิตอาหาร แหล่งประกอบอาชีพ และที่สำคัญยิ่งก็คือเป็นแหล่งผลิตสินค้าส่งออก แม้ว่าการปฏิวัติทางการเกษตร (Green Revolution) จะช่วยบรรเทาความรุนแรงของภาวะขาดแคลนอาหารในหลายประเทศลงได้บ้างก็ตาม แต่ก็ยังมีอีกหลายประเทศที่ไม่อาจเอาชนะต่อความอดอยากหิวโหยได้ ยิ่งกว่านั้น ความหวังในการส่งสินค้าเกษตรออกให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของประเทศ ก็ยังเป็นสิ่งเลือนลางเกินกว่าที่จะใช้เป็นประทีปนำทาง

หลายประเทศในเอเชียได้พยายามที่จะเพิ่มผลผลิตข้าว จะได้ส่งออกให้มาก เพื่อรายได้ของประเทศจะได้เพิ่มสูงขึ้น แต่ประเทศเหล่านี้ก็ต้องผิดหวังไปตาม ๆ กัน เพราะต้องเผชิญกับความจริงพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ที่เรียกกันว่า "สิ่งที่ลวงให้หลงผิด" กล่าวคือ ถ้าหากชาวนา

2 Asian Development Bank, *Key Indicators of Developing Member Countries of ADB, Volume II No. 1 P. 4*

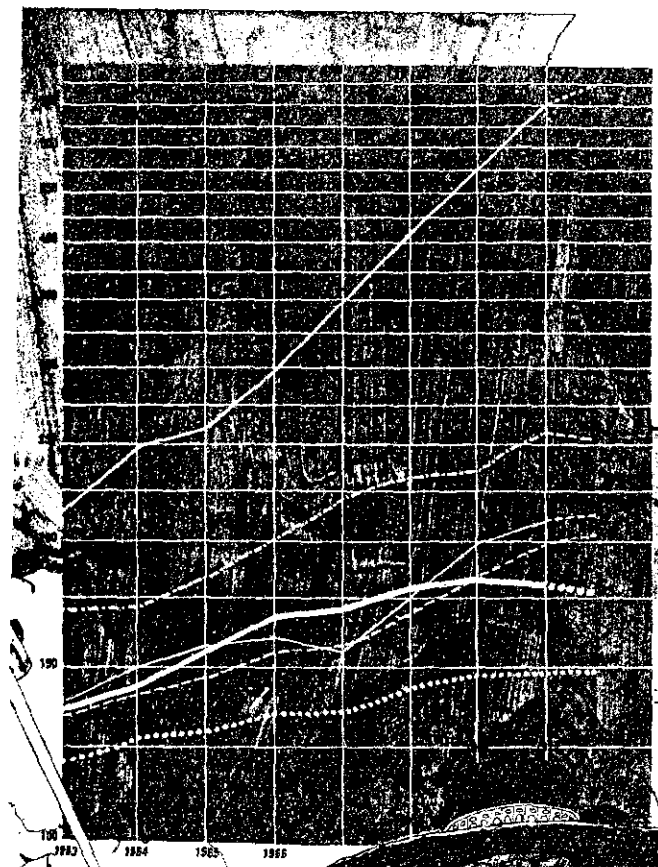
คนหนึ่งชั้น ชั้นแข็ง ดินฟ้าอากาศอำนวย สามารถผลิตข้าวได้มากขึ้น ชาวนาผู้นั้นก็จะมีฐานะดีขึ้นเพราะมีรายได้จากการขายข้าวสูงขึ้น แต่ถึงแม้ชาวนาทั้งหมดจะขยัน และดินฟ้าอากาศอำนวย ผลผลิตข้าวทั้งหมดที่ได้สูงขึ้น แต่ชาวนากลับไม่มีฐานะดีขึ้น เนื่องจากข้าวราคาต่ำ รายได้ของชาวนาจึงไม่อาจสูงขึ้น ดังที่ทุกคนหวัง ด้วยหลักข้อนี้ หากประเทศในเอเชียผู้ส่งข้าวออกผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเพียงประเทศเดียว ประเทศนั้นก็จะมีรายได้จากการขายข้าวสูงขึ้น แต่การที่หลายประเทศในเอเชียต่างมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน คือเพิ่มผลิตข้าวเพื่อส่งออกให้มากยิ่งขึ้นราคาข้าวก็จะตกต่ำ ความหวังที่จะมีรายได้เพิ่มจากการส่งข้าวออกมากขึ้นก็เป็นอันจบเห่

มีเรื่องน่าคิดประการหนึ่งว่า ขณะที่หลายประเทศในเอเชียผลิตข้าวได้เกินต้องการ ขณะที่อีกหลายประเทศยังขาดแคลนข้าวอยู่นั้น ประเทศเหล่านี้จะช่วยซื้อขายข้าวหรือช่วยเหลือกันเองได้ แต่ก็ปรากฏว่าสหรัฐฯ และญี่ปุ่น มักจะเข้ามาสอดแทรกโดยเป็นผู้ขายข้าวเสียเอง หรือไม่ก็เอาข้าวที่ผลิตขึ้นเกินต้องการและตนเองไม่บริโภคออกมาแจกจ่าย การขายข้าวในราคาถูกหรือให้เปล่าแก่ผู้อดอยากและขาดแคลน เป็นการกระทำที่ควรอนุโมทนา ถ้าการกระทำนั้นมีเมตตาจิต

และบริสุทธิ์ใจ ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ แอบแฝงอยู่เบื้องหลัง อย่างไรก็ตาม การที่จะไม่ให้ประเทศทั้งสองนี้หวังผลตอบแทนเสียเลยก็ดูออกจะกระไรอยู่ เพราะแต่ละปีรัฐบาลของประเทศทั้งสองนั้นได้ใช้จ่ายเงินทองไปเป็นจำนวนไม่น้อย เพื่อช่วยพยุงราคาข้าวแก่เกษตรกรของตน เนื่องจากการผลิตข้าวมีต้นทุนสูง เรื่องจึงชวนให้คิดว่าเป็นการถูกต้องแล้วหรือที่รัฐบาลของทั้งสองประเทศดังกล่าวจะใช้จ่ายงบประมาณเพื่อสนับสนุนเกษตรกรของตนให้ผลิตข้าว ทั้ง ๆ ที่ตัวเองขาดความเหมาะสมที่จะเป็นผู้ผลิตพืชผลชนิดนี้ ซึ่งเท่ากับเป็นการสูญเสียเงินทองเพื่อสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรไปในทางที่ไม่ประหยัด คำตอบ จึงอาจเป็นเพราะประเทศทั้งสองร่ำรวยเสียจนไม่ต้องคำนึงถึงความสูญเสียดังกล่าวก็ได้

สำหรับยางและปอ สินค้าเกษตรหลักอีกสองชนิดของเอเชียหลายประเทศ เช่น ปากีสถาน มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย อินโดนีเซีย เวียดนามใต้ เขมร ฯลฯ ล้วนแต่ยังมีอนาคตที่ไม่แจ่มใสทั้งสิ้น ยางนั้นถูกยางเทียมรุกไล่จนตั้งตัวแทบไม่ติด ปัจจุบันนี้โลกนิยมใช้ยางเทียมกันอย่างแพร่หลาย จนปริมาณการใช้สูงกว่ายางธรรมชาติ ราคาของยางธรรมชาติจึงมีแต่จะลดลง ส่วนปอกี้เช่นเดียวกัน ไข่แต่จะถูกเส้นใยสังเคราะห์เข้ามาแย่งชิงตลาดเท่านั้น กระสอบ

3 Paul A. Samuelson, *Economics An Introductory Analysis*. (International Student Edition, Kogakusha Company LTD. Tokyo 7 edi) P. 12

อุตสาหกรรมนิยมทั่วโลก
 จะขยายตัวขึ้นหรือจะเชือก
 คอกันเอง ก็คงคอยดูเมื่อ
 อัตราการขยาย ในค.ศ.
 ๑๙๙๐- ๑๙๙๑ ไต่เริ่มตก
 ลง เสี่ยงครวญครางหา
 แม่จะเริ่มต้น.....

ภาพจาก *Ramparts* ฉบับเดือน พฤศจิกายน ๑๙๗๑

ซึ่งใช้ปอเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตยงต์ความสำคัญในการใช้บรรจุสิ่งของเพื่อขนส่งลงไปเป็นอันมาก เพราะการขนส่งในระบบใหม่คือ Container กำลังแพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง ราคาปอจึงมีแนวโน้มที่ลดลงตลอดเวลา

สินค้าเกษตรส่งออกอื่น ๆ ของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นข้าวโพด มันสำปะหลัง หรือผลิตผลอื่นใดก็ตาม แม้จะไม่ถูกแข่งขันจากวัสดุที่ใช้แทนกันได้อย่างรุนแรง เช่นสินค้าทั้งสองชนิดดังกล่าวก็ตาม แต่ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่ก็มักจะขายสินค้าเหล่านี้ในรูปวัตถุดิบโดยมิได้ทำการแปรรูปเสียก่อน ราคาจึงอยู่ในเกณฑ์ต่ำจนเป็นที่น่าสงสัยว่า ประเทศในอาเซียนเหล่านี้ขายความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเหนียวยาก และทุนทรัพย์ที่ใช้ไปในการผลิต โดยได้ผลตอบแทนที่คุ้มกันหรือไม่ และที่สำคัญยิ่งก็คือ การเพิ่มผลผลิตสินค้าเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่อหวังจะส่งออกเพิ่มขึ้นนั้น ต้องเผชิญกับปัญหาเช่นเดียวกับการเพิ่มผลผลิตข้าวดังกล่าวแล้วข้างต้นเช่นเดียวกัน

ทำนองเดียวกัน การขุดค้นทรัพยากรธรรมชาติอันได้แก่แร่ธาตุต่าง ๆ ออกขาย แร่ธาตุเหล่านี้ถูกส่งไปบ่อนโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศที่พัฒนาแล้ว และกลับเข้ามาอีกครั้งในรูปของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปต่าง ๆ ซึ่งราคาสูงอย่างเทียบไม่ได้กับราคา เมื่อประเทศในอาเซียนส่งออกเอง ยิ่งเมื่อประเทศเหล่านี้ เร่งเพิ่มผลผลิต

ให้มากเพื่อหวังจะมีรายได้สูงขึ้น นอกจากจะเป็นการเร่งทำลายความมั่งคั่งสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ให้สูญสลายลงโดยเร็วขึ้นแล้ว ราคาของแร่ธาตุต่าง ๆ ก็จะถูกกดต่ำลงด้วย

การตื่นตัวส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมโดยหวังว่า ปล่องไฟที่ทวีจำนวนเพิ่มขึ้นรวดเร็วเพียงใดจะยิ่งช่วยเร่งให้ประเทศพัฒนาไปได้รวดเร็วยิ่งขึ้นนั้น ใช้เพียงแต่เป็นการสร้างปัญหาอากาศเป็นพิษและสิ่งปฏิกูล (Pollution) แทรกซ้อนขึ้นมาเท่านั้น อุตสาหกรรมที่พยายามเร่งส่งเสริมกันขึ้นมา ยังมีลักษณะเป็นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution) เสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งต้องอาศัยเครื่องจักรกลรวมทั้งเทคนิควิทยาการจากประเทศอุตสาหกรรมที่เจริญแล้ว ทำให้แต่ละปีประเทศด้อยพัฒนาในอาเซียนต้องใช้จ่ายเงินทองไปเป็นจำนวนมากเพื่อซื้อหาสินค้าประเภททุนเข้ามา และตราบโศกที่ความรู้สึกทางคุณค่าที่ว่า การได้อุปโภคบริโภคสิ่งของที่มาจากต่างประเทศเป็นการแสดงฐานะทางสังคม แสดงความเป็นคนมีอารยะ ตลอดจนการเลียนแบบอย่างในการอุปโภคบริโภคของคนในประเทศร่ำรวย ยังเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในความรู้สึกของคนในอาเซียนแล้ว การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าก็ยากที่จะกระทำได้สำเร็จ รวมทั้งความแตกต่างทางเทคนิควิทยาการ และความแตกต่างทางความรู้ ในการจัดการระหว่างประ

เทศอาเซียนกับประเทศพัฒนาซึ่งทั้งช่วงห่างกันอยู่
อย่างมากนี้ ย่อมเป็นเสมือนปรากฏการณ์ที่มีให้
อุตสาหกรรมของประเทศในอาเซียนสามารถไล่
กวาดประเทศพัฒนาแล้วได้ทัน ไม่ว่าในทศวรรษ
นี้หรืออีกทศวรรษไหนก็ตาม

ที่จริงมีสินค้าอุตสาหกรรมหลายชนิดที่เชื่อ
ว่าเป็นที่ต้องการของต่างประเทศ และประเทศ
ในอาเซียนสามารถผลิตได้ในราคาที่อาจแข่งขัน
ได้ ทั้งนี้โดยอาศัยความได้เปรียบในด้านค่า
จ้างแรงงาน และที่สำคัญคือความได้เปรียบใน
ด้านเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบสำหรับสินค้าอุตสาหกรรม
นั่นเอง ทำให้การส่งออกมีช่องทางเป็นไปได้อย่าง
กว้างขวาง แต่ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่ยัง
มองข้ามโดยให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมเหล่านี้
น้อยไป ประเทศที่แสวงหาผลประโยชน์จากความ
จริงข้อนี้ เท่าที่เห็นก็มีอยู่เพียงไม่กี่ประเทศ
เช่น สิงคโปร์ ไต้หวัน เกาหลีใต้ และ
ฮ่องกง

จะเห็นได้ว่า ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่
ไม่อยู่ในฐานะที่จะหวังพึ่งสินค้าส่งออกของตน
ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร และสินค้าจากทรัพยากร
ธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะเป็นสินค้าขั้นประถม
(Primary Products) ที่ราคามีแต่จะโน้มต่ำ
ลงตลอดเวลา ส่วนทางด้านสินค้าอุตสาหกรรม
นั้น ความไม่สนใจต่อการเลือกส่งเสริมอุตสาหกรรม

กรรมที่สามารถผลิตเพื่อส่งออก ทำให้ประเทศ
ด้อยพัฒนาในอาเซียนยังไม่อาจที่จะหวังเอาสินค้า
อุตสาหกรรมเป็นสินค้าออกที่สำคัญของคนได้

การส่งสินค้าออกนั้นถือกันว่าเป็นจักรกลของ
ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ⁴ แต่เมื่อจักรกล
ตัวนี้ต้องถูกจำกัด มีหน้าเข้าจักรกลตัวนี้ยังขาด
เครื่องอะไหล่ชิ้นสำคัญ ๆ อีกหลายชิ้น เฉพาะ
อย่างนี้ก็คือ ประเทศอาเซียนเหล่านี้ต้องค้าขาย
กับประเทศร่ำรวยโดยไม่มีกองเรือพาณิชย์เป็น
ของตัวเอง หรือมีก็เป็นเพียงส่วนน้อยทำให้ขาด
รายได้จำพวกรายการที่มองไม่เห็น (Invisible
Items) ไปแต่ละปีเป็นจำนวนไม่น้อย ขอบเขต
ของความเจริญเติบโตจึงถูกจำกัดไปโดยปริยาย

ปกติความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น
เป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในขบวนการ
พัฒนาเศรษฐกิจ ฉะนั้นเมื่อความเจริญเติบโต
ทางเศรษฐกิจต้องถูกจำกัดลง ก็เท่ากับว่าความ
หวังในการพัฒนาได้ถูกทำลายไปแล้วส่วนหนึ่ง

ใช่แต่เท่านั้น ประเทศในอาเซียนยังได้รับ
แรงกดดันจากสภาพขาดดุลการค้ารุนแรงยิ่งขึ้น
อีกด้วย จากแนวโน้มที่ผ่านมาสภาพขาดดุลการค้า
ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ
ประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนาของธนาคารพัฒนา
อาเซียนจำนวน ๑๘ ประเทศนั้น ขาดดุลการค้า
รวมกันเป็นจำนวน ๒,๐๗๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

4 W.A. Lewis, *Development Planning The Essentials of Economic Policy*. (George Allen and Unwin LTD. 1966) P. 38

เมื่อปี ๑๙๖๐ จำนวนขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็น ๓,๒๖๑ ล้านเหรียญในปี ๑๙๖๕ และเพิ่มขึ้นอีกเป็น ๓,๘๕๐ ล้านเหรียญในปี ๑๙๗๐^๕ ในช่วงทศวรรษใหม่ซึ่งการส่งออกยังขาดความแน่นอน ขณะที่การนำเข้ามีแต่จะโน้มสูงขึ้นและจะยิ่งสูงขึ้นมาก หากประเทศเหล่านี้เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมไปในแนวทางที่ไม่เหมาะสมกับตัวเองเช่นที่เป็นอยู่ เพราะการกระทำเช่นนั้นนอกจากจะต้องนำเครื่องจักร เครื่องมือ อันเป็นของจำเป็นเข้ามาแล้ว ยังต้องซื้อวัตถุดิบอื่น ๆ ที่ตัวเองมิได้เป็นผู้ผลิตเข้ามาเป็นจำนวนมากยิ่งขึ้นสภาพขาดดุลการค้าจึงมีแต่จะทวีจำนวนเพิ่มมากกว่าอดีตอย่างไม่ต้องสงสัย

ทางด้านการศึกษาที่เช่นเดียวกัน ประเทศด้อยพัฒนา ที่เป็นสมาชิกของธนาคารพัฒนาเอเชียดังกล่าว มีเพียง ๓ ประเทศที่มีสภาพการคลังเกินดุล ส่วนอีก ๑๕ ประเทศล้วนแต่ขาดดุลทางการคลังทั้งสิ้น ขาดจำนวนขาดดุลก็ทวีเพิ่มขึ้นตลอดทศวรรษที่ผ่านมา^๖ ทั้งนี้ก็เพราะประเทศเหล่านี้มีภาวะในการใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาเป็นจำนวนมากนั่นเอง แต่ก็น่าเสียดายอยู่ไม่น้อยที่การใช้จ่ายเงินทองต้องรั่วไหลไปเพราะการคอร์รัปชันภายในประเทศ และสูญเสียไปโดยไม่ถูกทางเป็นอันมาก การลงทุนสำหรับกิจกรรมอันเป็นรากฐานของการพัฒนาบางประเภท

ยังขาดการควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปในทางที่ถูกเพื่อการพัฒนา เช่นการสร้างถนนหนทางเป็นต้น จริงอยู่เราไม่อาจปฏิเสธความเจริญที่เกิดขึ้นจากการขนส่งด้วยยานพาหนะสมัยใหม่ เพราะเราไม่อาจจะใช้เกวียนหรือเดินด้วยเท้าอยู่อีกต่อไป แต่ถนนหนทางที่ลงทุนสร้างขึ้นมานั้นเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในการขนส่งสินค้า และบริการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเต็มที่ หรือว่าเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการนำรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลที่ผลิตในประเทศอุตสาหกรรมเข้ามาจนเกลื่อนถนน หรือว่าเป็นสื่อชักนำเอาสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อคุณธรรมคือความชั่วร้ายในรูปต่าง ๆ ที่แฝงอยู่เบื้องหลังความเจริญแผนใหม่ ให้แพร่กระจายเข้าไปสู่ชนหมู่มากกว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นสิ่งที่ประเทศได้ลงทุนสร้างถนนไปแล้วมักจะมีได้คำนึงถึงความจริงข้อนี้กันเสีย

ทศวรรษใหม่แห่งการพัฒนา ปัญหาเรื่องรายได้ไม่พอกับรายจ่ายสำหรับประเทศในเอเชียคงจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก เพราะนอกจากจะมีภาวะในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับจำนวนประชากรที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ผ่านมาแล้ว ความหวังจากการช่วยเหลือของประเทศพัฒนาแล้วก็ยังมีได้เป็นที่ยืนยันว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑ ของรายได้ประ

5 ADB, *Op. cit.*, P. 13

6 ADB, *Ibid.*, P. 11

ชาชาติของประเทศ ตรงข้ามท่าทีของประเทศ
เหล่านั้น กลับแสดงออกในลักษณะที่จะละทิ้งประ
เทศในเอเชียไป ดังจะเห็นได้จากการพยายาม
ปลุกตัวออกจากอินโดจีนของอเมริกัน การละทิ้ง
เครือประเทศจักรภพ โดยทุ่มความพยายามเข้า
สู่กลุ่มภาคีตลาดร่วมของสหราชอาณาจักร หรือ
แม้ญี่ปุ่นประเทศในเอเชียด้วยกันก็ดูจะบัวค้ำชาย
หนักยิ่งขึ้นทุกวันด้วย

สภาพเช่นนี้ทำให้ประเทศในเอเชียต้อง
เผชิญกับปัญหาหนักยิ่งขึ้น ในทศวรรษใหม่ของการ
พัฒนา เนื่องจากประเทศเหล่านี้จะต้องเพิ่ม
รายจ่ายเพื่อการป้องกันตนเองมากยิ่งขึ้น หลักพื้น
ฐานที่เรียกกันว่า “ การเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากร ”
ที่ว่า ทรัพยากรของประเทศใดก็ตาม
ย่อมมีอยู่จำกัด หากประเทศนั้นต้องใช้จ่ายทรัพยากร
ให้สิ้นเปลืองไปกับการผลิต “ บีน ” ซึ่ง
หมายถึงการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมากขึ้น
แล้ว ทรัพยากรที่จะเหลือไปใช้ผลิต “ เนย ” ซึ่ง
หมายถึงการผลิตอาหารเพื่อสร้างความกินดีอยู่ดี
หรือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น ก็คงจะลด
น้อยลงเป็นแน่

นอกจากนี้ ประเทศในเอเชียยังมีปัญหา
ขัดขวางการพัฒนาอยู่อีกประการหนึ่ง คือปัญหา
ช่วงห่างระหว่างการวางแผนพัฒนา กับประชาชน
ส่วนใหญ่ของประเทศ ปัญหาที่มีความสำคัญ
อย่างลึกซึ้ง เพราะทรัพยากร วิทยาการ ทุน
หรือปัจจัยอื่นใดก็ตาม โดยตัวของมันเองไม่ได้อยู่
ในฐานะที่จะก่อประโยชน์ขึ้นได้ ต้องอาศัยคน

เป็นหัวใจสำคัญในการนำเอาสิ่งเหล่านี้ไปใช้ ดัง
นั้นแม้จะมีแผนการใช้สิ่งเหล่านี้อย่างคืดพิเศษเพียง
ใด ถ้าหากขาดการตอบสนองจากคนส่วนใหญ่
เสียแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็ย่อมปราศจากความหมาย
การศึกษาที่ยังแพร่หลายไม่ทั่วถึงคนส่วนใหญ่ ก็
ย่อมหมายถึงว่า การไม่รู้จักตัดสินใจใช้ปัจจัย
ต่าง ๆ อย่างเฉลียวฉลาด ตลอดจนความเป็น
คนไม่ค่อยจริงจังกับงาน และการไม่ทนสู้กับ
ความลำบากที่จะต้องทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลัง
สมองเพื่อความสำเร็จในงาน อันเป็นสิ่งที่ผู้รัก
อยู่กับคนส่วนใหญ่ในเอเชีย ยังมีได้รับการขัด
เกลาให้เหลือน้อยลงหรือหมดสิ้นไป ปัญหาเช่น
นี้ไม่ใช่สิ่งที่จะแก้ไขได้ในเวลาอันสั้นหรือแม้
แต่ในช่วงทศวรรษหนึ่ง ซึ่งเป็นขอบเขตจำกัด
ความสามารถของพัฒนาการในทศวรรษใหม่นี้
แล้วในตัวของมันเอง

เมื่อนำเอาปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวทั้งหมดนี้มา
ประเมินเข้าด้วยกันก็พอจะมองเห็นคำตอบได้ว่า
ทศวรรษที่สองแห่งการพัฒนาขององค์การสหประ
ชาชาติ คงไม่ใช่ทศวรรษแห่งความสมหวังของ
เอเชียเสียแล้วกระมัง

หากทศวรรษแห่งการพัฒนาที่ผ่านมาเป็น
ทศวรรษแห่งความผิดหวังของเอเชีย ทศวรรษ
ของการพัฒนาใหม่นี้ ก็ควรจะตั้งชื่อว่าเป็นทศ
วรรษแห่งความผิดหวังของเอเชียและหากว่าประ
เทศในเอเชียยังไม่เปลี่ยนแปลงยุทธในการพัฒนา
ให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องกับสภาพของตน
แล้วสภาพก็อาจจะยิ่งเลวร้ายจนกลายเป็นทศวรรษ
ที่สิ้นหวังของเอเชียเอาเลยก็อาจจะเป็นได้ ๑

ท่ามกลางความสับสน

คลื่นไอรถยนต์ในท้องถนน

ขอทานนั่งข้างถนน เสื้อผ้าขาดวันบนร่างผอมซีด

ดวงดาวหวิกระหยา เศษอาหารในกะลา

คนกวาดขยะ ขึ้นมองคูกองขยะ

ฝนปลิวตามแรงลม จับบนเศษอาหารขายขอทาน

นักหนังสือพิมพ์บางคน วิ่งหาข่าวตามราตรีสโมสร

นักสังคมสงเคราะห์บางคน หาชื่อเสียงบนความจนของคน

เด็กนักเรียนแย่งขนมเม็ดฝัก ฝากชีวิตกับบันไดรถ

นักศึกษานั่งเบียดกัน นึกถึงกลิ่นไอปัญญา และอสุจิ

คลื่นจากปล่องไฟ คลุมทั่วสลัมข้างโรงงาน

เครื่องจักรกระหึ่ม น้ำเน่าไหลสู่แม่น้ำ

เด็กว้ายเก็บปลาตาย กลางคูน้ำ

กึ่ง ปู ปลา ดันร่นกับน้ำเน่าจากโรงงาน

เสียงร่ำให้กับศพไร้วิญญาณ

บางคนสาปแช่ง บางคนสรรเสริญ

นักโทษมองลอดจากซกวง

นึกถึงความอดอยากของลูกและเมีย

คนจรนอนใต้ต้นไม้ตรึมริมคลอง

จิวเจียตันซัน ต่อสู้กับความหิว

บางคนกำลังต่อสู้เพื่ออุดมการณ์

และชีวิตที่ถูกลดลงไปกับอุดมการณ์

นักปกครองกำลังจะเข้าถึงประชาชน

แต่ประชาชนไม่เคยเข้าถึงนักปกครอง

ชาวต่างชาติคิดถึงธุรกิจที่ลงทุน

เตรียมขมขื่นราคาสินค้า และกำไร

ชาติกำลังพัฒนาไปอย่างรีบเร่ง แต่ไม่มีมั่นคง

โครงการดีถูกวางขึ้นอย่างรีบเร่ง แต่ไร้เงิน

ป่าไม้ถูกโค่นลงจนโล่ง

ความแห้งแล้งของผืนดินมาแทรก

ความเป็นคนกำลังหมดไป

ท่ามกลางความสับสน

สมหมายใจ
บุญเลิศ วัชรวิโรจน์

ยุคของเรา เป็นยุคของการแสวงหาความ
ฟุ่มเฟือย (Affluence) กัน แต่ในขณะที่กำลัง
แสวงหาความฟุ่มเฟือยนั้น ก็เกิดความไม่แน่ใจ
ขึ้นมา ว่าการแสวงหาดังกล่าวจะไปสิ้นสุดลง
ตรงไหน ขณะนี้ทั้งประเทศอุตสาหกรรมและ
ประเทศด้อยพัฒนาต่างก็กำลังวิตกอยู่ ด้วยไม่รู้
ว่า การแสวงหาความฟุ่มเฟือยนี้ จะทำให้โลกใน
อีกสามสิบปีข้างหน้ามีลักษณะเช่นใด และไม่รู้
ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น โลกโดยส่วน

รวม จะได้รับผลกระทบกระเทือนไปอย่างไร
อย่างไรก็ตาม การเสาะแสวงหาที่ยังจะดำเนิน
อยู่ต่อไป ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้แน่ที่กำลังแสวงหาอะไร
จะดำเนินไปอย่างไร และจะมีผลกระทบกระ
เทือนเช่นใดติดตามมาบ้าง

ความฟุ่มเฟือยในที่นี้ (ข้าพเจ้า) หมายถึง
ถึงสภาพของสังคมที่สมาชิกในสังคมนั้น มีสิ่ง
อุปโภคบริโภคอุดมสมบูรณ์ ๑ มีการใช้ความ
คิดความสามารถอย่างเต็มที่ ๑ และมีเวลาว่าง

เหตุแห่งความยุ่งยากเนื่องมาจากประเทศด้อยพัฒนา ขนาดแบบแผนทางการเมือง การเศรษฐกิจ สหรัฐฯเองก็ยึดถือเป็นแบบอย่างต่อไปไม่ได้ แล้วจะไปหาแบบอย่าง ที่ไหนเล่า ยิ่งทุกวันนี้โลกกำลังขาดอุดมการณ์ด้วยแล้ว ก็เลยยิ่งงงหนกขึ้นไปอีก

ความฟุ่มเฟือย กับ โลกวันพรุ่งนี้

สำหรับพักผ่อนอย่างเหลือเฟืออีก ๑ แต่ก็ออก จะประหลาดอยู่ ที่ปัจจุบันนี้ ประเทศที่ร่ำรวย และมีอำนาจวาสนามาก กำลังเป็นที่ถูกเหยียดหยาม (ของประเทศไทยพัฒนา) เหตุด้วยประเทศที่ ร่ำรวยและมีอำนาจวาสนามากเหล่านั้น ไม่สามารถจะกำหนดอนาคตของตัวเองได้ ยังต้อง ฟังฟังประเทศด้อยพัฒนาอยู่นั่นเอง

แท้ที่จริง ใ้ว่าความฟุ่มเฟือยจะทำให้ ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของชาติ ก็ ทั่วไป ทั้งนี้เพราะว่า การเร่งพัฒนาประเทศ ให้เป็นแบบอุตสาหกรรมที่ฟุ่มเฟือย (ซึ่งเป็น ความเจริญสมัยใหม่) นั้น จะก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างขนาดใหญ่และอย่างรวดเร็ว จนมีอาจที่จะกำหนดเป้าหมายหรือกำหนดแนว ทางของการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ นอกจากนี้ ประเทศที่ยิ่งฟุ่มเฟือยขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งต้องฟัง ฟังประเทศอื่น ๆ มากขึ้นเพียงนั้น

ความฟุ่มเฟือยนี้แล คือการทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติ หรือไม่ก็ทำให้วัฒนธรรม ดั้งเดิมนั้นแปรเปลี่ยนไป จริงอยู่ มีบางประเทศ มีท่าทีว่าจะปรับตัวเข้ากับสภาพของสังคมแบบ อุตสาหกรรมได้ดี เช่น ญี่ปุ่นและเยอรมันนี้ แต่ การปรับตัวของสองประเทศดังกล่าว ก็ทำให้ คนของเขาต้องตกเป็นทาสของเศรษฐกิจและของ รัฐบาลมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์อันอบอุ่น ระหว่างคนกับครอบครัว และระหว่างคนกับวัด หรือระหว่างคนกับชุมชนเสื่อมทรามลงไป ก็ การที่คนหันมาฟังระบบเศรษฐกิจ และฟังรัฐมาก ขึ้นนั่นเอง ที่ทำให้รัฐมีบทบาทต่อชีวิตความเป็น อยู่ของคนมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ระบอบการปก ครองระบบเจ้าขุนมูลนายในที่สุด

การที่ประเทศกลุ่มตะวันตก (รวมญี่ปุ่น ด้วย) ทุ่มเทเงินทองในการเพิ่มพูนความฟุ่ม เฟือยให้กับประเทศของตนนั้น เอาเข้าจริง ก็

เป็นการมุ่งแต่จะสร้างเสริมความอยู่ดีกินดีของคน
ชั้นกลางเท่านั้น มิได้พะวงถึงว่าจะต้องยกระดับ
วัฒนธรรมของชาติให้สูงขึ้น หรือช่วยเหลือคน
ยากจนให้มีสภาพดีขึ้นแต่อย่างใดเลย

การพยายามที่จะผลิตสิ่งอุปโภคบริโภคให้
พอเพียงแก่คนทุกคนนั้น กลุ่มประเทศสังคมนิยม
เห็นว่าเป็นสิ่งโง่เขลาเบาปัญญา เป็นเรื่อง
ที่รังแต่จะทำให้สังคมอ่อนแอลงไปกว่าเดิม แต่
กลุ่มประเทศสังคมนิยมก็ไม่ได้ปฏิเสธการเพิ่มผล
ผลิต หากแต่ถือว่าการเพิ่มผลผลิตจะต้องเป็นไป
เพื่อความก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้าง
เสริมกำลังทหาร เพื่อการสำรวจอวกาศ ฯลฯ
ต่างหาก

เมาเซตุงเคยประณามการวางแผนครอบครัว
และพวกนายทุนที่ทำทุกอย่างเพื่อประโยชน์ส่วน
ตัว ว่าเป็นสิ่งเลวร้าย เมาเตือนว่า การหลง
ไหลได้ปล้มไปกับวัตถุจะทำให้คนชาติคุณธรรม
กลายเป็นคนอ่อนแอ และเสื่อมศรัทธาในพรรค
ทั้งวิญญานของการเป็นนักปฏิวัติก็จะพลอยเสื่อม
สูญไป อย่างไรก็ตาม ประเทศจีนก็ยังคงการ
สร้าง ความมั่งคั่งให้กับตนเองอยู่ แต่มีข้อแม้อยู่
ว่า จะต้องไม่ทำให้วิญญานและความกระตือรือ
ร้อนที่คนจีนมีต่อประเทศเปลี่ยนแปลงไป ใน
ประเทศฝรั่งเศสเอง ระยะเวลาที่ลัทธิทุนนิยม
และลัทธิบริโภคนิยม (Consumerism) จะ
ทำลายคุณค่าของความอบอุ่น และคุณค่าของ

ความเป็นมนุษย์ลง แต่แล้วฝรั่งเศสก็ต้องหันมา
เดินตามคัลดองของเพื่อนประเทศตะวันตกอื่น ๆ
จนได้ ถึงแม้จะด้วยความไม่เต็มใจนักก็ตาม

ในประเทศนี้ (อเมริกา) ความฟุ่มเฟือย
มิได้ช่วยปัญหาต่างๆ หมดไป ที่คนอเมริกันเคย
ฝันไว้เมื่อ ๒-๓ ปีก่อน ว่าการเพิ่มพูนความ
ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ใน
ประเทศได้นั้น เอาเข้าจริงก็เหลว ความฝันก็
ยังคงเป็นความฝันอยู่นั่นเอง ถึงแม้ว่าในช่วง
สองทศวรรษที่ผ่านมาอเมริกาจะมีความฟุ่ม
เฟือยอย่างมหาศาลเพียงใดก็ตาม อเมริกาก็ยัง
แก้ปัญหาในเรื่องผิว (ที่เรื้อรังมา ๓๕๐ ปี) ไม่
ได้ จริงอยู่ การเพิ่มพูนของความมั่งคั่ง อาจ
ทำให้คนผิวดำมีโอกาสขึ้นไปสู่ระดับคนชั้นกลาง
ได้ หรืออาจทำให้มีการแต่งงาน ระหว่างเชื้อ
ชาติต่างๆ ได้ ซึ่งทำให้คล้ายกับว่าอเมริกาได้
แก้ปัญหาในเรื่องผิว เรื่องเชื้อชาติ ได้สำเร็จ
แต่ถ้าพิจารณาแก่นให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่า การ
เพิ่มพูนความฟุ่มเฟือยของอเมริกันนั้น กลับทำ
ให้เกิดการแตกแยกมากขึ้นกว่าเดิมเสียซ้ำ ทุก
วันนี้คนผิวดำกำลังเกิดความท้อแท้ต่อชีวิต ไหน
จะต้องว่างงาน ไหนจะต้องได้เห็นความสุขสบาย
ของคนผิวขาวอื่น ๆ ทางโทรทัศน์ที่บาดใจ เหล่า
นี้ ทำให้เขาต้องหันเข้าหายาเสพติดเพื่อเป็น
ทางออก เพื่อจะได้หนีไปเสียจากโลกที่เป็นจริง
ก็เจ้าความฟุ่มเฟือยนี้แหละ ที่ทำให้คนผิวดำ

ที่พำนักอยู่ตามซานเมืองใหญ่ๆ (ที่ไม่รู้จะทำอะไรเล่นสนุกๆ) พลอยหันเข้าหลงยาเสพติด (แอลแอลเอสตี) เพื่อจะได้หนีจากโลกที่เขาประสบอยู่อย่างจำเจด้วย

ประเทศตะวันตกนั้น แต่ไหนแต่ไรมาก็ไม่เคยได้รับการบอกกล่าวว่าจะอยู่ในสภาพที่แออัดยัดเยียดได้อย่างไร เมื่อมีความอยู่ดีกินดี มีคนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็ย่อมจะเกิดความยุ่งยากเป็นธรรมดา ทำให้สิทธิต่างๆ ในสังคมเปลี่ยนไป คือเดิมทีนั้น คนมั่งมีของอเมริกามีสิทธิมีเสียงในการกำหนดอนาคตของสังคมได้มาก แต่ต่อมาเมื่อคนมากขึ้น สิทธิเสียงของคนมั่งมีก็ลดลง กลายเป็นว่ากฎเกณฑ์และคุณค่าใหม่ๆ เข้ามาแทนของเดิม ที่นับวันแต่จะสูญหายไป

มีคนหนุ่มอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย ที่เห็นว่าโลกในปัจจุบันเป็นฝันร้าย เต็มไปด้วยความอยุติธรรม ความไม่มีสิทธิมีอำนาจ (ของคนส่วนใหญ่) และมากไปด้วยความไร้มนุษยธรรม ผิดจากโลกแห่งความรัก โลกแห่งความงาม (ของธรรมชาติ) โลกแห่งมนุษยธรรมที่พวกเขาศรัทธากัน

แต่ถ้าคนหนุ่มส่วนมาก จะยับยั้งความเบื่อหน่ายของตนเองไว้ก่อน แล้วหันมาใช้ประโยชน์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่แล้ว เขาก็ยังสามารถที่จะสร้างโลกใหม่ที่ดีกว่าเก่าขึ้นมาได้ เขาคงจะขจัดงานหนักที่สุด แส่นจะทารุดลงได้ ความอดอยากและความเจ็บไข้ก็คงเหือดหายไป

อรพอลโลกที่รัก

.abu.

ความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรี (ของคนมั่งมี) และความขมขื่น (ของคนยากจน) ก็คงจะถูกทำลายได้จนสิ้นเป็นแน่แท้

นายอีริก อีริคสัน ได้บันทึกไว้ว่า การดิ้นรนของคนหนุ่มเกี่ยวกับความหมาย และคุณค่าต่างๆ ของมนุษย์นี้ มิใช่ของใหม่ เคยมีมาแล้วในอดีต แต่ข้อที่ควรตระหนักเอาไว้ก็คือว่า ถ้าความขัดแย้งในด้านความคิดและการเลือกสรรนี้รุนแรงจนเกินพอดีไป ในทางหนึ่งทางใดแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดความฉิบหายได้

นอกจากปัญหาเกี่ยวกับการตื่นตระหนกแสง
หาของคนหนุ่มสาวแล้ว ขณะนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ
อีกมาก เป็นต้นว่า ปัญหาทางด้านประชากร
ก่อให้เกิดปัญหาในด้านนิเวศวิทยาขึ้น เพราะ
คนอยู่กันอย่างแออัดยัดเยียด ทั้งยังวิตกกังวลด้วย
ว่าอาจจะมีปัญหายุ่งยากซับซ้อนอื่น ๆ ติดตาม
มาอีก จนสุดท้ายจะแก้ไขได้ทัน ประเทศตะวันตก
กำลังวิตกกังวลมากในสิ่งเหล่านี้ อเมริกาเป็นตัว
อย่างที่ดี ที่ทำให้เราเห็นว่า ความฟุ้งเฟ้อกำลัง
ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศด้อยความสำคัญ
ลงไป เพราะจริยธรรมในการทำงานของคน
อเมริกันกำลังเสื่อมทรามลง คุณค่าทางวัฒนธรรม
กำลังเปลี่ยนไปในทางเลวลง พวกที่มีความรู้สึก
ไวก็กำลังเสาะหาคุณค่าใหม่ ๆ กัน เช่นมีการฟื้นฟู
ความสนใจ ในทางโหราศาสตร์ และแบบอย่าง
ของการนับถือพุทธศาสนาและฮินดู เป็นต้น
ซึ่งแท้ที่จริงแล้วสิ่งเหล่านี้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น
ไม่ได้เลย ถ้าหากประเทศตะวันตกแก้ปัญหาต่างๆ
ดังกล่าวนี้ไม่ได้และยังคงปล่อยให้เป็นไปในรูปนี้
แล้ว คุณภาพที่มีอยู่ในอสังคตประเทศ ซึ่งคง
ทนถาวรมาตั้งแต่สมัยเรอเนซอง และสมัยปฏิรูป
ใหญ่ ก็จะถูกทำลายจนหมดสิ้น ในที่สุดก็จะเข้าสู่
กลียุค

การขัดแย้งกัน ระหว่างความก้าวหน้าทาง
เศรษฐกิจกับวัฒนธรรมดั้งเดิมนี้ มิได้เป็นหลาย
ทาง และถ้ากลุ่มผู้มีอำนาจในประเทศเห็นว่า
วัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อยจะเป็นอุปสรรคต่อการ

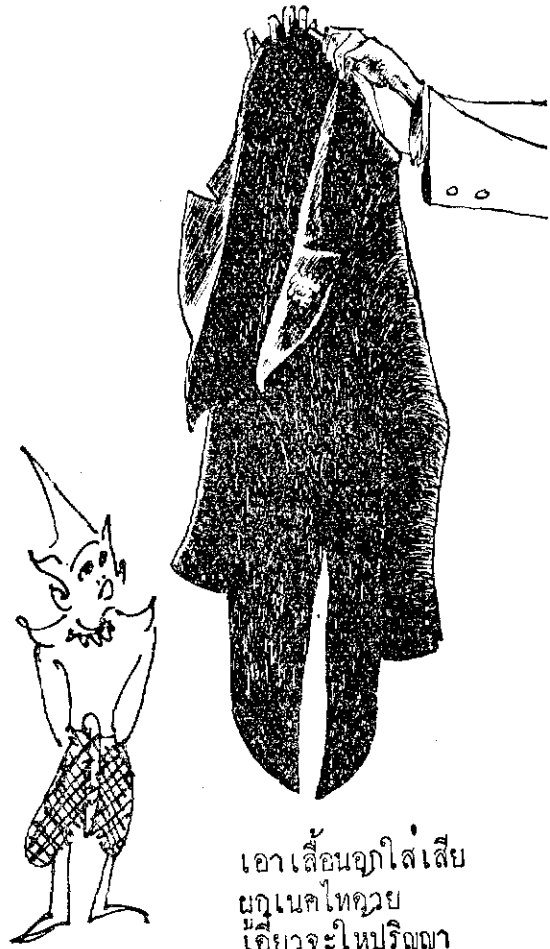
การพัฒนาทางเศรษฐกิจของเขาแล้ว เขาก็อาจ
จะตั้งกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมชั้นใหม่ ซึ่งเป็น
การทำลายวัฒนธรรมเดิมทางอ้อมโดยแท้ ใน
กลุ่มอสังคตประเทศนั้น หากจะมีวัฒนธรรม
ใดที่ขัดต่อระบบนายทุนแล้วละก็ รัฐจะต้องหา
ทางขจัดเสียโดยเร็ว หากไม่ทำให้การประสาน
งานของกลุ่มประเทศนายทุนต้องติดขัด แต่การ
ขจัดนั้นต้องทำอย่างนุ่มนวล ไม่ใช่อำนาจเข้าชม
เพราะการใช้อำนาจ จะยิ่งเพิ่มความยุ่งเหยิงให้
มากขึ้นไปอีก ความขัดแย้งทางด้านจิตใจที่มีต่อ
ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ก็จะมีรุนแรงมากขึ้น
อันอาจจะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจจะ
คาดคะเนได้

เท่าที่กล่าวมา คงจะพอมองเห็นแล้วว่า
ความฟุ้งเฟ้ออาจก่อให้เกิดกำแพงขึ้นมาขัดขวาง
ตัวของมันเองได้เหมือนกัน ในที่นี้เราไม่ได้โต้แย้ง
ว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจไร้ผลดี หากมีได้
หากเราดึงเอาไว้แต่เพียงว่า ความก้าวหน้าดัง
กล่าวมีผลพอที่จะทำให้วิถีทางการเมือง คุณค่า
ของวัฒนธรรมดั้งเดิม ระบบเศรษฐกิจและสภาพ
ของสังคม ที่เคยเรียวร้อยมาในอสังคตประเทศ
ราว ๓๐๐ ปีแล้วนั้น ถูกทำลายลงได้

ประเทศด้อยพัฒนาที่พลอยตกอยู่ในข่ายแห่ง
ความยุ่งยากไปด้วย เพราะความก้าวหน้าทาง
เศรษฐกิจอย่างน่าพิศวง ในรอบสองทศวรรษที่
แล้วมานี้ ทำให้มีการเสาะผลิตมากเกินไป
ขณะเดียวกันจำนวนประชากรก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

เร็ว ยิ่งขณะนี้ประเทศอุตสาหกรรมกำลังประสบ
 ปัญหายุ่งยากทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้
 ให้ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจลดลง จนต้อง
 คัดทอนความช่วยเหลือที่มีต่อประเทศด้อยพัฒนา
 ลงด้วยแล้ว ผลก็คือ ประเทศด้อยพัฒนาแยกไป
 ตาม ๆ กัน ปัญหาทางการเมืองก็กำลังตามมา
 ปัญหาทางด้านนิเวศวิทยาทวีขึ้น ปัญหา
 ทางด้านจิตวิทยาก็พลอยมีขึ้นมาด้วย ทำไมจึง
 เป็นเช่นนั้น

ประการแรก เพราะวาระบบการเมือง
 ของกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาก้าวไม่ทันความก้าว
 หน้าทางเศรษฐกิจของตะวันตก เช่น ประเทศ
 อาเจนติน่า คอสตาริกา และอูรุกวัย เป็นต้น
 ซึ่งทั้งสามประเทศนี้ ดูเหมือนความก้าวหน้าทาง
 การเมืองและการเศรษฐกิจจะไม่มีเขาเสียเลย ส่วน
 ในประเทศตะวันตกนั้น การเปลี่ยนแปลงทาง
 การเมือง (ในเกือบทุกกรณี) มักจะมีการปฏิวัติ
 ทางอุตสาหกรรมติดตามมา แต่สำหรับกรณีของ
 ประเทศญี่ปุ่นนั้น สภาพทางการเมืองและสังคม
 ตามแบบของราชวงศ์เมจิ สอดคล้องกับความก้าว
 หน้าทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี ผิดกับประเทศ
 ด้อยพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
 ก่อน จึงค่อยมีการเปลี่ยนแปลงแปลงทาง
 การเมืองภายหลัง และถ้าการเปลี่ยนแปลงทาง
 เศรษฐกิจนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วแล้ว ก็จะก่อ
 ให้เกิดปัญหายุ่งยากทางการเมืองได้มากมาย ตัวอย่าง
 อย่างเช่น อินเดียได้แก้ไขโครงสร้างเรื่องกรรม-

เอา เส้นอุกโง่เสีย
 ผูกเนคไทควย
 ใ้คิ้วจะโง่ปรี๊ดๆ

สิทธิ์ที่ดินในทางเหนือของประเทศจีนใหม่ ทำให้
 ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์ ความเป็นอยู่
 ของชาวนบทแถบนั้นก็ดีขึ้น ผลก็คือ ทำให้
 พวกฮาริเจิน (Harijarn) พลอยเรียก้องอยาก
 มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีส่วนในความมั่งคั่ง
 ใหม่ นั่นด้วย แต่ที่จริงอินเดียในปัจจุบันนี้ มี
 ความกดดันทั่วไปทั้งทางการเมือง และทางสังคม
 มากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีตเสียอีก ถึงแม้การ
 คุกคามของหุภิกชภักยะจะลดลงบ้างแล้วก็ตาม

ในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกานั้น เห็นได้ชัดว่าการกำหนดแนวทางด้านเศรษฐกิจ แม้จะถูกต้องตามหลักวิชาการและเหตุผลในด้านต่างๆ ก็ยังหวังไม่ได้ว่าจะทำให้การเมืองและสังคมมั่นคงขึ้น อย่างเช่นในอาเจนติน่า โบลิเวีย บราซิล และ ชิลี เป็นต้น ในประเทศต่างๆ ที่เอื่อนามมานี้ดูเหมือนว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ (อย่างวิเศษ) มักจะก่อให้เกิดความยุ่งยากทางการเมืองและสังคมเพิ่มมากขึ้นเสมอ ในสิงคโปร์และมาเลเซียนั้น ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ (อันน่าพิศวง) มิได้ช่วยบรรเทาความเป็นปฏิปักษ์กัน ระหว่างชาวจีนและชาวมลายูลงได้เลยแม้แต่น้อย

ประการที่สอง ปกติรูปแบบทางการเมืองและสังคมของประเทศด้อยพัฒนา ก็ไม่สู้จะมั่นคงอยู่แล้ว เมื่อเปลี่ยนไปสู่รูปแบบอื่น ก็เลยยุ่งยากขึ้นเป็นทวีคูณ เดิมทีสภาพของสังคมประเทศด้อยพัฒนาเป็นแบบง่าย ๆ ตามทฤษฎีประชากรของมัลธัส ที่ว่าด้วยความสมดุลอย่างง่าย ๆ ระหว่างอาหาร วิทยาการง่าย ๆ และประชากรจำนวนน้อย ๆ มาเดี๋ยวนี้ ความสมดุลนั้นถูกแทนที่ด้วยความสมดุลที่ซับซ้อนขึ้นมาหลายเท่าตัว เพราะอาหารเพิ่มมากขึ้น วิทยาการต่างๆ ก็ก้าวหน้าขึ้น และจำนวนประชากรก็เพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาทางอุตสาหกรรมของโลก กำลังผลักดันให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องการเข้ามา

ส่วนผูกพันกับตลาดโลกขึ้นมาเรื่อย ๆ โดยที่ประเทศด้อยพัฒนามิได้มีสิทธิมีเสียง ที่จะไปบงการตลาดโลกแต่อย่างใดทั้งสิ้น ทุกวันนี้ประเทศด้อยพัฒนาต้องหันมาใช้วิธีการทางเกษตรแบบสมัยใหม่ ต้องหันมาใช้ปุ๋ยเคมีอย่างใหม่ หันมาใช้เมล็ดพืชอย่างใหม่ ทำให้วิธีการทางเกษตรยุ่งยากขึ้นต้องห่วงเรื่องน้ำเรื่องดินมากขึ้น อุปกรณ์ต่างๆ ก็ต้องสั่งเข้ามาเหล่านี้ ล้วนแต่ต้องพึ่งประเทศจากประเทศอุตสาหกรรมเขาทั้งสิ้น พันธุ์ข้าวใหม่ (ที่ชื่อมาอุตสาหกรรม) ต้องการน้ำพอเหมาะ ต้องมีการจึงจะงามเลยต้องอยู่ในการรักษาระดับน้ำกัน ทั้งประทับประคองให้พ้นจากศัตรูพืช ร้อยแปด จริงอยู่วิธีการสมัยใหม่ทางการเกษตร (ของตะวันตก) อาจจะช่วยให้ได้ปริมาณอาหารมาก จนพอเพียงกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจริง แต่ก็ไม่ควรจะลืมนึกว่า เรากำลังเสี่ยงต่อความอดตายอยู่แล้ว เพราะถ้าพันธุ์พืชและวิธีการสมัยใหม่นั้นล้มเหลวลง หรือสภาพแวดล้อมของโลกเกิดวิปริตแปรปรวนขึ้น ก็จะทำให้ความฉิบหายอย่างใหญ่หลวงเป็นแน่แท้ เมื่อเป็นดังนี้ เราก็คงจะตั้งข้อสงสัยขึ้นในขณะนี้ได้ว่า การที่เราพยายามจะบีบคั้นเอาผลผลิตจากผืนแผ่นดินในเอเชียให้ได้มาก ๆ นั้น จะทำให้เกิดอันตรายและโรคร้ายแก่มนุษย์หรือไม่ และควรจะเข้าใจไว้ด้วยว่า ธรรมชาติ นั้นไม่เคยยอมเสียเปรียบมนุษย์เลย เพราะในขณะที่ธรรมชาติยอมให้มนุษย์ดักดวงเอา ผลผลิตไปจากธรรมชาตินั้น

ธรรมชาติก็ได้เรียกร้อง เอาจากมนุษย์เช่นกัน แต่การเรียกร้องของธรรมชาตินั้นมันออกมาในรูปแบบของการแข่งขันระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ คือมนุษย์ต้องใช้วิธีการใหม่ๆ ทางเทคโนโลยีไปต่อสู้เพื่อเอาชนะศัตรูพืชและการขาดแคลนน้ำ (ซึ่งเป็นธรรมชาติ) นั่นเอง

ประการที่สาม คือปัญหาทางด้านจิตวิทยา ทุกวันนี้ประเทศด้อยพัฒนากำลังตกอยู่ในภาวะคับขันอย่างไม่เคยประสบมาก่อนในประวัติศาสตร์ ประเทศด้อยพัฒนาไม่เพียงแต่ถูกบังคับให้ปรับตัว และแข่งดีกับแรงบีบบังคับจากวัฒนธรรมตะวันตกที่กำลังไหลบ่าเข้าสู่ประเทศเท่านั้น หากแต่ยังต้องคอยจ้องมองว่าวัฒนธรรมตะวันตกกำลังก้าวไปในทางใด (ถ้าเร็หรือล้มเหลว) อีกด้วย เพราะถ้าสักแต่ทำตามเขาโดยไม่รู้จักชี้ตัวก่อน ก็นับว่าเป็นอันตรายอันใหญ่หลวงทีเดียว การติดต่อสื่อสาร (ทางด้าน ภาพยนตร์ นิตยสาร โทรทัศน์) ของโลกทุกวันนี้ ทำให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องตกอยู่ในสภาพของ “คนที่อยู่ในโลกของโลก” เกิดความขมขื่นและทรมานทรมายหาที่สุดมิได้ เพราะการที่ได้เห็นตัวเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต (จากทางภาพยนตร์ นิตยสาร และโทรทัศน์) ทำให้เกิดความหนักใจว่าตนยังอยู่ห่างไกลจากความมั่งคั่งพุ่มเฟุยมากนัก แต่ก็ยังมีผู้นำที่เห็นแก่ตัวบางคนในสังคม กลับวิตกว่าจะมีอุปสรรคมาขัดขวางความร่ำรวย (จากการโกงกิน) ของตน สภาพการณ์ดังกล่าวมานี้แล

ที่เป็นแรงผลักดัน (ที่แฝงอยู่ภายใน) ของกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา ทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่แน่วแน่ในจุดมุ่งหมายอันเลือนลาง

สิ่งที่เราต้องการจะรู้ในขณะนี้ก็คือว่า เมื่อมีความยุ่งยากและประสบกับความคลงแคลงเช่นนี้แล้วประเทศด้อยพัฒนาจะแสวงหาแนวทางอื่นใดมาช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ของคนให้ดีขึ้น ให้เศรษฐกิจของตนทัดเทียมกับประเทศตะวันตก ๑ ประเทศด้อยพัฒนาจะเลิกแข่งขัน เพื่อจะตามให้ทันประเทศที่เขาพัฒนาแล้วหรือไม่ ๑ และเขาจะแก้ไขจุดมุ่งหมาย เพื่อลดความคับข้องใจของคนเองลงหรือไม่ อีก ๑

เหล่านี้ นับว่าเป็นคำถามที่สำคัญ และควรแก่การตรึกตรองในการมองकुณาวินัยของการพัฒนาในปัจจุบัน ส่วนตัวของข้าพเจ้าเองนั้น เห็นว่าหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในระบบเศรษฐกิจของโลกแล้ว ประเทศด้อยพัฒนาก็ไม่มีทางที่จะก้าวไปถึงจุดมุ่งหมาย (คือถึงซึ่งความอยู่ดีกินดี) ในโลกวันพรุ่งนี้ได้เลย ทุกวันนี้ประเทศด้อยพัฒนาล้วนแต่กำลังคลั่งการพัฒนาเศรษฐกิจของตนอยู่ นักการเมืองก็เลยต้องพลอยคลั่งพัฒนาไปด้วย หากไม่ก็อาจจะเสียอำนาจได้ง่าย ๆ ด้วยเหตุนี้ดอกกระมิงผู้นำส่วนมากของประเทศด้อยพัฒนาจึงได้ประกาศปาว ๆ ว่าตนจะพัฒนาประเทศอย่างไรนออย่างนี้ให้เป็นการใหญ่ อยู่เสมอ

ที่น่าจะได้คำนึงถึงอีกประการหนึ่งก็คือ ประเทศคือพัฒนาเหล่านั้น กำลังรับเอาระบบเศรษฐกิจแบบตะวันตก วิทยาการและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของตะวันตกเข้ามาในประเทศของตน ทำให้เด็กตายน้อยลง ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความคาดหว้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจึงเป็นไปอย่างรุนแรง แต่เนื่องจากประเทศคือ

พัฒนามีหนทางอันจำกัดในการพัฒนาตนเอง การพัฒนาจึงเป็นไปอย่างล่าช้า ทรัพยากรของคนที่จำกัดจำเขี่ยเต็มที่ ที่จะไปหวังการใหญ่ นั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นจึงควรที่ประเทศคือพัฒนาจะได้เลือกคุณค่าและวัตถุประสงค์ใหม่มาแทนของเก่าเสียที หรือไม่ก็ต้องมีผู้นำที่มีสายตามองเห็นการณ์ไกล มาสร้างกรอบแห่งความหมาย และกำหนดคุณค่าต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ จึงจะได้

การปล้นสดมภ์ประเทศยากจน : กรณีของไซปรัส

บริษัทต่างประเทศปล้นสดมภ์เอาความมั่งคั่งไปจากส่วนยากจนของโลกนั้น มีอยู่มากมายหลายวิธี แต่ในที่นี้จะขอกล่าวอย่างเพียงสักกรณีเดียวคือ เรื่องราวของบริษัทเหมืองแร่สหรัฐ ที่ปฏิบัติการในเกาะไซปรัส วารสาร *Business Week* ฉบับวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๑๙๖๔ ได้ลงบทความที่น่าสนใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทนี้ ในขณะที่กำลังเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองขึ้นในเกาะไซปรัส ชื่อของบทความชิ้นนี้คือ “จุดที่ร้อนเป็นไฟแค่ให้เงินอย่างน่าไหล”

บริษัทเหมืองแร่ไซปรัส (Cyprus Mines Corporation) ซึ่งเป็นของอเมริกันและมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ลอสแอนเจลิส ได้เริ่มประกอบการในไซปรัสตั้งแต่ ๑๙๑๒ แต่จุดสำคัญอยู่ที่การเริ่มเปิดเหมืองทองแดงขึ้นในมาฟโรไวน์ (Mavrovouni) ราว ๆ ปี ๑๙๓๐ นายเฮนรี มัตต์ประธานของบริษัทถึงกับกล่าวว่าเราได้แร่อย่างมหาศาลจากเมือง มาฟโรไวน์ จากการที่ถ้ำแรงงานในไซปรัสต่ำมากและราคาของทองแดงที่พุ่งสูงขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้บริษัททำกำไรได้อย่างมหาศาลจากเหมืองนี้ ระยะเวลาสงครามกำไรของบริษัทขึ้นถึงร้อยละร้อยยี่สิบห้า และ ๘๐% มาจากเหมืองที่มาฟโรไวน์ ข้อเท็จจริงที่ลงในวารสาร *Business Week* แสดงให้เห็นชัดว่าผล

กำไรส่วนใหญ่กลับมาอยู่ในสหรัฐ ฯ อย่างไรก็ตามบริษัทเหมืองแร่ไซปรัสก็ได้เป็นธุรกิจที่จ้างคนงานมากที่สุดเกาะ มีลูกจ้างถึง ๒,๔๐๐ คน ทั้งยังเป็นผู้ที่เสียภาษ้มากที่สุดด้วย ขณะเดียวกันก็เป็นที่ยกกันว่าวันหนึ่งแม้จะไม่ให้ชุดอีกต่อไป แต่ครบเท่าที่ยังมีแร่อยู่ เงินก็จะถูกกอบโกยออกมา

เงินที่ได้จากการปล้นสดมภ์ผลประโยชน์จากแร่ทองแดงในไซปรัสนำไปใช้ทางใดบ้าง

ส่วนหนึ่งก็ปันส่วนไปยังผู้ถือหุ้น แต่นอกเหนือสิ่งอื่นมันทำให้ตระกูลมัตต์กลายเป็นเวรสันดรแห่งแถบคาลิฟอร์เนียใต้ วิทยาลัยแห่งตระกูลมัตต์ (Harvey Mudd College) สร้างโดยเงินที่ได้จากเหมืองแร่ที่มาฟโรไวน์ และการบริจาคอื่น ๆ เช่นตั้งปริญญาในมหาวิทยาลัยแห่งคาลิฟอร์เนียใต้ (U.S.C.) ศึกษาศึกษาในมหาวิทยาลัยโคลัมเบียแห่งนิวยอร์ก แต่ที่สำคัญกว่านั้นก็คือเงินจำนวนนี้ทำให้บริษัทสร้างอาณาจักรทางเศรษฐกิจใหม่ขึ้นทั้งในสหรัฐและต่างประเทศ อาณาจักรใหม่นี้สถาปนาขึ้นประมาณปี ๑๙๕๐ อันเป็นช่วงที่ผลกำไรจากไซปรัสสูงที่สุด และก็เป็นที่ยกแน่ชัดว่าแร่กำลังจะหมดไปจากเกาะนั้นด้วย

ส่วนหนึ่งของธุรกิจที่เติบโตงอกเงยขึ้นจากเงินที่ได้จากไซปรัสคือ

เพื่อจะช่วยให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน ขอให้เราหันมาพิจารณาจาก “ต้นไม้แห่งการพัฒนา” กัน จะเห็นว่า ประเทศด้อยพัฒนากำลังตะเกียกตะกายอยู่ที่ลำต้นหรือไม้ก้ำห้อยโหนอยู่ที่กิ่งต่าง ๆ ของต้นไม้แห่งชีวิตนั้น แล้วก็กำลังมองดูเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ ที่บินขึ้นไปถึงกลางต้น (ที่กำลัง

สนุกอยู่กับการสะสมอาหาร สินค้า และมีเวลาว่างมากมาย) อย่างกระตือรือร้น ประเทศด้อยพัฒนาพยายามที่จะบินขึ้นไปสู่ตำแหน่งนั้นบ้าง โดยทุ่มเทกำลังให้กับการบินขึ้นเป็นสองเท่า ความยากลำบากก็ทวีขึ้น แต่เขาก็ไม่ยอมแพ้มุ่งหน้าแต่จะบินขึ้นไปให้ได้ แต่แล้วเขาก็ต้องเพล้ามือลง เกิดความท้อแท้ขึ้นมา ที่พบว่า

บริษัทแรมเบล็กในเปรู
บริษัทแรมทองแดงในอริโซนา
บริษัทเค็นเรอในปานามา
โรงงานปูนซีเมนต์ในฮาวาย
โรงงานอุตสาหกรรมเคมีสองแห่งในเนเธอร์แลนด์

บริษัทแรมในออสเตรเลีย

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าสิ่งเหล่านี้ จะไม่ทำไรอย่างมหาศาลกลับไปสู่บริษัทใหญ่ในลอสแอนเจลิส และยิ่งจะทำให้บริษัทสามารถขยายกิจการออกไปได้อย่างกว้างขวางขึ้น นอกจากนี้ก็ยังจะรักษาชื่อเสียงของตระกูลมัลดีในฐานะ “เวสสันดร” ไว้ได้อีกด้วย

แต่แล้วไซปรัสเล่า เกษะเล็กที่ทรัพย์สินจำนวนมากหมิ่นมาได้ถูกปล้นเอาไปเป็นอย่างไรบ้าง

เช่นเดียวกับบริษัทอเมริกันในต่างประเทศอื่นๆ บริษัทเหมืองแร่ไซปรัสภูมิใจในนโยบายแรงงานของเขามาก บริษัทจ่ายค่าแรงสูงเมื่อเทียบกับมาตรฐานของไซปรัส (วันละ ๕๐ - ๑๐๐ บาท) บริษัทโยนเงินหลายล้านไปกับการสร้างที่พัก โรงเรียน สันทนาการ โรงพยาบาลทันสมัย และโครงการแจกนมแก่เด็ก รองประธานกล่าวว่า “เราไม่เพียงแต่เป็นเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ อันยาวนานของเกาะนี้เท่านั้น เราพยายามจะสร้างสรรค์บางสิ่งที่มีค่าควรทั้งไว้ภายหลังด้วย”

แต่บริษัททั้งอะไรไว้บ้างเล่า

บริษัททั้งให้รายได้จากภาษีของเกาะลดลง ทั้งคนว่างงาน ๒,๕๐๐ คน และทั้งรศของนมที่เคยอดัมพ์ไว้ในความทรงจำของเด็กที่หน้าสงสาร

ลองนึกดูว่าบ้านนี้ไซปรัสจะก้าวไปไกลแค่ไหนหากว่าสามารถกู้เงินมาสำรวจเหมืองมาไฟโรไวน์ด้วยอัตราดอกเบี้ย ๒.๕% และผ่อนชำระภายใน ๒๐ ปี ซึ่งเป็นอัตราเดียวกับที่คิวบาได้รับจากสหภาพโซเวียต และประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ บ้านนี้เงินก็คงถูกใช้กันไปหมดแล้ว เงินกำไร ๑๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งตกไปเป็นของตระกูลมัลดีผู้ใจบุญ และอาณาจักรใหม่ของบริษัทเหมืองแร่ไซปรัส ก็จะช่วยต่ออายุและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาะให้เร็วขึ้น วิทยาลัยแห่งตระกูลมัลดี ก็อาจจะกลายเป็นห้องเรียนสร้างขึ้นมาในเกาะนี้เอง และจะกลายเป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและตะวันออกกลาง

อย่างไรก็ดีโอกาสที่หลุดลอยไปแล้ว ความร่ำรวยของเกาะถูกปล้นสะดมไปแล้ว โอกาสทองได้สูญเสียบไปอย่างแน่นอนและไม่วันเร็วกลับมาได้แล้ว แม้ว่ารองประธานบริษัทจะเปลี่ยนคำพูดเป็นบริษัทแร่ไซปรัสเป็นเพียงเหตุการณ์แห่งความวิบัติอันสำคัญในประวัติศาสตร์อันยาวนานของเกาะก็ตาม ©

สัญญา คลอนันต์

แปลจากส่วนที่ ๓ บทที่ ๕ ในหนังสือเรื่อง The Enemy ของ Felix Greene

ปัญหาต่าง ๆ กำลังประดังเพิ่มขึ้น ไทจะประชากรเพิ่ม ไทจะปัญหาด้านนิเวศวิทยา สิ่งเหล่านี้ทำให้การปั่นล่ำซำตะกุกตะกัก ที่สำคัญก็คือ นักปั่นบ้ายเหล่านี้ได้กำลังเห็นว่า สูงขึ้นไปบนยอดไม้โน้นเหตุการณ์ประหลาดกำลังดำเนินอยู่ ด้วยพวกที่ได้ชื่อว่าร่ำรวยแล้วนั้น กำลังแตกแยกกัน กำลังทะเลาะเบาะแว้งกัน บ้างก็ทำตัวเป็นที่น่าขบขัน บ้างก็กระโดดขึ้นไปสู่อากาศ บ้างก็กำลังจะปั่นกลับลงจากยอด นักปั่นด่าง ๆ ที่อยู่ตามกิ่งต่ำ ๆ เริ่มสงสัย และตั้งปัญหาขึ้นถามกันอยู่ไปมา ว่าบนยอดของตนไม้นั้น มีสวรรค์หรือนรกอยู่กันแน่ มิใช่เพราะความลำบากยากเย็นของการปั่นบ้าย บวกกับความไม่แน่ใจในเรื่องของ ผลประโยชน์ด้านความร่ำรวยบนยอดไม้ดอกหรือ ที่ทำให้ประเทศผู้นำเหล่านั้น ท้อแท้แล้ววิตกกังวล และถ้าประเทศเหล่านั้นมองหาดันไม้ต้นอื่น เพื่อจะปั่นขึ้นไปใหม่ เขาก็คงพบว่าปัญหาประชากร รสนิยม และทักษะของประชากรชินกับระบบเศรษฐกิจแบบต้นไม้เดิมเสียแล้ว การที่จะปั่นกลับลงไปสู่โคนต้น คือกลับไปสู่ความสมดุลย์ระหว่างวัฒนธรรม วิชาการ ประชากร และทรัพยากรแบบเดิม จึงมิใช่ของง่าย

ก็การที่ประเทศอุตสาหกรรมทางตะวันตก ประสบกับความแตกแยกนี้แล ที่ทำให้เราสันนิษฐานได้ว่า ในอนาคตประเทศอุตสาหกรรม

อาจประสบกับปัญหาภายในประเทศมากขึ้น จนถึงกับต้องถอนตัวจากนโยบายแทรกแซงในกิจการต่างประเทศ โดยเฉพาะการแทรกแซงในประเทศด้อยพัฒนา

เราขอสันนิษฐานต่อไปอีกว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจะยังคงดำเนินต่อไป แต่ด้วยอัตราที่ช้าลง และในขณะที่ประเทศมหาอำนาจถอนตัวออกจากการแทรกแซงในส่วนต่าง ๆ ของโลก ก็จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางด้านกำลังขึ้นมาใหม่ ในหมู่ประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งแน่ละว่าต้องเกิดการขัดแย้งกันติดตามมาด้วย อย่างไรก็ตาม ประเทศอุตสาหกรรมยังจำเป็นต้องมีสิทธิ์มีเสียงในกิจการระหว่างประเทศอยู่ ยังมีส่วนในการรวมกลุ่มของภูมิภาคต่าง ๆ อยู่ แต่การมีสิทธิ์มีเสียงนั้น ต้องคำนึงถึงกำลัง และผลประโยชน์ของประเทศในภูมิภาคนั้น ๆ เป็นสำคัญ และการรวมกลุ่มนั้นต้องไม่ทำให้ผลประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนของประเทศอุตสาหกรรมต้องเสียไป หรือไม่ทำให้การพัฒนาของประเทศด้อยพัฒนาเหล่านั้นต้องหยุดชะงักลง อย่างไรก็ตาม ยังมีองค์ประกอบอยู่สองสามอย่างที่สามารเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ดังกล่าวนี้ได้

ประการแรก ถ้าเมื่อใดที่สภาวะทางการค้าและการหมุนเวียนของกระแสเงินของโลกเกิดขึ้นปั่นวนจนไม่สามารถจะคาดการณ์ได้ถูกหรือถ้าการลงทุนในต่างประเทศของชาติที่ร่ำรวยตกอยู่ในสภาพอัน

ตราขายแล้ว ประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายมาเป็น เจ้าก็เจ้าการในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกคึกคัก เพื่อจะได้สร้างคามมั่นคงลงในภูมิภาคเหล่านั้น เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทางค้าและการลงทุนของตน โดยไม่คำนึงว่าการใช้อำนาจของตนนั้น จะเป็นการทำลายการรวมกลุ่มของภูมิภาคนั้น ๆ หรือนำไปสู่ความไม่แน่นอนยิ่งขึ้น ทั้งอาจจะนำไปสู่การขยายตัวของสงครามอีกด้วย แต่ประเทศอุตสาหกรรมก็ไม่มีทางเลือกใดอื่นอีกแล้ว ยังไง ๆ ก็ต้องรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเอาไว้ก่อน

ประการที่สอง ถ้าในช่วงหนึ่งหรือสอง ทศวรรษข้างหน้า ประเทศอุตสาหกรรมต้อง ประสบกับความยุ่งยากภายในมากขึ้น อันทำให้ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจช้าลง หรือหยุดชะงัก ลงแล้ว ประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายก็คงจะพลอย ประสบกับความเดือดร้อนไปด้วย ในการที่จะ พัฒนาเศรษฐกิจของตนให้ทันกับการเพิ่มของพล เมือง แท้ที่จริง ประเทศด้อยพัฒนาก็กำลังตก อยู่ในช่วงแห่งความยุ่งยากอยู่แล้วเสียซ้ำ เพราะ ถึงแม้ว่าประเทศอุตสาหกรรมจะยังคงรักษาความ ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจไว้ได้ ประเทศด้อยพัฒนา ก็มักจะแสดงความหวาดวิตกและความหือหือออกมาให้ได้เห็นกันอยู่เสมอ ๆ

การแสดงออกซึ่งวิญญานของความเป็นนัก บุกเบิกของคนอเมริกัน โดยการให้ความช่วย

เหลือแก่ประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆ ทั่วโลก ใน ระหว่างปี ๑๙๕๓ และปี ๑๙๖๗ นั้น แสดงให้เห็นถึงการมองโลกในแง่ดี และความมั่นใจที่คน อเมริกันมีต่ออนาคตของโลกและของอเมริกาเอง ทำให้ประเทศต่าง ๆ เช่น ปากีสถาน ตุรกี เกาหลี และอีกหลายประเทศเกิดความร่วมมือกัน ในการสร้างสรรค์ความก้าวหน้าขึ้น ในอเมริกา กลางและลาตินอเมริกา ก็เริ่มต้นตัวในด้านการ พัฒนาเศรษฐกิจของตนมาแต่ครั้งกระนั้น แต่ จากการท่องเที่ยวไปในประเทศต่าง ๆ ของข้าพ เจ้าเมื่อเร็ว ๆ นี้ ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจที่พบว่า ความกระตือรือร้นในการพัฒนา ทำท่าว่าจะ หดหายไป จริงอยู่ การแข่งขันกันในกลุ่มประเทศ ลาตินอเมริกันในด้านวิชาการใหม่ ๆ ใน ด้าน เศรษฐกิจและการวางแผนก้าวหน้าไปมาก แต่ ความมั่นใจในการพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านการค้าและการเมือง กลับลดลง

บรรดาผู้นำของประเทศด้อยพัฒนานั้น ส่วน มากมักจะไม่วางใจทำอะไรเลย จนกว่าจะแน่ใจเสียก่อนว่าการกระทำนั้น ๆ จะนำผลดีมาสู่ ประเทศของตน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นของแน่ๆ เมื่อใดก็ตาม ถ้าประเทศอุตสาหกรรมลดความช่วยเหลือ โครงการพัฒนาและความทะเยอทะยาน ต่าง ๆ ของประเทศด้อยพัฒนาก็พลอยลดลงด้วย ข้าพเจ้าอยากจะตั้งคำถามว่า ในการกระตุ้นให้ ประเทศด้อยพัฒนาเกิดความทะเยอทะยาน ที่จะ

พัฒนาตนเองนั้น ระหว่างการส่งคนอเมริกันที่ มีความกระตือรือร้น มีทักษะทางวิชาการและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง กับการส่งเงินเข้าไปให้อินโหนดจะกระตุ้นได้ดีกว่ากัน ส่วนตัวข้าพเจ้านั้น คิดว่าการมองโลกในแง่ดีของสหรัฐ ฯ ที่แสดงออกโดยการให้ความช่วยเหลือไปทั่วโลกนั้น ประเทศด้อยพัฒนาเขากำลังมองไปในทำนองที่ว่า “คนอเมริกันนี้ เขาทำงานได้ผลดีจริง ดีตัวและมีความเชื่อมั่นในตนเองมาก ทางที่ดี เราควรจะคอยดูกันต่อไปว่า เขามีอะไรมาอวดเราอีกบ้าง”

ปัจจุบันนี้ สหรัฐ ฯ กำลังค่อย ๆ ดอนตัวออกจากกรเข้าไปถึงเกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาตนเอง ของประเทศด้อยพัฒนา แต่หันมาใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ โดยผ่านทางองค์การระหว่างประเทศแทน สหรัฐ ฯ ควรจะได้แสดงออกให้แจ่มชัดเสียที่ว่า ตนมิได้มีความมั่นใจในความเชื่อเก่า ๆ ของตนอีกต่อไปแล้ว และสหรัฐ ฯ พยายามจะลดบทบาทในด้านการต่างประเทศของตนให้น้อยลงเสียที สงครามในเวียดนามมีส่วนสำคัญที่ทำให้สหรัฐ ฯ มีที่ท่าดังกล่าว แต่ก็ยังมีเหตุผลอื่น ๆ อีกมากที่มีส่วนในการนี้

ข้าพเจ้าจึงเชื่อว่า ขณะนี้ผู้นำในประเทศด้อยพัฒนา กำลังประสบกับปัญหา ในการเลือกทางเดิน เกิดความไม่แน่ใจว่าตนควรจะไปทางใดและอย่างไร เพราะนับวันแต่ปัญหา

จะมีมากขึ้นและรุนแรงขึ้น การที่จะเอาชนะปัญหาเหล่านั้น จึงนับวันแต่จะลำบากขึ้นด้วยความเชื่อมั่นในความสำเร็จของประเทศด้อยพัฒนาจึงลดลงทุกที ๆ เหตุแห่งความยุ่งยากดังกล่าวนี้ เนื่องมาจากการที่ประเทศด้อยพัฒนาขาดแบบแผนทางการเมืองการเศรษฐกิจที่จะประกันความก้าวหน้าของตนเอง สหรัฐ ฯ เองก็ยึดถือเป็นแบบอย่างต่อไปไม่ได้ แล้วจะไปหาแบบอย่างที่ไหนเล่า ยิ่งทุกวันนี้โลกกำลังขาดแคลนอุดมการณ์ด้วยแล้ว ก็เลยยิ่งงงหนักขึ้นไปอีก ประเทศแปรไม่รู้อะไรจะเลือกเดินทางไหน ประเทศซิดีก็ไม่น่าจะแน่ใจว่าตนควรจะไปทางใด และตนมีความสามารถพอหรือไม่

ทุกวันนี้ ในประเทศด้อยพัฒนาจึงมีการเมืองอยู่สองประเภท คือประเภทที่เรียกร้องแต่จะให้มีการแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ด้วยการวางแผนและเหตุผล ๑ และประเภทที่ปฏิเสธไปเสียเกือบทุกอย่างอีก ๑. นักการเมืองพวกหลังนี้ไม่ศรัทธาวิธีการของเหตุผลอีกต่อไป เขาปฏิเสธความช่วยเหลือจากประเทศอุตสาหกรรม เขาเกลียดการรอคอย ผู้นำที่เจ้าอารมณ์ และชาตินิยมจัดเหล่านั้นขึ้นมาอำนาจมากภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่มาในระหว่างปี ค.ศ ๑๙๕๐—๑๙๖๐ ผู้นำเจ้าอารมณ์เหล่านั้นกลับถูกผู้นำที่นิยมเหตุผลและมีความรู้ความสามารถทางวิชาการมากขึ้นมาแทน ผู้นำพวกเหล่านี้ มีเช่น Eduardo Frei, Ayub

Khan, Lleras Rertrepo, Lee Kuan Yew, Park Chung-hee, Suleyman Reminel และ Diaz Ordaz เป็นต้น ก็พวกผู้นำยุคใหม่เหล่านี้แล กำลังเฝ้ามองกลุ่มประเทศตะวันตกอยู่ อย่างสงสัยกลางแกลง และเมื่อใดก็ตามที่ประเทศกลุ่มตะวันตกต้องประสบกับปัญหายุ่งยากอย่างใหญ่ภายในแล้ว ผู้นำเหล่านั้นก็พร้อมที่จะถือว่าการที่พวกเขาได้คบค้าสมาคม และค้าขายมากับประเทศกลุ่มตะวันตกเหล่านั้น เป็นความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง แล้วพวกเขาก็จะหันไปหาผู้นำใหม่ที่มีบารมีและวาสนาแก่กล้ากว่า ที่จะส่งเสริมให้พวกเขาค้นหาความหมายคุณค่าจากวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของสังคมแบบดั้งเดิมของพวกเขาเอง

การที่ประเทศอุตสาหกรรมรวมเร และมีพฤติกรรมที่ไม่สามารถจะคาดการณ์ล่วงหน้าได้ จะทำให้โลกทั่วโลกต้องพลอยเดือดร้อนไปด้วย เป็นแน่แท้ ทั้งกลุ่มประเทศตะวันตกเองก็จะต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านจริยธรรมอีกด้วย เช่น “เราจะปล่อยให้การรอคอยยากแก่กระจายไปทั่วโลกละหรือ” “จะถูกบังคับให้ต้องหันกลับไปใช้วิธีการของจักรพรรดินิยม เพื่อจะได้ทำให้สภาวะทางเศรษฐกิจของโลกกลับเข้าสู่สภาวะที่มั่นคงหรือไม่ หรือว่าเราสามารถแยกออกมาอยู่ได้แต่ลำพัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าประเทศคือยพัฒนาจะลำบากยากแค้นปานใดก็ตาม” เป็นต้น

ทุกวันนี้ เห็นได้ชัดว่าสังคมตะวันตก กำลังไม่แน่ใจในสิ่งที่ตนเคยเชื่อถือมาแต่ก่อน ถึงขนาดเข้าขั้นวิกฤติทีเดียว ประเทศต่าง ๆ ในตะวันตกมีปฏิกิริยาต่อวิกฤติการณ์ดังกล่าวเช่นใด จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ จริงอยู่ เราอาจจะเลิกใช้ระบบการปฏิรูปทางวัฒนธรรมของสังคมที่ค่อยเป็นค่อยไป ตามคติของนาย ชาลส์ ไรซ์ ได้ แต่ในเมื่อขณะนี้เรายังเลิกระบบเศรษฐกิจและวิทยาการดั้งเดิมไม่ได้ การที่จะให้เลิกรู้สึกถึงความล้มเหลวของตน (ในการที่จะต้องประสบกับความวิบัติ หรือในการที่ต้องหันกลับมาสู่ระบบดั้งเดิม หรือต้องมีการเลือกแนวทางใหม่และคุณค่าใหม่) จึงทำได้ยากยิ่งนัก

ถ้าจะหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางการเมืองและการเศรษฐกิจ ก็จะต้องมีผู้นำอีกประเภทหนึ่งขึ้นมา พร้อมกับนโยบายการอยู่รอดอย่างใหม่ คือนโยบายแห่งความสมดุลย์ของสิ่งแวดล้อม นโยบายนี้คือหลักการ “คงความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองของประชาชน” เอาไว้ หมายความว่า จะต้องมีการควบคุมการเพิ่มของประชากรให้สมดุลย์กับความเจริญทางด้านเศรษฐกิจอยู่ตลอดเวลา นโยบายนี้อาจจะทำให้หลาย ๆ คนต้องงุนงง เพราะแต่ไหนแต่ไรมา ก็ไม่เคยคิดกันว่า จะมีการหยุดยั้งความก้าวหน้า แต่ถึงจะไม่กำหนดเป็นนโยบายออกมา ในที่สุดก็ต้องหันมาสู่ นโยบายดัง

กล่าวน้อยผู้ดี เพราะการที่สังคมที่มั่งคั่ง ใช้ทรัพย์สิน
 ยากธรรมชาติกันอย่างฟุ่มเฟือย ๑ การใช้จ่าย
 รักษาโรคต่างๆ ๑ การเร่งผลิตสิ่งอุปโภค ๑
 และการใช้พื้นดินกันอย่างสุรุ่ยสุร่ายอีก ๑ เหล่า
 นี้จะทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมทรามลงจนต้องมี
 การเรียกร้องให้หยุดยั้งความก้าวหน้าขึ้น และถ้า
 หากจะใช้จินตนาการทางนวนิยายวิทยาศาสตร์
 สักเล็กน้อย ก็จะได้เห็นได้ชัดว่าภาพของเชื้อ
 ไวรัส และภัยจากปรอทนั้นรุนแรงยิ่งนักซึ่ง
 จะทำให้มนุษย์สงสัยว่า การมุ่งไปสู่ความมั่งคั่ง
 ร่ำรวยจะนำอันตรายเป็นอะไรมาให้บ้าง

คนที่อยู่ในประเทศอุตสาหกรรมแล้ว กำลัง
 เผชิญกับปัญหาต่างๆ ทางด้านบริหาร
 ด้านวิชาการ ด้านการวางแผน และด้านความ

สมดุลย์ของสิ่งแวดล้อม เขากำลังสงสัยว่า คงจะ
 เป็นเพราะความมั่งคั่งร่ำรวยนี้ดอกกระมัง ที่เป็น
 ต้นเหตุของความยุ่งยากต่างๆ ดังกล่าว เพราะ
 ความมั่งคั่งมันไปเปลี่ยนนิสัยใจคอของคน
 เปลี่ยนวัฒนธรรมเดิมของเขา ทั้งในด้านคุณค่า
 และปัจเจกภาพ ทั้งในด้านทรัพย์สินและความ
 เป็นเอกลักษณ์

ปัญหาทางด้านนิเวศวิทยา และปัญหา
 ทางด้านผังเมืองนั้น รัฐพอจะจัดการแก้ไขได้
 ก็จริงอยู่แหละ แต่กับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน
 วัฒนธรรมและความหมายแล้ว ดูเหมือนรัฐจะ
 หมดปัญหาเอาเลยทีเดียว ๑

อุทัย คุลเกษม/จิตรกร คังเกษมสุข
 แปลจาก *Affluence and the World of Tomorrow*
 by Leroy S. Wehrte

เริ่มแต่ 2475

ผลิตกับเข้เปี่ยมด้วยคุณภาพ

อย่างเช่ซง

<p style="margin: 0;">ลัคส์ ไลฟบอยย์ รินเซ่ ซันฮิล</p>	<p style="margin: 0;">ซันโลต บรีส์ กิบีส์ รอยไค้</p>
--	--

ผลิตในประเทศไทย โดย
บริษัท บีแอลบีเอฟเอช (ประเทศไทย) จำกัด

ดาว

ดาวระยิบกระระยิบพร่างฟ้า	ฟากสวรรค์
เสมือนหนึ่งมณีอัน	ประดับฟ้า
ราวกับมณีจันทร์	จรัสแสง แสงแผ่
จึงประภัสสรวิงสัจ	แจ่มพยับพิ
เอกกณอยู่ด้วย	ดวงดาว
ไซ้แต่ทอแสงราว	หิ่งห้อย
สมดุขแห่งห้วงหา	โน้มนั่ง
ตั้งดุค่างห้อย	ค่างกว้างไกลจร
ทึนกรที่แผดกล้า	รัศมี
เคยคิดหมั่นศุกัสร์	เหยียบย่ำ
เขี่ยคน้อยโอฤทธิ	โนสระ
ดาวสว่างแก่กล้า	ว่าด้อยน้อยแสง
ใบแจ้งในเขตเบือง	จักรวาล
เห็นแต่เปลือกกฟ้า	พุดไอ
ห้วงฟ้าข้อมไพศาล	กว้างใหญ่
เกินจักมูใจ ใจ	จักแจ้งประจักษ์ตา
ดาราใหญ่น้อยทั่ว	สากล
เล็กใหญ่ข้อมมีป็น	แปลกบ้าง
วิบหว่เพราะหาหวน	ไกลห่าง
แต่ขึงใหญ่เกินอ้าง	เอ๋ยเอือนพรณา
อย่าหมิ่นดาวแห่งฟ้า	ทั่วฟาก สวรรค์แฮ
โลกอาจเป็นจุดหาก	อยู่ใกล้
เห็นเฉยอย่าง่างหาก	ดูหมิ่น
อาจซ่อนอำนาจไว้	มหน่เพียงปรมาณู
วิระ สิริอชาวัฒนา	

น้ำฟ้า

พำพำน้ำชุ่มชน	ชวอับฝน
เมฆลุ่มปลิวลมบน	เบียดฟ้า
ครึนครึนล้นสก	กระเทือนโลก
พระลบดับดับหล้า	มดกริมข้มเซา
เหงากณใหญ่กว้าง	ทางจร
รวมหวนจร	รถไ้
ร้านรวงร่วงหาหวน	น้ำปัด รันเอย
บ้างกลับหนาวจับไซ้	ขยาดชอษาแพง
แผ่งเงาชอกตักัน	นังกระเทย
ขาดคู่ขาดชูเชย	ชอกช่า
ตลาดปัดเจียมมิตเคย	แมลงสาบ
มุสิกรวิกรักช่า	เสาะคว้ออาหาร
อาคารชาวเหล่าไกล	กองขยะ
อวลกลิ่นอุจจาระ	เบียดชน
ฮจมบ่มฝนชะ	ชวนสะอิด สะเอียนนา
ไหลต่อลงท่อตัน	คิดทันกลิ่นนอง
จำลองเวนิสน้อย	ตะวันออก
ถนนต่างคลองบางกอก	เขตน้า
ครึนครึนคลันกระฉอก	ฉาวกลิ่น
เหม็นเมื่อเหลือกลิ่นช่า	หน้าฟ้าควาฝน
บัดดลฝนพยับพัน	พโยมหน
สองเนตรชานายล	เขี่ยมฟ้า
โปรดเกิดตอกักจน	น่าน้า
หยดเกิดหยดครหน้า	ฝนกน้าตา
ศิพรธม ไชยวงศ์เกียรติ	

ถูกมากจะยากจน

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาประเทศกับประชากร เป็นเรื่องที่ฝ่ายบริหาร ฝ่ายการเมือง และนักวิชาการในประเทศไทยกำลังให้ความสนใจอย่างมาก ทั้งนี้เพราะประชากรเป็นทั้งตัวคุณและตัวหารปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต โดยปรกติทั่วไปงานวิจัยส่วนใหญ่ทางด้านนี้มักมุ่งไปในด้านการวิจัยระดับชาติแบบวงกว้างที่เรียกว่า “การวิจัยมหภาค” หรือไม่ก็มองกันเฉพาะปัญหาแคบๆ คือ การวางแผนครอบครัวเท่านั้น การวิจัยในลักษณะดังกล่าวนี้มีมากมายจนแทบจะกลายเป็นความรู้ทั่วไปทางประชากรมากกว่าจะเป็นการวิจัยประชากรที่แท้จริง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางประชากรกับดัชนีในการพัฒนาต่างๆ ตลอดจนผลของความเติบโตทางประชากรที่มีต่อการพัฒนาด้านสวัสดิการการศึกษาและสาธารณสุข การวิจัยแบบนี้เป็นหลักกว้างๆ และอาจจะเรียกได้ว่ากว้างเกินไป และต้องอาศัยสมมติฐานเกี่ยวกับความประพฤติกหรือพฤติกรรมของบุคคลหรือครอบครัวมาเป็นพื้นฐาน ถ้าข้อสมมติฐานดัง

กล่าวนี กำหนดว่าพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือครอบครัวที่มีต่อขนาดของครอบครัวเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นแนวลบ คือเพิกเฉยไม่สะทกสะท้านต่อขนาดของครอบครัวที่เพิ่มขึ้นแล้ว การเพิ่มของประชากรก็ย่อมจะมีผลเสีย ตามข้อสมมติฐานที่ตั้งขึ้นมาอย่างแน่นอน

แทนที่จะทำการพิจารณาปัญหาของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชาติ บทความนี้จะพิจารณาปัญหาดังกล่าวในวงแคบลงมาอีก คือในระดับครอบครัวหรือที่เรียกว่า “การวิจัยแบบจุลภาค” ข้อมูลที่ใช้ประกอบบทความนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างการสำรวจในชนบททั่วประเทศไทย เก็บรวบรวมโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยทั่วไปเราอาจจะกล่าวได้ว่า อัตราความเจริญพันธุ์ในระดับสูงเป็นผลทำให้จำนวนของผู้ที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นมากขึ้นภายในครอบครัว ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนก็ต้องมีภาระในการเลี้ยงดูตามไปด้วย ผลทางเศรษฐกิจแบบที่เห็นได้ชัดก็คือ ถ้าหากหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนของผู้ที่

ต้องเลี้ยงดู (หมายถึงเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๑ ปี และผู้ใหญ่ที่มีอายุสูงกว่า ๖๕ ปี) ถึง ๖ คน ก็ย่อมจะออมทรัพย์ได้น้อยกว่าครอบครัวที่มีผู้ที่ต้องเลี้ยงดูเพียง ๓ คน ทั้งนี้เพราะแต่ละคนต้องการอาหาร เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัยยังชีพ เมื่อการออมทรัพย์น้อยลงก็ย่อมที่จะซื้อวัตถุ เครื่องมือ อุปกรณ์การผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการผลิตได้น้อยลง รายได้ก็น้อยลง เงินที่จะใช้ไปในการศึกษาของบุตรก็ย่อมมีน้อยลง โอกาสที่เด็กเหล่านี้จะเพิ่มประสิทธิภาพของตนเองในด้านรายได้และการออมทรัพย์ในอนาคตก็ย่อมน้อยลงไปด้วย ถ้าหากเด็กเหล่านี้เติบโตขึ้นมาจะมีบุตรหลานจำนวนมาก เหมือนเดิม ผลก็คือทั้งตัวเองและบุตรหลานก็จะตกอยู่ในวัฏจักรแห่งความยากจนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

จากหลักของความคิดเบื้องต้น ผู้เขียนได้วิจัยข้อมูลของสถาบันประชากรศาสตร์ พบว่าขนาดของครอบครัวในชนบทเฉลี่ยประมาณ ๖.๔

คน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๒.๗ แต่ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (คือผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๑-๖๕ ปี) มีจำนวนเฉลี่ยประมาณ ๔.๑ ต่อครอบครัว และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๙ ผลต่างก็คือ เป็นจำนวนของผู้ที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ในด้านเศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่อยู่ในวัยทำงานดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพในการทำงานดี เพราะรวมเอาเด็กอายุ ๑๑ ถึง ๑๕ ปีดังกล่าวเข้าไปกลุ่มวัยทำงาน

ผลจากการวิจัยปรากฏว่าในจำนวน ๑,๔๗๖ ครอบครัว มีประมาณร้อยละ ๔๔.๕ เปอร์เซนต์ รายงานว่า การทำมาหากินไม่เพียงพอ เป็นสิ่งที่น่าคิดอยู่ว่าแม้แต่ในเขตชนบทซึ่งมีระดับชีวิตความเป็นอยู่ง่าย ๆ แทบจะเรียกได้ว่ามีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ หนึ่ง ยังมีฐานะเศรษฐกิจในระดับที่ชาวชนบทเองรู้สึกว่าเป็น “ไม่เพียงพอ” แล้วย่อมมีนัยที่สำคัญมากทั้งในด้านการพัฒนา ด้านการเมือง และความมั่นคงของประเทศ นอกจากสภาพ

ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจแล้ว การสำรวจยังมีคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการออมทรัพย์ ปรากฏว่ามีครอบครัวเพียงร้อยละ ๑๙.๑ เท่านั้นที่มีการออมทรัพย์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง นอกจากนั้น ผลยังปรากฏว่าร้อยละ ๒๘.๘ ของครัวเรือนที่ตกอยู่ในส่วตัวอย่างของการสำรวจนี้เป็นหนี้สินทางด้านการเงินด้วยสาเหตุต่าง ๆ

ลักษณะทางเศรษฐกิจทั้งสามลักษณะ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นลักษณะเฉลี่ยโดยทั่วไป ความแตกต่างระหว่างลักษณะทั้งสามนี้ ยังขึ้นอยู่กับอายุของหัวหน้าครัวเรือนอีกด้วยแต่ไม่มากนัก ปัญหาเกี่ยวกับคำตอบที่ได้จากคำถามเหล่านี้ ผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยแล้วว่าอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจสามลักษณะดังกล่าว เรายังได้วิจัยถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเปรียบเทียบในชนบท โดยการสร้างดัชนีที่สะท้อนให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจและความ เป็นอยู่ทางสังคมเปรียบเทียบกันเองในชนบท ผู้เขียนขอเรียกว่า “คะแนนการมีทรัพย์สินวัตถุในครอบครัว” (material possession score) ผลปรากฏว่า ประมาณร้อยละ ๒๔ ของครัวเรือนไม่มีทรัพย์สินวัตถุที่จำเป็นแก่การยังชีพในครัวเรือนที่เหมาะสม ในสภาพสังคมที่มีการพัฒนา และวิทยาการก้าวหน้าพอสมควร อาทิ เช่น ส้วมซึม บ่อน้ำ นาฬิกา และวิทยุ อีก ๓๗.๓ เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนในชนบท มีของใช้ที่จำเป็นเพียงไม่กี่รายการ ที่เหลืออีก ๓๘.๔ เปอร์เซ็นต์มีทรัพย์สินวัตถุพอสมควรแก่การยังชีพ

ประเด็นสำคัญของบทความนี้ อยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชนบทกับความเจริญพันธุ์ จากการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติต่อการวางแผนครอบครัว ผลปรากฏว่า ๓๔.๔ เปอร์เซ็นต์ของชาวชนบทไม่มีความรู้ใดๆ เกี่ยวกับการคุมกำเนิดเลย และ ๕๓.๗ เปอร์เซ็นต์มีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวเพื่อคุมกำเนิดให้มีบุตรมาก แต่ ๘๘.๒ เปอร์เซ็นต์ไม่เคยปฏิบัติการวางแผนครอบครัว ซึ่งขึ้นอยู่กับสาเหตุอื่น ๆ นอกจากความรู้และทัศนคติที่มีอยู่แล้ว นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติการวางแผนครอบครัวก็มักจะปฏิบัติต่อเมื่อตัวเองมีบุตรเกินความต้องการแล้ว โดยเฉลี่ย ชาวชนบทต้องการมีบุตรเพียง ๓.๗ คน แต่มาปฏิบัติการวางแผนครอบครัวต่อเมื่อมีแล้วประมาณ ๔.๘ คน พุดง่าย ๆ ก็คือครอบครัวชนบทที่วางแผนครอบครัวเองยังขาดความสามารถที่จะควบคุมการกำเนิดได้ตามที่ตนต้องการ แต่ก็ยังดีกว่าผู้ที่ไม่มี การคุมกำเนิด (ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๘๘.๒ เปอร์เซ็นต์) ซึ่งมีขนาดของครอบครัวประมาณ ๕.๗ คน

เราจะเห็นได้ว่า ความยากจนนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับขนาดของครอบครัว สำหรับความยากจนเองก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการมีบุตรมากของครอบครัว ตามหลักข้อคิดใหญ่ ๆ ที่เสนอไว้ในตอนต้น ๆ ของบทความ ผลของการวิจัยแสดงว่าคนในกลุ่มที่

รายงานว่าการทำมาหากินไม่พอเลี้ยงชีพ เป็นกลุ่มที่มีจำนวนของการตั้งครุภัก จำนวนบุตรและขนาดของครอบครัวในอุดมคติมากกว่ากลุ่มที่รายงานว่าการทำมาหากินพอยังชีพ นอกจากนี้กลุ่มที่รายงานว่าตนเองไม่สามารถจะออมทรัพย์ได้ ก็มีจำนวนการตั้งครุภัก จำนวนบุตร ตลอดจนขนาดของครอบครัวในอุดมคติมากกว่ากลุ่มที่

ความสัมพันธ์ของการพัฒนาประเทศและประชากรที่นิยมใช้กันอยู่ เพื่อสนับสนุนการมีนโยบายประชากร ก็พอจะมีส่วนถูกบ้างเหมือนกัน ที่ว่า "เหมือนกัน" ก็เพราะว่าถ้าหากเรามองในมุมกลับจากผลการวิจัยแล้ว เราจะเห็นได้ว่าปฏิกริยาตอบโต้ของชาวชนบทที่มีต่อความเติบโตทางประชากรได้เกิดขึ้นบ้างแล้วในชนบท คือผู้ที่มี

รายงานว่าสามารถออมทรัพย์ได้ การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เป็นหนี้สินและกลุ่มที่ไม่มีหนี้สินก็ให้ผลในทำนองเดียวกัน

ดังนั้น เราอาจจะสรุปได้ว่า ประชากรของไทยในชนบทระดับครอบครัวอาจจะยังมีปฏิกริยาตอบโต้การเพิ่มทางประชากรไม่เพียงพอ ข้อสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการวิจัย

ฐานะดี (การทำมาหากินยังชีพเพียงพอ ออมทรัพย์ได้ ไม่มีหนี้สิน) อาจจะกล่าวได้ว่าได้ทำการลดจำนวนของความเจริญพันธุ์ลงในระดับที่ต่ำพอที่จะทำให้การทำมาหากินเพียงพอ และสามารถเก็บออมทรัพย์ได้

อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของนโยบายประชากรในเขตชนบทก็ยังคงมีอยู่ทั้งนี้เพราะว่าบุคคล

ที่มีฐานะค่อนข้างดีดังกล่าวในเขตชนบท มีเพียง
จำนวนน้อย คือไม่กี่เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้ง
หมด คนในชนบทจำนวนมากยังมีฐานะทาง
เศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ การปฏิบัติการควบคุม
กำเนิดก็ยังน้อยมาก รัฐบาลควรระงับมาตรการ
ทางเศรษฐกิจและประชากรที่ปฏิบัติได้จริง ๆ มา

ยกระดับฐานะทางประชากรในชนบทให้ดีขึ้น
เพื่อให้หลุดพ้นจากวัฏจักรแห่งความยากจนตาม
ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ๑

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ สำเร็จการศึกษาด้านประ
ชากรศาสตร์ จากสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันเป็นอาจารย์
ประจำสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย

เก็ด

ผ่านฟ้าต้องลอยฟ้า
ดุสิตสวรรค์ชั้นใด
อ้างว้างเวทนาว่าแห้ว
มีรุจิเจตนา
มิใช่เดือนที่เหมือนดาว
ถูกพันธนาหัวใจ
มาอย่างไรไม่รับรู้
เพรงกรรมแต่ก่อนกาล
ครบแล้วตามวัฏจักร
หนเวรค้างชำระไว้
ตัดหากิเลสโลกีย์
ถลลองเหตุเจตน์กระทำ
มาถึงแล้วโลกมนุษย์
ศรัทธาหรือไม่ศรัทธา
กรรมภักโภทรแห่งนี้
ใช้กรรมแห่งเพรงกาล

ร้อนร่ำปรารดนามาแต่ไหน
นรกขุมไหนขับไล่มา
เอกภยสะท้อนผ่านคิ่งฟ้า
เสาะหาทิพย์สุนทวีโย
ร่วงวาวจากฟากฟ้าใส
ไร้อิสระหวังคังต้องการ
สู่เหย้าไหนในถิ่นสถาน
บันดาลสิ่งถวิลดั้นรนไป
โลก โกรธ รัก เกล็ด หลง โกร
รับมาใช้ตามกฏทกรรม
บุญราศรีปลาบปลื้มคัมค่า
น้อมนำกศลผลบุญพา
บวิสุทธหรือโสโครกไร้ค่า
ตามแต่เวรฟ้าประทาน
คังที่ใจนิมิตรอธินฐาน
วิญญานหนึ่งจึงกำเนิดเอ

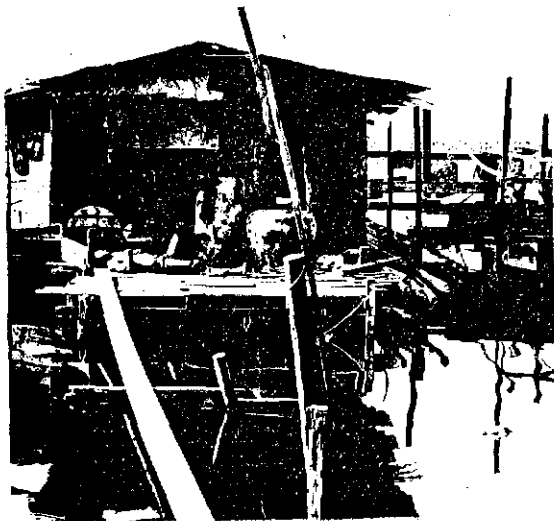
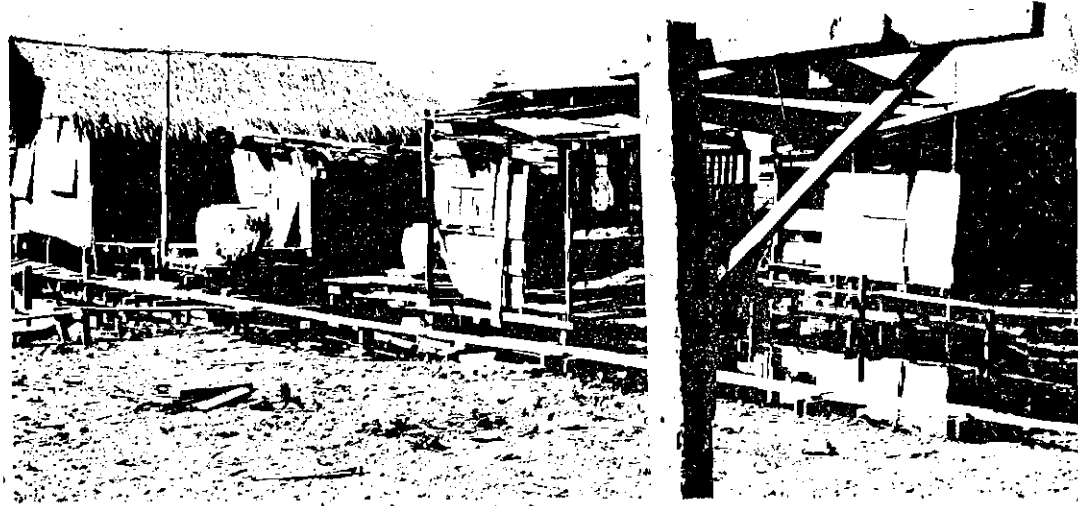
วณิช จรงกิลอนันต์

ลิกที่สาม

สลัม

เงิน ๕๐๐ บาท กับครอบครัวของ
พ่อ ๑ แม่ ๑ ลูก ๘ หมา ๔ แมว ๑๐
เป็ด ๖ และยุงอีก ๑๐,๐๐๐,๐๐๐

เมื่อเดินผ่านคิกรามอันทรุทร่าโอ้อ่าจุวิมาน
เข้าไปในชอกชอยเล็ก ๆ หลายแห่งในกรุงเทพ
ท่านจะพบความจริงที่ว่า ความยากจนมักแอบ
แฝงอยู่เบื้องหลังความมั่งคั่งฟุ่มเฟือยเสมอ เพราะ
ในชอกชอยเหล่านั้นแออัดยัดเยียดไปด้วยบ้านไม้
เก่าๆ ผุพัง สร้างจากเศษไม้ สังกะสี และเศษกระ
เบื้องกระตาศที่ปลุกคร่อมลงบนบริเวณน้ำครำที่
ขังอยู่ตลอดปี และหมักหมมด้วยขยะมูลฝอยที่ส่ง
กลิ่นเหม็นไปทั่ว ตามทางเดินแคบๆ เป็นสะพาน
ไม้ผุพังทอดยาวแตกแยกออกเป็นชอกเล็กชอกน้อย
ท่านจะแลเห็นผู้คนจำนวนมากกำลังต่อสู้กับความ
ยากลำบากของชีวิต เด็กที่เดินกันมาเป็นฝูงๆ จับ
กลุ่มกันเล่นไพ่ ทอยกอง หรือไม้ก้ำกั้วคู้ยี่เยี่ย
กองขยะหาเศษเหล็กไปขาย ท่านอาจจะได้เห็น
สวนกับคนรูปร่างผอมโซติดยาเสพติด เสือผ้า
ขาดวิน เขาอาจจะเดินเข้ามาขอสตางค์สักห้าบาท
หรือไม่ก็ขอนาฬิกาบนข้อมือของท่าน ซึ่งถ้า

ท่านกล้าพอที่จะปฏิเสธ เขาก็กล้าพอที่จะทำร้าย
ท่านเหมือนกัน

แน่นอนสลัมนอกจากจะเป็นถิ่นของคนยาก
ไร้แล้ว ยังเป็นแหล่งมั่วสุมของแก๊งค์โจร พวก
ตูดยาเสพติด พวกขี้เหล้าเมายา และคนเป็น
โรคเส้นประสาท เด็ก ๆ ที่กำลังเติบโตในอาณา
บริเวณนี้ ย่อมไม่ได้เรียนหนังสือ อนาคตของ
เขาต่อไปจะเป็นได้แค่กรรมกรหรือไม่ก็พวกหัว
ขโมย ดูกองคมนตรีว่าหน้าว่าเป็นพวกขี้เกียจและ

เบาปัญญา ทั้ง ๆ ที่เขาเหล่านั้นก็คือผลิตผลและ
เหยื่อของการพัฒนาที่ปราศจากจุดหมาย การ
พัฒนาที่รายได้ตกอยู่ในมือของคนกลุ่มเดียว
ความเจริญมั่งคั่งที่เกิดขึ้น แต่เกิดในวงแคบ ๆ ที่
ฉาบหน้าอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น

จากการสำรวจของสภาสังคมสงเคราะห์แห่ง
ประเทศไทย เมื่อปี ๒๕๑๑ ปรากฏว่าในพระนคร
และธนบุรีมีแหล่งสลัมเสื่อมโทรมอยู่ถึง ๒๐๐ กว่า
แห่งและนับวันจะมีมากและหนาแน่นยิ่งขึ้น ทั้ง
นี้มีสาเหตุใหญ่ ๆ มาจากการเจริญเติบโตอย่าง
รวดเร็วของจำนวนประชากร และการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนาอยู่ในปัจจุ
บัน อันมีผลทำให้วิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ
ทางการเกษตรกรรม อาทิเช่น การใช้เครื่องจักร
กลทางการเกษตรแทนแรงงานคนเข้ามามีบทบาท
มากยิ่งขึ้น และทำให้พวกลูกจ้างทำนาไม่มี
งานทำ จึงต้องอพยพเข้ามาอยู่ตามเมืองใหญ่ ๆ
และในนครหลวงเพื่อแสวงหางานทำ แต่เนื่อง
จากค่าครองชีพในเมืองสูงกว่าชนบท จึงทำให้
พวกเขาไม่มีเงินพอที่จะเสียค่าเช่าบ้านและที่ดิน

ซึ่งมีราคาแพงได้จึงต้องบุกรุกเข้าไปปลูกบ้านอยู่
อาศัยบนที่ดินบางแห่งของทางราชการที่ตน ไม่มี
กรรมสิทธิ์

ตัวอย่างอันดีที่จะทำให้แลเห็นสภาพชีวิตอัน
แร้นแค้นในสลัมก็คือ การสำรวจแหล่งเสื่อม
โทรมที่ทำเรือคลองเตยของ คณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้พบว่ามี
ประชาชนอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวอยู่ประมาณ
๒๕,๐๐๐ คน นับเป็นครอบครัวได้ ๔,๕๐๐ ครอบครัว และ ๗๑ % เคยเป็นชาวนาและเคยทำงาน
ในท้องนามาก่อน และ ๘๐ % ของคนที่อพยพ
เข้ามาในเมืองก็เพื่อหางานทำ อาชีพหลักส่วนใหญ่คือการเป็นกรรมกรแบกหาม ช่างฝีมือและ
คนทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรม คนขับรถ
และแม่ค้าหาบเร่ ซึ่งต้องทำงานอย่างหนักถึง ๖-
๗ วันต่อสัปดาห์ โดยได้รายได้เฉลี่ยคนละประ
มาณ ๘๐๐ บาท ต่อเดือน ถ้าครอบครัวไหนมี
คนทำงาน ๒ คนก็จะมีรายได้ประมาณ ๑,๒๒๕
บาททั้งนี้จะต้องใช้เลี้ยงคนในครอบครัวอีกถึง ๖
คน ดังนั้นจึงไม่เป็นเรื่องน่าประหลาดใจเลยว่า

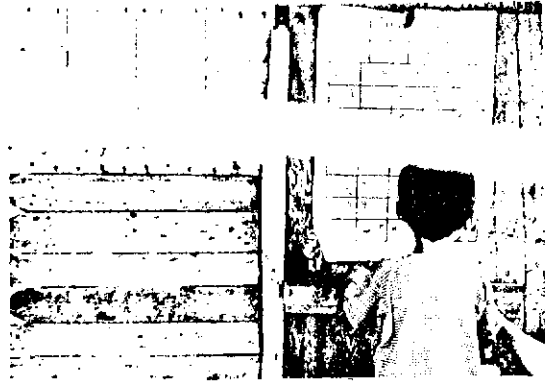
ตัวเลขจากการสำรวจค่าอาหารประจำวันของผู้คนในบริเวณนั้น ปรากฏว่าใช้ค่าอาหารแบบกันตายกันเพียงวันละ ๓-๔ บาทเท่านั้น

สภาพชีวิตภายในครอบครัวโดยทั่วไป ปรากฏว่าทั้งพ่อและแม่จะต้องไปทำงานหาเงินนอกบ้าน ทั้งลูก ๆ ไว้ให้อยู่กับบ้านตามลำพัง โดยให้ลูกคนโตซึ่งกำลังอยู่ในวัยที่จะต้องไปเรียนหนังสือเป็นผู้ดูแลน้อง จากการสำรวจพบว่า ๔๗% ของผู้ที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย เป็นเด็กผู้เยาว์อายุต่ำกว่า ๑๔ ปี และ ๓๒% ของเด็กจำนวนเหล่านี้ซึ่งมีประมาณ ๒,๑๕๒ คน ไม่ได้เรียนหนังสือ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่ได้เรียนหนังสือ ก็คือไม่มีเงินพอที่จะเรียนหนังสือ ไม่มีทะเบียนสำมะโนครัวซึ่งทางโรงเรียนต้องการ และต้องรับภาระเลี้ยงดูน้อง ๆ ขณะที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงาน และบางก็มีควมพิการทางสมอง และร่างกาย จากจำนวนเด็กที่ไม่ได้ไปเรียนหนังสือเหล่านี้ ๕๓% ไม่ได้ทำงานอะไร ๒๗% อยู่บ้านช่วยทำงานบ้านเลี้ยงน้อง และ ๒๐% ต้องออกไปทำงานหาเงินมาช่วย

ครอบครัว จากสภาพเหล่านี้ เราจะพบเด็กวัยรุ่นเป็นจำนวนมากมายจับกลุ่มกันเป็นแก๊งค์ สุกัญชา เฮโรอีน เล่นการพนัน ลักเล็กขโมยน้อย จนมีคดีติดตัว ส่วนเด็กเล็ก ๆ ก็วิ่งเล่นกันอยู่ในตงน้ำครำและกองขยะ

ในสลัมแห่งนี้เราจะได้พบโรงเรียนเล็ก ๆ ประมาณ ๕ โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ได้จดทะเบียนอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนหนึ่งมีนักเรียนประมาณ ๖๐-๑๐๐ คน มีตั้งแต่ชั้นอนุบาลซึ่งเป็นเสมือนที่รับจ้างเลี้ยงเด็กไปจนถึงชั้น ป. ๕ โดยเรียนอยู่รวมกันไม่มีกวางแบ่งห้องเรียน เด็กทุกคนนั่งเรียนอยู่กับพื้นกระดาน บางแห่งก็ใช้พื้นดินเป็นพื้นเรียน โรงเรียนเหล่านี้เก็บค่าเรียนวันละ ๑ บาท ถ้าวันไหนไม่มาเรียนก็ไม่ต้องจ่ายเงิน นี่คือโรงเรียนแบบตามมีตามเกิดของเด็กในสลัม

มีคนเป็นจำนวนมากมายที่เข้าใจว่า ประชาชนในแหล่งนี้เป็นคนขี้เกียจและไม่พยายามช่วยตัวเอง นับเป็นความเข้าใจที่ผิด จากการสำรวจ

พบว่า ประชาชนในแหล่งนี้พยายามที่จะช่วยตัวเองเป็นอย่างมาก กระเสือกกระสนทุกวิถีทาง ที่จะให้ครอบครัวของตนอยู่ดีกินดี ให้ลูกหลานของตนได้เรียนหนังสือ แต่ด้วยค่าแรงงานประมาณวันละ ๒๐ บาทนั้นน้อยเกินกว่าที่จะบันทาลความอยู่ดีกินดีและการศึกษาของลูกหลานตนซึ่งเกิดขึ้นมาทุก ๆ ปี โดยไม่มีการคุมก่านัดได้ ขณะเดียวกัน ความเจริญมั่งคั่งของสังคมอีกส่วนหนึ่งก็รุดหน้าต่อไป การใช้เครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรมย่อมต้องการแต่ช่างฝีมือระดับสูง ต้องการคนงานที่มีความรู้ ความต้องการแรงงานกรรมกรจึงพลอยลดน้อยลง คนเหล่านี้จึงต้องประสบความ

ยากลำบากในการทำมาหากินมากยิ่งขึ้น และแน่นอนว่าอนาคตลูกหลานของคนเหล่านี้ ก็ย่อมจะยิ่งแย่งลงทุกวันตามลงไปด้วย

ผู้ที่ว่างงานอยู่ในสลัมเป็นคนที่ใช้ชีวิตอย่างหมดหวังและไร้จุดหมาย ความจำเป็นบังคับให้บางคนต้องกลายเป็นโจรผู้ร้ายฆ่าคน บ้างก็หันไปหายาเสพติดเป็นทางออก ความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนอยู่ลดน้อยลงไป เพราะพวกเขา มองไม่เห็นเลยว่าสังคมจะให้อะไรแก่เขาได้

สภาพอันเลวร้ายซึ่งเกิดขึ้นเบื้องหลังความมั่งคั่งหรูหรา นั้นวันนี้จะยิ่งพอกพูนขึ้นตามการเจริญเติบโตของประชากร และการพัฒนาที่ไม่มีเป้าหมายเพื่อความอยู่ดีกินดีของคนส่วนใหญ่ หากสังคมของคนเหล่านี้ถูกทิ้งไว้เบื้องหลังจนวนเวียนไป ปราศจากการช่วยเหลือแก้ไขที่ถูกต้องจากรัฐบาล แหล่งเสื่อมโทรมเหล่านี้ก็ย่อมอาจเป็นจุดสำคัญที่จะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติได้เป็นอันดับแรก

บางชีวิตในสลัม

จากการออกไปสังเกตการณ์ พูดคุยกับชาวบ้าน และถ่ายภาพที่สลัมคลองเตย เราได้พบเห็นสภาพของครอบครัวต่าง ๆ ที่น่าสนใจคือ

ครอบครัวแรก เป็นครอบครัวที่มีลูกอยู่ถึง ๑๑ คน พ่อต้องไปทำงานกรรมกรและแม่ต้องออกไปเก็บผักบุงมาขายที่ตลาดทั้งลูก ๑๑ คนไว้ที่บ้านให้ลูกคนโตดูแลตนเอง เด็กทั้งหมดไม่ค่อยได้เรียนหนังสือ สภาพที่อยู่อาศัยเป็นเรือนไม้ผุพังและคับแคบจนแทบไม่เชื่อว่าจะมีคนอยู่รวมกันได้ถึง ๑๓ คน

ครอบครัวที่สอง มีลูก ๔ คน อพยพมาจากบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี อาชีพเดิมก็คือการรับจ้างทอเสื่อ และทำงานดินทราย มีรายได้วันละ ๑๐ บาท ต่อมาภายหลังทนกับค่าครองชีพไม่ไหว จึงได้อพยพเข้ากรุงเทพเพื่อหางานทำ โดยเป็นกรรมกรค่าแรงวันละ ๒๐ บาท สองคนผิวเมียต้องช่วยกันทำงานทั้งสองคน คอยเก็บเล็กผสมน้อย และหาเศษวัสดุมาประกอบกันเป็นบ้านใต้หนึ่ง

ข้อมูลและตัวเลขสถิติ ได้จากรายงานการสำรวจวิจัยทางสังคมสงเคราะห์บริเวณแหล่งเสื่อมโทรมท่าเรือคลองเตย และบริเวณหลังบ้านรับรองมณฑลศาลา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๓/๒๕๑๔

หลัง ค่อมมาไม่นาน ภรรยาเกิดมีครรภ์นอกมดลูก เพื่อนบ้านต้องช่วยพากันไปที่โรงพยาบาล สามี่ จึงต้องหยุดงานขาดรายได้มาดูแลลูก ๔ คน อยู่ ถึง ๕ วัน ต้องประสบความยากแค้นมาก

ครอบครัวที่สาม เป็นสองตายาย อายุประมาณ ๗๐ ปี ไม่มีลูกหลาน อาศัยอยู่ในบ้านไม้เก่าๆ ซึ่ง ปลูกขึ้นด้วยเศษไม้และสังกะสี โนนื้อที่แคบๆ สามี่หาเลี้ยงชีพด้วยการเป็นคนทรงหลวงปู่ศุข ซึ่งมีศาลอยู่ใกล้ ๆ กับที่นอนของแกนั่นเอง ได้ค่าจ้างตามแต่ศรัทธา ที่น่าแปลกก็คือสองตายายคู่นี้ เลี้ยงสุนัขไว้รวม ๓๐ ตัว แมว ๘ ตัว และเป็ดอีก ประมาณ ๑๐ ตัว โดยขอเศษอาหารจากชาวบ้าน ในย่านนั้นมาเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดเหล่านี้ ๑

วีระประวัติ วงศ์พัวพันธ์

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ รายเดือน มีจำหน่ายตามสถาบันต่างๆ ต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัยมหิดล	
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	อาจารย์ แสงอรุณ รัตติกาล	คณะวิทยาศาสตร์	อาจารย์ ยงยุทธ ยุทธวงศ์
คณะวิทยาศาสตร์	อาจารย์ ระวี ภาวิไล	มหาวิทยาลัยศิลปากร	
คณะเศรษฐศาสตร์	อาจารย์ ไพฑารีย์ สันตารัตน์	คณะจิตรกรรม	อาจารย์ ถกล ปรีชาคณิตพงศ์
คณะรัฐศาสตร์	อาจารย์ ศิทยา สายสุ	คณะมัณฑนศิลป์	อาจารย์ มโนช กงคะนันท์
	อาจารย์ กมล สมวิเชียร	คณะอักษรศาสตร์ (ทัมแก้ว)	อาจารย์ กุสุมา รัตมณี
คณะพาณิชยศาสตร์	อาจารย์ สุวิ เอกะหิตานนท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		คณะศึกษาศาสตร์	อาจารย์ ปราโมทย์ กระมุต
คณะรัฐศาสตร์	อาจารย์ เสน่ห์ จามริก		อาจารย์ เนรวรัตน์ พงษ์โพบลย์
	อาจารย์ นรมิต เศรษฐบุตร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อาจารย์ ประทีป วาทิกทินกร
คณะเศรษฐศาสตร์	อาจารย์ ภรณ์ จันทาว	วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ	อาจารย์ อารมย์ เอี่ยมเจริญ
คณะพาณิชยศาสตร์	อาจารย์ เน่งน้อย ใจอ่อนน้อย	วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางพลี	อาจารย์ วิวัฒน์ เคนรีพันธ์
แผนกวารสารศาสตร์	อาจารย์ กมล ฉายาวัดนะ	วิทยาลัยครูสวนสุนันทา	อาจารย์ วิยะดา สอนวงศ์
คณะศิลปศาสตร์	อาจารย์ นิออน สนิทวงศ์	วิทยาลัยครูจันทรมล	อาจารย์ เมียมศรี นาคพัฒน์
หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		วิทยาลัยครูเทคนิค	อาจารย์ จรูญ หลั่งน้ำสังข์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์		วิทยาลัยครูอุตรธานี	อาจารย์ ฤทธิมนต์ ปวีดิสนิถ
คณะรัฐประศาสนศาสตร์	อาจารย์ อมร รัตนาศิลป์	วิทยาลัยครูยะลา	อาจารย์ สวรรค์ แก้วเหล็ก
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ	อาจารย์ ไพจิตร เอื้อทวีกุล	วิทยาลัยครูสงขลา	อาจารย์ วิจิตร จันทรากุล
คณะบริหารธุรกิจ	อาจารย์ ศรีปัทมา รามโกนุก	วิทยาลัยครูศรีนครินทร์	อาจารย์ ทศนิยม ทองศิริ
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	แผนกจัดหาแบบเรียน	วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา	อาจารย์ เสาวนีย์ รุจิระอำพร
มหามกุฏราชวิทยาลัย	แผนกจำหน่ายหนังสือและห้องสมุด	วิทยาลัยเทคนิค กรุงเทพฯ ฯ	อาจารย์ ชวรมรส โชติคุณขร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อาจารย์ บุญเอก พงอภา	วิทยาลัยเทคนิค ธนบุรี	อาจารย์ หิศ สุตะบุตร
	อาจารย์ จงจิตร ศรีพรหม	วิทยาลัยเกษตรกรรมแม่โจ้ เชียงใหม่	อาจารย์ อภิชัย รัตนวราหะ
	อาจารย์ พันธุ์ ชพานนท์	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร	อาจารย์ วิษณุ ทัมเที่ยง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อาจารย์ กวี จิตกุล		อาจารย์ วิบุตย์ วิเชียรโชติ
	อาจารย์ สายสุวิ จิตกุล		ปทุมวัน อาจารย์ ลมกล รัตติกาล
	อาจารย์ ไพโรจน์ สโมสร		พระนคร อาจารย์ พลลั่น โพธิ์ศรีทอง
	อาจารย์ สมัย สันทอง		บางแสน อาจารย์ สวัสดิ์ เรืองวิเศษ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อาจารย์ นิพนธ์ ก้อนแก้ว		มหาสารคาม อาจารย์ สดภาพ พันธมณี
	อาจารย์ วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์		พิษณุโลก อาจารย์ อารี ห้วยนิม
		วิทยาลัยเทคนิคคณะวนออกเฉียงเหนือ	อาจารย์ ประกายศรี ไชยสูงเนิน
		โรงเรียนนายร้อย จปร.	อาจารย์ สะอาด อินทรสาคี
		โรงเรียนพาณิชยการ ศักดิ์เจริญ	อาจารย์บรรเจิด อินทจันทร์ทอง

ร้านหนังสือในนครหลวง

ก้าวหน้า แพร่พิทยา โอเดียนสโตร์
 และร้านอื่น ๆ ในบริเวณวังบูรพาภิรมย์
 สหกรณ์จุฬาฯ สหกรณ์ธรรมศาสตร์ฯ
 มหามกุฏฯ มหาจุฬาฯ นิพนธ์
 เฉลิมนิจ สุวิชานันท์ สายรุ่ง
 เต็กเฮียง คลังสมุดคริสเตียน แบ็บคิส
 สมประสงค์ ศักดิ์สยาม ดวงกมล
 ศูนย์การค้าสยามและโรงแรมชั้นนำต่าง ๆ

ร้านหนังสือในต่างจังหวัด

เชียงใหม่ สุวิวงศ์บุคเซ็นเตอร์
 รามายุกสโตร์
 นครศรีธรรมราช นิวเซนเตอร์
 หุ่นสงบรรณาคาร
 พัทลุง อุดมพานิชกิจ
 อยุธยา อุดมดี อัมพร
 สุราษฎร์ ไทยวัฒนาพานิช
 ขอนแก่น ไทยกันเอง

แรงงานไทย กับ อุตสาหกรรม

นิคม ใจันทรวิฑูร

เป็นรายงานข้อเท็จจริง ของความ
เปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ
และแรงงานในสาขาต่าง ๆ รวม
กับสภาพและปัญหาของแรงงาน
อุตสาหกรรมในประเทศไทย พร้อม
ข้อวิเคราะห์และเสนอแนะ เพื่อ
ปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วย

เล่มละ ๒๕ บาท

สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

จุฬา ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๗๖๒๒

กวีอาเซย์

กวีแห่งโลก (ที่เขาว่า)

คือยพัฒนา

สุชาติ สวัสดิ์ศรี แปล

กวีต่างแดน

ห้อง

ห้อง ๆ นี้ไม่มีหน้าต่าง

โลกภายนอก ดวงจันทร์ส่องแสงเข้ามา

เพื่ออยากรู้ให้มากขึ้น

“เด็ก ๆ ๕ คน อาศัยอยู่ที่นี้”

๕ คนที่เดียว ข้าเป็น ๑ ใน ๕

แม่ข้านอนหลับสะอื้น

พ่อข้าจะเหยียดขา ทำทางเหน้อยหน้าข

นัยดาจับอยู่ที่รูปแกะสลักไม้กางเขน

โลกทั้งโลกกำลังขนิบขมพร้อมกันฆ่าตัวตาย

ข้าวิ่งวอนน้องคนอื่น ๆ ที่จะเกิดออกมาจากพ่อและแม่

ข้าอีก

พวกเขาขังฉันไว้รวมอยู่ในจำนวนที่มี

ห้องขนาดเท่านี้

มันแคบเกินกว่าที่จะเล่นเกมชีวิตเสียแล้ว

ฟาริด ลันวารี่

กวีอินโดนีเซีย

ห้อง

เขามีเมียคนหนึ่ง — เขาจะกอดหล่อนไว้จนกว่าจะตาย

เขามีลูกห้าคนซึ่งหัวทก ๆ วัน

มีกระท่อมพัง ๆ ที่มีเรื่องราวเล่าต่อกันมาแต่เดิม

มีแผ่นดินสั่นสะท้านไว้ทำมาหากิน

หนึ่งมือเขากว้างและตกระเด็น

มันคุ้นเคยมามากกับเหงื่อมากมาย

พ่ออุทิศ ชวนาผู้ไม่มีเมตตาเอ๋ย

แม้จะสวดมนต์วันละหลายล้านจบ

มาเลเรียก็จะมาเยี่ยมพวกเขาเสมอ

เมื่อทิดให้เรียกหาหมอประจำหมู่บ้าน

เพราะเขาไร้ศรัทธาศักดิ์สิทธิ์ และมีกาตาขี้ไต้

และแล้วไม่นานหมอก็จะกลับบ้านของเขาพร้อมกับ

รางวัล มีเงินและไก่ถือคีมือไปด้วย

สุสมาน อาหวัง

กวีมาเลเซีย

ดอกหญ้า

หลุมศพเก่า ๆ ที่ต้นข้าวขึ้นรก

ต้องเป็นหลุมศพของชวนา

ซึ่งครั้งหนึ่งมีชีวิตอยู่ในกระท่อมหลังนั้น

ดอกหญ้าขึ้นอยู่ตรงนั้น

กับคอกที่ก้มงมลงต่ำ
 โอ้ ท้องทุ่งที่เขนเคยมีชีวิต
 โอ้ ต้นข้าวที่เขาเคยรัก
 สี่เขี้ยวและสี่เหลี่ยม
 ฤดูใบไม้ผลิหลายครั้งจะต้องผ่านไป
 ฤดูใบไม้ผลิบนที่เช่นกัน
 ต้นข้าวออกรวงสี่เขี้ยว
 ดอกหญ้ากำลังบานสะพรั่ง
 มีคอกที่ผูกประอะโคลน
 ยังก่ออยู่ในมือลูก ๆ ของเขา

โอ้ ฤดูใบไม้ผลิมาเยือนหมู่บ้านประจำกาล
 โอ้ ชีวิตที่ผ่านไปวันแล้ววันเล่า

ทศ กวาง-สุ
 กวีเกาหลี

คิดถึงเพื่อน

เธออยู่กับฉัน
 มานานเหมือนสายน้ำ
 วันที่ฉันจากไป
 เธอกล่าวว่า 'ฉันจะพบเธอในไม่ช้า'
 'บางที่ฤดูเก็บเกี่ยวควรวนหัว'
 แต่เกี่ยวขึ้นทั้งรอยไวยาว
 นับแต่จากท้องทุ่ง
 ตัวฉันไปอยู่ไกลบ้าน
 ฉันเป็นนักโทษ

โยจินันท์
 กวีเวียดนามเหนือ

ข้าเป็นใคร

ข้าไม่ใช่คอมมิวนิสต์
 ไม่ใช่พวกชาตินิยม
 ข้าเป็นคนเวียดนาม
 แก่นแกยังไม่พออีกหรือ
 หลายพันบทข้าใช้ชีวิตผ่านมา
 มันยังไม่ทำให้พวกแกคิดออกกันบ้างหรือ
 เวียดนามลูกโซติช่วงเป็นไฟประกาย
 แม่ร้องไห้คร่ำครวญ
 ลูกคนเล็กพิการ

ด้วยถ้อยคำที่เราใช้หากันและกัน
ไอ้ สายน้ำ
เราขึ้นอยู่กับสิ่งที่เรารักใคร่ชอบพอ
หลังน้ำตาให้มันไหลออกมาปนกัน

ค พว
กวีเวียดนามใต้

ชีวิตของเรา

ท่านมาหาเราจากดินแดนอันแสนไกล
ท่านมาหาเรา มาร่วมชีวิตกับเรา
ถ้าท่านเป็นส่วนหนึ่งของเรา
เราจะแต่งงานกับท่าน
ถ้าในไม่ช้าท่านกลับคืนสู่เหย้าเรือนของท่าน
จงบอกผู้คนของท่านเกี่ยวกับชีวิตของเรา
ชนบทรวมเนียบของเรา
บอกพวกเขาทั้งหลายว่า
สิ่งที่ท่านมองเห็นด้วยสายตาของท่าน
คือชีวิตอันแสนสุขที่เรามี

ฉวีวรรณาม

บทเพลงร้องของชาวอินัน ในหมู่เกาะบอร์เนียว

ความปวกถั่ว

ความปวกถั่ว
ความปวกถั่วทั้งหลายเหล่านี้
เด็ก ๆ ผู้หิวโหย
เหมือนโครงกระดูก
เหมือนพี่น้องที่สิ้นไร้ไม้คอก
เหมือนหมอน้ำที่ร่วงซึม
แต่ความปวกถั่วที่ยังกว่า
คือเมียของเพื่อนบ้านที่อยู่ถัดจากฉันออกไป
ยังยอมทนข้อมชุดสำหรับให้เมียฉันใส่

วราณาเตธา

กวีอินเดีย

เดิน

เดินไปตามถนนในมนธินา
เพ็ญจะย่ำค่ำ แสงน้อนกระจ่ายทั่ว
พื้นโลกหายไปอยู่เสียที่ไหน
ฉันรู้สึกแต่คอนกรัดและก้อนหินเย็นชืดอยู่ใต้ อุ้งเท้า
ดอกไม้ไหวพริ้วมีอยู่ที่ใด
มันตกหายไประยะไหนกันหมดแล้ว

ผู้คนรีบเร่ง คุณมองเขาไม่เห็นแม้แต่ดวงตา
หัวของเขาหันออกไปทางหนึ่ง
ดวงตาก็หลับใหล
เต็มไปด้วยความกลัวที่จะพบการมองของใครสักคนหนึ่ง
ไม่มีความรู้สึก ไม่ได้ยิน
ไม่ผูกพันตนเอง
เสมือน ขอบทาน คนเร่ขายของ คนที่เอาแต่รีบเดิน
คนขึ้นมาพร้อมกับดวงจันทร์ที่กำลังจะลับหาย
บ้ำค่าอันชุ่มมัว จุดสว่างไสว
ห้าคำจงจำไว้
กตัญญูกับคิดว่า.....
มากระสั่นคึกกับไฟนีออน
แล้วด้วยความมืดลึกลับหาย ไปริมถนน
(ความสว่างไม่เคยมาถึงตรอกซอย
ไม่อาจเจาะเส้นใยของแมลงมุม
หรือแม้แต่สายฝนคอนหัวค่ำ)
เพื่อหล่อเลี้ยงคนร่ำรวยเอาไว้
ให้มืดบอดไปกับทิวาวาร
พี. วี. อารยา
กวีฟิลิปินส์

กวีอาฟริกา

แม่หญิง
บอกแม่หญิงเพื่อนบ้าน
คนที่เรียกหาฉัน
บอกหล่อนว่า เขาได้ถูกขายไปแล้วด้วยราคาถูก ๆ
และเขากำลังร้องเพลงอยู่ที่นี้
ที่ประตูโรงเตี๊ยม
มีเสก ทราวค
กวีเลบานอน

เมื่อรถกลายเป็นจำนวน
ฉันรู้ว่าน้ำตาแห่งแมคริคไม่มีวันแห้ง
เลือดของเธอวิ่งพล่านอยู่กลางถนน

ฉันจำได้ใกล้ ๆ ทีวีโนเบล
 ช่วงสายไยแห่งเกียรติภูมิ
 ฉันรู้ว่าเชอลยังมีคมนตรี
 หุ่นข่าวในเวียตนามยังออกมาด้วยซากศพ
 หของฉันแล้วควิยงก็รำครวญ
 จากสังเวียนในมาตากัสการ์
 ทุก ๆ วัน เราแต่ละคน
 ผูกขาดความตายไว้กับตัวเอง
 แต่ละวัน ฉันนับดูเพื่อน ๆ ของฉัน
 พวกเขาตายกันเร็วเหลือเกิน
 ฉันหยดนับเมื่อหมดจำนวน
 ฉันเลิกนับเมื่อข้อเท็จจริงกลายเป็นจำนวน
มาเลค ฮาคคัก
กวีอัลจีเรีย

ชะตากรรม

ชะตากรรมต้องขานรับ
 ถ้าประชาชนจะมีชีวิตอยู่
 ค่าเงินต้องดำเนินต่อไป
 และใช้คววนต้องถูกทำลาย
 จงประคองชีวิตด้วยความอ่อนโยน
 โอบกอดไว้
 หรือตายไปเสียตรงที่คุ้นเคยอยู่
 เพื่อธรรมชาติจะได้บอกเรา
 เพื่อดวงวิญญาณที่ซ่อนอยู่จะได้พูดถึง
อามู เอล-ควาซิม เอล-ซาหมี
กวีตูนเซีย

ความหวัง

แม่ของฉัน
 (แม่หัวดำผู้จากถูกไปเสียนาน)
 แม่สอนให้ฉันหยุดรอและมีความหวัง
 เหมือนเมื่อครั้งที่แม่เรียนรู้นวันอันขมขื่น
 แต่กับตัวฉัน
 ชีวิตได้นำความหวังที่ยุติธรรมนั้นลงเสียแล้ว
 ฉันไม่ใช่ผู้ที่รอคอย
 แต่เป็นผู้ที่ถูกทำให้รอคอย
 และเรารอคอยความหวัง
 ลูกเอ๊ย.....
 จงแสวงหาชีวิตต่อไปเถิด
อากอสตีโน เนโค
กวีแองโกลา

ทวีลาตินอเมริกา

บทเพลงของนิโครบนเรือข้ามฟาก

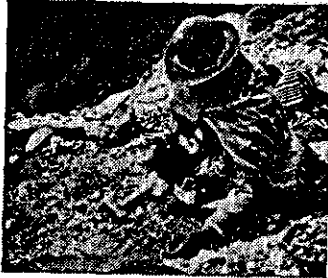
ถ้าท่านอยากเห็นฉันตาย
 ฉันจะเกิดใหม่ให้สักหมื่นครั้ง
 ถ้าท่านอยากเห็นฉันร้องไห้
 ฉันจะหัวเราะให้สักหมื่นครั้ง
 ถ้าท่านอยากเห็นฉันตะโกนก้อง
 ฉันจะเงียบกริบให้สักหมื่นครั้ง
 ถ้าท่านอยากเห็นฉันร้องเพลง
 ฉันจะตายให้สักหมื่นครั้ง
 และหลังเลอด
 ฉันจะบอกท่าน พี่น้องชาวยุโรป
 ฉันจะเกิด
 ฉันจะร้องไห้
 ฉันจะร้องเพลง
 ฉันจะตะโกนก้อง
 และท่านจะตาย
 เลอดท่านจะหลัง
 เป็นหมื่น ๆ ครั้งเหมือนอย่างที่ท่านหลัง
เจ. คราเวรินธา
 กวีไมซิมบีก

เมื่อฉันกลับมา

จงกลับไปหาบ้านเกิดเมืองนอน พวกเขากล่าว
 กลับไปเห็นอาฟริกาที่แท้จริง
 เพื่อจะได้เป็นใครสักคนที่ท่านอาจจะเป็นได้
 ในที่ซึ่งท่านได้จากมา
 กลับเข้าไปหาฟุ่มไม้
 ตกเข้าไปในฟุ่มไม้
 ท่านจะพบหัวใจของท่านซ่อนอยู่
 วิญญาณแห่งบรรพบุรุษผู้หนึ่งเงียบ
 ฉันได้กลับมาแล้ว
 กลับมาเดินระบำไปตามทาง
อะโบโอเซ่ นิโกล
 กวีเซิรราตีโอน

ฉันคิด

ผู้เล่าข่าวแจ้งว่า
 คนที่โกโก้งคอซัน
 นัยน์ตาคางคกท่ามกลางน้ำค้างพรม
 รถยนต์ทุกคันผ่านไปไม่หยุดรอ
 พระแม่เจ้าผู้บริสุทธิ์หายตัวไปอยู่ที่ไหน
 ฉันแดนเอาเองว่าคงจะโชคดี
 ห้อย ๆ หนึ่งสิ่งเสียดคร่ำครวญ
 มีเด็กสามคนนอนตายอยู่ในห้องนั้น
ทวโบล อามันโค เฟอนันเตซ
 กวีคิวบา

หัวใจ
 รับไว้เถิด
 มันเบนเพียงหัวใจของฉันท่านั้น
 ถอนมันไว้ในมือของเธอ
 และเมื่อตะวันย่ำรุ่ง
 แขน่มือของเธอออก
 ปกป้องให้แสงตะวันอาบอุ่น
 เอล ปรโตโอ
 กวีโบลีเวีย

คำแปลบทกวีโดยผ่านทางภาษาอื่น ย่อมขาดอรรถรสแห่งเนื้อแท้ของถ้อยคำในภาษาเดิมไปไม่มากนักน้อย
 เพียงแต่ถ่ายทอดจากภาษาเดิมมาเป็นภาษาอังกฤษ ก็อาจขาดเนื้อแท้บางส่วนไปแล้ว ความตั้งใจที่ประมวลบท
 กวีในส่วนของโลกที่ถูกเรียกว่าคือยพัฒนาารวมไว้ที่เดียวกัน ก็ประสงค์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาและความรู้สึกนึกคิด

หนังสือแปลของสภาวิจัยแห่งชาติ

สภาวิจัยแห่งชาติ ได้จัดแปลหนังสือประเภทสารคดีและวิชาการในสาขาวิชาการต่าง ๆ
 หนังสือแปลเหล่านี้จำหน่ายในราคาถูก ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมสติปัญญาและความรู้ของประชาชน

หนังสือแปลที่มีจำหน่ายในขณะนี้

๑. พระพุทธศาสนาในกัมพูชา แปลและเรียบเรียงจาก
 ทัศนียบภาษาเขมร โดยพุทธศาสนบัณฑิตยสถาน หนังสือ
 เรื่องนี้กล่าวถึงประวัติของพระพุทธเจ้า พระพุทธ
 ศาสนาในประเทศเขมรและ เรื่องราวของประเทศ
 อื่น ๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา
๒. การอพยพของประชากรในประเทศไทย แปลจาก
 Migration in Thailand with Particular Reference to
 The Northeast by Marian R. Meinkoth หนังสือเรื่อง
 นี้กล่าวถึงการอพยพของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียง
 เหนือเหนือเข้ามาในจังหวัดพระนคร ซึ่งนำมาใช้ประ
 กอบการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่โดย
 ทั่วไปของคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้
 ๑๐ บาท
๓. กฎหมายระหว่างประเทศปัจจุบัน แปลจาก A
 Modern Law of Nations by Philip C. Jessup หนังสือ
 เรื่องนี้ได้กล่าวถึงการครากฎหมายระหว่างประเทศ
 ๑๖ บาท
๔. สิทธิทั่วไปในการออกเสียงเลือกตั้งและอำนาจของ
 รัฐ แปลจาก Suffrage Universel et Autorite de l'Etat
 by Bearnard Lavergne หนังสือเรื่องนี้ได้กล่าวถึง
 วิธีการที่จะประสานอำนาจของรัฐให้เข้ากับเสรีภาพ
 ของมนุษย์ การรักษาคุลภาคระหว่างอำนาจของรัฐ
 และเสรีภาพของบุคคล ๑๗ บาท
๕. ขบวนการดีเซลและไฟฟ้า แปลจาก Diesel and
 Electric Train by B.K. Cooper หนังสือเรื่องนี้ ได้
 รวบรวมหลักการขั้นมูลฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่อง
 ยนต์ดีเซลและเครื่องมือเทอร์ไฟฟ้า การพัฒนาที่
 สำคัญต่างๆ ในการเปลี่ยนมาใช้รถจักรดีเซล ๑๑ บาท
๖. การประกันความมั่นคงทางสังคม ในสหรัฐอเมริกา
 แปลจาก The Social Security Program in the
 United States by Charles I. Schottland เป็นหนังสือ
 ที่มีข้อคิดเห็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบังคับความ
 เกือกร้อนของประชากรโดยทั่วไป ๑๒ บาท
๗. เอกภพ และ ดร. ไอน์สไตน์ แปลจาก The
 Universe and Dr. Einstein by Lincoln Barnett
 เป็นหนังสือที่กล่าวถึงเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐาน
 อันน่าสนใจเกี่ยวกับเอกภพ ๗ บาท
๘. การใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ ภาค ๒ :
 การใช้ปุ๋ยกับพืชต่างๆ แปลจาก Efficient Use of
 Fertilizers, Continued by Vladimir Ignatieff and
 Harold J. Page เป็นเรื่องน่ารู้และน่าสนใจเกี่ยวกับ
 การใช้ปุ๋ยกับพืชต่างๆ ตลอดจนประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
 ที่จะได้รับจากการใช้ปุ๋ยเคมี ๑๕ บาท
๙. ประชาธิปไตยแอตแลนติก แปลจากเรื่อง
 Atlantic Democracy by Charles d' Olivier Farran ๘ บาท

ของผู้คนในโลกแห่งความขาดแคลนยากจนมากกว่ามุ่งถึงเหตุผลประการอื่น ในฐานะที่อยู่ในสังคมส่วนเดียว
กัน จินตนาการที่ร่วมรับรู้ บ่อมทำให้ตระหนักถึงปัญหาาร่วมกันได้ไม่มากนักน้อย

หนังสือที่โชคคัดเลือกและ แปลบทกวีต่างๆ มีดังนี้ 1) *Modern Malay Verse 1946-61*, tr. by Oliver Rice and Abdullah Majid (Oxford University Press K.L. 1963), 2) *The Complete Poetry and Prose of Chairil Anwar*, tr. by Buton Raffel (State University of New York Press, 1970), 3) *Solidarity*, Phillipines July 1971, 4) *Modern Poetry Africa* (Penguin 1963), 5) *Eastern Horizon Hong Kong 1965*, 6) *Latin American Writing Today*, Ed. by J.M. Cohen, 7) *Writer in the New Cuba* Ed. by J.M. Cohen, (Penguin 1967) ©

๑๐. ปริมาณในการเกษตร แปลจากเรื่อง Atoms in Agriculture by Thomas S. Osborne ๒ บาท	๑๗. ตำแหน่งประธานาธิบดีอเมริกัน แปลจาก The American Presidency by Clinton Rossiter ๖ บาท
๑๑. พฤติกรรมร่วม แปลจาก Sociology: Collective Behaviour by L. Broom and P. Selznick	๑๘. เศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน แปลจาก Economics of Everyday Life by Gertrude Williams ๕ บาท
ชุมนุมชน แปลจาก Man and Society by Samuel Koenig ๔ บาท	๑๙. ประโยชน์ของวิชาเคมีต่อมนุษย์ ๔ บาท
๑๒. การใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ แปลจาก Efficient Use of Fertilizers by Vladimir Ignatieff and Harold J. Page ๘ บาท	๒๐. การเลี้ยงดูและอบรมเด็ก แปลจาก Child Care and Training by Marion L. Faegre & John E. Anderson ๘ บาท
๑๓. การประยุกต์วิทยาศาสตร์ปริมาณในการเกษตร และอาหาร แปลจาก Application of Atomic Science in Agriculture and Food by OEEC. The European Productivity Agency of OEEC. ๕ บาท	๒๑. การประยุกต์วิทยาศาสตร์ในการประมงน้ำจืด แปลจาก The Application of Science to Inland Fisheries by E.D. Le Gren ๕ บาท
๑๔. อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ แปลจาก The Story of Albert Einstein by Miss Gillian Freeman ๕ บาท	๒๒. มิสเตอร์ทอมป์กินส์เรียนลัด แปลจาก Mr. Tompkins Learns the Facts of Life by George B. Gamow ๕ บาท
๑๕. ความเจริญทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น แปลจาก The Stages of Economic Growth by W.W. Rostow ๘ บาท	๒๓. คู่มือการตรวจสอบคอนกรีต แปลจาก A.G.I. Manual of Concrete Inspection ของสมาคมคอนกรีตอเมริกัน ๑๐ บาท
๑๖. ฟันสำหรับผู้สูงอายุ แปลจาก New Teeth for Old by Victor H. Sears ๔ บาท	

ผู้ใดมีความประสงค์จะซื้อ หรือส่งหนังสือรายการที่ ๑-๘ โปรดติดต่อโดยตรงที่องค์การการค้าของคุรุสภาถนนราชดำเนินหรือที่กองแปลและการต่างประเทศ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ บางเขน สำหรับผู้ที่สั่งซื้อตั้งแต่ ๒๐๐-๒,๐๐๐ บาท จะได้รับส่วนลด ๑๕% ตั้งแต่ ๒,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาท จะได้รับส่วนลด ๒๐% และตั้งแต่ ๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะได้รับส่วนลด ๒๕% อนึ่ง ผู้ที่สั่งซื้อตั้งแต่ ๓,๐๐๐ บาทขึ้นไป ทางองค์การค้าฯ จะออกค่าหีบห่อและค่าขนส่งให้สำหรับต่างจังหวัด

ส่วนผู้ประสงค์จะซื้อหรือส่งหนังสือรายการที่ ๙-๒๓ โปรดติดต่อโดยตรงหรือส่งนาไปรษณีย์ไปที่กองโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ถนนนครราชสีมา หรือหรือที่หัวหน้ากองแปลการต่างประเทศ สำหรับผู้ที่สั่งซื้อตั้งแต่ ๒๐ เล่มขึ้นไป จะได้รับส่วนลด ๒๐%

สภาปริทัศน์ จัดโดยฝ่ายปฏิคม
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
ที่คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ
วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๔

คน ชั้นกลาง ไทย

การสนทนา เรื่อง คนชั้นกลางไทย
ระหว่าง พัทธา สายหู ลิขิต ชิวเวกีน
อนุช อภาภิรม และ ฉัตรทิพย์ นาถ
สุภา เมื่อฉบับที่แล้ว (เดือนมกราคม)
ได้แสดงความเห็นไว้ ๒ ประเด็น คือ
คนชั้นกลางไทยคือใคร และคนชั้น
กลางไทยมีบทบาทอย่างไรในสังคมไทย
ทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ผู้ร่วม
สนทนาได้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความ
เป็นมาในอดีตเสียเป็นส่วนใหญ่ ต่อไป
นี้ จะกล่าวถึงสภาพในปัจจุบันและ
อนาคต

ขอเชิญท่านหาความสำราญ

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

อนุช ครับ ประวัติศาสตร์ไทยไม่ใช่ต่างประเทศ
ล่องเลยมาจนถึงบ้านนี้ คนชั้นกลางก็ยังมีผูกพัน
ตัวเองกับกลุ่มผู้มีอำนาจจนเกินไป

ลิขิต ผมเห็นด้วยกับคุณอนุช

ฉัตรทิพย์ ผมก็เห็นด้วย แต่ทำไมเป็นอย่างนั้น

พัทธา ถ้าคนชั้นกลางของเรามีอาชีพทางการ
พาณิชย์ เหตุผลการกระทำของเขาต้องอธิบาย
ในแง่ของเศรษฐกิจและพื้นฐานวัฒนธรรมเดิม
ของเขา ผมจึงพยายามชักอยู่เรียกว่าเราจะนับ
เขาเข้ามาไหม ถ้านับก็เป็น ถ้าไม่นับก็แปลว่า
มีกลุ่มหนึ่งอยู่ในระบบเศรษฐกิจ แต่ที่ไม่อยู่
ในระบบสังคมไทย สมมุติว่ารับ เราก็คงไม่
ลืมภูมิหลังของเขา ที่นั่นที่คูดอนุชเสนอก็คงเข้ากับ

เหตุการณ์ปัจจุบัน ตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ มีคนกลุ่มหนึ่งเข้ามามีบทบาทในการพาณิชย์ มาเป็นแรงงานและค้าขายต่าง ๆ แต่ตลอดเวลาเขามีภูมิหลังวัฒนธรรมของเขา และจุดประสงค์เขามีอย่างเดียวกันคือทำมาหากิน เพราะฉะนั้นถ้าทางรัฐไม่ไปขัดขวางการทำมาหากินของเขา เขาก็ไม่จำเป็นต้องคิดต่อสัมพันธ์อะไรเป็นพิเศษกับกลุ่มอำนาจ แต่ถ้าทางรัฐมีท่าทีจะขัดจุดหมายของเขา และเขายังยืนยันที่จะให้บรรลุจุดหมายของเขาทางเศรษฐกิจอยู่ เขาก็ต้องหันมาเล่นกับอำนาจอันนี้

ฉัตรทิพย์ คำอธิบายของคุณพิทยาลักษณ์ แบบตัวใครตัวมัน คือหมายความว่าแต่ละคนพยายามจะเอาผลประโยชน์

พิทยา ครับ แต่ผมยังไม่เชื่อว่าเอกลักษณ์ของชนชั้น ผมยังไม่เชื่อว่ามิจิตสำนึกในทางชนชั้น (class consciousness) เพราะฉะนั้นต้องเป็นแบบแต่ละบุคคล

ฉัตรทิพย์ อำนาจในทางการเมืองในที่นี้มันอาจไม่ใช่อำนาจในทางการเมือง เพราะมันจะเป็นคล้าย ๆ แต่ละคนทำ ถ้าเผื่อว่าจะรวมกันเป็นพลัง เพื่อที่จะทำอะไรได้ มันจะต้องมีอุดมการณ์ การขาคอุดมการณ์เองที่อธิบายว่าทำไมคนชั้นกลางถึงไม่มี จิตสำนึก (consciousness) แต่จิตสำนึกนี้ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับชนชั้น กลุ่มชนหนึ่ง ๆ ไม่จำเป็นต้องนึกถึงแต่ชนชั้นของเขาเท่านั้น เขาอาจจะร่วมความรู้สึกกับคนอื่น ๆ ทั่วไป

ก็ได้ อย่างความคิดเสรีนิยมในยุโรป เมื่อเกิดขึ้น อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนชั้นกลางมาก แต่เมื่อวิวัฒนาการผ่านไป เขาก็สามารถร่วมในอุดมการณ์นี้ได้กับมวลชนทั้งมวล ใคร ๆ ก็รับประชาธิปไตยได้ ของหลายอย่างเป็นของมนุษยชาติทั่วไปได้ ไม่จำกัดเฉพาะชนชั้นใดชั้นหนึ่ง

ลิขิต ผมขอตอบคำถามของคุณเมื่อกี้ว่า ทำไมคนชั้นกลาง ซึ่งในที่นี่ผมคิดว่าคงหมายถึงพ่อค้าซึ่งมีภูมิหลังเป็นคนต่างด้าว ไปเจอออกกับชนชั้นปกครอง ผมว่าอาจมองจากประวัติศาสตร์ได้ก่อน เช่นลักษณะที่เกิดขึ้นในเมืองไทยกับที่เกิดขึ้นในยุโรป หรือญี่ปุ่นมันต่างกันอย่างไร ก่อนที่จะเกิดปฏิวัติในยุโรปนั้นมีพวกพ่อค้าเกิดขึ้น โดยพวกชนชั้นปกครองในยุโรปเริ่มจกลง ๆ เหลือแต่ฐานันดรศักดิ์และอำนาจ ซึ่งก็ไม่ใช่อำนาจที่แท้จริงเท่าใดนัก ส่วนพวกพ่อค้าเริ่มลงทุนใหญ่โต อำนาจการเมืองและศักดิ์ศรีต่าง ๆ เลยขึ้นกับอำนาจทางเศรษฐกิจ พวกขุนนางชั้นปกครองที่พยายามจะรักษาตัวเองก็เลยวิ่งหาพวกพ่อค้าหรือนักอุตสาหกรรม โดยให้ฐานันดรศักดิ์ตอบแทนเพื่อจะดึงมาเป็นพวกของตัวเอง เป็นพันธมิตรระหว่างคนสองพวก ตัวอย่างที่เห็นชัดได้แก่ญี่ปุ่น

อนุช รัชกาลที่ ๖ ก็เห็น

ลิขิต ครับ รัชกาลที่ ๖ ก็เห็น ในญี่ปุ่นนั้นพวกซามูไรพยายามทำพันธมิตรกับพวกพ่อค้าที่เกิดขึ้นใหม่ ส่วนในเมืองไทยนั้น ที่คุณอนุชไม่

ได้เอ่ยถึง ก็คือในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีการผูก
ขาดค้าขายกับต่างประเทศ ซึ่งทำได้เฉพาะในรั้ว
ในวัง พ่อค้าจีนที่อพยพเข้ามาในสมัยอยุธยา
ได้ให้บริการโดยไปหาของในหมู่บ้านเข้ามาให้
ในวัง จึงมีหน้าที่ผูกขาดภาษีเป็นนายอากรเก็บ
ภาษีอากรต่าง ๆ ไปด้วย ประกอบกับมีเรือสำเภา
จากเมืองจีนมาค้าขาย พวกนี้พูดภาษาเรืออยู่
แล้วเลยเกิดพันธมิตรทางการค้าตั้งแต่ในสมัยนั้น
แต่ก็ยังไม่มาก จนกระทั่งสมัยจอมพล ป.
พิบูลสงคราม เกิดมีการแอนตี้จีนขึ้นมา ทำให้จีน
พวกนี้กลัวมาก ความกลัวอันนี้มีมุสแคส (Muscat)
กล่าวว่าเป็นสาเหตุทำให้คนจีนไม่ยอมลงทุนทำ
อุตสาหกรรม ผมอยากอธิบายเพิ่มเติมว่าที่ไม่
ยอมลงทุนทำอุตสาหกรรมแต่ลงทุนทำบริการเช่น
พวกไนท์คลับ โรงแรม นั้นอาจเป็นเพราะการ
ลงทุนทำอุตสาหกรรมนั้นต้องการทุนมาก ประกอบ
กับคนจีนเหล่านี้ไม่มีประสบการณ์พอ ความ
กลัวที่ชนชั้นปกครองจะมายุ่งทำให้ผลประโยชน์
ของตนเสีย เช่นที่คุนผิงหยาดุมวี เลยทำให้พวก
นี้ต้องหาทางป้องกันตัวเอง โดยตั้งเป็นกลุ่มหรือ
กลุ่มผลประโยชน์ ส่งผู้แทนของตนไปเชิญข้าราชการ
มาเป็นที่ปรึกษา หรือเกี่ยวข้องเป็นญาติ
กันบ้าง จึงเกิดพันธมิตรระหว่างสองพวก คือ
พวกพ่อค้าที่คุนผิงหยาดุมวีเรียกว่าชนชั้นกลาง กับ
ชนชั้นปกครอง ซึ่งตอนหลังนี้มีทั้งทหารและข้า
ราชการพลเรือนชั้นสูง อันนี้สกินเนอร์ (Skinner)
ก็ได้พูดไว้ พูดถึงบทบาท ผมขอถือโอกาสพูดในที่

นี้เสียเลยคือมีสิ่งหนึ่งซึ่งเราปฏิเสธไม่ได้ สมมุติว่า
เราออกกฎหมายให้คนที่มียี่ห้อสายพ่อค้าต่างตัว
พวกนี้หยุดทำการค้าหมดทุกอย่าง ผมว่าเมืองไทย
คงไม่มีชนชั้นใดมาทำการค้า ชุมปีเตอร์ (Schumpeter)
พูดถึงปัจจัยสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรม
กรรมคือผู้ประกอบการ ซึ่งอันนี้ชนชั้นกลางที่เรา
เอ่ยถึงมีอยู่มาก ในอนาคตนั้นถ้าหากให้สามารถ
จะใช้ขบวนการผสมกลมกลืนทำให้คนเหล่านี้มี
ความภักดีต่อสังคมได้ ขณะเดียวกันก็ให้ใช้ความ
สามารถทางการค้าของเขาหันเหการลงทุนไปใน
ทางอุตสาหกรรมโดยรัฐมีมาตรการที่จะทำให้เขา
เกิดความเชื่อมั่นว่าจะไม่ถูกยึด หรือถูกเนรเทศ
ผมว่าพวกเขาจะเป็นชนชั้น ซึ่งช่วยการพัฒนา
อุตสาหกรรมประเทศไทยได้

ฉัตรทิพย์ แล้วจะให้ประเทศเป็นประชาธิปไตย
หรือเปล่า

อนุช ผมคิดไม่ถึงขนาดนั้น สำหรับคนชั้น
กลางในเมืองไทย ผมว่ามีบทบาทน้อย เพราะ
ว่าเราถูกยึดครองทางเศรษฐกิจมาตั้งแต่เริ่มต้น
เริ่มต้นอาจจะมายึดครองโดยแบบให้บริการจน
มาเป็นนายอากร ต่อมายึดครองแบบตั้งห้างหอ
กันใหญ่ไต่อย่างในปัจจุบัน ทุนของญี่ปุ่น ทุน
ของไต้หวัน ทุนของอเมริกาหรือทุนของออสเตรเลีย
เลย ทุนเหล่านี้อาจจะเข้ามาทำลายได้ถ้าเมื่อ
รัฐบาลของเรายังอ่อนแอที่จะต้านทานแรงผลักดัน
จากกลุ่มคนชั้นกลางจากประเทศอื่น ผมว่า

คนชั้นกลางในประเทศเราคงไม่มีบทบาทอะไรนัก
พหุวิทยา แต่ผมว่าคนชั้นกลางคงไม่อ่อนแอมากนัก
ในระบบสังคมไทยชนชั้นกลางจะต้องเป็นอุปถัมภ์
ส่วนหนึ่งของการพัฒนา ผมคิดว่าเราเอาทุนส่วนใหญ่
ใหญ่มาจากต่างประเทศ แต่ในระดับส่วนใหญ่
ของผู้ทำงานก็ต้องปล่อยให้คนชั้นกลางทำ ส่วน
ที่คนเจตน์พิทย์ถามว่าจะเกิดประชาธิปไตยขึ้นใหม่
ผมเลยนึกในแง่ที่ว่าทำไมคนเจตน์พิทย์ถึงต้องการ
เหลือเกินที่จะโยงเศรษฐกิจและการเมืองให้มัน
แต่งงานกันให้ได้ ที่แล้วมาผมเห็นว่ามันไม่แต่งงาน
กันเลย เว้นแต่ถูกภาวะบังคับให้มาเกี่ยวกัน
แต่เมื่อภาวะผ่านไป จุดมุ่งหมายของพ่อค้าก็ยัง
มุ่งเศรษฐกิจอยู่ ด้วยเหตุนี้ผมจึงนึกว่าสภาพ
อย่างนี้ถ้าหากคนชั้นกลางยังคงมีความรู้สึกในทาง
เศรษฐกิจอย่างมาก และบางครั้งยังมีวัฒนธรรม
ธรรมเดิมหรือพื้นฐานเดิมอยู่ ถึงแม้ในลักษณะ
ภายนอกจะดูกลายมาเท่าใดก็ตาม เรื่องประชาธิปไตย
ก็อย่าเพิ่งไปพูดถึง ในความคิดของผม
ตัวเลขการเลือกตั้งทั้งหลายในพระนครที่มันต่ำ
ตลอดมาก็เนื่องมาจากประชากรทั้งหลายที่เป็น
กลุ่มคนชั้นกลางต่างตัว ไม่แยแสเลยว่าการ
เลือกตั้งมีประโยชน์อย่างไรต่อเศรษฐกิจของเขา
เพราะฉะนั้นถ้ามีคนไปลงคะแนนเสียงเพียง ๓๐-
๓๕% คราวก่อน คราวนี้เหลือ ๒๐% ผมก็จะไม่
แปลกใจเลย แล้วรูปนี้มันจะเป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ
กลับไปหาคำถามเดิมของคุณเจตน์พิทย์ ที่ว่าการที่

เขาไม่มีบทบาท เพราะเขาไม่มีอุดมการมาผูก
ไซ้ใหม่ อุดมการที่มาผูกคุณเจตน์พิทย์คงหมายถึง
ความถึงอุดมการทางการเมือง ผมก็คิดว่าเขาไม่มี
ทำไม ก็เพราะว่าเมื่อพิจารณาแง่ประวัติศาสตร์
ศาสตร์หรือภูมิหลังแล้ว การทำมาหากินทาง
เศรษฐกิจ คือจุดประสงค์อันเดียวของเขา

ลิขิต ผมเห็นด้วยกับคุณพหุวิทยา แต่ขอเดิมน่า
กลุ่มชนชั้นกลางเหล่านี้ เนื่องจากมีอำนาจทาง
เศรษฐกิจที่จะช่วยให้ลูกหลานได้รับการศึกษาดี
พอสมควร เช่นส่งไปเรียนต่อต่างประเทศ จะ
เห็นได้ว่ามีนักการเมืองซึ่งเป็น สส. พระนครแค่
มีภูมิหลังเป็นพ่อค้า แต่เนื่องจากเป็นชนรุ่นสาม
จึงสนใจทางการเมืองและละเล่นการเมือง ผม
คิดว่าอาจจะเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของชาติ
หรือชดเชยเดียวกันในอนาคตอาจจะเป็นตัวแทน
ของผลประโยชน์ก็ได้ ผมคิดว่าบุคคลพวกนี้คง
ไม่เข้าข้างกลุ่มคนชั้นกลางที่เป็นพ่อค้าเพราะเป็น
กลุ่มซึ่งเรียกว่าเป็นคนรุ่นสาม ถึงจะมองภูมิหลัง
ก็อาจพูดไม่ได้ว่าคนพวกนี้เป็นคนต่างตัว ผม
คิดว่าสภาพปัจจุบันเป็นอย่างนี้ อันนี้ผมมีตัวเลข
ของนักศึกษาธรรมศาสตร์ปี ๒๕๑๓ ทั้งหมดมี
ถึงประมาณ ๔๗% ที่เป็นลูกพ่อค้า ลูกข้าราชการ
มีเพียงประมาณ ๒๔%

พหุวิทยา ที่แล้วมาเราไม่ได้พูดถึงการผสมกลมกลืน
เลย สิ่งนี้เป็นกลไกที่จะทำให้สังคมของเราจะ
แปลกออกไปจากสังคมของมาเลเซีย หรือของ

ญี่ปุ่น แล้วถ้าหากว่าคุณฉัตรทิพย์อยากจะหวัง
ถึงอนาคตให้พวกนี้มีบทบาททางการเมืองมากขึ้น
ถ้าหากไม่เร่งรัดเกินไป ปลอ่ยให้ขบวนการผสม
กลมกลืนดำเนินไป คุณฉัตรทิพย์จะได้เห็นความ
ตื่นตัวทางการเมือง ของคนชั้นกลางมากขึ้น
เพราะถึงตอนนั้นเขาคิดแล้วว่า เขามีได้เป็นกลุ่ม
หนึ่งต่างหากที่แยกออกไป แต่เขาเป็นส่วนหนึ่ง
โดยแท้ของระบบสังคมนี้ นี่คือการหวังของผม

ฉัตรทิพย์ ผมต้องเร่งรัด เพราะว่าถ้าไม่เร่งรัด
มันจะเปลี่ยนตามกระบวนการการเปลี่ยนแปลง
ของสังคมไม่ทัน อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้าง
รุนแรงได้

พิทยา ผมอยากจะให้แรงเร่งนี้มาจากฝ่ายปก
ครองก่อน

อนุช ผู้ปกครองจะต้องไปเร่งอะไร เพราะ
ลักษณะของผู้ปกครองจะต้องรักษาสิ่งที่

ฉัตรทิพย์ คนชั้นกลางที่ผมไม่แยกว่าเป็นคนจีน
หรือคนไทย ผมอยากให้พวกนี้มีความเกี่ยวข้องกับ
มวลชนหรือคนธรรมดาให้มากขึ้น อย่างรวดเร็วด้วย

พิทยา ผมถืออย่างนี้ว่า เมื่อจุดหมายในชีวิตของ
คนชั้นกลางขณะนี้ยังเป็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอยู่
ถ้าหากให้เขาเร่งเพื่อจะไปมีบทบาททาง
การเมือง ซึ่งเร่งอย่างนั้นจะไปทำลายผลประโยชน์
ทางเศรษฐกิจของเขา รุกระอะไรเขาจะเร่ง

ฉัตรทิพย์ อาจจะไม่ทำลาย อาจจะไม่ส่งเสริม
ซึ่งกันและกัน ในประวัติศาสตร์ตะวันตกก็เป็น
เช่นนั้นใช่ไหมครับ

ลิขิต ความจริงส่งเสริมเขาก็ทำอยู่แล้วด้วยการ
มีพันธมิตร คุณฉัตรทิพย์มีความรู้สึกที่อยากเห็น
การเปลี่ยนแปลงและมีประชาธิปไตย แต่เขาอาจ
จะต้องการเพียงพันธมิตร

ฉัตรทิพย์ นั่นเป็นระยะสั้น พันธมิตรระหว่าง
คนชั้นกลางกับคนชั้นสูง หรือขุนนางในสังคม
ตะวันตกก็มีในระยะสั้น พวกนี้รู้ที่หลังว่าการไป
มีพันธมิตรอย่างนั้นเสียผลประโยชน์ เพราะว่า
การค้าหรือการอุตสาหกรรมต้องการเสรีภาพ แต่
ปรากฏว่าพวกขุนนางยังต้องการรักษาชนบประ
เพณีเดิมอยู่ ตอนหลังถึงเข้าใจว่าคนชั้นกลางต้อง
พึ่งมวลชนซึ่งจะเป็นแรงงาน ไม่ใช่พึ่งเจ้าของที่
ดินหรือขุนนางเก่าซึ่งทำอะไรให้ไม่ได้

ลิขิต แต่มันไม่เหมือนกันครับ สภาพเมืองไทย
พันธมิตรเกิดขึ้นมาโดยที่ ฝ่ายมีอำนาจทางการเมือง
เมืองต้องการผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เรียกว่า
ให้ความคุ้มครองทางการเมืองแก่พวกประกอบกิจ
กัพอ ซึ่งต่างกับในยุโรปที่ผู้มีอำนาจทางการเมือง
อาจจะแทรกเข้าไปในเรื่องเศรษฐกิจเลย

ฉัตรทิพย์ ดูคล้าย ๆ กับว่าไม่มีคำตอบสำหรับ
สังคมไทย เราไม่รู้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้น

ที่ตรงไหน อย่างไร คล้าย ๆ ปล่อยให้ เป็นไปเรื่อย ๆ

อนุช ผมคิดว่ากลุ่มที่มีขึ้นแต่ละกลุ่มสำหรับเมืองไทยจะไม่มีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เป็นตัวชี้ขาดในการนำความเปลี่ยนแปลง แต่ละกลุ่มยังมีกำลังไม่พอ คืออย่างการปฏิวัติฝรั่งเศส ๑๗๘๙ คนชั้นกลางปฏิวัติเพราะเขาไประดมมวลชน พวกชาวนาให้มาล้มทุกอย่างหมด แต่คนชั้นกลางของเราไม่มีอำนาจอย่างนั้น คนชั้นล่างของเราก็ไม่มีอำนาจขนาดนั้น ผมคิดว่า การจะสามารถผลักดันให้สังคมเคลื่อนไหวได้ ต้องเกิดจากพลังรวมกัน อาจจะเป็นคนหนุ่มคนแก่ พลังอะไรก็ได้แล้วแต่รวมตัวกัน เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องผลักดันสังคมให้ก้าวต่อไป ถ้าเช่นนั้นละก้อผมพอจะเห็นแนวทาง คนชั้นกลางอ่อนแอ อ่อนแอแม้กระทั่งจะไปสู้กับนายทุนต่างตัวก็ไม่ได้

ฉัตรทิพย์ แต่ความคิดต่าง ๆ มาจากคนชั้นกลางใช้ไหมครับ

อนุช ผมว่ามันจะต้องผสมผสานกันไป เพราะว่าการจะเข้ามารวมกันแสดงว่าต้องมีความคิดของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้ามารวมนิด ๆ หน่อย ๆ ไม่เช่นนั้นเขาก็ไม่อยากจะเข้าไปร่วม อาจจะใช้ลัทธิชาตินิยม ซึ่งเป็นลัทธิพื้นฐานแก่กันไปอย่างหนึ่งก็ได้ แล้วรวมกัน ถ้าหากได้ผู้นำดี ๆ พอที่จะทำให้คนยอมเสียสละได้ การเมืองอาจจะออก

ไปในรูปร่างก็ได้ แต่ปัจจุบันนี้ผมยังมองไม่เห็นผู้ที่จะมายืนบอกให้ประชาชนเสียสละ แล้วคนยินดีจะเสียสละ

ลิขิต ผมขอถามคำถามหนึ่ง ถ้าหากว่าคนชั้นกลางไม่มีทางเสียผลประโยชน์ และเท่าที่เป็นอยู่เขาก็เป็นกลุ่มได้ประโยชน์ เรื่องอะไรเขาจะไปสู้ตายที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างนั้น

อนุช เขาเริ่มเสียผลประโยชน์เหมือนกัน เช่นเมื่อภาษีขึ้น นายธนาคารพ่อค้าเริ่มไหวตัวตั้งกลุ่มหรือสมาคมตั้งเกือบสิบสมาคม เสียผลประโยชน์ให้กับนายทุนต่างชาติเข้ามา เขาเริ่มผณิกกันบ้าง เพราะว่ากำลังเขาไม่เพียงพอ

ฉัตรทิพย์ ที่เสียสำคัญคือเสียสินบน ถ้าเผื่อระบบเป็นระบบของคนชั้นกลางจริง ๆ เขาไม่ต้องการเสียสินบน

ลิขิต แต่สินบนนี้ผมว่าเขาภิบบจากประชาชน

อนุช แต่เขาชาติมิตรจากประชาชนที่สนับสนุนเขาอย่างแท้จริง การให้สินบนนี้เพียงเพื่อให้ขบวนการทางการค้าของเขาไหล แต่คนซื้อจริงๆคือประชาชน ทำให้เขาชาติมิตร ต่อไปผมเห็นว่าคนชั้นกลางที่เป็นพ่อค้าเริ่มจะเข้าไปหาประชาชน เช่นเซลล์ไปพัฒนาชนบท เป็นโครงการเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะเริ่มเข้าไปหาประชาชน แต่ว่าถึงทั้งหมดก็ยังไม่เข้มแข็งพอ เซลล์เองก็เป็นหน่วยงานของนายทุนต่างชาติที่ไม่สามารถจะนับเข้ามาอยู่ในของสังคมเราได้

ฉัตรทิพย์ แต่การร่วมกันของคุณุชนั้นผมมองเห็นว่าคนชั้นกลางมีบทบาทที่ออกจะสูงกว่าพวกอื่น เพราะว่าอยู่ตรงกลาง คล้ายเป็นสะพาน คนชั้นสูงหรือชนปกครองบางคนก็อาจเห็นด้วยว่าเพื่ออนาคตของชาติเรามาร่วมกันหลาย ๆ ฝ่ายก็ดี เขาก็สามารถจะมาร่วมได้ มวลชนก็เข้ามาร่วมได้ คือคนชั้นกลางเป็นสะพานอยู่ตรงกลาง ความคิดหรือองค์การต่าง ๆ เกิดขึ้นที่นี่ได้ ผมเชื่อในคนชั้นกลาง

อมุข ผมเห็นด้วยว่าคนชั้นกลางที่ก้าวหน้าจะมีบทบาทสำคัญทีเดียวในการริเริ่มความเปลี่ยนแปลง

พัทธยา คุณฉัตรทิพย์เชื่อหลายอย่างที่ผมไม่เชื่อ เมื่อที่คุณฉัตรทิพย์หวังว่าอนาคตของชาติทำนองว่าจะปล่อยให้ทุกอย่างเป็นไปเองเรื่อย ๆ หรือคนชั้นกลางทำไมไม่ทำอะไรบ้าง ผมบอกว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดได้ ๒ ทาง ทางหนึ่งมันค่อย ๆ เปลี่ยนของมันไปเอง อีกทางหนึ่งมีใครเป็นคนเริ่ม ที่นี้ปัญหาของคุณฉัตรทิพย์ว่าทำไมคนชั้นกลางไม่เป็นผู้เริ่ม ผมบอกว่าปกติการเริ่มจริง ๆ ต้องมาจากผู้มีอำนาจเริ่มได้ คนชั้นกลางปกติไม่มีอำนาจเริ่ม เขาปฏิบัติงานไปตามกลไกที่มีอยู่ การเริ่มถ้าหากจะมีการเริ่มโดยเจตนาจะต้องมาจากกระดับสูงกว่า ฉะนั้นถ้าหากกระดับสูงกว่าเริ่มอะไรขึ้นมาแล้วกระทบกระเทือนคนชั้นกลาง เขาก็จะต้องไหวตัวแล้วปรับตัว

อย่างที่คุณอุชบอกเมื่อกี้ ขณะนี้เขากำลังเสียผลประโยชน์เช่นภาษีอะไรต่าง ๆ นี่คือการปรับตัวการไหวตัวการมีบทบาทของเขา แต่ถ้าหากสภาพเสียผลประโยชน์ไม่เกิด เขาก็ดำเนินไปเรื่อย ๆ อย่างเป็นมา การเสียผลประโยชน์ของเขาอาจจะเกิดอีกทางหนึ่งที่มีได้มาจากชนชั้นปกครองในสังคมนั่นเอง คือหมายถึงว่ามาจากสถานะตลาดเศรษฐกิจการค้าภายนอก ถ้าสิ่งนี้กระทบผลประโยชน์ทางการค้าของเขา เขาก็ต้องปรับตัว ประเด็นที่คุณฉัตรทิพย์บอกว่าทำไมคนชั้นกลางไม่ตื่นตัวกว่านั้น คือถ้าหากไม่มีอะไรมาจากข้างบนก็ดี มาจากข้างนอกก็ดี ทำไมเขาไม่ทำอะไร

ฉัตรทิพย์ ดูมันเป็นทางลบ (negative) ไปหมด มีอะไรที่เป็นทางบวก (positive) บ้างไหม

พัทธยา ก็จุดมันอยู่อย่างนี้ ถ้าหากจะบอกให้คนชั้นกลางเป็นผู้วางแผนระยะยาว (long - range planner) เป็นผู้หวังอนาคตไกล (visionary) เป็นผู้ยึดอุดมคติ (idealist) ผมว่ามันไม่อยู่ในธรรมชาติวิสัยของคนชั้นกลาง คนชั้นกลางไม่ใช่คนประเภทนั้น คนชั้นกลางต้องการผลประโยชน์ซึ่งเห็นได้ทันทีเฉพาะหน้า คนจะวางให้ไกลนั้นมาจากที่อื่น

ลิขิต เมื่อที่คุณพัทธยาบอกว่าสังคมจะเปลี่ยน มันก็เปลี่ยนไปเองเรื่อย ๆ หรือมีคนทำ ผมอยากจะ

พูดเต็มคือ ถ้าจะพูดว่าสังคมเปลี่ยน ทุกสังคมมันก็เปลี่ยนตลอดเวลา การสร้างตึกมา ๑ หลังก็เปลี่ยนไปเปลี่ยนแล้ว หรือว่าประเพณีบางอย่างถ้าเขาเล็กก็เปลี่ยนคุณภาพของ สังคมอาจสลายไปได้ เมื่อมีเหตุการณ์กระทบกระเทือนถึง ๓ ลักษณะ หนึ่ง จากภายนอกเช่นสงครามญี่ปุ่นบุกจีนเป็นตัวอย่าง สงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้คุณภาพของสังคมเสีย หรือว่าญี่ปุ่นไปรบกับรัสเซียในปี ๑๙๐๕ รัฐบาลพระเจ้าซาร์แพ้เป็นเหตุซึ่งนำไปสู่การปฏิวัติ ๑๙๑๗ อีกอันหนึ่งอาจเกิดจากภายใน เช่นเกิดจากข้าวยากหมากแพงหรือจากประวัติศาสตร์จีน ถ้าเขื่อนพังเมื่อไหร่ก็มีการล้มเปลี่ยนราชวงศ์ เพราะว่าอาณาจักรสูญไป สามเกิดโดยธรรมชาติของมันเอง ประชากรเพิ่มขึ้น ทำมาหากินไม่พอ พอย้ายเข้าเมือง ในเมืองแก้ปัญหาไม่ได้ก็เกิดยุ่งยากขึ้นมา

ฉัตรทิพย์ เป็นทางลบอีกแล้ว คือต้องรอให้เมืองไทยกำลังจะแย่เสียก่อน แล้วถึงจะมีการเปลี่ยนแปลง

ลิขิต เมืองไทยไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่ เพราะเมืองไทยไม่เคยลำบากถึงขนาดอดตาย ปัญหาก็คือว่าถ้าอยากจะเปลี่ยน แต่คนตั้ง ๓๐ ล้านอาจจะถามว่าเปลี่ยนทำไม

พัทธยา คนส่วนใหญ่เขาอาจยังไม่อยากเปลี่ยนอย่างคุณฉัตรทิพย์อยากให้เปลี่ยน

อนุช แต่ผมเห็นด้วยว่ามันจะต้องเปลี่ยน โดยเฉพาะเรื่องการเพิ่มของประชากร ในเวลาอีกไม่กี่ปีข้างหน้าเราจะเห็นปัญหา เราคงพบคนนอนตามบาทวิถีในกรุงเทพฯ ๓ มากขึ้น

พัทธยา เพราะฉะนั้นผมถึงอยากกลับมาถึงจุดนี้ที่ผมบอกว่าเปลี่ยนโดยชนชั้นสูง ชนชั้นปกครองต้องนำการเปลี่ยน เพราะถ้าหากตระหนักถึงภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่ตนจะใช้แต่ไม่ใช้ มีวรักษาสภาพคงที่อย่างที่คุณอนุชว่าละก็ นี่คือทางหายนะ แต่ถ้าจะหวังอย่างที่คุณฉัตรทิพย์ว่า ถ้าคนชั้นสูงเขาไม่เปลี่ยนไม่เป็นไร ให้คนชั้นกลางนำ ผมว่าคนชั้นกลางนำไม่ได้

ลิขิต ผมเห็นด้วยว่าต้องมีการเปลี่ยน คุณภาพของสังคมจะต้องเสียเนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้น ถ้าเรารักษาทุกอย่างไว้สภาพเดิม สมมุติว่าอีก ๑๕ ปี เรามีประชากร ๖๐ ล้านคน ชาวชายไม่ออกก็ต้องเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาทางสังคมและการเมือง เราจึงต้องเปลี่ยนและจะต้องเปลี่ยนเดี๋ยวนี้

ฉัตรทิพย์ ผมขอสรุปว่า เราเห็นด้วยกันว่าในอดีตนั้นบทบาทของคนชั้นกลางในทางการเมืองของไทยมีน้อย คนชั้นกลางในอดีตสนใจแต่การประกอบอาชีพอย่างเดียว และในปัจจุบันก็ยังเป็นเช่นนั้น เขาคงยังสนใจแต่การประกอบอาชีพทางเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์เฉพาะหน้า

เฉพาะตัว คนชั้นกลางขาดอุดมการณ์ที่จะรวมเขาเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้า ข้าราชการหรือผู้ได้รับการศึกษา เขายังไม่มีอุดมการณ์ที่ชี้จุดหมายปลายทางของเขาที่เป็นอิสระ สำหรับในอนาคตนั้นเห็นด้วยกันว่า สังคมไทยต้องมีการเปลี่ยนแปลง คอขวดของชนชั้นกลางในการเปลี่ยนแปลงนี้มีความเห็นแตกต่างกันออกไป ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าชนชั้นกลาง น่าจะมีบทบาทสำคัญขึ้น เพราะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจเข้มแข็ง ถ้าคนชั้น

กลางสามารถผนึกกำลังกับมวลชนได้ ก็อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ แม้ฝ่ายชนชั้นปกครองหรือชนชั้นสูงบางส่วนก็อาจมาเห็นด้วย แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าคนชั้นกลางไทยยังไม่มี ความสนใจทางการเมืองและสังคมถึงขนาดนั้น เพราะยังสนใจเฉพาะผลประโยชน์เฉพาะตัวในเรื่องอาชีพ และคนชั้นกลางส่วนหนึ่งก็มีความผูกพันเป็นพิเศษกับเผ่าพันธุ์ กับวัฒนธรรมของเขา ดังนั้นจึงยังอีกนานกว่าที่คนชั้นกลางจะกลายเป็นพลังสำคัญทางการเมือง ๑

ธนาคารทหารไทย จำกัด

สำนักงานใหญ่

๘๖ อาคาร ๒ ราชดำเนิน พระนคร

โทร. ๒๒ — ๓๑๓๑

สุชุม นวพันธ์ กรรมการผู้จัดการ

สาขาในพระนคร : ราชประสงค์, ท่าอากาศยาน, หัวหมาก, คลองเตย

ตราชานันท์, ชาติทอง, เตาปูน

สาขาต่างจังหวัด : สมุทรปราการ, ชลบุรี, สัตหีบ, นครราชสีมา

สาขาที่จะตั้งขึ้นใหม่ : ลพบุรี, อุบลราชธานี

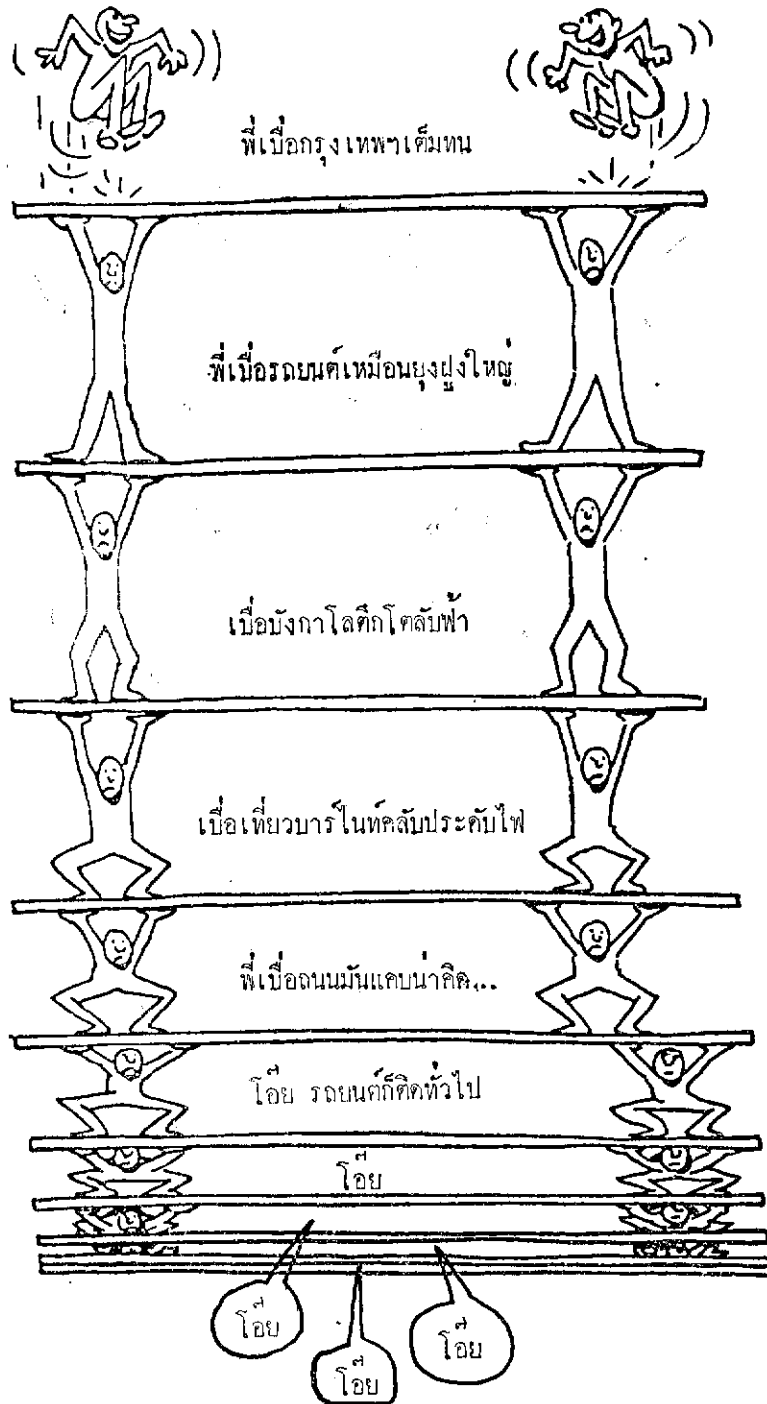
ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ทุกประเภท

เส้นเล็ก

คอนแผ่นเสียงตกร่อง

ภาพ จากหนังสือ 'แอตลาส'

คำ จากเพลง 'ขนมจีนน้ำยา' คำร้อง-ทำนอง ของ ไพบุตย์ บุตรขัน รุ่งเพชร แกลมสิงห์ ขับร้อง

จดหมายฉบับหนึ่งของ ยอร์จ แจ็คสัน เขียนถึงแม่ของเขา

๑๐ มีนาคม ๑๙๖๕

แม่จ๋า

ผมไม่ได้อ่านหรือศึกษาอะไรเลยตลอดสัปดาห์นี้ ผมใช้เวลาทั้งหมดมาคิดอย่างเดียว เข้าใจว่าพ่อคงสบายดี ผมมักจะนึกถึงอดีตที่ผ่านมาบ่อย ๆ บางทีมันไม่น่าสบายใจนักแต่ก็จำเป็น และผมจะไม่ยอมปล่อยให้มันมารบกวนมากเกินไป แม้ว่าดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องก็ไม่ได้ก็ตาม ถ้าหากว่าไม่มีชัยชนะเล็ก ๆ น้อย ๆ กันบ้างแล้ว ความเชื่อมั่นในความสามารถของเราก็คงถึงแก่อัปปางลงแน่แท้

ถึงแม้ผมจะรู้ว่าตัวเองเป็นเหยื่อของความไม่ยุติธรรมในสังคม ถูกขับคนในทางเศรษฐกิจ และแม้ผมจะเข้าใจพลังที่ชักนำให้คนของเราต้องตกมาอยู่ในสถานที่ย่างงั้น หรือไม่มีก็เข้าโรงพยาบาลโรคจิต ผมก็ช่วยอะไรไม่ได้ ผมรู้ว่าคงมีอะไรสักอย่างผิดปกติไป ผมผ่านเรื่องร้าย ๆ มากมาย แม้คงรู้ว่าผู้คนของเรามีปฏิกริยาต่าง ๆ กันอย่างไร กับความเป็นทาสแบบใหม่ บางคนยอมถูกกลืน บางคนปลุกตัวออกไปอยู่คนละพวก พวกเขาเข้าร่วมในลัทธิคริสต์แบบบางนิกายแล้วตะโกนร้องเพื่อขอแยกตัว ผู้คนเหล่านี้สงสัยตัวเองกันอย่างมาก พวกเขาอ่อนแอที่สุดและหยาบกระด้างที่สุด ที่จะไปให้ถึงแนวทางใหม่ให้ได้ บางคนกลายเป็นคนคัมจัดและไร้ยาเสพติดเป็นวิถีเพื่อจะได้ยอมใจสำหรับความทุกข์ทางกาย ผมได้ยินบางคนพูดว่า 'ไม่มี ความหวังถ้าไม่มีของเมา' บางคนก็รับจ้างทำงานเป็นภารโรง คนทำอาหาร คนเฝ้าห้องน้ำ นักร้อง นักมวย นักเล่นเบสบอลดี หรือบางทีก็เป็นตัวตลกประหลาดอยู่ข้างถนน พวกเขาแสวงหาว่ามันเป็นของดีเท่า ๆ กับที่นั่นกว่ามันอาจจะเป็นไปได้ พวกเขาถืออย่างนั้นเสมอ เพราะเป็นวิถีทางเดียวที่ยังเหลืออยู่ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกที่พวกเขาจะกลายเป็นคนที่เชื่อถือโชคชะตาครอบงำใช้ให้ ความบันเทิง และก๊อช ๆ ตกอยู่ในกรอบของสังคมไปในที่สุด

กระนั้นก็ยังมึนบางพวกที่ต่อต้านและขบถ แต่ไม่รู้ว่าจะไร ใคร ทำไร หรืออย่างไร ในหนทางแท้จริงที่พวกเขาจะเดินไปสู่ พวกเขาตื่นตัวแต่ก็สับสน พวกเขาไม่เชื่อใจใคร เพราะอวสานดีของพวกเขาจบสิ้นลงตามคุกอย่างที่ผมจบสิ้น ด้วยการไร้พลังเพียงครั้งเดียวและประสบกับความล้มเหลวที่จะปรับเปลี่ยนสภาวะของตัวเองให้มีผลขึ้นมาอย่างแท้จริง พวกเขาจึงกลายเป็นเหยื่อของความเจ็บแค้น และตกอยู่ในวงจรอันถกถกคดคั่นของระบบไปเสียก่อน เชื่อผมเถิด เล่ห์เหลี่ยมสักปรอททุกอย่างในการหลอกลวงและกระทำทารุณ ได้ถูกคว่ำคาอย่างปราศจากความละอายไร้เกียรติ ไม่มีมนุษยธรรม ปราศจากการรักษาไว้ ไม่ว่าจะโดยการหันความเชื่อหรือทำลายความคิดแบบขบถลงก็ตาม เชื่อผมเถิด เมื่อผมพูดถึงสิ่งที่กล่าว ผมก็เริ่มที่จะหัวแสงของดวงอาทิตย์ลงด้วยแล้ว โดยธรรมชาติผมเป็นคนสุขภาพ ผมรักชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อาหารดี ๆ เหล้าดี ๆ มีหนังสืออ่าน ฟังเพลงเพราะ ๆ และมีผู้หญิงผิวดำสวย ๆ แบบข้าง ผมเคยพบความรื่นรมย์เมื่อเดินเล่นท่ามกลางสายฝน การใช้ชีวิตยากในคุกเรือนที่แอริสเบิร์ก ผมจำได้ว่าผมเคยรักชีวิตที่แอริสเบิร์กอย่างไร ทุกอย่างทั้งหมดมันลับหายไปจากผมนานแล้ว ความสุขภาพดี ลักษณะของชายของผิวดำที่ดี มีกลิ่นเร็นออกไปจากดวงวิญญาณของผมหมดแล้ว งานเลี้ยงแบบฟู่เฟอของฝ่ายมี และสังคมของฝ่ายไม่มี กระหน่ำให้ผมรู้สึกเกิดไฟที่จะมีชีวิตอยู่ เพื่อเติบโตจนกระทั่งได้ล้างผลาญผู้สร้างความทุกข์ให้แก่ผู้อื่น หรือไม่มีก็ตัวผมเองให้สูญหายไป แม้คงไม่เข้าใจทั้งหมด กล่าวออกมาอย่างนั้น บางทีหลังจากนี้ออกสืบหรือสืบข้างหน้า เมื่อแม่เฝ้าเข้ามาได้ แม้ก็คงจะเข้าใจได้เอง ผมไม่ได้คิดถึงชีวิตในความรู้สึกแบบเดียวกับที่แม่หรือคนผิวดำในชั่วอายุของแม่เขาคิดถึง มันไม่เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผมเท่าไรนัก ว่าผมจะมีชีวิตอยู่อีกนานมากไหม ผมคิดแต่เพียงอย่างเดียวว่าผมจะมีชีวิตอยู่อย่างไร เป็นคนแท้จริงได้แค่ไหน เราคิดว่าถ้าเราได้เกิดมาเป็นคนอีกครั้งหนึ่ง เราจะต้องเลิกทำงานที่ไม่มีจุดหมายเสียที เลิกแข่งขันขัดแย้งซึ่งกันและกัน เพื่อที่พวกเขาจะได้ให้เรามีสิทธิของเราบ้าง ให้เลิกซื้อขायผู้หญิงของเรา ไม่ยอมให้พวกเขาเข้ามาก้าวล้ำ หรือกุมอำนาจอันชัดกับเจตนาของเรา เลิกปล่อยให้พวกเขาเบียดเบียนมาสั่งสอนเล็ก ๆ ของเรา โดยให้ใช้ภาษา เครื่องแต่งกายและขนบประเพณีของพวกเขา และเลิกหันแก้มของเราให้พวกเขาตบเสีที่ตัว

ยอร์จ

พี่น้องโซลิตีแตก

สัมภาษณ์ ยอร์จ แจ็คสัน

พี่น้องโซลิตีแตก (Soledad Brother) เป็นผลงานในรูปจดหมายที่ทำให้ ยอร์จ แจ็คสัน (George Jackson) เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป จดหมายของ แจ็คสันเขียนขึ้น ในสมัยที่เขาถูกจองจำอยู่ในคุก โซลิตีแตก ที่คาลิฟอร์เนีย จดหมายต่างๆ ที่เขาเขียนถึงครอบครัวและเพื่อนพ้องเหล่านั้น ต่อมาได้รับการ

รวบรวมพิมพ์เป็นเล่ม จนทำให้เขากลายเป็นนักเขียนแนวปฏิวัติผู้ทรงอิทธิพลคนหนึ่ง สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับตัวของแจ๊คสันก็คือ เขาไม่เคยผ่านสถานศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งมาก่อน ครั้งหนึ่งในชีวิต ๒๕ ปีของเขา อยู่ในคุกเสียเกือบทั้งสิ้น

แจ๊คสันเสนอผลงาน พี่น้องโซลิตีแตก ออกมาจากคุก โดยใช้เวลาเขียนจดหมายติดต่อกันถึงเจ็ดปี ผลงานชิ้นนี้ “เป็นกวีนิพนธ์แห่งความรักและการต่อสู้” ฌาน-เจเนต (Jean Genet) กล่าวว่า จดหมายเหล่านี้ “ชี้ให้เห็นวิถีทางที่ผู้เขียนได้ก้าวผ่านมาอย่างเด่นชัด โดยสังเกตจากลักษณะหลายประการของจดหมาย ประเภทแรก จดหมายที่เขาเขียนถึงแม่และพี่ชาย เป็นจดหมายที่มีลักษณะค่อนข้างจะขี้ขลาด ประเภทที่สอง จดหมายที่เขียนถึงทนายของเขา เป็นจดหมายที่มีลักษณะบางอย่างเด่นชัดคือมีท่วงทำนองกึ่งกวีนิพนธ์และกึ่งร้อยแก้ว ส่วนประเภทสุดท้าย มีลักษณะรุนแรง” จากสิ่งเหล่านี้ ถือเป็นการตอบปัญหาว่า อะไรคือวิถีทางที่ผู้เขียนได้ผ่านมา และผู้เขียนนั้นจัดเป็นคนประเภทใด

แจ๊คสันในสายตาของผู้สัมภาษณ์นั้น เขาไม่เหมือนกับนักโทษอื่น คือมีท่วงทำเป็นนักกีฬา แม้ว่าจะอยู่ในคุกมาเป็นเวลานานก็ตาม นอกจากนี้ แม้เขาจะเป็นนักปฏิวัติผู้ดี ผู้ไม่สามารถสัมผัสแสงสว่างจากโลกภายนอกได้เหมือนผู้อื่น เขาก็ยังเป็นเจ้าของบุคลิกภาพที่มีความเยือกเย็น ใบน้ำระบายตัวบรุษย์ และมีวาตะกมลคายในการเปิดฉากการสนทนา

ต่อไปนี้เป็นข้อความจากการสัมภาษณ์ของ เจสสิก้า มิทฟอร์ด (Jessica Mitford) สถานที่สัมภาษณ์อยู่ในบริเวณคุก ซาน ควินติน (San Quentin) ก่อนหน้าที่แจ๊คสันจะถูกคุมตัวออกมาและถูกยิงตายที่คุกนั้น เพียงไม่กี่วันหลังจากให้สัมภาษณ์

มิทฟอร์ด - อยากทราบว่า คุณใช้เวลา
ตอนไหนเขียนหนังสือ

แจ๊คสัน - ผมไม่ได้วางกฎเกณฑ์ไว้เคร่ง
ครัดนัก ปกติแล้ว ผมใช้เวลาวันหนึ่ง ๆ ให้
หมดไปกับการนอนสักสองสามชั่วโมง อีกหก
ชั่วโมงออกกำลังกาย ที่เหลือนอกจากนั้นคือการ
พักผ่อนด้วยการอ่านและเขียนหนังสือ

(ในจดหมายต่าง ๆ แจ๊คสันบรรยายถึงการ
ออกกำลังที่เขาสามารถกระทำได้ในห้องขังไว้ว่า
“ ดึงปลายนิ้ววันละพันครั้ง ผมอาจจะเป็นคน
ที่ทำสถิติสูงสุดเกี่ยวกับการดึงนิ้วของโลกก็ได้ ”)

- คุณใช้เวลาในการเขียนหนังสือ สม่่า
เสมอไหม

- แน่แน่นอน หลังจากใช้เวลาหกชั่วโมงและ
สามชั่วโมงกับเรื่องส่วนตัวแล้ว ผมก็เขียนหนังสือ
ขณะนี้ผมกำลังศึกษาเรื่องขบวนการของชนชั้น
กลางในสหรัฐ ฯ และจะศึกษาย้อนไปถึงประวัติ
ของขบวนการนี้เมื่อห้าสิบปีที่แล้วด้วย คือเมื่อ
สมัยลัทธิฟาสซิสต์กำลังแพร่สะพัดอยู่ในโลกตะวัน
ตก ผมเจียดเวลาระหว่างเขียนหนังสือมาอ่านบ้าง
บางทีก็ใช้ตอบจดหมายถึงประชาชนที่ผมรัก

- คุณต้องใช้เวลาในการปรับปรุงข้อเขียน
นานมากไหม

- ผมเขียนหนังสือจากสมอง ผมไม่สามารถ
ที่จะย้อนกลับไปอ่านทวนใหม่ได้อีก เพราะไม่มี
เวลาพอ

- เกี่ยวกับเครื่องใช้ในการเขียน คุณใช้
อะไร สักเกตจากจดหมายที่คุณเขียนถึงดิฉัน
รู้สึกว่าคุณจะใช้ดินสอดู่ ๆ

- นั่นคือสิ่งที่ทางการอนุญาต ขณะนี้ผมมี
ดินสอดู่ถึง ๓๐ แท่ง แต่ว่าการจะเหลาให้แหลม
เป็นเรื่องยาก เพราะจะต้องขออนุญาตต่อผู้คุม
อีกที

- อะ ดิฉันทราบ แล้วคนของทางการเหลา
ให้คุณบ้างหรือเปล่า

- บางคราวเขาก็ทำให้ บางคราวก็ไม่ มัน
ก็สุดแล้วแต่เขาแหละครับ

- ใม่อนุญาตให้ใช้พิมพ์ตัดเลยหรือ

- ใม่ เพราะพิมพ์ตัดทำด้วยโลหะ

- หนังสือของคุณได้รับความชื่นชมมาก
ทั้งที่นี่ (อเมริกา) และยุโรป ว่าเป็นงานเขียนอัน
สูงส่ง อยากถามว่า คุณกลายเป็นนักเขียนที่ดี
อย่างนี้ได้อย่างไร

- คุณจะต้องเข้าใจว่า ผมนั้นก้าวมาจาก
สังคมที่ไม่มีแบบแผน ซึ่งทุก ๆ อย่างมักจะเป็น
เรื่องลำบาก ผมจึงต้องใช้เวลาอย่างหนักวันละ
สี่สัปดาห์ที่เรียนรู้คำใหม่ ๆ จากปทานุกรม ผม
จะอ่านและทำความเข้าใจกับคำที่ผมไม่คุ้น บัน
ทึกมันไว้ในเศษกระดาษ ในสมุดบันทึกที่วางไว้
ข้าง ๆ ตัว พยายามหาความหมายจากปทานุกรม
และสร้างความคุ้นเคยกับความหมายของมันทั้ง
หมดด้วยตัวผมเอง

- มีปัญหาอะไรบ้างไหม ในการส่งต้นฉบับจดหมายของคุณมายังครอบครัวจนรวมเป็นเล่มได้ อย่างใน *พี่น้องโซลัดด*

- จดหมายที่ส่งไปถึงทางบ้านนั้นต้องผ่านการเซ็นเซอร์ก่อนแล้ว แต่ส่วนใหญ่มักไม่ได้รับการอนุญาต สามในสี่ของจดหมายมักถูกส่งคืน ที่นี้มีกฎอยู่ข้อหนึ่งซึ่งถือกันอย่างเคร่งครัดว่า ผู้ที่จะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันหรือสังคมทั่วไปไม่ได้

- กลไกในการเซ็นเซอร์จดหมายเริ่มต้นจากผู้คุมใช้ไหม

- มีสามคนด้วยกัน คนแรกคือเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจจดหมายที่จะส่งออก จะอ่านก่อน แล้วส่งต่อไปยังอีกสองคนที่ห้องไปรษณีย์เพื่ออ่านอีกที และในกรณีพิเศษ คือเมื่อเขาเกิดข้อสงสัยว่า ผมกำลังโจมตีสถาบันหรือระบบสังคม เขาก็จะนำไปให้พัศดีหรือผู้ช่วยพัศดีอ่านอีกที จดหมายของผมทุกฉบับถูกถ่ายรูปรูปหรือถ่ายเอกสารเอาไว้ แล้วส่งไปเก็บในแฟ้มประวัติกลางเกี่ยวกับตัวผม

- ถ้าหากพัศดีเห็นว่าไม่ควรส่งจดหมายนั้นออกไปข้างนอกละก็ เขาจะส่งมันคืนมายังคุณพร้อมทั้งแท่งหมายเหตุมาด้วยไหม หรือว่าเขาทำวิธีอื่น

- ก็ทำวิธีนั้นแหละ หรือไม่ก็ไปเก็บไว้ในแฟ้มประวัติ ผมเองยังไม่เคยได้ยินว่าเขาใช้วิธีอะไรอีกนอกจากนี้

- ถ้าจะถามเรื่องนี้อีกอย่างก็คือ จดหมายที่

คุณส่งไปถึงใครต่อใครนั้น เขาไม่ได้รับกันเลยใช่ไหม

- ทำนองนั้นแหละครับ

- ในเรื่อง *พี่น้องโซลัดด* คุณพรรณนาถึงเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ เท่าที่ฟังจากคำบอกเล่าของคุณ มีใครอีกบ้างไหมที่เป็นผู้กระตุ้นจินตนาการในวัยเด็กให้คุณ

- มีครับ แม่ของผม แม่เป็นคนมีความคิดแบบพวกผู้ดี แต่แม่ก็ไม่ได้ช่วยสร้างจินตนาการให้ผมมากนัก ผมเองก็ไม่ค่อยเชื่อถือบู ปาข้าเดวิสเท่าไรหรอก แม่ของผมสร้างแรงกระตุ้นที่แตกต่างไปจากปู่บ้างเล็กน้อย ความคิดของแม่ก็คือพยายามจะทำให้ผมเป็นผู้ตีพิมพ์ให้จงได้ ผลที่ตามมาจากความพยายามนี้ แม่จึงมักให้ผมอ่านหนังสืออยู่ตลอดเวลา และคอยเฝ้ากรอกหูผมว่า “อย่าไปเหมือนไอ้ไนโกรพวกนั้นนะ” ผมกับแม่มีขัดแย้งกันอย่างรุนแรงเสมอ แน่نون ผมต้องการใช้ชีวิตตามท้องถนนกับเพื่อนฝูงตามท้องแถว แต่แม่ต้องการให้ผมนั่งรถม้าและอ่านหนังสือ บ้านของเราที่อยู่กันเป็นบ้านแบบสามชั้นครึ่ง ทางที่จะออกไปข้างนอกจึงมีทางเดียว คือผ่านทางคราวซึ่งแม่ก็มักนั่งกุมอยู่ทางนั้นเสียด้วย ผมจึงมักใช้วิธีโยนเสื่อออกทางหน้าต่าง และอาสาเอาขยะไปทิ้ง จากนั้นแม่ก็จะไม่ได้เห็นหน้าผมสองวันเต็ม ๆ แต่เมื่อผมกลับบ้าน แม่ก็ให้ผมอ่านหนังสืออีกจนได้

- แม่ให้คุณอ่านหนังสืออะไรบ้าง

- *เด็กผิวดำ* ของ ริชาร์ด ไรท์ เล่มหนึ่งจะตลอดชีวิตแม่มีความรู้สึกขัดแย้งกับคนผิวดำในประเทศนี้ แม่นิยมชมชอบกับงานของคูบัวส์ จึงพยายามให้ผมสนใจเกี่ยวกับการรวมกลุ่มของลัทธิปัญญาชนผิวดำมากเกินไป เมื่อผมอายุได้สิบสองหรือสิบสามขวบ ผมต้องอ่านหนังสือบางทีอาทิตย์ละสองเล่ม รวมทั้งอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือรายคาบต่าง ๆ อีกด้วย

- คุณพอจะนึกออกบ้างไหมว่า เมื่อตอนวัยเด็ก คุณชอบอ่านหนังสือเล่มไหนมาก

- แปลกพอใช้นะคุณ ผมชอบเรื่อง *สีแดงสดกับสีดำ* ของ สตรองคัล ผมอ่านเรื่องนี้เมื่ออายุสิบสาม อยากจะพูดว่า หนังสือเล่มนี้ทำให้ผมมีความเข้าใจถึงปัจจัย แห่งความขัดแย้งของวัฒนธรรมตะวันตกได้อย่างลึกซึ้ง

- คุณอ่านหนังสืออะไรในที่คุมขังบ้าง เห็นในหนังสือของคุณมีเอ่ยถึง ซาบาคินี และ แจ็ค ลอนดอน ไว้ด้วยไม่ใช่หรือ

- ผมอ่านหนังสือที่มีค่าเหล่านั้นเมื่ออายุสิบห้า ขณะอยู่ในสถานพินิจเยาวชนที่อาโซโรเบลล์ ผลชอบซาบาคินี เขาเขียนเรื่องได้วิเศษมาก ผมอ่านเรื่องของเชคสเปียร์ ซาบาคินี และ แจ็ค ลอนดอน ในเวลาเตรียมตัวอาบน้ำ พยายามเลียนแบบความคิดของเขา ว่าเขาได้สร้างแนวทางอะไรให้แก่ผมบ้าง เหมือนหนึ่งผม

ได้ยินเสียงหนัก ๆ บอกว่า เจ้านอนหนังสือใจ
ลอย เจ้าคนใจเฝ้า ผมเริ่มสนใจวรรณคดีจริงจัง
ขึ้น อ่านหนังสือเป็นพัน ๆ เล่ม เมื่อหลายปีก่อน
โน้น ผมได้อ่าน *อาชญากรรมและการลงโทษ*
ของ คอสโตเยฟสกี แต่ส่วนใหญ่แล้วผมสนใจ
เรื่องทางเศรษฐศาสตร์ หรือเรื่องทางเศรษฐกิจ
การเมืองเป็นสำคัญ

- ในบรรดาหนังสือทั้งหมดที่คุณอ่าน เล่ม
ไหนประทับใจคุณมากที่สุด

- *แอนไท คือที่รัก* ของเองเกล เรื่องนี้พี่
ชายผมเขาให้มาครับ

- คุณได้มาในปีไหน อายุสักเท่าไรแล้ว
ในตอนนั้น

- ปี ๑๙๖๑ ครับ ผมใช้เวลากับมันอยู่ถึง
สามเดือน พี่ชายคนเดียวกับนี่แหละให้ คำประ
ภาคของคอมมิวนิสต์ มาอ่านอีก หลังจากนั้น
ผมจึงสนใจเรื่องทำนองนี้มากขึ้นทุกที อาทิเช่น
งานของวิลเลียม เจ โปเมอร์รอย เรื่อง *ป่าไม้* และ
ว่าด้วยการต่อต้าน ต่อมาก็อ่านงานของเอ็นพรม่า
คุณทราบไหมว่าใครคือผู้ที่ผมประทับใจมากที่สุด
ทั้งๆ ที่เขามิได้เป็นนักสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์
เลย ก็ เฮนรี จอร์จ ใจละครับ ผมชอบงานของ
เขา ผมอ่านงานของเขาทุกเรื่องเลย

- ใจหรือคะ ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ของ
เขากระมังที่คุณชอบ

- ครับ ใช่ แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องภาษีของ
เขานั้นไม่ถูกต้อง แต่ผมชอบวิธีเสนอเรื่องของเขา
ชอบคำอธิบายที่เขาแสดงให้เห็นว่า ชนชั้นปก
ครองได้ใช้กลไกต่างๆ เพื่อโจรกรรมชุดเลือดชุด
เนื้อประชาชนมานานนับปีได้อย่างไร

- คุณใช้หนังสือเล่มไหนเพื่อการศึกษาทาง
ประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ

- *ธรรมชาติของลัทธิฟาสซิสต์* ที่เรียบ
เรียงโดยโวลฟ์ แล้วก็ *จิตวิทยามวลชนของลัทธิ
ฟาสซิสต์* ของวิลเฮลม ไรซ์ เป็นหนังสือที่วิเศษ
จริงๆ ผมคิดว่าเราทุกคนควรจะได้อ่านกัน ประ
โยกหนึ่งในหนังสือนั้นดึงดูดใจผมมากอย่างสำคัญ
สำคัญเหลือเกิน ข้อความนั้นมีประโยคทำนอง คือ
“มนุษย์เป็นสัตว์ที่ป่วยไข้ทางชีวิต” (Man is
biological sick)

- เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ นวนิยาย และหนังสือ
ต่าง ๆ ของพวกผิวคาล่า

- ผมไม่สันหัดเรื่องกวีนิพนธ์นัก คุณก็รู้ว่า
โคลงกลอนมีฉันทลักษณ์ที่เป็นกฎเกณฑ์มาก
เพียงไร แต่ผมก็ชอบงาน ของแลงสตัน ฮิวส์ มัน
เหมือนคนแปลกหน้าที่พูดจาอ่อนหวาน ผมชอบ
งานของเขาบางชิ้น แน่ละ ผมอ่านกวีที่เด่น ๆ
แล้วก็คัดลอกไว้ เช่นชิ้นหนึ่งที่เร่งเร้าให้เกิดการ
จลาจล เขียนโดยเคลาด์ แมคเคย์ แต่ดำในฐานะ
ของนักศึกษาละก้อ ผมไม่ชอบกวีนิพนธ์เลย

- หนังสือของคนผิวดำคนไหน ที่คุณชอบอ่าน

- มัลคอล์ม เอกซ์ นะสิคุณ เดียว ขอให้ผมคิดก่อน อ้อ ยังมีอีกหลายคน เช่นงานของ ริชาร์ด ไรท์ และของ เอ ชื่ออะไรนะ เป็นคนว่างเล็ก อ้อ เจมส์ บัลด์วิน นั่นเอง

- ตั้งแต่หนังสือของคุณ (ฟีน้องโซลิตัด) ได้รับการจัดพิมพ์ขึ้นมา คุณคิดว่า คุณเข้าถึงประชาชนพวกไหนบ้าง โดยอาศัยหนังสือเล่มนี้ คุณคิดว่ามันจะเกิดผลอะไรบ้างกับผู้อ่าน

- ผมมีความเห็นคละกัอยู่ มีอารมณ์คละกักันเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลาย แต่เชื่อว่าสิ่งหนึ่งจะอุบัติขึ้นจากเหตุการณ์รอบตัวเสมอ ดูเหมือนว่า บางส่วนของหนังสือเล่มนี้ดึงดูดใจของฝ่ายขวา แต่บางตอนก็ดึงดูดใจพวกฝ่ายซ้ายที่เป็นคนผิวดำ ผมได้รับจดหมายติชมจากแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทนความคิดเห็นทางการเมืองของคนผิวดำ ทั้งจากพวกซ้ายและพวกขวา บางฉบับก็มาจากพวกซ้าย ก้าวหน้า บางฉบับก็มาจากพวกคนผิวดำฝ่ายซ้าย ผมได้รับจดหมายจากคนผิวดำต่าง ๆ พวกกันสูงแปดฟุตก็มี เจ้าหน้าที่พิธีการก็มี พนักงานรับรองก็มี

- แล้วปฏิกริยาในหมู่พวกนักโทษด้วยกันล่ะ เป็นไงบ้าง

- แน่ละ พวกนักโทษเหล่านั้นยอมรับมัน ชอบมัน โดยเฉพาะบทที่ใกล้ ๆ ตอนจบ คุณคง

เข้าใจแล้วว่า พวกเราที่อยู่ที่นี่เหมือนคนติดกับดัก ปราศจากสิทธิใด ๆ พวกเราจึงยอมจะยินดี ถ้าหากพวกเรากันใดคนหนึ่ง มีโอกาสที่จะได้แสดงตนออกมา ประการหนึ่ง คุณจะต้องเข้าใจไว้ด้วยว่า พวกเราเป็นคนที่ได้รับความคิดค้น และเหตุการณ์ในหนังสือก็เหมือนเรื่องของตัวเอง เรื่องของนักโทษคนหนึ่งที่ได้พิมพ์หนังสือ ได้ให้แนวความคิด ได้พูดแทนพวกเขาทั้งหลาย แน่نون พวกเราทั้งหมดจะต้องชื่นชม

- ผู้คุมเคยพูดอะไรเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้บ้างไหม

- คุณคงเคยเห็นความแตกต่างทางบุคลิกของคนมาก่อน บางคนมักจะหัวเราะแล้วกล่าวว่า “ ฉันกำลังอ่านอยู่ กำลังเรียนรู้เรื่องราวของตัวเอง ” แต่แล้ว ก็มีบางคนมองผมด้วยสายตาที่ไม่เป็นมิตร แต่ทุกอย่างจะกระจ่างด้วยคำพูดของเขา “ ครั้งแรกที่ฉันอ่าน เจ้านิโกร ฉันทายากจะฆ่าแก ” ต่อมาเขากลับพูดว่า “ คูสิ เวมมีความเข้าใจซึ่งกันและกันแล้ว ” เมื่อผมใช้คำว่า “ โอ้หุม ” เจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งเห็นว่าเป็นคำร้ายกาจ เขาพยายามจะทำร้ายผม ในขณะที่คนอื่นพากันขบขันกับคำ ๆ นี้

- เมื่อเกรก อาร์มสตรอง (บรรณาธิการอาวุโสของ เบนแธม บัค) ส่งหนังสือเล่มแรกมาให้คุณในวันที่พิมพ์เสร็จ ได้ทราบว่าคุณขยี้ไว้ทันที เรื่องนี้จริงหรือไม่

- เป็นความจริง ทนายของผมพยายามเร่งเร็วเรื่องนี้ ในที่สุดจึงได้จัดการส่งฉบับปกแข็ง และปกอ่อนมาให้ ถ้าปราศจากแรงกระตุ้นของทนายของผมแล้ว ผมคงไม่ได้รับหนังสือเป็นแน่

- ปัจจุบันนี้ ในห้องสมุดของที่คุมขังมีหนังสือของคุณบ้างไหม

- ไม่มีครับ ผู้จัดพิมพ์เขาส่งมาให้ห้องสมุด ๑๐๐ เล่ม บรรณารักษ์จัดแจกจ่ายออกไปหนึ่งเดือนต่อมาหลังจากที่พวกเจ้าหน้าที่เขาอ่านกันแล้ว หนังสือเหล่านั้นก็ถูกเก็บ กลายเป็นหนังสือใต้ดิน เจ้าหน้าที่ที่เฝ้าคุกห้องขังเพื่อหา "สิ่งผิดกฎหมาย" ครับ หนังสือเล่มนี้ได้รับการพิจารณาว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ยังมีอีกหลายเล่ม ที่ผลิตกันอ่านอยู่อย่างลับ ๆ ทุกวันนั้นผมถูกตัดขาดจากโลก สิ่งที่ผมรู้เกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ก็เท่าที่ผมบอกคุณเท่านั้น

(ข้าพเจ้าได้สอบถามเรื่องนี้กับ แมค เฮนรี บรรณารักษ์ประจำห้องสมุดของ ซาน เควนติน เขาบอกกับข้าพเจ้าว่า ทางห้องสมุดได้รับหนังสือ *Soledad Brother* จำนวน ๓๕ เล่ม เขาได้ตรวจรับทันทีแล้วให้ผู้ที่ต้องการได้ยืมอ่าน

- เท่าที่เขาทราบ ไม่เคยมีการสั่งห้ามเรื่องนี้เลย ความเข้าใจผิดที่ลึกลามใหญ่โตนี้ เกิดจากทนายความของแจ็กสัน ที่ชื่อ จอห์น

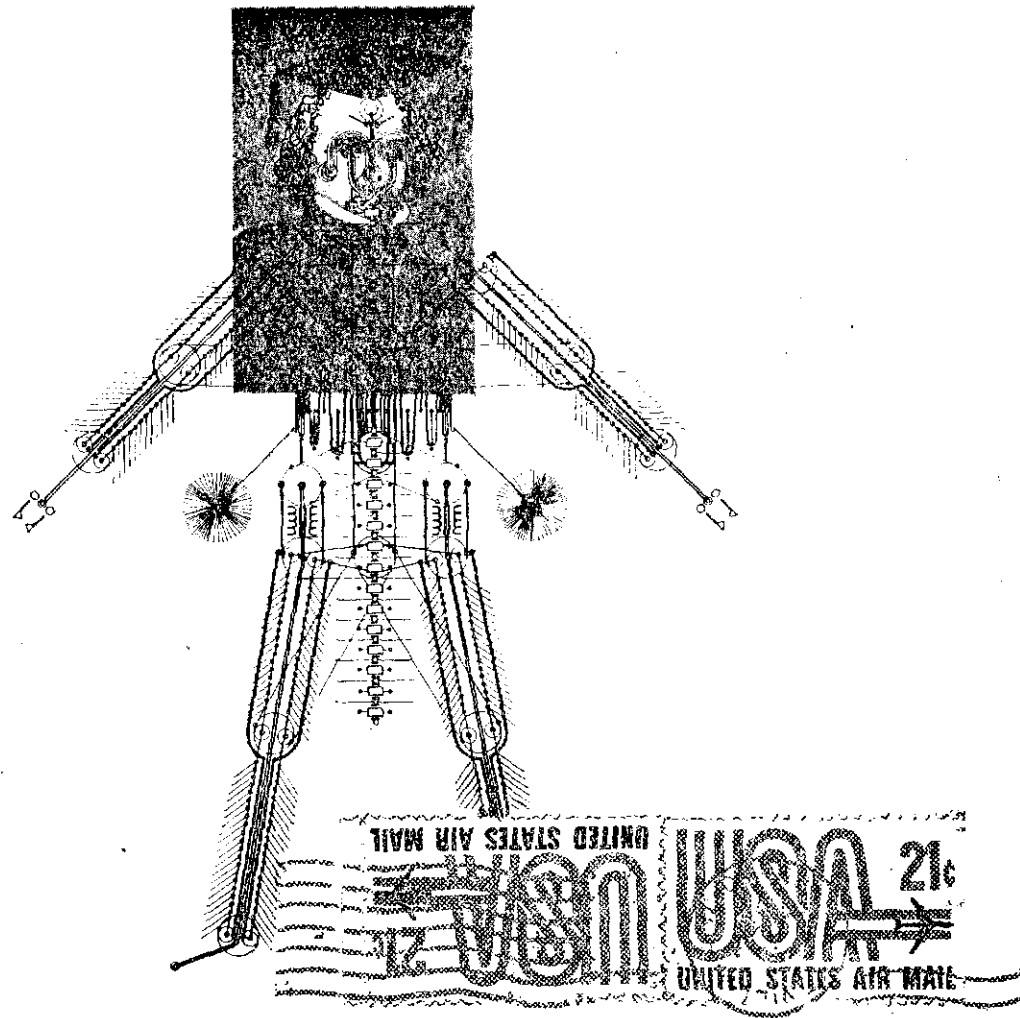
ธอร์น ซึ่งเป็นผู้บอกแก่ข้าพเจ้าว่า หนังสือ *Soledad Brother* นั้นถูกพวกผู้คุมยึดไปแล้ว ถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมายแจ็กสันได้รับการบีบบัง และข้าพเจ้าได้รับการเปิดเผย มันอาจจะเป็นอย่างนั้น แต่เราต่างก็เสนอถึงสิ่งที่เราต่างได้รับการบอกเล่ามาทั้งคู่

- ขณะที่สิ่งพิมพ์ของ เกรก อาร์มสตรอง ซึ่งออกมาจากที่นี่และได้รับการฉลองชัยที่ประตูของซาน เควนติน นั้น พวกนักโทษเขาคิดถึงเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

- พวกเขาพอใจ คุณก็รู้ดีแล้วว่า หลังจากที่คุณถูกแยกตัวออกมาจากผู้อื่นนานนับปี และมาพบว่ายังมีคนสนใจคุณอยู่ คนเหล่านั้นยังต้องการคบค้ากับคุณ ทั้ง ๆ ที่ตามข้อเท็จจริงในหนังสือประเภทสังคมวิทยา นิยามพวกเราว่าเป็นพวกต่อต้านสังคม ตราหน้าพวกเราในฐานะอาชญากร เรายังมีความรู้สึกอยู่ในภาวะเดียวกับที่อาชญากรมีความรู้สึกต่อการยอมรับของสังคม และเรามีความรู้สึกเช่นนั้นต่อทุก ๆ เรื่องที่เกิดขึ้นเสมอ ๑

อภิญา จรูพร แปล

(คำสัมภาษณ์นี้ หนังสือพิมพ์ ฮอบเซอเวอ์ นาลงพิมพ์ในฉบับวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๑๙๗๑ โดยถ่ายทอดมาจากหนังสือพิมพ์ นิวยอร์คไทมส์ อีกทอดหนึ่ง)

เรื่องสั้น
เมฆานักเรียนนอก

สุจิตต์ วงษ์เทศ

“.....แต่ก่อนนี้ผมเกลียดไอ้พวกที่หลบออกมา
 ทำมาหากินเมืองนอกที่สุด” นาย ก. พูดพร้อม
 กับแสดงสีหน้าท่าทางขยะแขยง “แต่เดี๋ยวนี้ผม
 เพิ่งเข้าใจว่ามันจำเป็นเหลือเกิน เพราะถ้าหาก

กลับไปเมืองไทยแล้วไม่รู้จะไปทำอะไรกัน”

“นั่นแหละ - นั่นแหละ คือสิ่งที่ผมกำลัง
 จะพูดละว่าบ้านเมืองของเรามันแย่เต็มที” นาย
 ข. สนับสนุน แล้วก็เริ่มต้นอธิบายโดยการชัก

แม่น้ำทั้งห้าอันมี แม่ยม แม่วัง แม่บึง แม่น่าน และแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าไปด้วย ซึ่งไม่รู้ว่ามีน้ำจะเข้าสำนวนแม่น้ำทั้งห้าหรือเปล่า

กุนั่งสลิมสลืออยู่มูมอพาร์ทเมนต์กว้างหลังนั้น นอกจากสูบบุหรี่ยี่ห้อที่ฉุนที่สุดเท่าที่จะหาได้ในอเมริกาแล้ว กุนั่งชดไวน์ที่เร็วที่สุดเท่าที่จะหาได้ในดาวนัทวอนเมืองนี้อีกด้วย การที่ต้องสูบบุหรี่ฉุนที่สุดพร้อมกับชดไวน์เร็วที่สุดนั้น ก็เพราะว่าบุหรี่ที่ฉุนที่สุดมันใกล้เคียงกับการดูยาตั้งมวนใบตองตานี และไวน์ยี่ห้อเร็วที่สุดมันออกกลิ่นเหมือนเหล้าขาว

เสียงสัมน่าอย่างไม่มีเป็นทางการคังขึ้น เป็นระยะ จากกลุ่มนักเรียนไทย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นข้าราชการที่ได้รับทุนมาเรียนอยู่เมืองอเมริกันทั้งสิ้น จะมีเรียนด้วยทุนส่วนตัวก็สักคนสองคน และส่วนใหญ่กำลังทำดอกเตอร์ ซึ่งจะต้องใช้เวลาอีกประมาณ ๒ ปี เป็นอย่างน้อยจึงจะสำเร็จเสร็จสิ้น

ครั้นจะบอกตรงตรงว่ากูเขียนการสัมนาแบบน้ำลายท่วมทุ่งมาจากกรุงเทพฯ แล้ว — ก็ไม่กล้า ครั้นจะพูดว่าไอ้การดกบ่ญ่หากันอย่างนี้ และค่าเมืองไทยกันอย่างนั้นนั่นทั้งนักเรียนไทยมาแล้วตั้งแต่กรุงนิวยอร์กไปจนกระทั่งเมืองซิดคาโก ไม่ว่าจะรายไหนรายนั้น — ที่จะมองเห็นเมืองไทยเป็นเมืองที่น่านรื่นรมย์สักเท่ากระผีกลิ้นเป็นไม่มี แต่ก็ไม่กล้าอีก เพราะถึงแม้จะไม่ถูกนัก แต่ก็ไม่ได้ผลเลย

“ผมว่าชายประเทศไทยให้อเมริกามันเสียจะดีไหมครับ” — ไซ้ นี่เป็นคำพูดของกูที่ได้จิงหวะ และเป็นทีสันนิษฐานกันต่อต่อไปว่า กูกำลังเมาไวน์แล้ว เพราะฉะนั้นจึงไม่จำเป็นที่ใครจะต้องพูดถึงความเห็นของกู และเพราะกูไม่ได้ตั้งใจจะให้ใครเอาความเห็นของกูไปวิจยกันต่อ

“คุณ ฮ. นกชุก เฟ็งจบวิศวะเมื่อปีกลาย แต่เขาไม่ยอมกลับบ้าน เพราะต้องการหางานทำสักพักหนึ่ง เพื่อให้ได้เงินสักก้อนพอที่จะมีรดแก๊งสักคัน บ้านสักหลัง และเงินให้กูสักก้อนเมื่อมีชีวิตอยู่ที่กรุงเทพฯ” นาย ค. ยกข้อความนี้ขึ้นมาสนับสนุนความเห็นแรกอีกครั้ง

“จริงนะ — บ้านเรานั้นเล่นพรรคเล่นพวกกันจนลืมหูลืมตาไม่ขึ้น จะให้คุณ ฮ. นกชุกกลับบ้านตอนนี้ได้อย่างไร คิดดูซิว่าเงินเดือนราชการจะพอกินอะไร และอีกสักเมื่อไรจะได้รดแก๊งสักคัน” นาย ก. ว่าขึ้นมาอีกอย่างสมเหตุสมผล

วิสกี้กับกุนั้นไม่ถูกกันมาแต่ไหนแต่ไร และเบียร์อเมริกันนั้นถึงแม้จะอ่อนกว่าเบียร์ไทยมาก ต่อมากจนกินไม่เป็นสัปะรด แต่กูรู้สึกชาดเบียร์กระป๋องอเมริกันคราวไรถ้าไม่อ้วกก็จะเมาไปเสียทุกที่ซึ่น้ำ — ก็จึงพิสมัยแต่ไวน์แล้วเวลาที่พอดังเป็นสมมุติว่ามันเหมือนกับเหล้าขาว หรือเหล้าโรง ๒๘ ดีกรี — “สมมุติ” — เออ คำนี้ไพเราะดีสำหรับมนุษย์ เพราะทุกสิ่งทุก

อย่างไรในโลกมันเป็นสมมุติสัจจะ แต่กุ๊กก็ยังไม่เคยเห็นอริยสัจจะทั้งที่บางคนเขาสือกันว่าสามารถมีได้ในโลก อยากเห็นมากที่สุด แต่กลัวว่าเมื่อเห็นอริยสัจจะแล้วจะไม่ได้เห็นสมมุติสัจจะต่อไป ถึงแม้จะพอรู้ว่าอริยสัจจะนั้นมีความสุขมากกว่าสมมุติสัจจะมากมายนัก แต่กุ๊กไม่แน่ใจ — หรือจะว่าไม่ค่อยเชื่อเลยก็ได้ พลาดทำพลาดทางไปเห็นอริยสัจจะเข้าแล้วไม่พอใจแล้ว กุ๊กจะกลับมามองสมมุติสัจจะได้อีกหรือเปล่า

“เศรษฐกิจของเมืองไทยแย่อย่างคุณ ก. ว่า” นาย ง. กล่าวขึ้นอย่างหน้าดำคร่ำเครียด “ผมมีความเห็นว่าการที่ประเทศไทยไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ก็เพราะคนไทยไม่กล้าเสี่ยง คนมีเงินมีทองที่บ้านเรานั้นหาได้ไม่ยากนัก แต่จะหาคนมีเงินมีทองที่กล้าลงทุนทำการค้าไม่ค่อยได้”

“ผมว่าคนไทยกล้าเสี่ยงแต่ไม่ยอมเสียค่าเบี้ยภัยร้ายทางเพื่อทำการค้ามากกว่า” นาย ข. แย้ง

“นั่นแหละแสดงให้เห็นว่าไม่กล้าเสี่ยงแม้กระทั่งการจะตัดสินใจบนเพื่อให้การการค้าดำเนินไปได้” นาย ง. โต้

“คุณจะให้คนไทยตัดสินใจให้สินบาศคาสินบนนี้หว่า”

“เปล่า — ผมกำลังพูดถึงการเสี่ยงกับไม่เสี่ยง” นาย ง. โต้กลับอีก “เพราะเราต้องยอม

รับกันแล้วว่าบ้านเรานั้นถ้าขาดการตัดสินใจ การต่างต่างก็ไม่เดิน ชาวต่างชาติที่มาลงทุนในเมืองไทยเขาตระหนักในข้อนี้เขาจึงกล้าเสี่ยงทุกทาง”

“ผมสนับสนุนข้างคุณ ง. ในข้อนี้” นาย ค. ยกสองมือขึ้นพูด “จะยกตัวอย่างที่อำเภอคูสิต — —”

ว่าแล้วเรื่องราวของข้าราชการอำเภอ-ตำรวจ — และสารพัดก็ประดังกันขึ้นมา

คาดว่าอุณหภูมิข้างนอกคงลดลงถึง ๓๐ องศาฟาเรนไฮต์ ต่ำกว่าจุดเยือกแข็งแล้ว ฉะนั้นกุ๊กจึงสามารถมองเห็นหิมะตกลงเป็นฝอยลอยฟุ้งอยู่นอกหน้าต่าง กุ๊กนั่งนึกถึงนักเรียนไทยในนครนิวยอร์กว่าคงกำลังคุยกันถึงเรื่องเลือกตั้งสกปรก นักเรียนไทยในนครชิคาโกอาจจะพูดถึงโจรผู้ร้ายในกรุงเทพฯ ที่รุกรานประชาชนมากกว่า โจรผู้ร้ายของนิวยอร์กบวกกับชิคาโก นักเรียนไทยในซานฟรานซิสโก คงพูดถึงสภาพเลวทรามของสังคมชั้นสูง และความบ้าระห่ำของวัยรุ่นเลือดเดือด ซึ่งในขณะนั้นอาจจะมึนนักเรียนไทยบางคนกำลังชักปืนยิงขึ้นฟ้าในโรงโบว์ลิ่งแถวลอสแอนเจลิส

กุ๊กซึ่งจนไม่รู้จะว่าอย่างไร เพราะถ้าหากคิดกันจริงจังแล้วเมืองไทยมันเหมือนแดนสนธยามหาวินาศสันตะโร มันน่าเกลียดน่ากลัวเหมือนเมื่อกุ๊กเป็นเด็กเล็กเล็กและนึกถึงภาพคอมมิวนิสต์และประเทศคอมมิวนิสต์หรือคนที่ เป็นคอมมิวนิสต์

“ผมว่าถ้าหากจะแก้ปัญหากันละก็จะต้องแก้ที่ชนชั้นกลางก่อน” นาย ก. พูดขึ้นอย่างขึงขัง “คุณอย่าลืมว่าผมแบ่งออกเป็น ๓ พวกคือชนชั้นสูง-ชนชั้นกลาง-และชนชั้นปลาย -- ชั้นสูงคือพวกมีอำนาจบริหาร ชั้นกลางคือคนผู้ได้รับการศึกษา และอย่างพวกเราที่มาเรียนเมืองนอกนี่ก็จัดว่าเป็นชนชั้นกลาง ชั้นปลายคือพวกชาวนา -- เราไม่มีทางที่จะให้ชนชั้นสูงแก้ไข และประวัติศาสตร์ไทยก็ไม่เคยมีการแก้ปัญหากันด้วยชนชั้นปลาย ฉะนั้นผมเห็นว่าเราจะต้องแก้กันที่ชนชั้นกลาง”

“แกยังไรครับ - ขอทราบ” นาย ค. ชัก “ปฏิกริยาซีครับ”

หัวใจของกูทะลึ่งพรวดขึ้นไปชนกระตุกหัวไหล่ข้างขวา -- พลงกิววดภาพถึงท่านปลัดอำเภอ ท่านนายอำเภอ ทั้งท่านที่เป็นมิตรกับประชาชน และที่เป็นเจ้านายคอยกดกระบาลประชาชน ลักษณะนายอำเภออย่าง นายระบิล นานากุล ออกมาเห็นรางวัลแล้วก็เลื่อนไป จะเป็นเพราะเครื่องส่งขัดข้องหรือไม่ได้ใช้ดาวเทียมข้ามทวีปก็ไม่ทราบได้ แล้วกุกก็หัวร่อที่ทับคำพูดของจีนแดงว่า - เตอะ วันนึ่ง ค็อก คันตวี -- บ้าบดซบที่สุค เปลา - กูบ้าเองที่นั่งนึกนั่งคิดอยู่ได้คนเดียว

“คุณ ค. คน ว่ายังไรครับ -- หลับแล้วมั้ง” นาย ข. ระวัง หันมาถามกุกซึ่งชื่อ นาย ค. คน (คนละคนกับนาย ค. ควาย แต่ปัจจุบัน

ไม่มีตัวอักษรนี้จึงต้องอาศัยตัว ก. ควาย ไปพลงก่อน จนกว่ามหาวิทยาลัย (พ่อขุน) รวมค่าแห่งจะทำอะไรสักอย่าง) โยนปัญหามาให้กู “จะแก้ปัญหาที่ชนชั้นกลางก่อนได้หรือไม่ได้ครับ”

กูไม่ได้วัง กูไม่ได้หลับ และกูไม่ได้ง แต่กูสะสมสะสมปัญหาบ้านเมืองของไทยมากกว่าหกเดือนแล้ว เพราะไม่ว่าจะไปที่ไหนก็เห็นแต่ปัญหาบ้านเมืองมันมากเหลือเกิน มากจนเกินสติปัญญาของคนนอกนักเรียนนอกอย่างกูจะพึงคิด

“ผมว่าพวกคุณนี่แหละที่ไม่กล้าเสี่ยง” กูพูดออกไปยังงั้นเองโดยไม่รู้ตัวเองกำลังจะพูดอะไร

ทุกนายที่นั่งอยู่นั้นเฮกันยกใหญ่ แล้วบอกว่าพูดผิดประเด็นแล้วครับ เรื่องเสี่ยงหรือไม่เสี่ยงนั้นเขาเลิกพูดกันแล้ว คุณหลับอยู่นี่นาผมว่าแล้ว

กุกใจ เพราะไม่นึกว่าจะผิดพลาดมากมายถึงเพียงนั้น

“พวกคุณนี่เขาเรียกว่าพวกยังไม่เห็นกระรอกก่งหน้าไม้ หรือจัดได้ว่าพวกกระต่ายตื่นตูม ผมพูดประโยคเดียวเท่านั้น คุณก็ลงความเห็นแล้วว่าผิด -- ผมบอกว่าคุณนี่แหละตัวดี ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง -- ว่าคนโน้นไม่กล้าเสี่ยง คนนี้ไม่กล้าเสี่ยง คนไทยไม่ค้าขายปล่อยให้อยู่ในมือของคนต่างดาวห้าต่างแดน ข้าราชการซังกะบายเฮงชวยสาระพัดจิปาถะจะว่า จนผมมองเห็นภาพเมืองไทยเป็นนรกแล้วครับ ซึ่งมัน

ไม่เป็นความจริง เพราะถ้าเป็นความจริงแล้วก็
หมายความว่าคนไทยที่อยู่ในเมืองไทยทุกวันนี้
ทำบาปมากจึงตกนรกกันทั้งนั้น -- ถ้าหากผม
จะบอกว่าอธิปไตยของคุณ ง. นะคอว์ปชั่น คุณ ง.
กล้าที่จะเสาะหาความจริง และหลักฐานต่าง ๆ
ใหม่ ถ้าได้หลักฐานแล้วคุณจะทำฟ้องอธิปไตยของ
คุณใหม่ คุณจะกล้าออกโรงเบียดเบียนความผิดของ
อธิปไตยของคุณใหม่ -- ครับ ผมเชื่อว่า你不
กล้าเหมือนกับข้าราชการไทยหลายหลายคนซึ่ง
จะต้องตัดพ้อต่อว่า ว่าไร้อคุณ...ผมมันข้าราชการ
ชั้นผู้น้อย ถ้าเขาแกล้งผมจนต้องออกจากราชการ
แล้วผมจะไปทำมาหากินอะไร -- นี่แสดงว่าคุณ
ไม่กล้าเสี่ยงชั้นเดียว แต่ถ้ามาคำนึงถึงว่าอย่าง
น้อยที่สุดคุณจบปริญญาตรีซึ่งมีโอกาสดีกว่า ตาสี
คายายมายามี ซึ่งคนเหล่านั้นเขาก็มีชีวิต
อยู่ได้ด้วยการทำมาหากินด้วยตัวเอง -- อย่างนี้
คุณไม่กล้าเสี่ยงสองชั้น แต่ยิ่งมาคิดว่าเดี๋ยวนี้
คุณเป็นนักเรียนนอก กลับไปเมืองไทยเที่ยวนี้
คุณไม่กลายเป็นแพวตาก็เกือบไป หรือคุณอาจจะ
มีความรู้สึกว่าการนักเรียนนอกมันก็โอเท่านั้นแหละ
ว่า แต่คุณต้องยอมรับความจริงกันว่าคุณได้กำไร
คนที่ไม่ได้จบปริญญาตรี คุณได้กำไรคนที่จบ
ปริญญาตรีในเมืองไทย คุณได้กำไรหลายอย่าง
แล้ว -- อย่างนี้แสดงว่าคุณไม่กล้าเสี่ยงหลายชั้น
นัก ขอโทษ -- คุณ ค. ควายอ้าปากจะถาม ผม
รู้นะว่าจะถามอะไร และขออภัยว่าอย่าถามเพราะ
ถ้าหากคุณกลัวอดตาย คุณกลัวว่าลูกเมียคุณจะ

เอาอะไรกิน คุณเกรงว่าจะไม่พอกิน แสดงว่าคุณ
โคตรแห่งคนฉลาดประจำประเทศไทย เพราะ
อะไรผมจึงว่าอย่างนั้น ก็เพราะว่าราชการไทย
ไม่เคยไล่ข้าราชการออกง่ายๆ ถ้าหากไม่จับ
ได้คาหนังคาเขาเกี่ยวกับการโกงกินแล้วไม่เคย
ปรากฏว่าข้าราชการถูกไล่ออก อย่างดีก็ถูกส่งไป
ประจำแม่ฮ่องสอน ซึ่งคุณก็รัฐอยู่แกล้งใจดีไม่ใช่หรือ
ว่าบ้านเมืองไม่เจริญก็เพราะคนมีความรู้ไม่ออกไป
อยู่นอกกรุงเทพด้วยเป็นเหตุหนึ่ง แล้วจะกลัว
ทำไม -- หรือคุณลาออกเสียเอง ทำไมจะต้องไป
กลัวในเมื่อคุณมีความรู้ดีกว่าคนอื่นอีกเป็นล้าน
คนในเมืองไทย ถ้าหากคุณจะต่อสู้ ทำไมคุณ
จะต้องเกรงว่าจะไม่มีโทรทัศน์ให้ลูกชายคุณหนึ่ง
ทีวีแล้วแล้ว ทำไมจะต้องเกรงว่าจะไม่มีรถเก๋งหนึ่ง
ในเมื่อค่าน้ำมันไม่ยอมขึ้นรถเพราะเห็นว่าการเดิน
เป็นการออกกำลังกายที่ดีอย่างหนึ่ง ทำไมคุณจะต้อง
กลัวว่าไม่มีอาหารฮ่องเต้กิน ในเมื่อคนขับแท็กซี่
ในกรุงเทพเขาก็กินผักกินหญ้าปลาร้าปลาทุมาแต่
ไหนแต่ไร ถึงแม้ว่าจะแพงไปบ้าง แต่เขาก็อยู่
ได้ ก็คุณจะแก้ปัญหาสังคมจะกลัวไปทำไม --
ไม่ต้องถึงเรื่องฟ้องอธิปไตยก็ได้ เอากันแค่การกล้า
แสดงความคิดเห็น กล้าถกเถียงการกล้าเขียนบทความ
แสดงความคิดเห็นทางหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็น
ทางแก้ไขระบบทางหนึ่งในสังคมไทยที่พวก
คุณเห็นว่ามันไม่ดี คุณกล้าเสี่ยงที่จะทำใหม่โดย
ไม่ต้องไปกลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้ง โดยไม่กลัวว่า
เงินเดือนจะไม่ขึ้น ในเมื่อคุณคิดจะแก้ไขสังคม

-- ผมเห็นแต่พวกนักเรียนนอกหัวรุนแรงส่วน
 มากแรงอยู่นอกประเทศ พอกลับเข้าประเทศแล้ว
 กลัวลานเหมือน บ้างกลัวแผ่นดินหายอยู่บนยอด
 ไม้ก็ต้องคลานลงมาคล้ำแผ่นดินทุกครั้งทีรู้สึกตัว
 จนเสี้อรู้ทำไปนอน รอยอยู่ใต้ต้นไม้จับกินสบาย
 -- นี่ผมว่าพวกคุณนะผมไม่ได้ว่านักเรียนนอก
 ทั้งหมด เพราะคุณกำลังคิดว่าจะแก้ปัญหายั่งยืน
 ไทยด้วยการเริ่มต้นที่ชนชั้นกลางก็คือ พวกคุณ
 อย่างที่คุณว่ามา ผมว่าพวกคุณนั้นแหละตัวดีที่

ทำให้สังคมไทยเสียไปมาก พวกคอร์ปชั่นตัวดีก็
 ชนชั้นคุณพวกกดหัวประชาชนมากที่สุดก็ชนชั้น
 คุณ หรือคุณจะเถียงว่านายอำเภอ นายปลัดชริก
 พวกนั้นไม่เคยเรียนมหาวิทยาลัย -- เอ๊ะ ใคร
 เป็นคนให้ผมพูดนี่ "

"ผมเองครับ ทำไมหรือ" นายคนนั้นตอบ

"คุณเลือกเป็นบ้า -- ทำไมต้องให้คนกำ
 ลังเมาไวน์เลเวลมาพูดด้วยนะ" ๑

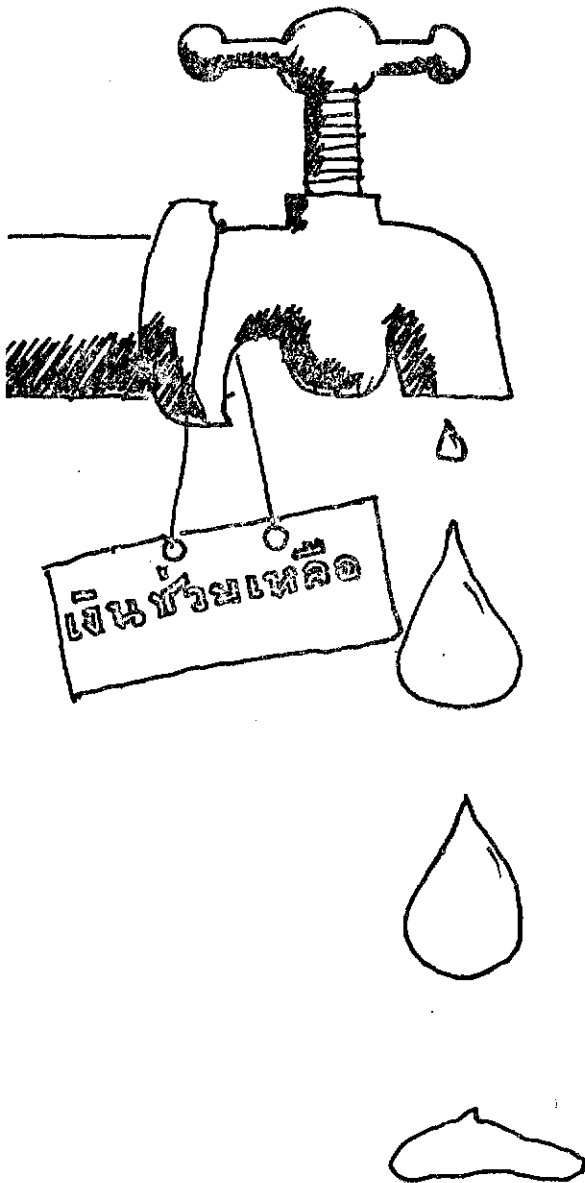
ศิลปะ
 วิสา คัญทัพ

สัญลักษณ์ของความงามความบริสุทธิ์
 ศิลปะกับความว่างไม่มีอะไร
 วัตถุธรรมรู้สึกได้ด้วยสัมผัส
 สิ่งแวดล้อมกับจินตนาการจึง
 เราอาจแยกความรู้สึกความนึกคิด
 และสิ่งที่กำลังดำเนินไป
 เมื่ออยู่ได้สัจจะความมอยู่
 สัมผัสได้เข้าใจได้ก็มาษา
 จะเห็นถึงความงามพิสุทธิ์
 ก็ลงได้และรับได้ไม่เท่ากัน
 เมื่อรูปแบบความคิดผิดหมด
 สหความงามได้อย่างไรถ้าไม่เคย
 จะพูดถึงอะไรในหล้า
 ไม่พบสัจจะสักที

อยู่ที่จุดความเจ็บความเร่บง่าย
 ก็เปลี่ยนไปตามความคิดคำนึง
 บัจเจกทัศน์ในความซาบซึ้ง
 ประมวลกันแล้วถึงความเข้าใจ
 กับความจริงซึ่งจิตรับรู้ได้
 ตามยุคสมัยที่ผ่านผ่านมา
 ไม่เคยรู้อะไรในหล้า
 อวิชาษฐ์กับบี๋หัวกลับ
 เป็นศิลปะประจักษ์ความฝัน
 สรุปลให้เชื่อมั่นไม่ได้เลย
 ศิลปะถูกกำหนดแพร่เผย
 โฉนเลขจะซาบซึ้งถึงสุนทวีย์
 สืบหาอุทิศชีวิตนี้
 คงดาบไปโดยไม่มีอะไร

กำแพงเงิน

สำคัญการพัฒนา

เป็นที่รู้กันว่า กลุ่มประเทศด้อยพัฒนาในเอเชียใช้จ่ายเงินถึง ๒๕ เท่า ในด้านการพัฒนาการทางทหาร แทนที่จะพัฒนาความอยู่ดีกินดีของประชาชนในชาติ ทุกวันนี้ การพัฒนาไปสู่ความเป็นอารยะประเทศ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ดูเหมือนจะไม่ราบรื่นเหมือนอย่างที่คิดเสียแล้ว นับแต่ปี ๒๕๐๓ เงินช่วยเหลือต่างชาติที่เคยหลั่งไหลมาสู่ประเทศด้อยพัฒนาแถบนี้เริ่มลดน้อยลงทุกที มองเห็นได้จากตัวเงินและโครงการที่ลดน้อยลง

ในขณะที่กลุ่มประเทศด้อยพัฒนาในเอเชียก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่สองของการพัฒนา เงินช่วยเหลือจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เริ่มได้รับน้อยลงตามลำดับ เวลาและเหตุการณ์เริ่มแปรเปลี่ยนไป ตัวเลขการเพิ่มของรายได้ประชาชาติ (GNP) มิใช่เครื่องวัดความสำเร็จของการพัฒนาเหมือนดังที่เคยเชื่อกันมา เริ่มมีการสำนึกถึงผลของ “การสำคัญการพัฒนา”

สัญญาที่เคยได้รับว่าจะได้รับการช่วยเหลือในด้านพัฒนาเศรษฐกิจปีละ ๑% ของรายได้ประชาชาติของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาในช่วงที่สองนี้ คืออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจปีละ ๖% สัญญานี้ประวัติศาสตร์จะต้องจารึกไว้ว่าถูก “เบี้ยว” เสียแล้ว ในปีพ.ศ. ๒๕๑๒ งบช่วยเหลือประเทศด้อยพัฒนาเหลือ ๐.๗๔% กลางปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เหลือ ๐.๗%

สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ถ้าไม่รวมการลงทุนส่วน
เอกชนและสินเชื่อสินค้าขาออกแล้ว ตัวเลขความ
ช่วยเหลือที่เป็นทางการเหลือเพียง ๐.๓๖%*

การพัฒนาเพื่อความเป็นอารยประเทศ
ประสบปัญหามากขึ้น หลายประเทศในเอเชีย
เริ่มทูลาสว่างขึ้นว่า การพัฒนาประเทศแบบ
ตะวันตกนั้น มิได้สร้างความราบรื่นผ่าสูกให้แก่
ประชาชนของตนเลย ซ้ำยังก่อให้เกิดปัญหาทาง
ด้านการเมืองและสังคมขึ้นด้วย เริ่มมีการถกเถียง
กันอย่างจริงจังว่า การพัฒนาประเทศควรจะลอก
แบบตะวันตกมาหรือไม่ หรือควรจะคิดค้นตัด
แปลงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม
ของเรา

ปัญหาในพัฒนาตามแบบตะวันตกในขณะนี้
เกิดการขัดแย้งกันในตัวอย่างมาก ความหวังที่จะ
ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้สะดวกสบายขึ้น กับ
การสงวนรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ขัดกับการ
พัฒนาประเทศเป็นอุตสาหกรรม และการว่าจ้าง
งานให้มากขึ้น ปัญหาที่ตามมาคือการขยายตัว
อย่างรวดเร็วทางอุตสาหกรรม เป็นเหตุให้ชาว
ชนบททั้งไร่ทั้งนาของตนหนีเข้าสู่เมืองมาเป็น
กรรมกร ในชนบทเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงาน
ที่จะผลิตพืชผล ในเมืองเกิดปัญหาสังคม ปัญหา
ที่อยู่อาศัย เกิดเป็นสลัม เกิดอาชญากรรม

ผลของการพัฒนาอุตสาหกรรม ผลดีตกแก่
นายทุนผู้มีอิทธิพลไม่กี่คน แต่กลับสร้างปัญหา
ใหญ่ให้แก่สังคม การปฏิวัติการเกษตรและการ
ปรับปรุงระบบเศรษฐกิจ สร้างความไม่เท่าเทียม
กันให้มากยิ่งขึ้น ไม่มีการกระจายรายได้และผลดี
ของการพัฒนาอย่างยุติธรรม ก่อปัญหาการว่าง
งานมากยิ่งขึ้น ในชนบท ผลิตผลที่ได้กำไรงาม
หมายถึงการไล่คนงานออก แล้วซื้อรถไถหรือ
เครื่องทุ่นแรงอื่น ๆ มาใช้ในปีต่อไป

มาตรฐานใหม่ ที่จะมาวัดว่าความเจริญคือ
อะไรนี้เป็นปัญหาการกระจายรายได้และความมั่ง
คั่งอย่างยุติธรรม ระบบภาษีที่ยุติธรรม การปฏิรูป
ที่ดิน การจ้างงานมากขึ้น หลักประกันการเพิ่ม
รายได้ที่แน่นอน ให้การศึกษาอย่างเท่าเทียม การ
ประกันสังคม การมีอาหารกินอย่างถูกส่วน บ้าน
ที่ดูสุขลักษณะ สุขภาพที่ได้รับการตรวจสอบ
เหล่านี้เป็นปัญหาพื้นฐานที่ต้องเอาใจใส่ การ
พัฒนาประเทศให้ได้ผลต้องมุ่งที่ปัญหาเหล่านี้ มิ
ใช่มองที่ตัวเลขรายได้ประชาชาติ หรือถนน เขื่อน
ตึก รถยนต์ หรือสถานีโทรทัศน์ที่เพิ่มขึ้น สิ่ง
ที่มองเห็นดังกล่าวมิใช่เครื่องแสดงความเจริญ แต่
แสดงให้เห็นความเป็นทาสมากกว่า

การมุ่งพัฒนาประเทศให้เป็นอุตสาหกรรม
แบบยุโรปหรืออเมริกันนั้น เป็นการเสี่ยงที่ไร้
ประโยชน์เอาการอยู่ สินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิต

* ตัวเลขและข้อมูลประกอบได้จาก Development Hangover by Petes Cook, *Far Eastern Economic Review*,
October, 1971 และนิตยสาร *Insight*, Hong Kong, October, 1971.

ได้ ไม่สามารถต่อสู้กับเล่ห์เหลี่ยม การผูกขาด หรือความมั่งงาย กับสินค้าต่างประเทศได้ แต่กลับก่อให้เกิดอภิสิทธิ์ชนกลุ่มน้อยที่ร่ำรวยอยู่แล้ว ให้ร่ำรวยยิ่งขึ้น ชาวชนบทจึงต้องหนีเข้าเมือง มากขึ้น

การพัฒนาอุตสาหกรรมถึงจะทำให้ตัวเลขรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ก็หมายถึงว่ารัฐบาลเก็บภาษีได้มากขึ้น แต่สวัสดิการสังคม ความเป็นธรรมในสังคมยังมีได้เพิ่มขึ้นเลย ช่องว่างคนรวย กับคนจนจึงยิ่งห่างออกไปทุกที

การลงทุนจากต่างชาติที่เชื่อกันว่าเป็นผลดี ก็เปล่าๆ (เครื่องจักร) ที่นำเข้ามา มักจะทันสมัย ต้องการแรงงานน้อย ไม่เหมาะกับประเทศที่มีแรงงานเหลือเฟือในประเทศคือพัฒนา นอกจากนี้ยังเป็นการกักตวงผลกำไร และใช้ทรัพยากร ที่มีอย่างจำกัดให้หมดไปอีกด้วย

การพัฒนาการศึกษาซึ่งลอกเลียนแบบจาก ตะวันตก ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของ สังคม เด็กหนุ่มที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก มักจะ “หัวสูง” รู้จักแต่จะทำงานในสำนักงาน ที่มีเครื่องปรับอากาศ รู้จักแต่การใช้เครื่องมือ เครื่องมือที่ทันสมัยแบบตะวันตก ซึ่งระบบงาน สมัยใหม่ในประเทศตนยังขยายตัวไม่ถึงขั้นนั้น ผลคือเมื่อจบแล้วมักทำงานอะไรไม่ได้ หรือทำงาน

ที่เหมาะสมทำไม่ได้ การแก้ปัญหานี้อาจทำให้ เทศ โดยให้นักเรียนเรียนไปพร้อมๆ กับฝึกงาน กันไป อาจจะเรียนในตอนเช้า แล้วไปไถนา เลี้ยงสัตว์ในตอนบ่าย หรือเรียนในตอนบ่าย แต่ ตอนเช้าฝึกงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม นอก จากประเทศแทนซาเนียแล้ว ยังไม่มีประเทศ ไทน์เอาอย่าง การศึกษาผู้ใหญ่น่าจะขยายให้ กว้างขวางออกไป จะมีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ ได้มาก

ภาพลวงตาที่ว่าตัวเลขอันเป็นรายได้ประชา ชาติ คือยาแก้โรคสภาวะพัตติก น่าจะได้จัดให้ หมดไป จากรายงานของอีคาเฟ้กล่าวว่า ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ รายได้ประชาชาติกลุ่มประเทศอาเซียน เพิ่มขึ้น ๖-๗% ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การ ขยายตัวทางเกษตรเพิ่มปีละ ๔% ค้าอุตสาหกรรมปีละ ๘% แต่ปัญหาหลักกลับมาอยู่ที่ว่า อัตรา ที่เติบโตนี้ ใครเป็นผู้ส่วยประโยชน์ ชนกลุ่ม น้อยที่มีอภิสิทธิ์ (พ่อค้า, นักการเมือง) หรือ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ หรือตัวคุณเอง จะว่าอย่างไร ๐

ณนล กมลตระกูล

ผู้เขียน เป็นนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ปัจจุบันประจำกองบรรณาธิการหนังสือ เศรษฐศาสตร์สาร ฉบับ ชาวบ้าน ของสมาคมเศรษฐ ศาสตร์แห่งประเทศไทย

บริษัท สยาม จำกัด ขอแจ้งให้ท่านทราบว่า หนังสือ Design from Scandinavia No. 4 ประจำปี ๑๙๗๑-๗๒ ได้พิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้ บริษัทได้ส่งเข้ามาจำหน่ายแล้ว คาดว่าจะได้รับหนังสือประมาณเดือนมกราคม ศกนี้

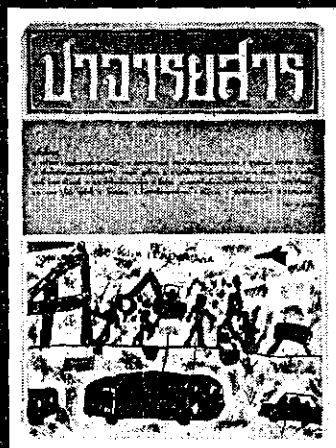
เช่นเดียวกับปีก่อน ๆ บริษัทเปิดโอกาสให้ท่านของหนังสือ Design from Scandinavia No. 4 ในราคาพิเศษ คือ เล่มละ ๘๐ บาท (แปดสิบบาทถ้วน) โดยขอให้ท่านส่งเงินล่วงหน้าให้กับบริษัทได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปหรืออย่างช้าก่อนวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕ หากพิมพ์กำหนดนี้แล้ว บริษัทจะคิดราคาขายเล่มละ ๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน) ทุกท่านที่ส่งจองจะได้รับหนังสือก่อนออกวางขายในตลาด

หนังสือ Design from Scandinavia No. 4 นี้ เป็นหนังสือออกแบบและตกแต่งภายในที่ดีที่สุดในจำนวนไม่กี่เล่มที่มีจำหน่าย ภายในเล่มมีแบบเครื่องประดับบ้านและวัสดุศิลปตกแต่งที่ทันสมัยที่สุด พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ต ภาพประกอบภายในเล่มเป็นภาพสีที่พิมพ์ด้วยความประณีตและงดงามกว่า ๒๐๐ ภาพ เหมาะสำหรับเป็นคู่มือของท่านในการออกแบบภายในสำนักงานและอาคารบ้านเรือนทั่วไป ท่านที่เคยมีเล่มก่อน ๆ แล้ว จึงไม่ควรพลาดเล่มใหม่นี้

หากท่านสนใจที่จะดูตัวอย่างหนังสือ ขอท่านได้โปรดมาแวะชมได้ที่บริษัท

๑๗๑ พระราม ๕ ผ่านบ้าน ประตูนกพิราบ โทร. ๕๐๑๖๐๐

นิตยสารทางการศึกษา
รายสามเดือน

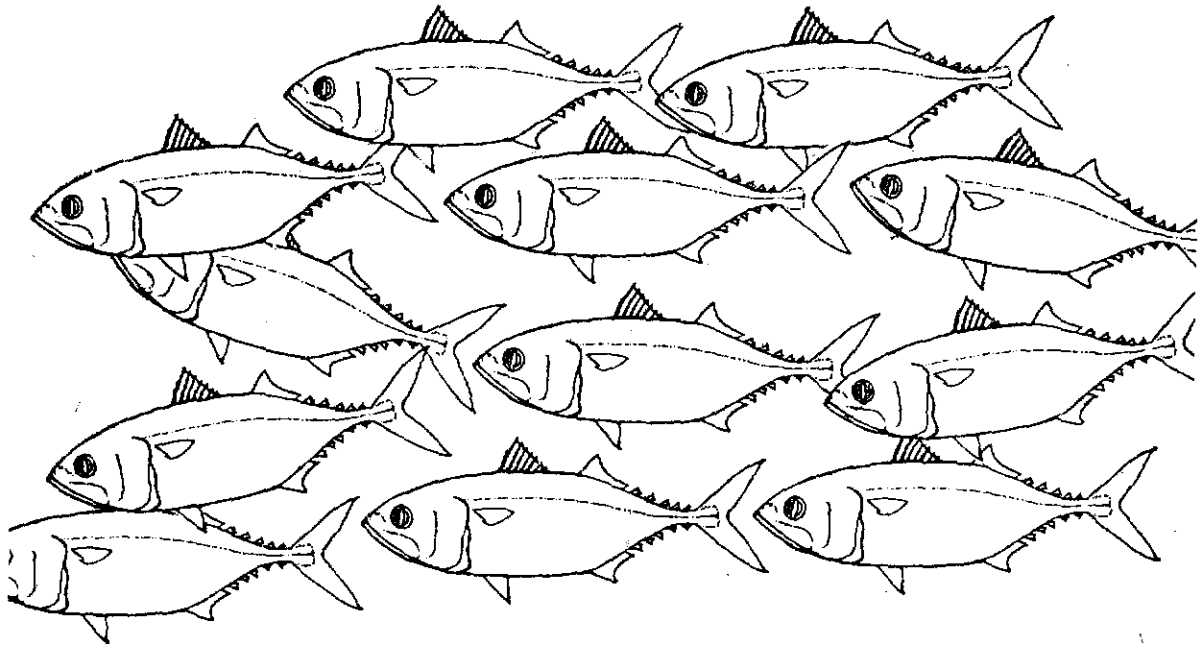

เสนอแนวคิดใหม่ทางการศึกษา เพื่อปฏิรูปการศึกษาสำหรับชาวบ้าน นิสิตนักศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ร่วมกันจัดทำขึ้นด้วยความประณีต

วิทยาลัยสาร

ปรับปรุงใหม่อีกแล้ว เพื่อครูและนักการศึกษารุ่นใหม่ และผู้ที่สนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาทั่วไป

วางตลาดทุกวันที่ ๑, ๘, ๑๕ และ ๒๒ ของเดือนราคาเล่มละ ๓ บาท

ปลาทู

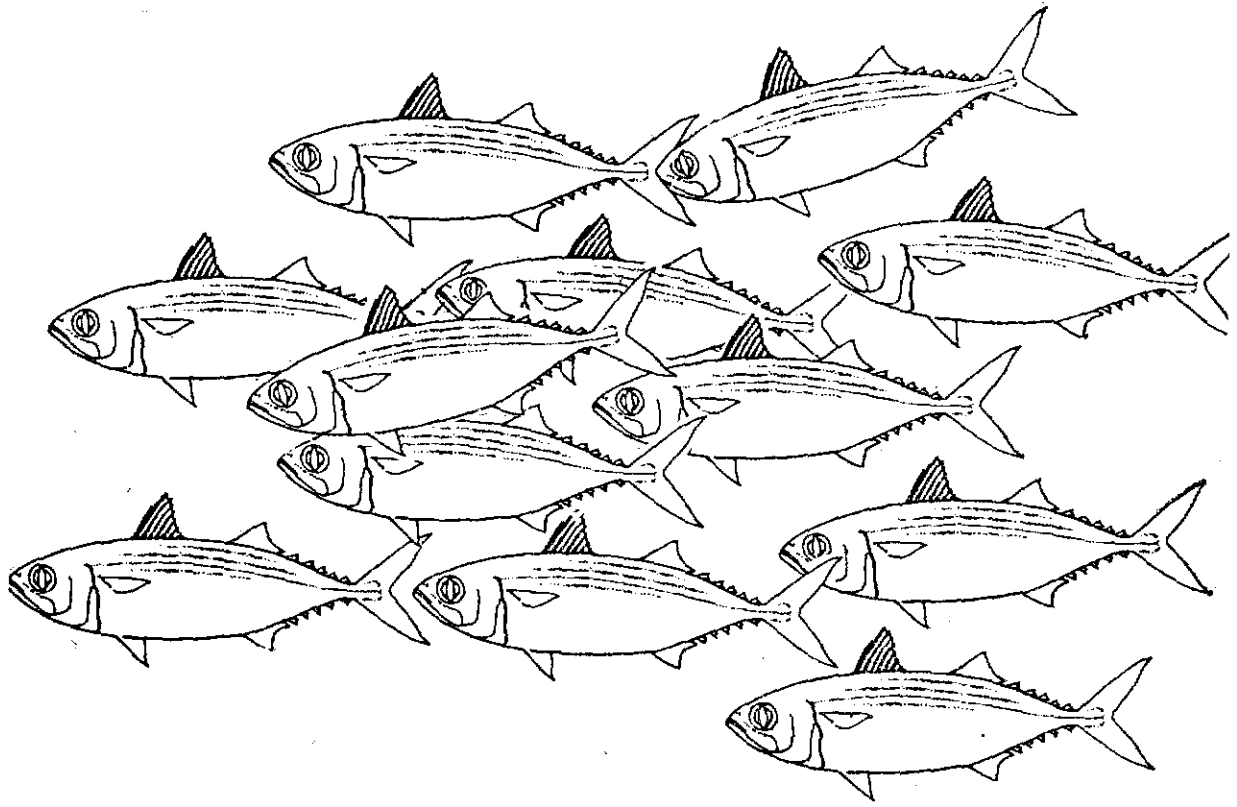
คนกับสิ่งแวดล้อม

ปลาทูในยุคพัฒนา

ในบรรดาปลาทะเลของไทยที่มีอยู่มากมายหลายร้อยชนิด ปลาทูและปลาลัง นับเป็นปลาสำคัญที่สุดทั้งในทางเศรษฐกิจและในฐานะที่เป็นอาหารหลักของคนไทย โดยปลาทูเคยถูกจับขึ้นมาใช้ประโยชน์ถึงปีละ ๔-๕ หมื่นตัน มีราคาเป็นมูลค่าที่ชาวประมง ได้รับไม่ต่ำกว่าปีละ ๒๐๐ ล้านบาท แต่น่าเสียดายว่าเดิมเคยจับได้เป็นน้ำหนักประมาณครึ่งหนึ่งของสัตว์น้ำทั้งหมด แต่ได้ลดลงเหลือหนึ่งในสามเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ พอถึง พ.ศ. ๒๕๐๔ ก็ลดลงเหลือเพียง ๑๐ ส่วนร้อย

เพราะการใช้วนลากจับได้ปลาอย่างอื่นเพิ่มขึ้น และอีกสาเหตุหนึ่งก็เพราะปลาทูมีจำนวนน้อยลง แต่ใช้เครื่องมือจับกันอย่างหนักหน่วงและถี่ถ้วน จึงได้ปลาทูมาขึ้นท่าและใช้ประโยชน์ เช่น ขายสด แช่เย็น ทำเค็ม นึ่ง หรือย่าง และทำน้ำปลารวมปีละ ๘๓,๙๘๗ ตัน

กล่าวได้ว่าในอดีตและปัจจุบัน ปลาทูมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทย ทั้งที่อยู่ในเมืองและในชนบท โดยทั่วถึงแทบทุกตัวคนและชนทุกระดับชั้น มิใช่จะเป็นยาจากตู้ยากรั้วหรือมั่งมีเป็นเศรษฐกิจต่างก็ได้ปลาทูเป็นอาหารหลักประจำครัวเรือนสม่ำเสมอมาแต่โบราณกาล

ปลาลัง

บัดนี้ความสำคัญคงกล่าวกำลังเริ่มคลายลง เนื่องจากจำนวนปลาที่จับได้แต่ละฤดูกาล ถึงแม้จะมีตัวเลขบอกว่ามีมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้สัดส่วนอย่างที่เคยได้ อีกทั้งไม่พอเพียงกับความต้องการของประชาชนอย่างแต่ก่อน นอกจากนั้นขนาดราคาจากความอ้วนพีมีมัน ก็เสื่อมถอย ตรงข้ามกับราคาที่สูงขึ้น จนเกินกำลังซื้อของคนหาเข้ากินค่า ซ้ำเติมให้ค่าครองชีพยวบยาบลงอีก จึงจำต้องหันไปหาซื้อปลาชนิดอื่นที่ราคาถูกกว่า มากินแทนปลา

ความขาดแคลนดังกล่าว ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากของภาวะสิ่งแวดล้อม รวมทั้งของการครองชีพและการเศรษฐกิจ ทำให้ผู้มองการณ์ไกลวิตกกังวล ถึงกับพยากรณ์ว่าต่อไปมีช้านานเขาวงกตคนไทยรุ่นใหม่อาจจะไม่รู้จัก มีเพียงแต่วารสของชาติเป็นอย่างไร แม้รูปร่างหน้าตาปลา ก็คงจะบอกไม่ถูกว่าเป็นไหน หนังสือพิมพ์ก็แค่ได้ถึงเรื่องปลาที่น้อยอยู่เสมอ และเปรียบเทียบสถานการณ์ปลาที่เหมือนคนใช้เจ็บหนัก

ตามความเข้าใจของชาวประมง ว่าปลาที่มีสองอย่าง คือ ปลาทุกลมตาซึ่งลำตัวสั้นและมีมัน อีกทั้งรสดี กับปลาลังหรือทูมิ่ง ซึ่งตัวยาว และ

ผู้เขียน ปัจจุบันเป็น ศาสตราจารย์ หัวหน้าแผนกวิชาประมงทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื้อ มีรสเปรี้ยวแต่พอทำเค็มตากแห้งแล้ว ทั้งสองอย่างก็มีรสอย่างเดียวกัน บัญหานั้นเมื่อตรวจสอบแล้วก็พบว่าทั้งสองชนิดเป็นปลาอยู่ในสกุล (Rastrelliger) เดียวกันในทางวิทยาศาสตร์ ปลาทูกับปลาหลัง ผึ้งรู้จักในชื่อรวม ๆ ว่า แมคเคอเรล (Mackerel) เป็นปลาในครอบครัวเดียวกันกับปลาอินทรี และปลารูปร่างคล้ายอินทรีอีกราว ๘ ชนิด ซึ่งล้วนว่ายน้ำได้รวดเร็วมาก ไม่อยู่นิ่งหยุดเฉยกับที่ เพราะมีปลาใหญ่ไล่ตามจับกินเสมอ ปลาทั้งสองชนิดมีทรวดทรงคล้ายคลึงกันมาก เพราะอยู่ในสกุลเดียวกัน และต่างก็มีรูปร่างเพรียวลม หัวแหลม ห้ายแหลม ตัวแบน ส่วนกลางตัวบ้องเล็กน้อย ปากกว้าง เกือบละเอียด หลังสีเขียวคล้ำ ท้องสีเงินมีครีบหลัง ๒ อัน ห้ายครีบอันที่สอง ยังมีครีบเล็ก ๆ ๕-๖ อัน เรียงเป็นแถวไปจรดโคนหางและทางด้านท้อง ห้ายครีบที่อยู่ถัดจากรูกัน ก็มีครีบเล็ก ๆ ขนาดและลักษณะเดียวกัน ทั้งจำนวนก็เท่ากัน โคนหางเรียวเล็ก สองข้างขึ้นสันเล็กน้อย ครีบหางเว้าลึก ปลายหางแหลม

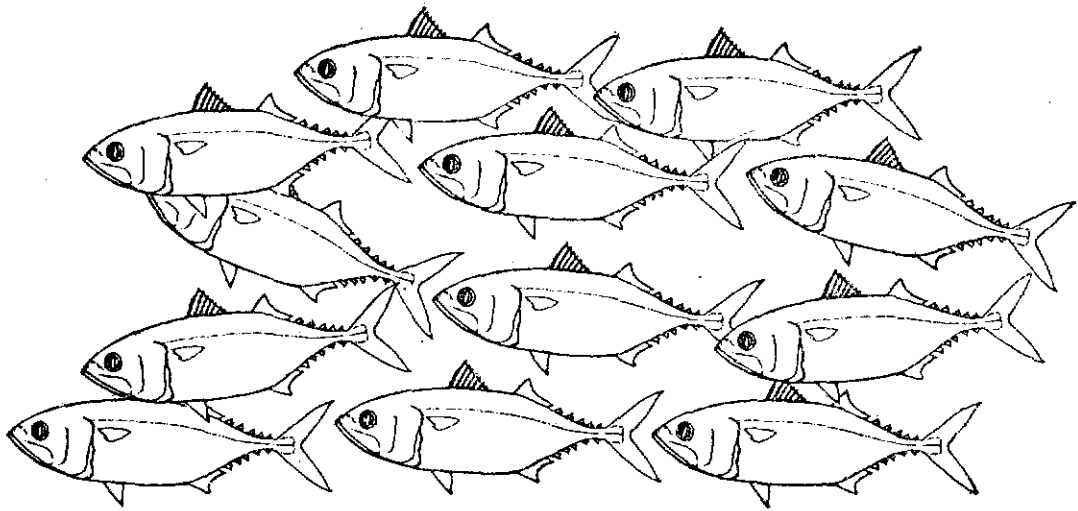
เฉพาะปลาทูนั้น จีนเรียกว่า “ป้าทู่” มลายูเรียกว่า เคมบอง ฟิลิปปินส์เรียกว่า ฮาซาฮาซ่า ลักษณะที่บ่งบอกว่า เป็นปลาทูแท้ ก็คือตัวสั้นและกว้าง ทำให้ดูค่อนข้างบ่อม มีลายสีเหลืองทองบริเวณส่วนบนของลำตัวใกล้โคนครีบหลัง กับมีจุดดำเล็ก ๆ ๑๒-๑๔ จุด เรียงเป็นแถวทอดขนานไปตามแนวสันหลัง ครีบหลังสี

เหลืองอ่อน ริมครีบบนมีขริบดำ ครีบนอกกับครีบท้อง มีสีน้ำตาลหม่น ๆ ส่วนครีบอื่น ๆ สีเหลืองอ่อน ขนาดยาวอย่างมากที่สุด ๑๒ นิ้ว ที่ซื้อขายในตลาดก็โตเพียง ๘ นิ้ว

ส่วนปลาหลัง หรือ ปลาทูไม่ จีนเรียกว่า “ป้ากู่โก้ว” ซึ่งแปลว่าปลาทูตัวผู้ ชาวมลายูเรียกว่า เคมบอง ส่วนฟิลิปปินส์ให้ชื่อว่า อะลูมาฮัน มีลักษณะลำตัวค่อนข้างแคบ จึงดูตัวยาวเรียวกว่าปลาทู นัยน์ตาก็โตกว่า เมื่อโตเต็มที่มีลายดำเส้นเล็ก ๆ ตั้งคั่นจากโคนครีบนอกไปตามแนวยาวของสันหลัง และมีจุดดำเล็ก ๆ ๑๖ จุด เรียงเป็นแถวขนานไปกับครีบหลัง ส่วนครีบต่าง ๆ ก็มีคล้ายกับของปลาทู แต่ขนาดยาวกว่า คือยาวถึง ๑๖ นิ้ว ก็มี

ปลาทู และปลาหลังมีแหล่งอาศัยเริ่มตั้งแต่ทะเลแดงตลอดมาในมหาสมุทรอินเดีย จรดทะเลด้านตะวันตกของไทย และมีในทะเลมลายูกับในอ่าวไทย ตลอดจนถึงทะเลจีน แต่ประหลาดที่มีอยู่ในอ่าวไทยมากกว่าแหล่งอื่น ส่วนปลาหลังนั้น อยู่ปะปนกับฝูงปลาทู นอกจากจะมีมากในทะเลรอบแหลมมลายูในอ่าวไทย อ่าวตังเกี๋ย และรอบหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ก็มีปลาหลัง

ปลาทูในน่านน้ำไทย จับได้ในท้องที่หลายจังหวัด เช่น สุราษฎร์ธานี ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และบริเวณเกาะกงของเขมร ซึ่งมีการจับปลากันเบาบาง จึงปลาเหลืออยู่มาก

และด้วยเหตุนี้ ชาวประมงไทยจึงติดตามมรกกล้าเข้าไปจับในเขตของเขาทั้งโดยตั้งใจและไม่เจตนา ส่วนปลาลังหรือปลาทุไม่มียีนมากกับปลาทุ แต่ปลาส่วนน้อย เคยมีมากในเขตจังหวัดระยอง และบางปีก็พบว่ามียีนในท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม

สรุปได้ว่าบริเวณที่จับได้ปลาทุในน่านน้ำไทยแต่ครั้งดั้งเดิมมา แบ่งออกเป็น ๒ แห่งใหญ่ คือบริเวณฝั่งตะวันตกของอ่าวไทย ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลงไปจนถึงสุราษฎร์ธานีแห่งหนึ่ง กับบริเวณฝั่งจังหวัดจันทบุรีและตราดอีกแห่งหนึ่ง ต่อมาเมื่อเร็วๆ นี้ได้พบว่าบริเวณฝั่งทะเลด้านมหาสมุทรอินเดีย ตั้งแต่จังหวัดระยองลงไปก็มีปลาทุให้จับ แหล่งปลาทุของไทยจึงได้เพิ่มขึ้นรวมเป็น ๓ แห่งด้วยกัน

แต่ทั้งนี้ก็หาควรพอใจและเข้าใจผิด ว่าเรามีแหล่งปลาทุให้จับกันมากขึ้น เพราะผลการจับ

ปลาแสดงว่าปริมาณปลาทุที่เคยมีสัดส่วนอยู่ในอันดับเอก คือ ถึง ๕๐ ส่วนร้อยของบรรรดาสัตว์น้ำทั้งหลายที่จับมาได้บัดนี้ตกอันดับไปแล้ว โดยมีสัดส่วนลดลงมาเหลือแค่ ๑๐ ส่วนร้อย แล้วซ้ำยังไม่พอสองความต้องการของผู้บริโภค ผลก็คือราคาปลาทุแพงขึ้นเป็นลำดับ

จากการศึกษาชีวประวัติ ทำให้ทราบว่าปลาทุทั้งสองชนิดนี้เป็นปลาฝูง หากินอยู่ใกล้ผิวน้ำชายฝั่งทะเลที่น้ำลึกไม่เกิน ๒๐ เมตร และมีพื้นดินท้องน้ำเป็นโคลนตม ซึ่งมีอาหารจำพวกแพลงก์ตอน หรือไรน้ำอุดมดี ปลาทุที่จับได้จากแหล่งทะเลโคลนจึงมันมีรสดีว่าปลาทุที่จับได้จากแหล่งที่พื้นดินเป็นทราย และยังรู้ต่อไปอีกว่า ศัตรูของปลาทุและปลาลังได้แก่ปลาจลามชนิดต่างๆ ปลาดาบเงิน และปลาโลมา เกี่ยวกับชีวิตของปลาทุนี้แม้แต่ผู้ใหญ่รุ่นเก่า เช่น ท่านผู้หญิงเป็ลี่ยน ภาสกรวงศ์ ก็ยังได้ศึกษา สังเกตไว้ใกล้เคียงอย่างมาก คือท่านว่า “ปลาทุนี้ เป็นปลาที่

นับว่าเป็นทรัพย์สินหนึ่งของชาติ ในอ่าวสยาม มีเป็นฤดู ตั้งแต่เดือน ๗ (มีนาคม) ถึงเดือน ๑๒ (ตุลาคม) เป็นปลาวงม ปลาหูนี้เป็นปลาที่ว่ายน้ำวนลม ว่ากันว่า เป็นปลาที่กินลม แต่ที่จริงคงจะกินโคลนน้ำและเปลือกตม เพราะที่อ่าวเป็นโคลน แล้วตัวมันก็จะเชื่อง ๆ จะเป็นปลายฤดูก็ว่าได้ ฝูงหนึ่งนับได้หมื่นแสน จับกันเป็นฤดูตั้งแต่หลังสวน ชุมพร และเรื่อยขึ้นมาถึงกุย ปราน บ้านแหลม แม่กลอง ปากน้ำเจ้าพระยา บางปะกง อ่างศิลา บางปลาสร้อย ตลอดถึงมณฑลจันทบุรี เปลี่ยนนมรสุมก็ว่ายน้ำวนลมข้ามอ่าวไปตะวันตกอีก

แต่เดิมนั้น เชื่อกันว่า ปลาหูไทยอพยพไปวางไข่ในทะเลจีนจนถึงอ่าวตังเกี๋ย และบริเวณฉวนเหนือ แล้วลูกปลาจึงจะเคลื่อนย้ายมาตามกระแสน้ำ อ้อมแหลมฉวนเข้าอ่าวสยาม ว่ายน้ำข้ามอ่าวไปทะเลจังหวัดภาคใต้ของไทย แล้วลัดเลาะเข้าอ่าวตอนใน พอถึงเวลาก็กวออกไข่ไข่ในทะเลจีนอีก

บัดนี้ ความหลงเชื่อดังกล่าว ควรลบล้างหมดไปได้แล้ว เพราะนักวิชาการประมงตรวจพบว่า ปลาหูสีบพันธุ์ ได้เมื่อโตได้ขนาด ๑๗.๕ เซนติเมตร และวางไข่ได้เกือบตลอดปี โดยเริ่มวางไข่ในมกราคม และกุมภาพันธ์ และวางไข่อยู่สองแห่ง คือ ในบริเวณช่องเกาะช้างกับเกาะกงแห่งหนึ่ง กับในน่านน้ำท้องที่จังหวัดสุราษฎร์

ธานีอีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ก็โดยเก็บไข่ปลาหู และจับได้ลูกปลาหูขนาดเล็ก ๓๕-๔๐ มิลลิเมตร ในบริเวณดังกล่าว

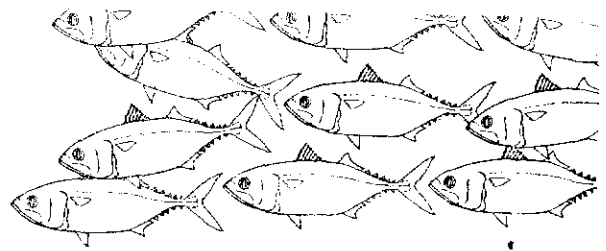
วิธีจับปลาเศรษฐกิจนี้มีอย่างไร ก็เป็นความรู้ที่ประชาชนคนกินปลานำให้ความสนใจ ทางนี้บ้าง สมัยเมื่อประมาณ ๑๕ ปีก่อน และย้อนถอยหลังไป ชาวประมงอาศัยโป๊ะเป็นส่วนใหญ่เมื่อถึงเวลาน้ำลงเต็มทีก็ใช้อวนโป๊ะเอาปลาที่เข้าอยู่ในโป๊ะ ซึ่งวิธีนี้ในปัจจุบันถือว่าเป็นวิธีล้าสมัย เพราะโป๊ะคิดตั้งรอคอยปลาอยู่กับที่ โชคไม่ดีที่มีคลื่นลมพายุจัด โป๊ะอาจถูกพัดแตกพังทลายลง อนึ่งแต่ก่อนนั้น นอกจากใช้โป๊ะ ยังมีการใช้อวนลาด อวนล้อม อวนฉลอม อวนดำ และอวนตั้งแกจับปลาหู อวนเหล่านี้ สมัยก่อนก็ถักด้วยเส้นใย หรือเส้นด้ายธรรมชาติที่ปั่นด้วยฝ้ายและป่านปอ แต่ต่อมาก็เปลี่ยนเป็นใช้เส้นใยสังเคราะห์ที่มีชื่อทางการค้าโดยทั่วไปว่า ไนลอน เทอริลีน แดครอน และอื่น ๆ อีกมาก ชื่อ เส้นใยสังเคราะห์เหล่านี้หน้าหนักเบา ใช้สะดวก ทนทาน และเก็บรักษาง่ายเส้นใยธรรมชาติเป็นอันมาก ส่วนราคานั้นก็ย่อมสูงขึ้น เพราะต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

การใช้เรือออกตามหาฝูงปลา เมื่อพบปลาที่ใดก็ลงอวนล้อมจับปลาขึ้นมา นับว่าดีกว่าใช้โป๊ะ เสียอยู่ที่ว่าเครื่องมือดังกล่าวมีขนาดเล็ก ใช้ได้ในที่ตื้น และเรือแพที่ใช้ได้แค่กำลังคนแจว หรือไม่ก็อาศัยแรงลมชักใบไปเป็นงาน

หนักยากลำบาก และเสียงภัย แล้วยังจับปลาได้น้อยและเชื่องช้าไม่ทันการ ต่อมาเมื่อชาวประมงไทยหันสมัยขึ้น มีเรือยนต์ขนาดใหญ่ แล้วใช้อวนแบบใหม่ ที่กว้างยาว และใช้ในน้ำลึก อีกทั้งใช้เครื่องกว้านและ เครื่องจักรกลไถ่ก้อวนเรือในบางลำก็มีเครื่องทำความเย็นหรือห้องเก็บน้ำแข็งกว้างใหญ่ขึ้น จึงออกทะเลได้ไกลและบรรจุปลาได้มาก การมีเครื่องทุ่นแรง และอุปกรณ์ที่ ทันสมัยช่วยให้มีสิทธิภาพจับปลาได้มาก และเร็วขึ้น ได้แล้วก็ขนส่งกลับสู่ท่าปลาได้ทันเวลาตลาด และปลาก็ยังสด

ความจริงอวนแบบเก่า เช่นอวนตั้งแก่นั้น ถ้าไม่รังเกียจว่าเป็นของจีน ก็ยังนำใช้อยู่เพราะมีวิธีการวางอวนได้เร็วกว่าอวนพื้นเมือง เมื่อใช้ประกอบกับเรือยนต์ และเครื่องทุ่นแรง ก็จัดว่าใช้ได้ผลดีตามสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้อวนทันสมัยที่เรียกว่า อวนลากน้ำลึก ซึ่งมีสองแบบ คืออวนลากมีคาน (beam trawl) กับอวนลากมีตะเข้ (otter trawl)

ตามปกติ ฤดูจับปลาทู สัมพันธ์กับลมมรสุม อาชีพจับปลาทูจึงเริ่มที่จังหวัดภาคใต้ทางด้านตะวันตกของอ่าวไทย ที่สุราษฎร์ธานีและชุมพร ในราวเดือนพฤษภาคม ถึงกรกฎาคม ซึ่งฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทะเลแถบนั้นคลื่นลมสงบ แต่ไปมีคลื่นใหญ่พัดสู่ฝั่งทะเลตะวันออกเวลานั้นความจริงปลาทูก็ยังมีขนาดไม่โตเท่าใด

ตัวยาวประมาณ ๑๕-๑๖ ซม. อย่างเช่นเดือนสิงหาคม ชาวประมงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และสมุทรสงคราม กับจังหวัดที่เรียงรายอยู่กันอ่าวหรืออ่าวไทยตอนในได้แก่สมุทรสาคร สมุทรปราการ ตลอดจนถึงเชิงเทรา กับชลบุรี จึงจับได้ปลาทูขนาดโตกว่า และจับได้เรื่อยมาอีก ๔-๕ เดือน จนถึง มกราคม การจับจึงยุติลงครั้นเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มมีมาในเดือนกรกฎาคม หรือสิงหาคม ลมฝนโหมสุมฝั่งทะเลตะวันตก ทางฝั่งตะวันออกของอ่าวทะเลเรียบชาวประมงจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดจึงออกเรือ จับได้ปลาทูบ้าง แล้วจับได้ปลาทูตัวกำลังงาม เมื่อย่างเข้าธันวาคมและมกราคมส่วนในทะเลไทยด้านมหาสมุทรอินเดียหรือบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือ ของสหรัฐอเมริกา ก็จับปลาทูในระหว่างเดือนสิงหาคมถึงมีนาคม

จากประสบการณ์ของชาวประมง บอกว่า เวลาจับปลาที่ได้ผลดี มักเป็นเวลากลางคืนที่ทะเลเรียบ น้ำไม่ร้อน อากาศไม่อบอ้าวและมีฝนตก ฟุ้งปลาทูขึ้นใกล้ผิวน้ำตัวปลามีแสงเรืองเป็นประกายสีขาว สดุดตา และเห็นได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคืนเดือนมืดข้างแรมจนถึงข้างขึ้นอ่อน ๆ

ความสำคัญของปลาทุในตำานโภชนาการ ก็มีผู้วิเคราะห์ว่า เนื้อปลาทุมิ ปรตีนจำนวน มากถึง ๑๖.๙๔ ส่วนร้อยของน้ำหนักปลาสด เปรียบเทียบแล้วมีมากกว่าปลาทะเล ปลาอินทรีย ปลากระพงขาวและปลาข้างเหลือง ชาวบ้านทั่วไปได้ใช้ปลาทุในการคัมแกงเป็นอาหารได้นานา ประการทั้งสดและเป็นของเค็ม มีตั้งแต่ใช้ทำ ปลาต้ม ปลานึ่ง ทอด ทำเค็ม อัดกระป๋อง ตองทำน้ำปลา แล้วยังให้ “โตปลา” ซึ่งทำจาก ใต้พุง บ้างก็ปรุงแต่งเป็นปลาทุทอดสอดไส้ ยำ ปลาทุ ฉู่ฉีปลาทุสด เจ้าปลาทุสด เจ้าปลาทุหนึ่ง และแกงขั้วส้มลูกชันปลาทุสด ซึ่งบางรายการที่ กล่าวนี้ ได้กลายเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว มีผลผลิตเป็นสินค้าส่งขายชวา มลายู สิงคโปร์ และฮ่องกง อยู่แล้วมิใช่น้อย

ดังนั้น การที่ปลาทุที่คู้กับน้ำพริก กลายเป็นตัวปัญหาที่ประชาชนลกแดงกันว่าเป็นด้วย เพราะจับได้น้อยลง ขนาดก็เล็กแล้วยังฝ่ายผอม ไม่ชวนกิน ราคาที่สูงจนเกือบพันกำลังซื้อหา ที่ ยอว่าแต่คนชดสนจนยากเลย แม้แต่แม่บ้าน การเรือนผู้มีทรัพย์ ก็ยังปรารถนปรับทุกข์อยู่เสมอ ว่า ปัญหานี้มีสาเหตุอย่างไร แล้วกรมประมงผู้ มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จะพัฒนาหอยปูปลาโดยเฉพาะ ปลาทุซึ่งควรพิจารณาก่อนอื่นให้คินคิมี่มากเสมอ เสมือนกาลก่อนได้หรือไม่

ความจริงแต่ก่อน ๆ มานั้น ปริมาณปลาทุที่ จับได้ในอ่าวไทยแต่ละปีก็ไม่เสมอกัน บางปีมี

มากและบางปีก็จับได้น้อย ทั้งนี้สุดแต่สภาพ ของภาวะแวดล้อม ถ้าปีใดฝนฟ้าดี อาหารอุดม ปลาทุอ้วนพีสมบูรณ์ ก็วางไข่ได้เต็มที่ ลูกปลาทุ ก็มีมาก ในปีถัดมาก็มีปลาทุให้จับเป็นล่ำเป็นสัน และถ้าคินฟ้าอากาศมีสภาพตรงกันข้าม ปลาทุ ก็จะมีน้อย ธรรมชาติบงการให้สัตว์น้ำเพิ่มพูน หรือลดน้อยถอยลงอยู่เช่นนี้เป็นปกติธรรมดาและ กรมประมงผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับปลาทุ ก็รู้ สภาพการณ์นี้คและมีได้นึ่งนอนใจ ช้ายังได้ สอบสวนสาเหตุและชี้แจงให้ทราบ ซึ่งพอจะ สมทบกล่าวได้ว่าปลาทุลดน้อยลง เป็นด้วยเหตุ ต่อไปนี้ คือ

๑) ชาวประมงใช้เรือคิตเครื่องยนต์ที่กาลัง สูง กับใช้เครื่องทุ่นแรง และอุปกรณ์ทันสมัยเรือ สามารถคิตตามจับปลา ไปมาได้ไกลและเร็วขึ้น

๒) การใช้วอนสมัยใหม่ที่มีช่องคาคดี กับมี ประสิทธิภาพใช้การคิตเร็ว รวดเร็ว และจับปลา ได้มากขึ้น

๓) มีเรือ และเครื่องมือจับปลา เพิ่มจา นวนขึ้นอย่างรวดเร็วจะคมและพยายามจับปลา ช้าเคิมอยู่ในอ่าวไทยที่มีขนาดจำกัด คือ ลึกอย่าง มาก ๖๐ เมตร และมีอาณาเขตไม่มาก จนปลา เกิดและเติบโตไม่ทัน เกินกำลังผลิตของธรรมชาติ

๔) กฎเกณฑ์ และมาตรการการควบคุม การใช้เรือ การใช้เครื่องมือ การจับ และกำหนดขนาดการใช้เรือ ช่องคาวอนและชนิดปลาที่ จับ ยังไม่รัดกุมมีการฝ่าฝืน เช่น จับในฤดูที่ห้าม

จับ และไม่ละเว้นที่จะจับปลาเล็กหรือไม่ก็จับปลาใหญ่

๕) การจับในน้ำตื้น สลับกับจับในน้ำลึก ไม่มีวางเว้น ปลาถูกรบกวนและถูกทำลายจนตั้งตัวไม่ติด

๖) ขาดการอนุรักษ์ที่รัดกุมและเหมาะสม เช่น กำหนดขนาดปลาที่ควรหวงห้ามจับ ฤดูที่ควรเว้นไม่จับ และไม่ได้กำหนดเขตสงวน หรือคุ้มครองไม่ให้มีการจับทำลายอย่างจริงจัง

๗) การลงทุน ความรู้ และความชำนาญในการใช้เรือ อุปกรณ์และเครื่องมือจับปลาของชาวประมงยังขาดแคลน โอกาสที่ควรจับปลาได้มากก็ได้น้อย หรือควรออกจับในทะเลหลวงก็ไม่สามารถไปได้ ทำให้จับได้ไม่พอกับความต้องการของผู้บริโภค

๘) ความรู้พื้นฐาน เช่น ชีวประวัติ และนิเวศวิทยาของปลา เพื่อใช้เป็นแนวทางการจับ การควบคุมและการอนุรักษ์ยังไม่เพียงพอ

๙) สิ่งแวดล้อมในทะเลอันไม่พึงประสงค์ เช่น น้ำเสียตามธรรมชาติ สมทบด้วยน้ำที่เสียมนุษย์ทำขึ้นจากแผ่นดินใหญ่ ไหลแพร่ลงชายฝั่งสู่อ่าวไทย ชั๊ปไล่และทำลายแหล่งวางไข่ และทำลายถิ่นอาศัยของปลาที่ควรหลบหนีออกไปจากที่เดิม เมื่อปลาขาดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ไม่วางไข่สืบพันธุ์เท่าที่ควรปลาจึงลดจำนวนลง

ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ปลาไทยในยุคพัฒนา จึงมีจำนวนลดน้อยลง จับได้ไม่พอเพียงกับระดับความต้องการใช้สอยของประชาชนที่เพิ่มขึ้น ชาวประมงที่มีความกล้าจึงลงทุนเสี่ยงภัยเข้าไปจับปลาในเขตน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน ราคาปลาทูจึงแพงและจะสูงขึ้นตามกาลเวลาที่ผ่านไป โดยที่มาตรการจัดการป้องกัน แก่ไข และการพัฒนายังไม่มีมาให้ทันเหตุ จึงสร้างความวิตกกังวลที่หนังสือพิมพ์ปรวรกและตีพิมพ์ว่า ในน้ำไม่มีปลา ปลาไทยสูญพันธุ์และอ่าวไทยมีสภาพเป็นอ่าวร้าง จึงใกล้จะเป็นไปได้ และเกรงกันว่าบตทลอนที่ควิได้รจนาไว้ โดยอิงสภาพความเป็นจริงในอดีต สมัย พ.ศ. ๒๕๖๓ คือเมื่อ ๕๐ ปีก่อน บอกว่า “ที่ในมหาทวี ปลาจะให้ โลมาราหุ เหวราปลาหุ มีอยู่ในน้ำล้าไป” กับที่ร่าพรรณว่า “ฝูงปลาหุ หมู่ปลาลัง ทั้งปลาเบ้น ปลาไซบ แล่นโลดชะลาเสียงล่าลาว..” ก็คงไม่มีให้อนุชนรุ่นลูกหลานได้พบเห็นอีก เว้นไว้แต่ว่าจะได้ร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขสาเหตุดังกล่าวโดยเร็วไว้ แล้วส่งเสริมวิธีการจับปลาให้เหมาะสม ปลาหุยุคพัฒนา ก็จะกลับคืนสู่สภาพเดิม อาหารการกิน และเศรษฐกิจของบ้านเมืองก็ย่อมเฟื่องฟูขึ้น โดยมีศักดิ์สงสัย ๑

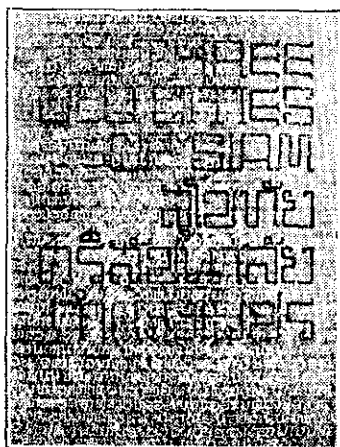
จินดา เทียมเทศ

วิจารณ์หนังสือ

สุโขทัย ศรีสมัยนาลย์ กำแพงเพชร

มูลนิธิ ไทยวัฒนา ต.สุวรรณเจดีย์พิมพ์

๑๑๒ หน้า ๒๐๐ บาท

หนังสืออันเป็นสาระเล่มหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ คือ **สุโขทัย ศรีสมัยนาลย์ กำแพงเพชร** ซึ่งเป็นสมุดภาพ โดย ร. บุนนาค นักถ่ายภาพฝีมือเยี่ยมของเมืองไทย ภาพทั้งหมดส่วนใหญ่ถ่ายใน สมัยก่อนที่จะทำการขุดแต่งบูรณะปฏิสังขรณ์ อัมปราวกฎโถมหน้ำอยู่ขณะนั้น จึงเป็นภาพอันมีค่าสำคัญ สำหรับนักประวัติศาสตร์ และนักโบราณคดี จะได้อาศัยอ้างอิงต่อไปในอนาคต และนาย เอ.บี กริสโวลด์ นักโบราณคดีชาวอเมริกัน ผู้ออกลาได้เขียนบทนำให้ โดยท่านศาสตราจารย์ ม.จ. สุภัทรทิศ ศึศกุล ทรงแปลและนิพนธ์คำวิจารณ์ ประกอบในวงเล็บ อีกทั้งหลวงบริบาลวิภังค์ นักโบราณคดีคนสำคัญก็ได้เขียนคำอธิบายไว้ด้วย

เท่าที่พรรณนารายชื่อบุคคล ที่ร่วมมือกันทำหนังสือเล่มนี้ จะเห็นว่าก่อนข้างสำคัญไม่ใช่เล่น ด้วยล้วนแต่เป็นมือยอด ๆ ด้วยกันทั้งนั้น ตามธรรมดาหนังสือ

เมื่อพิมพ์ออกมาจะต้องมีการวิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับข้าพเจ้า ในฐานะผู้สนใจศึกษาและค้นคว้าในด้านนี้โดยตรงตลอดมาไม่เคยว่างเว้น ก็ย่อมจะค้นไม้ค้นมือ ขอแสดงความคิดเห็นกับเขาบ้างเป็นของธรรมดา

จะขอกล่าวถึงเรื่องรูปถ่ายก่อนเป็นปฐม ในวงการนักถ่ายภาพได้ยอมรับกันแล้วว่า ร. บุนนาค เป็นปรมาจารย์ทางนี้โดยตรง ผลงานทุกชิ้นของท่านย่อมเป็นที่น่าเชื่อถือได้ ภาพทั้งหมดที่พิมพ์ในหนังสือเล่มนี้ ส่วนมีคุณค่าในด้านเทคนิคการถ่ายภาพอย่างครบครัน ไม่มีสิ่งใดชวนให้ติ แต่ถ้าจะเห็นเอาเนื้อหาทางโบราณคดี รู้สึกว่าจะได้ผลน้อย ด้วย ร. บุนนาค มุ่งถ่ายภาพแบบศิลป์ หรือที่บรรดานักเลงกล้องเรียกกันว่าภาพแบบ *พิกทอเรียล* แทนที่จะถ่ายภาพนักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์ที่ต้องการหลักฐานให้สมบูรณ์ กล่าวคือถ่ายภาพแบบชัดตลอดและต้องการแสงสว่างให้มาก เพื่อเก็บส่วนละเอียดของวัตถุฉาย ภาพแบบ *พิกทอเรียล* จะไม่คำนึงถึงเรื่องนี้ เขาต้องการ แสงเงา หรือร่องจิ้งหะของจุดสว่างจัดอันเด่นบางตอน รอก่อนเมฆ รอเวลา ของแสงจะสาดมาในมุมที่ต้องการ ด้วยเหตุนี้ภาพบางภาพในหนังสือเล่มนี้ จึงไร้ประโยชน์ทางโบราณคดีโดยสิ้นเชิง ดังเช่นภาพที่ ๒๖ เห็นแต่ความงามของต้นไม้ และจุดอันเรืองรองของก้อนเมฆ ตัวเจดีย์กลับเป็นเพียงเงาตะคุ่มอยู่หลังพุ่มไม้ หรือภาพ ๓๕ เจดีย์พุ่มข้าวบิณฑ์ วัดพระเจดีย์เจ็ดแถวศรีสุพรรณาลัย

ซึ่งเป็นภาพพิศทอเรียล อันงามยอดเยี่ยม แต่จะใช้
 อาศัยศึกษาข้อมูลทางทรวดทรงศิลปกรรมไม่ได้เลย
 ด้วยมีเงาคราบคลุมเจดีย์เสียหมด ภาพที่ ๔๗ ซึ่ง
 เป็นภาพพระพุทธรูปปูนปั้น วัดพระแก้ว ที่กำแพง
 เพชร เห็นแต่เงาขาวดำเป็นจุดลายพร้อยเค็มองค์
 พระพุทธรูป ยังมีภาพอื่นอีกหลายภาพที่เป็น ไปใน
 ลักษณะนี้ อย่างไรก็ดี บางภาพก็ได้ผลสมบูรณ์พร้อม
 ทั้งสองประการ คือได้เนื้อหาทางศิลปการถ่ายและ
 ยังสมบูรณ์ในแง่หลักฐานทางศิลปและโบราณคดีด้วย
 ดังเช่นภาพ ๓, ๕, ๖, ๑๕, ๒๕, ๓๕ และ ๔๘ เป็นต้น
 อย่างไรก็ดีข้าพเจ้าต้องขอชมว่าฝีมือการถ่ายภาพของ
 ร. บุณนาค คงเข็นเอกไม่มีใครหาบได้ ถ้าหนังสือ
 เล่มนี้จะออกตีพิมพ์ออกแต่เพียงอย่างเดียว เสีย
 ตายตรงที่ฝีมือการพิมพ์ระบบอบเซทของบริษัทไทย
 วัฒนาพานิช ใช้ไม่ได้เลย ทำให้รูปหมดยกค่าไปเสีย
 เกือบครึ่ง ความล้มเหลวในการพิมพ์ปรากฏให้เห็น
 ในหนังสือภาพประเภทเดียวกันนี้ของคุณ สุเมธ ชุม
 สาย (Seen: Architectural Forms of Northern Siam)
 อันเป็นเล่มแรก ซึ่งพิมพ์ออกกันไป มาคราวนี้พิมพ์
 แก้กันไปจนทำให้ภาพดี ๆ ของเขาขยับเขยื้อน เสียหมด
 ควรที่ทางโรงพิมพ์จะจัดการแก้ไขโดยด่วน ขึ้นพิมพ์
 ส่งเสริมแบบนี้ ก็ควรจะใช้ระบบบล็อกแบบเดิมดีกว่า
 กว่า เพราะดูจะใกล้เคียงกับของจริงมากกว่า
 คือไปนี้จะขอจับกล่าวถึงบทบาทของนาย เอ. บี. กริส
 โวลด์ กันทีเดียว นักโบราณคดีชาวอเมริกัน ผู้มีฐานะ
 อันมั่งคั่งผู้หนึ่ง เคยสร้างเรื่องอื้อฉาวในกรณีเปรียบยุค
 สมัยของ พระพุทธรูปเขียงแสนให้ใหม่ขึ้นมาจนถึง
 สมัยอยุธยาตอนต้น โดยอ้างหลักฐานจารึกที่ฐาน
 พระพุทธรูปแต่อย่างเดียว หาได้คำนึงถึงหลักฐาน
 จากหนังสือและข้อเท็จจริงในแง่อื่น ๆ ไม่ เป็นเหตุ
 ให้นักโบราณคดีไทยต้องออกโรงคัดค้านกันเป็นการ
 ใหญ่ มาคราวนี้กันนั้นแหละข้าพเจ้าย่อมอีก นายกริส
 โวลด์ กล่าวว่า พระพุทธรูปนี้ของวัดใหญ่ทั่วพระพาย
 หลวง อาจสร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๑ และ
 พระพุทธรูปขนาดใหญ่ ที่กำแพงเพชร ๒ องค์ ก็คง

เป็นสมัยเดียวกัน แต่พระเศียรมาซ่อมในภายหลัง
 แม้เจดีย์ใหญ่วัดช้างล้อมที่เมืองกำแพงเพชร ก็คงจะ
 สร้างสมัยเดียวกันนี้ คือประมาณสมัยอยุธยาตอน
 ต้น ชื่อนี้เราจะต้องพิจารณาถึง เรื่องเมืองกำแพง
 เพชร ก่อนอื่น อันเมืองกำแพงเพชรนี้ สมัยพระเจ้า
 ลีไทย ซึ่งครองราชย์ ปี พ.ศ. ๑๕๐๐ กล่าวไว้ในศิลา
 จารึกเรียกว่า นครชุม พระองค์ได้อาพระศรีรัตนมหา
 ราชตามสถาปนาไว้ ณ เมืองนี้ ห่างจากบึงเสวยราชย์มา
 ๑๖ ปี ศิลาจารึกหลักที่ ๗ ก. ได้กล่าวถึงเมืองกำแพง
 เพชร แทนที่จะกล่าวนามนครชุม แสดงว่าเมือง
 กำแพงเพชรสถาปนาขึ้นใหม่ในรัชกาลของพระมหา
 ธรรมราชาลิไทยนี้เอง โดยย้ายจากนครชุมเมืองเดิม
 ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง มาอยู่ฝั่งตะวันออก ทั้ง
 เมืองนครชุมและกำแพงเพชรคงมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า
 ซากงราวด้วยใน พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับ
 หลวงประเสริฐ เรียกว่า เมืองซากงราว แม้อ้ายเมือง
 ใหม่แล้วก็คงเรียกว่าซากงราวอยู่นั่นเอง คล้ายกับ
 ชื่อกรุงศรีอยุธยา คงเอาชื่อเมืองเก่าแก่ของตนคือ
 ทวารวดีมาไว้ข้างหน้าชื่อศรีอยุธยา เป็นการรักษาสื่อ
 เก่าแก่ไว้ อย่างไรก็ดีใน กฎหมายของพระเจ้าอู่ทอง คง
 เรียกชื่อเมืองกำแพงเพชรว่า “เมืองซากงราวกำแพง
 เพชร.” เป็นการเน้นให้เห็นว่า ซากงราวเป็นชื่อ
 เก่าแก่ของเมืองนี้ เพียงแต่เรียกเพี้ยนเป็นซากงราว
 เท่านั้น

เมืองซากงราวหรือนครชุมเป็นเมืองลูกหลวงของ
 สุโขทัย และอยู่ในพระราชอาณาเขตของกรุงสุโขทัย
 โดยตรง จึงไม่มีกล่าวถึงในศิลาจารึกของพ่อขุนราม
 คำแหง แม้เมืองศรีสัชนาลัย อันเป็นเมืองลูกหลวง
 ชั้นเอกก็ไม่ได้กล่าวถึงเหมือนกัน ทั้งสองเมืองนี้
 เป็นเมืองเก่าแก่ มีมาแล้วแต่สมัยสุโขทัยตอนต้น
 ประจักษ์พยานก็คือเจดีย์ยอดทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ อัน
 เป็นแบบอย่างพิเศษของสถาปัตยกรรมสุโขทัยสมัย
 ตอนต้น ปรากฏมีมากมายที่ศรีสัชนาลัย และนครชุม
 ลวดลายทองคำเจดีย์ประธาน ณ วัดมหาธาตุสุโขทัย
 เป็นลายสุโขทัยตอนต้น ซึ่งยังมีอิทธิพลหลายของ

อยู่ หลังจากรัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงแล้ว ลัทธิ พุทธศาสนาหินยาน ของลังกา ได้แพร่หลายไปทั่ว อาณาจักรสุโขทัย จึงเปลี่ยนความนิยมมาทำสถูป แบบลังกา คือสถูปที่มีระฆังเป็นรูปโอคว่ำ ซึ่งนิยม สร้างทั่วทั้งสามเมือง คือสุโขทัย ศรีสัชนาลัย และ กำแพงเพชร การปฏิรูปครั้งนี้เริ่มตั้งแต่รัชสมัยพ่อ ขุนรามคำแหงเป็นต้นมา ด้วยปรากฏว่า เจดีย์ข้าง ล้อมเป็นเจดีย์แบบลังกา ซึ่งสมเด็จพระมหาธรรมราชา นภาพ ทรงสันนิษฐานว่าเป็นสถานที่ซึ่งพ่อขุน รามคำแหงมหาธรรมราชา ได้สร้างประดิษฐานพระธาตุไว้ เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๕ อันมีกล่าวไว้ใน จารึกสุโขทัย

ตั้งเมืองกำแพงเพชร ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ บึง จึงเป็นเมืองของสุโขทัยตั้งแต่ได้รับอิทธิพล หินยานจากลังกาแล้ว อาจจะสร้างตั้งแต่สมัยพ่อขุน รามคำแหงเป็นต้นมาก็ได้ ด้วยรูปทรงของเจดีย์ทรง ลังกา เหมือนกับศรีสัชนาลัยทุกอย่าง คือได้องค์ ระฆังก่อศิลาแลงเป็นบัวกลีบ ลาดลงมาสามชั้น อัน เป็นแบบพิเศษของสุโขทัย ไม่เหมือนกับอยุธยา เฉลย (ระฆังแบบแผน เจดีย์ลังกาของอยุธยาอัน ใต้องค์ระฆังจะเป็นบัวหงายบัวคว่ำ แล้วก็เป็นลูก แก้วซ้อนลาดเป็นชั้น ๆ นับว่าเดินกันไปตามลวดลาย) อีกประการหนึ่ง แผนผังของเมืองศรีสัชนาลัยซึ่งมี วัตถุประสงค์อันในแนวเดียวกัน หันหน้าสู่ทิศตะวันออก ก็เหมือนกับแผนผังของกำแพงเพชร ซึ่งมีวัดสำคัญ อยู่ในแนวเดียวกัน แสดงว่าสร้างขึ้นในวันราวเดียวกัน ถ้าเทียบกับแผนผังวัดเก่าในอยุธยาสมัยอยุธยา ตอนต้นแล้วจะเห็นข้อแตกต่างกัน คือวัดในอยุธยา มักสร้างกระจายกันอยู่คนละทิศทาง ไม่วางผังให้เป็น แถวแนวเหมือนกำแพงเพชร แม้วัดมหาธาตุและวัด ราชบูรณะจะอยู่ใกล้เคียงกัน ก็เป็นการเข้าแถวแบบ หน้ากระดาน มิใช่แถวตรงเรียง ๆ กัน

เจดีย์ข้างล้อมที่กำแพงเพชร ก็คงสร้างคติเดียวกับ เจดีย์ข้างล้อมที่ศรีสัชนาลัย หรือสุโขทัยนั่นเอง และแบบอย่างพระพุทธรูปที่วัดพระสี่อริยาบท ก็เป็น ศิลปสมัยสุโขทัยอย่างเห็นชัดแจ้ง ซึ่งเลียนแบบมา จากกรุงสุโขทัยโดยตรง

เมืองกำแพงเพชรเป็นเมืองหน้าด่านของสุโขทัย จึง ต้องสถาปนาให้ใหญ่โตมโหฬาร ผู้ที่เคยไปเที่ยว เมืองกำแพงเพชรมาแล้วและได้เห็นโบราณสถาน ต่าง ๆ ย่อมจะประจักษ์แก่ใจว่า เมืองถูกหลวงแห่งนี้ สำคัญ ยิ่งใหญ่ ไม่น้อยหน้าเมืองแม่ คือ สุโขทัย เฉลย และคงจะเสสมรพลอันเกรียงไกรไว้ทนเพื่อยัน กับกองทัพกรุงศรีอยุธยา ปรากฏว่า สมเด็จพระบรม ราชวชิราวุธ หลวงพะงั่วแห่งกรุงศรีอยุธยา ได้เสด็จ มาดเมืองนถึง ๕ ครั้ง จนครั้งที่ ๔ ประมาณ พ.ศ. ๑๘๒๑ พญาไสยลือไทย ออกมาบัญชาการรบด้วยตนเอง เมื่อสู้ไม่ได้จึงเสด็จออกมาถวายบังคมขอมขันธ์ต่อกรุง ศรีอยุธยา ขุนหลวงพะงั่วจึงได้ส่งราชบุตรเลี้ยงชื่อ พระญาณเดศ ขึ้นมาปกครอง โดยควบคุมอยู่ที่เมือง กำแพงเพชร ต่อมาเกิดความยุ่งยากขึ้นอีก ขุนหลวง พะงั่วได้เสด็จมาปราบเมืองชากรุงราว จนถึงประจวบ และสวรรคตตามทาง

เมืองกำแพงเพชรถูกยึดครองโดยกองทัพกรุงศรี อยุธยา และกลายเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญของกรุงศรี อยุธยา เพื่อยันกับอำนาจของเมืองเชียงใหม่ ปรากฏ ว่าในรัชกาลของพระบรมไตรโลกนาถ เกิดสงคราม ระหว่างอาณาจักรเชียงใหม่กับอาณาจักรอยุธยา เนิน นาน แทบตลอดรัชกาล จนพระบรมไตรโลกนาถ ต้องเสด็จมาประทับบัญชาการรบอยู่ที่เมืองพิษณุโลก คล้ายจะย้ายเมืองหลวงชั่วคราว และพระเจ้าติโลกราชผู้มีอำนาจมาก ได้เสด็จลงมาตีเมืองกำแพงเพชร หลายครั้ง แต่ไม่ได้เมือง เมืองกำแพงเพชรจึงเป็น เมืองสำคัญยิ่งของกรุงสุโขทัยและของกรุงศรีอยุธยา ด้วย

อย่างไรก็ดี แผนผังเดิมของเมืองกำแพงเพชร เป็น แผนผังของเมืองสุโขทัยโดยแท้ แม้วัดพระนอน และวัดพระสี่อริยาบท อันอยู่ในเขตอรัญญิกก็เป็น แผนผังของสุโขทัยแท้ ๆ เมื่อกรุงศรีอยุธยามายึด ครอบครอง คงจะซ่อมและปฏิสังขรณ์บ้างแห่งเท่าที่ชำรุด เช่นซ่อมพระประธานองค์ใหญ่ของวัดพระแก้ว ซึ่ง เห็นเค้าพระพักตร์ปูนปั้นที่พอกอยู่ภายนอกเป็นสมัย

อยุธยาตอนต้น นอกจากนั้ยังพบกระเบื้องเซิงชายคา
เทพพนมแบบอยุธยา รวมทั้งพระพุทธรูปอยุธยาอีก
หลายชิ้น อันบ่งระบุว่า สมัยอยุธยาได้บูรณะปฏิ
สังขรณ์วัดเหล่านี้ตลอดมา

แบบแผนของศิลปกรรมสุโขทัย เราจะดูที่ลวด
ลายอันเป็นองค์ประกอบภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว
มิได้ ที่ถูกต้องจะเลือกตรวจตราแผนผังและรูป
ทรงของสถาปัตยกรรมสำคัญ เพราะเหตุนี้
ข้าพเจ้าจึงขอขียนว่าสิ่งที่นายคริสโวลด์ ว่าสร้างใน
ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๑ นั้น ควรมิใช่
ขึ้นไปอีกประมาณสองศตวรรษ

ข้อนำสังเกตก็คือแม้ว่าแบบแผนส่วนใหญ่ของ
ศิลปกรรมก่อสร้างที่กำแพงเพชร จะคล้ายกับที่ศรี
สัชชนาลัยแทบทุกอย่าง แต่เราไม่พบเจดีย์แบบยอด
ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่กำแพงเพชรเลย ตรงกันข้าม
กลับพบมากที่ศรีสัชชนาลัย ข้อนี้อาจจะเป็นได้ที่ว่า
เมืองศรีสัชชนาลัยได้สร้างคล่อมซ้อนของเดิม ที่มี
อารยธรรมสุโขทัยรุ่นเก่าอยู่แล้ว แบบเดียวกับเมือง
นครชุมก็เช่นเมืองเก่าของกำแพงเพชร ซึ่งอยู่ห่าง
กันเพียงคนละฝั่งแม่น้ำเท่านั้น แต่เมืองนครชุมกลับ
มีพระเจดีย์ยอดพุ่มทรงข้าวบิณฑ์ เห็นได้ทั่วไป

ตามข้อสันนิษฐานของข้าพเจ้าดังกล่าวมาข้าง
ต้น จึงขัดแย้งกับ นายคริสโวลด์ อยู่หลายตอน
เช่นข้อที่กล่าวว่า “งานสถาปัตยกรรมสำคัญในรัช
กาลของพระเจ้าเลอไทย คือการปฏิสังขรณ์พระมหา
ธาตุกลางเมืองสุโขทัย ราว พ.ศ. ๑๙๘๖ โดยได้สร้าง
พระเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ครอบพระปรางค์องค์กลาง
ของเดิมลงไป (รูปที่ ๒, ๓, ๘, ๑๐) ซ่อมปรางค์ ๔
องค์ ที่ล้อมรอบ เพิ่มภาพปูนปั้น (รูปที่ ๕, ๖) ที่
มุมฐาน ก็เติมพระเจดีย์ที่ก่อสร้างด้วยอิฐ และปูน
ปั้นลงไป เป็นแบบมณฑปที่มีพระเจดีย์ทรงกลมอยู่
บนยอด มีประตูหลอกเป็นซุ้มประดิษฐานพระพุท
ธูป”

จากการศึกษาลวดลายที่ซุ้มประตู หรือเหนือ
ซุ้มจระนมขององค์เจดีย์ มหาธาตุ ยอดรูป พุ่ม ทรงข้าว
บิณฑ์ ดังได้กล่าวมาแล้ว ลักษณะเป็นลายรุ่นเก่า
สมัยสุโขทัยตอนต้น หรืออาจจะก่อนกรุงสุโขทัย
ด้วยซ้ำไป ลายแบบนี้แตกต่างกับลายสุโขทัยยุคหลัง
เป็นอย่างมาก ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้ได้สถาปนามา
ก่อนรัชสมัยของพระเจ้าเลอไทยนานมากทีเดียว ขอ
ให้ผู้อ่านสังเกตเปรียบเทียบระหว่างหน้าบันปรางค์
บริวารของปรางค์องค์ใหญ่ วัดมหาธาตุ สุโขทัย
(รูปที่ ๖) เทียบกับหน้าบันของปรางค์ที่วัดพระพาย
หลวง สุโขทัย อันเป็นศิลปะของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๑
แห่งกัมพูชา (รูปที่ ๑๕) ให้สังเกตว่าตรงส่วนที่เป็น
ท้องนาคหงวดขึ้นทั้งสองข้าง ได้ถูกตัดแปลงมาเป็น
ลายหางนางกิมวี ให้เป็นคติแบบไทย ๆ แต่ระเบียบ
ลายคงคล้ายคลึงกับขอม และตรงลายหน้ากระดาน
เหนือขอบประตูวัดพระมหาธาตุ ทำเป็นลายขอสว้อย
ลายแบบนี้ ได้รับอิทธิพลมาจากสุพรรณภูมิอันเป็น
อาณาจักรไทยทางแถบใต้ แสดงให้เห็นการควบคุม
กำกับคอกอยู่ สำหรับซุ้มหน้าบันของวัดพระมหาธาตุ
เป็นแบบเดียวกับทางอาณาจักรไทย ตั้งแต่เหนือจรด
ใต้นิยมใช้ทั่วไป ซึ่งผิดแผกกับลักษณะนาคสิงห์ของ
ขอมเป็นอย่างมาก (โปรดดูรูปเทียบกับวัดพระพาย
หลวง)

ข้าพเจ้าเชื่อว่าเจดีย์ยอดรูปพุ่มข้าวบิณฑ์ แบบ
ของสุโขทัย คงจะหยุดชะงักลงเพียงกลางรัชสมัย
ของพ่อขุนรามคำแหง ด้วยเมื่อนิยมพระพุทธรูป
แบบหินยานของลังกาแล้วก็ได้เปลี่ยนเป็นสร้างเจดีย์
ทรงลังกาตามแบบลังกา ดังจะเห็นทั่วไป ทั้งสุโขทัย
ศรีสัชชนาลัย และกำแพงเพชร

การที่นายคริสโวลด์ เชื่อว่าพระมหาธาตุเดิม
เป็นปรางค์ของขอมนั้น ข้าพเจ้าได้ตรวจแล้วอย่าง
ละเอียดไม่เชื่อว่าเป็นปรางค์มาก่อน หากแต่ก่อสร้าง
ด้วยศิลาแลงเป็นเจดีย์ยอดพุ่มข้าวบิณฑ์เลยทีเดียว
แบบเดียวกับเจดีย์ยอดทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่วัดพระ
ธาตุ เมืองไทรทอง และ ม.จ. สุภัทรวดี ผู้เรียบ

เรียงเป็นภาษาไทยก็ได้ทรงวงเล็บไว้ว่า เจ้าหน้าที่หน่วยศิลปากรบางท่านแจ้งให้ท่านทราบว่า ได้ลองขุดค้นภายในฐานเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ตามแนวระเบียงหลอกถนนแล้ว แต่ไม่ได้พบอะไร

การที่นายภวิสวลดักกล่าวถึงประวัติ ศาสตร์สุโขทัย โดยเดาความจากจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ขอนข้าพเจ้าขอตัวไม่วิจารณ์ เพราะนักโบราณคดียังคงถกเถียงกันอยู่ และเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ จะด่วนวินิจฉัยอย่างไรๆ ไม่ได้ เหตุการณ์ก่อนหน้าพ่อขุนศรี อินทราชา นั้นถกถกขาคหายไ้จากหน้าประวัติศาสตร์ ไม่มีใครอาจเดาได้เลย พ่อขุนผาเมืองแห่งเมืองเวดเป็นใคร เมืองอยู่ที่ไหน พ่อขุนสามชนเจ้าเมืองฉอดคือใครหน่ง แต่ก็เป็นเค้าให้เห็นรางๆ ว่า ขณะที่สุโขทัยอยู่ได้อานาจขอม คงมีอาณาจักรไทยอีกมากมายเป็นอิสระอยู่ บางครั้งจึงยกทัพมารบกันเอง เมืองสุโขทัยเป็นเมืองของใคร ของไทยหรือของขอม ขึ้นจะต้องสอบสวนกันอย่างละเอียดโดยประมวลจากหลักฐานหลายทางด้วยกัน ประวัติศาสตร์ไทยยุ่งยากก็เพราะเรามาวินิจฉัยกันตามแนวอตินิยมของบุคคล หาได้วินิจฉัยตามหลักการไม่ ถ้าจะศึกษาตามหลักการก็จะต้องค้นคว้าขุดค้นกันเป็นการใหญ่ แทนที่จะนั่งอมืองอเท้าอยู่กับโต๊ะ แล้วก็พลิกตำรามาด่ากันไปด่ากันมา ดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ไหนๆ ก็ได้วิจารณ์ล่วงเลยมามากแล้ว จะขอกล่าวถึงการขุดแต่งบูรณะปฏิสังขรณ์ ซึ่งได้ทำเสร็จสิ้นไปแล้วที่สุโขทัย ศรีสรรชนาลัย และกำแพงเพชร ทั้งยังกำลังกระทำอยู่ที่อยุธยา เห็นว่ามีส่วนดีและไม่ดีระคนกัน ส่วนดีไม่ต้องพูดถึง เพราะทำให้สะดวกไม่ต้องบ่นบ้ายบนกองอิฐปูนระกะระกะ แต่ส่วนเสียที่ฉกรรจ์ ก็คือการเดาสังเดชโดยผู้ควบคุมขุดแต่งรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงมักเห็นสิ่งอันระคายตาทั่วไป ทุกหนทุกแห่ง ตัวอย่างจะเห็นได้ง่ายที่อยุธยาขณะนี้ อยู่ใกล้ตาหน่อย และข้าพเจ้าก็ไปตรวจตราดูการขุดแต่งโดยไม่มีใครเชิญ ด้วยเป็นห่วงศิลปอันมีค่าเหล่านั้น ได้เห็นกรรมวิธีอันน่าทึ่ง นั่นก็คือท่านขอมก่อกำแพงวัดมหาธาตุกันใหม่ แต่งไปแต่งมา วิหาร

ที่คนโบราณท่านเอาพระพุทธรูปฝังไว้ในผนังวิหารหายไป ได้ความว่า ท่านแงะออก ทำให้คนรุ่นหลังอดที่จะเห็น เพราะท่านผู้คุมการขอมรื้อทิ้งเสียแล้ว ที่ถูกควรรักษาไว้ให้ดูกันนานๆ นั้นท่านเล่นดูคนเดียว แล้วก็รื้อทิ้งเสียเลย การขุดแต่งวัดมหาธาตุที่อยุธยา ได้ขุดพบพระพุทธรูปศิลาขนาดมหึมา เห็นพระพักตร์อย่างชัดเจน เป็นพระพุทธรูปศิลาสมัยอยุธยาตอนต้น อาจจะเป็นสมัยขุนหลวงพะงั่วตอนสร้างวัดนั้นแหละ ฐานชุกชีก็แกะสลักลายบนศิลาทราย เป็นลายอยุธยาตอนต้นงดงามมาก เจ้าหน้าที่ที่เฝ้ามากรองสุมๆ แบบไม่เหลียวแล ทั้งยังเอาปูนไปพอกพระนาสิกที่แหงอยู่ กลับซ่อมส่วนอื่น ๆ อันเป็นเรื่องแสนทรยศที่สุด สิ่งที่มีค่าอันยิ่งใหญ่ถึงปานนั้น เขายังทำกันเล่นแบบคนงอมมือไม่มีใครรับผิดชอบกันเสียเลยที่ถูกแล้วควรนอนไว้ในสภาพเดิม และถ้าหัวใจรักทางศิลปสักหน่อยแล้ว ควรจะขนเข้าไปมัดฝุ่นประดิษฐานไว้ในพิพิธภัณฑสถานด้วยซ้ำไป นี่แปลทั้งเพ ของมีค่าถึงปานนั้น ยังเอามาโยนกองสุมอย่างไม่มี ความหมาย ข้าพเจ้าเสียตายลวดลายสลักในสมัยอยุธยาตอนต้นเหล่านั้นยิ่งนัก เพราะเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี และยังมีค่าทางความงามในศิลปอีกด้วย คนที่ควบคุมการขุดแต่งไม่มีตาและใจที่จะเห็นคุณค่าของศิลป จึงเท่ากับเอาคนเหล่านั้นมาลงสมบัตินิ่งใหญ่ของชาติ ให้ย่อยยับลงไปต่อหน้าต่อตาแท้ๆ ข้าพเจ้าได้รับความเจ็บช้ำน้ำใจมาก เพราะเรื่องนี้

ที่จริงกรมการอนุรักษ์ศิลปกรรมฯ ควรไปสอดส่องดูแลและบันทึกให้ผู้นับถือเห็นความสำคัญ เท่ากับเป็นการควบคุมการทำงาน อันหละหลวมของรัฐบาลให้ถูกหลักเกณฑ์ และยังเป็นความช่วยเหลือประเทศชาติถนอมศิลปอันมีค่าไว้ด้วย ข้าพเจ้าใคร่ขอร้องให้กรมการอนุรักษ์ศิลปกรรมฯ จึงได้ไปตรวจสอบดูแลที่อยุธยาโดยด่วน ก่อนที่จะสายเกินไป

น. ณ. ปากน้ำ
นครหลวงฯ

จันทน์หอม

วสิษฐ เดชกุญชร

(ประพันธ์สำเนา) ๓๒๑: หน้า ๑๐ บาท

งานเขียนชิ้นใหญ่ของวสิษฐซึ่งจะละเลยเสียมิได้ คือเรื่อง *จันทน์หอม* ซึ่งไม่แน่ใจนักว่าควรจะเรียกว่า เป็นเรื่องสั้นขนาดยาว หรือ นวนิยายขนาดสั้นดี ถ้าพิจารณาตามขนาดความยาว และการดำเนินเรื่อง *จันทน์หอม* มิใช่เรื่องสั้น และถ้าพิจารณาตามเค้าโครงเครื่องและเนื้อเรื่อง *จันทน์หอม* ก็ไม่น่าจะเป็น นวนิยาย หากจะเรียกแบบตามใจผู้เขียนบทวิจารณ์ นี้ และเชื่อว่า คงมีคนอ่านจำนวนไม่น้อยเห็นพ้องด้วย *จันทน์หอม* คือ บทความเผยแพร่การต่อต้าน ลัทธินิยมมิวนิสต์ที่แฝงอยู่ในรูปเรื่องอ่านเล่น "จันทน์หอม" เป็นชื่อของนางเอกในเรื่อง ซึ่งสวย เก่ง กล้าหาญ เสียสละเพื่อชาติ เป็นสมาชิกของ ปชป. (หน่วยปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชน มีจริงและตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ โดยความริเริ่มของกองบัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์) ที่ถูกผู้ก่อการร้ายยิงตายขณะปฏิบัติหน้าที่ ความดีงามของจันทน์หอมทำให้นาวาอากาศโทนายแพทย์พิชัย บำบัดประชาดูผู้กำลังอยู่ในภาวะเศร้าโศกเสียใจอย่างขมขื่น

(เพราะภรรยาขอตัวรักเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งในเม็ดโลหิต) หลงรัก และเมื่อจันทน์หอมตาย นายแพทย์ผู้นี้ "ลาออกจากราชการเพื่อส่งจันทน์หอมรัก และเชื่อถือจนสามารถพิสูจน์ได้ด้วยชีวิต" แล้วก็สมัครเข้าเป็นสมาชิกของ ปชป. บ้าง โดยมีเหตุผลในการตัดสินใจครั้งนี้สามประการ คือ "ประการที่หนึ่ง เพื่อเสริมศรัทธาของผู้ที่กำลังต่อสู้เพื่อเมืองไทย ประการที่สอง เพื่อให้ข้าราชการทั้งน้อยใหญ่ถกเถียงกันได้บ้างว่า 'ประชาชน' มีความสำคัญอย่างไรหรือ จึงสามารถทำให้ นาวาอากาศโทผู้สูงทั้งยศ ตำแหน่ง และเงินเดือน ทั้งทุกสิ่งทุกอย่างลงมาเคียงบ่าเคียงไหล่กับเขาได้ และประการที่สาม เพื่อใช้ความรู้ทางการแพทย์ให้เป็นประโยชน์แก่ 'สังคม' อย่างแท้จริง"

หากวสิษฐมีความมุ่งหมายที่จะแต่งเรื่องนี้เพียงเพื่อเผยแพร่ให้เห็นสภาพการต่อต้านลัทธินิยมมิวนิสต์ ก็นับว่าวสิษฐทำสำเร็จสมความมุ่งหมาย เพราะเราได้เห็นภาพที่แจ่มชัดพอสมควร อย่างน้อยก็แจ่มมหนึ่งว่า หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ กับ หน่วย ปชป. มีการปฏิบัติการอย่างไรบ้าง แต่ถ้าจะพิจารณาในแง่ศิลปการแต่งเรื่องแล้ว กล่าวได้ว่า วสิษฐประสบความสำเร็จความล้มเหลว การที่นักเขียนผู้หนึ่งจะเขียนเรื่องอ่านเล่นสักเรื่องหนึ่ง เพื่อแฝงข้อคิดบางประการนั้น มิใช่สิ่งที่ผิดหรือเสียหาย การที่วสิษฐเขียนเรื่องเพื่อปลุกใจให้คนไทยตระหนักถึงภัยคอมมิวนิสต์ ให้รักชาติ ให้ต่อสู้และเสียสละเพื่อชาติ ก็มิใช่สิ่งที่ผิดเหมือนกัน แต่วสิษฐทำออกมาได้ไม่สู้ดีนัก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องยาว ที่เปลี่ยนแนวเขียนผิดไปจากเดิม จึงยังไม่มีประสพการณ์และความชำนาญ อีกประการหนึ่ง วสิษฐมุ่งมั่นกับความตั้งใจจนเกินไป จึงพยายามสอดใส่ข้อมูล และสร้างตัวละครให้สอดคล้องกับข้อมูล จนขาดศิลปะ สาเหตุสองประการนี้เป็นผลให้เรื่อง *จันทน์หอม* ไม่อาจจะสื่อความหมายได้ตรงตามอุดมคติของผู้แต่ง เพราะเนื้อเรื่องตรงไปตรงมา (ตามแบบฉบับของวสิษฐ?)

หรือจะเรียกว่าต้นจนเกินไปก็น่าจะได้ ชาติความ
ละเอียดทางอารมณ์จนดูไม่สมเหตุสมผล ตัวละคร
ตายค้ำ โดยเฉพาะ จันทน์หอม มีลักษณะเหมือน
หุ่นยนต์ที่วิเศษไซลาน และกำหนดเวลาไว้ตายตัว
พอถึงกำหนด ลานหมด หุ่นยนต์ก็หยุดเดิน เมื่อ
จันทน์หอมตาย ผู้อ่านก็รับรู้แต่เพียงว่า ลานหมด
แล้ว ไม่เกิดอารมณ์สะท้อนใจแต่อย่างใด ดังนั้น
เมื่อพระเอกซึ่งวิเศษสร้างไว้ก่อนข้างสำรวจ หีบ
ไหย่ง มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย รังง่าย เสียใจง่าย
ตัดสินใจเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างมีอคติ เพราะความ
ตายของหุ่นยนต์ จึงดูไม่สมเหตุสมผลและค่อนข้าง
น่าขัน ผู้อ่านก็รับรู้อย่างเฉยชา มิได้รู้สึกซาบซึ้งใน
การเสียสละครั้งนี้เท่าที่ควร

ผู้เขียนเชื่อว่า ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นคงจะไม่มีข้อ
กล่าวหาที่ร้ายแรงจนเกินไปนัก หากจะประมวลข้อบก
พร่องทางด้านศิลปการแต่งของวิเศษในเรื่อง จันทน์
หอม ก็ขอยืนยันว่า ค่อนข้างง่าย ๆ เช่น ข้อ
หาที่ว่า จันทน์หอมเหมือนหุ่นยนต์นั้น เป็นเพราะ
วิเศษพยายามขีดเขี่ยค้ำให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา
ทั้งทางครอบครัวและการเข้าเป็นสมาชิก ปชป. อย่าง
รีบร้อนจนเกินไป ทำให้ผู้อ่านยากที่จะรับความเป็น
วีรกรรมของจันทน์หอมไว้ได้ ประกอบกับการให้ข้อ
มูลดังกล่าวเป็นการให้แบบบรรยาย ด้วยการเล่าเรื่อง
มิใช่ด้วยการแสดงพฤติกรรมให้ผู้อ่านรับรู้ที่ละเอียดที่
ละเอียด เช่น ด้วยการบรรยายว่า

“จากการสนทนาครั้งต่อไป นาวาอากาศโท นาย
แพทย์ทหารอากาศทราบ ว่า จันทน์หอมเป็นลูกคน
โต จันทน์หอมเล่าว่า การชักชวนของญาติผู้หนึ่ง
ทำให้หล่อนคลั่งแคลงใจมาก ประการแรกเพราะ
หล่อนทราบคือว่า ต่อจากนั้น เขาก็ประณามระ
บอบบัจจุบันของประเทศ ไทยอย่างสาหัสเสียดเสียด
และอย่างขี้ดยาว เขาบอกหล่อนว่า.... หญิงสาว
เล่าว่า แต่เมื่อหล่อนตั้งคำถามง่าย ๆ อย่างนัก
เวียนชั้นมัธยมปีที่ ๖ จะฟังตามคำตอบของญาตินัก

“ปฏิวัด ” ผู้นั้นก็เริ่มเลือนลอบ ครั้นจันทน์
หอมคิดว่า ก่อนจะรื้อบ้านหลังเก่าลงปลูกบ้านหลัง
ใหม่ขึ้นแทนนั้น ควรจะรู้เสียก่อนว่า วัสดุก่อสร้าง
นั้นอยู่ที่ไหน และจะได้มาด้วยวิธีใด และเมื่อหล่อน
ตั้งข้อสงสัยว่า ประเทศ “สังคมนิยม” ที่เป็นมิตร
นั้นจะมีกลายเป็น “จักรวรรดินิยม” รายใหม่ละ
หรือ หล่อนถามว่า จันทน์หอมเล่าว่า.... ตั้ง
แต่นั้นมาหล่อนก็แน่ใจว่า ตลอดเวลาของการ
สนทนา พิชัยทวีความสนใจและความตั้งใจขึ้นเป็น
ลำดับ เขาไม่เคยนึกมาก่อนว่า ผู้หญิงไทยในชนบท
ที่อ่อนแอั้น ละมุนละไม น่าทะนุถนอม”

ผู้หญิงอย่างจันทน์หอม ผู้หญิงซึ่งถูกสร้างขึ้น
ด้วยอคติทางการเมือง จันทน์หอมอาจจะมิได้จริงจัง
ในอคติของวิเศษ แต่ก็มิใช่ชีวิตอยู่ได้เพียงภาวะ
หนึ่งเท่านั้น เมื่อสหประชาชาติลงมติรับรองจีนแดง
ในทัศนะของผู้อ่านบางคน จันทน์หอมก็อาจจะตาย
สนิทอย่างรวดเร็วดับพลันเหมือนอย่างในเนื้อเรื่อง
แต่ถึงวันพุธที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ จันทน์
หอมก็อาจจะเริ่มฟื้นคืนชีพขึ้นมาใหม่ได้ แต่ในสาย
ตาของนักอ่านผู้เฝ้าหาสุนทรียภาพในวรรณกรรม อย่าง
มากจันทน์หอมก็ฟื้นคืนชีพได้แบบดับดับเท่านั้น

อันที่จริง วิเศษมีงานเขียนดี ๆ เป็นจำนวนมาก
เช่นที่ได้ลงพิมพ์ในชาวกรุง (หรือ สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์) ในระยะที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ๆ ซึ่งทำให้
วิเศษ “ดัง” ขึ้นมาในฐานะนักเขียนชั้นแนวหน้า
อาจจะเป็นเพราะภาวะ ความรับผิดชอบในหน้าที่ราชการ
และความมุ่งมั่นที่จะอุทิศงานเพื่ออุดมคติทางการเมือง
กระมัง ที่ทำให้วิเศษมีแนวทางการเขียนที่แคบลง
และมุ่งให้เนื้อหาสาระมากขึ้นไป จนทำให้งานเขียน
ที่เคยทำให้อย่างดีขยับหย่อนศิลปะลงไปอย่างน่าเสียดาย

ชลธิรา สัตยวัฒน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข่าวในวงการหนังสือ

หนังสือเกี่ยวกับการเมืองต่างประเทศ ๒ เล่มจากแพรวพิทยา เล่มแรก *การเมืองระหว่างประเทศ* โดย กระมล ทองธรรมชาติ ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาการเมืองระหว่างประเทศไว้อย่างง่ายชัดเจน และค่อนข้างเป็นกลางดี เมื่อเทียบกับอีกเล่มหนึ่งคือ *การปกครองและการเมืองของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้* โดย เชิดชาย เหล่าหล้า (พันเอกพิเศษ) และบรรณิณี เศรษฐบุตร์ ซึ่งสรุปอะไรอย่างรวบรัด ผิวเผิน และไม่ค่อยเป็นกลางนัก โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับประเทศในอินโดจีนของ เชิดชาย ซึ่งเห็นได้ชัดว่าโปรตะวันตกมาก พูดถึงเจ้าสีหนุอย่างไม่เป็นธรรมด้วย ใช้ภาษาของนักหนังสือพิมพ์รายวันแบบไทยๆ มากกว่านักวิชาการ และสามารถพูดถึงเรื่องเวียดนามใต้เป็นคั้งเป็นแคว โดยละเลยที่จะพูดถึงความจริง (ที่เขารู้กันนานแล้ว) ว่าเหตุหนึ่งของสงครามคือการที่โง่คิดเดียม ปฏิเสธการเลือกตั้งทั่วประเทศตามข้อตกลงเจนีวา จึงนำเสียดายอยู่บ้างที่แม้แต่หนังสือวิชาการที่มาจากมหาวิทยาลัยของเรา ยังมีคุณภาพต่ำกว่านิตยสารรายสัปดาห์ของต่างประเทศบางฉบับมากถึงเพียงนี้ ข้อเสียปลีกย่อยของหนังสือเล่มนี้คือ การตรวจรูปเล่มมาก ทั้งที่ผู้จัดทำพิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดี และขายในราคาแพง (๔๕ บาท)

สำนักพิมพ์ดวงวิบูรพายังคงนิยมเอาหนังสือเก่ามาพิมพ์ใหม่อยู่เรื่อย ๆ จะเป็นเพราะกำไรดี หรือว่าไม่รู้จักหาหนังสือใหม่มาพิมพ์แล้วก็ไม่ทราบได้ แม้แต่สำนักพิมพ์ก้าวหน้าซึ่งไม่ค่อยได้พิมพ์อะไรมาช้านาน จะทำ *วรรณกรรมสยาม* ๑๕ ทั้งที่ ก็เพียงแต่รวบรวมเรื่องเก่าของนักเขียนประเภทต่าง ๆ มาจับยัดกันเข้าไปเท่านั้น ถึงแม้จะมีน้ำหนักรู้ว่า *สยามรัฐ* ๑๕ อยู่บ้าง ก็คงเป็นเพียงเพราะว่าเล่มหนา กว่าเท่านั้น *มุกหอมบนจานหยก* เป็นหนังสือเรื่องสั้นชุดอนุรักษณ์คดีไทยเล่มใหม่ของ สุจิตต์ วงศ์เทศ เป็นการแสดงให้เห็นการต่อสู้ของคนรุ่นใหม่อีกคนหนึ่งในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม *พิษณุโลกของเรา* หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โบราณคดีของจังหวัดนั้น โดย หวน พิณรุฬห์ แห่งวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก หนังสือเล่มนี้ อาจารย์ประจำวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน จะวิจารณ์ลงใน *วิจารณ์สาร* เล่มล่าสุด ผู้ที่สนใจจะติดต่อซื้อได้ที่ รองอธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก เล่มละ ๒๕ บาท *Space and Time* นิยายวิทยาศาสตร์ แปลและแต่งโดย ธีรยุทธ บุญมี นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาฯ และยังมีรวมเรื่องสั้นทำนองเดียวกัน ชื่อ *นิยายวิทยาศาสตร์* วรรณคดีมาลัยวงศ์ แปล ออกมาอีกเล่มหนึ่ง ใครที่ชอบเรื่องประเภทของอาเธอร์ ซี. คล๊าก ผู้แต่งเรื่อง *Odessey 2001* ควรลองหามาอ่านดู

สำหรับผู้สนใจตำราทางเศรษฐศาสตร์ตอนนี้ก็มี *ทฤษฎีรายได้* (ไทยวัฒนาพานิช) โดย ชมเพลิน จันทร์เรืองเพ็ญ ออกมาใหม่ เรื่องสั้นแปลที่น่าสนใจอีกเล่มหนึ่ง สำหรับผู้ที่สนใจวรรณกรรมญี่ปุ่นของ ริวโนสุเกะ อากุตะกาวา จะหาอ่านได้จากเรื่อง *รวโรษมอน* (จุน ปรภาวิวัฒน์ แปล) ผู้ที่เคยดูภาพยนตร์ และละครเรื่อง *รวโรษมอน* มาก่อน จะทราบได้ทันทีว่าต้นเค้าเดิมของเรื่องนี้มาจากที่ใด ชาวไม่ลับ จาก เสถียร จันทิมาธร และ ชรรค์ชัย บุนปาน บอกว่า จะทำหนังสือรวมเรื่องสั้นพิเศษ ประชันระหว่างนักเขียนรุ่นใหม่ที่กำลังจะเก่า กับนักเขียนรุ่นใหม่ที่เพิ่งใหม่ขึ้นมา ให้ชื่อว่า *คลื่นลูกเดิม* นัยว่าจะให้คล้ายกับชุด *คลื่นลูกใหม่* เมื่อ ๒ ปีก่อน ชาวจากกลุ่มพระจันทร์เสี้ยวก็จะทำ *พระจันทร์เสี้ยว ๒๕๑๕* ขึ้นมาอีกเล่มหนึ่งภายในปีนี้ หลังจากที่แยกย้ายหายไปกับความเงียบร่วมปี

นิตยสารที่น่าสนใจสำหรับชาวเอเชีย ๒ เล่มในระลอกนี้คือ *Insight* กับ *The Asian* ทั้งคู่พิมพ์ที่ฮ่องกง เล่มแรกเป็นหนังสือรายเดือน วิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจ การค้า วัฒนธรรม ฯลฯ มีเรื่องเกี่ยวกับญี่ปุ่นและจีนอยู่เสมอ ราคาเล่มละ ๓๐ บาท เล่มหลังเป็นหนังสือรายสัปดาห์ แต่ทำเป็นรูปแบบหนังสือข่าวรายวัน เน้นความเป็นชาวเอเชียมากเป็นพิเศษ และมีข่าวต่างประเทศดี ๆ เพราะได้รับความร่วมมือจาก *ลอนดอนไทมส์* ออกทุกวันอาทิตย์ เล่มละ ๓ บาท ในเมืองไทยดูเหมือนโพสต์-เววิลด์จะเป็นผู้จัดจำหน่าย

ปีนี้ยูเนสโกกำหนดให้เป็นปีหนังสือระหว่างชาติ ด้วยความหวังว่าจะแรงค์ให้มีการผลิตหนังสือในประเทศด้อยพัฒนามากขึ้น เพราะปัจจุบันประเทศด้อยพัฒนาซึ่งเป็นชาวโลกส่วนใหญ่ผลิตหนังสือได้ไม่ถึงหนึ่งในห้าของหนังสือทั้งโลก ในเมืองไทย คุรุสภาจะได้จัดงานแสดงการพิมพ์แห่งประเทศไทยขึ้นที่โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว ระหว่างวันที่ ๔-๑๐ กุมภาพันธ์นี้ด้วย

ที่อินโดนีเซียได้ข่าวว่าผู้ที่เดินขบวนนำคนหนุ่มเรียกร้องให้รัฐบาลรับรองบังกลาเทศคือ มอกต้า ลูบิส บรรณาธิการ *อินโดนีเซีย ไรยาห์* และผู้เขียน *จารึกดาต้ายามสนธยา* ส่วนที่ไซเวียต เยฟโตเซนโกะ ได้เขียนบทกวีชิ้นใหม่ชื่อว่า *เกิดในเวียตนาม* โจมดี เออซา พาวนด์ กวีอเมริกันนอกประเทศ คิงสลีย์ อามิส นักเขียนอังกฤษ และ บอบโฮป นักแสดงอเมริกัน ในฐานะผู้ให้ความสนับสนุนสงครามเวียตนามและร่วมมือกับฟาสซิสต์ ๑

คู่มือข่าววรรณกรรม

บรรณาธิการ

มีความรู้สึกโดยทั่วไปเกิดขึ้นเสมอ เมื่อเราก่ออยู่ในสภาพที่เรื่งวข้องเอาอะไรมาหนักไม่ได้ ทั้งในชีวิตและสังคม การทำหนังสือพิมพ์บ้านเราก็ดูเหมือนจะตกอยู่ในสภาพเดียวกัน แม้ว่าการเรื่งวข้องของหนังสือพิมพ์จะไม่มีอะไรมาหนักไปกว่าการเสนอความคิดเห็นอย่างอิสระ ทั้งในทางหลักวิชาและอารมณ์ของผู้คนที่อยู่ในยุคสมัยร่วมกัน เมื่อเวลาผ่านไปและหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้น บางคนอาจจะเลิกล้มความคิดตามอคติเดิม บางคนอาจจะหนีหายไปพร้อมกับความล้มเหลวส่วนตัว และเริ่มทำเรื่งวประพฤตินสิ่งที่ไม่เคยทำไม่เคยประพฤติมาก่อน บางคนเปลี่ยนแนวทางใหม่และคิดว่าสังคมที่เขามองเห็นเป็นเพียงสังคมที่เขาอาศัยอยู่ อะไรจะเกิดขึ้นกับสถาบันหรือตัวบุคคล ก็ช่างประไร ข้าฯ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง สังคมจะมีอยู่หรือล้มเหลวก็แล้วแต่ ข้าฯ จะกินให้ดีที่สุด ข้าฯ จะมีอำนาจให้มากที่สุด และรอคอยโอกาสจากสถานการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น เราเองก็มักคิดว่าความพยายามใด ๆ ในอันที่จะช่วยประคับประคองสังคม หากไม่ได้รับการสนับสนุนหรือให้เสรีภาพแล้ว การอยู่อย่างมีความพยายามอย่างเดียวย่อมไม่มีความหมาย ความศรัทธากับสิ่งใดก็ตาม หากมีรากฐานมาจากความกลัวแล้ว ก็ย่อมไม่มีประโยชน์เช่นเดียวกัน บางครั้งเรื่งวคิดว่าเรื่งวคอยและใช้ความคิดอย่างหนัก แต่การรอคอยและใช้ความคิดอย่างหนักมักมากับความรู้สึกเหมือนพระเวสสันดรตอนให้ทานบวชแก่แม่และลูกแก่ชูชก หรือ ‘จงมุ่งมั่นทำความดีต่อไป อย่างมีหลักการและอย่างประสานไปกับการเรื่งวข้องให้รัฐสนใจกับสิ่งที่กำลังทำงานอยู่’ และเราไม่เชื่อว่าตอนจบของเรื่งวในชีวิตจริง จะเหมือนกับนิทานที่มีจะลงเอยทำนองว่า “.... แล้วก็ได้ครองสมบัติมีความสุขเป็นนิรันดร์นับแต่นั้นเป็นต้นมา”

สภาพที่เรื่งวอยากจะรู้สึกกับตัวเองให้สะใจก็คือสภาพที่หากจะใช้ภาษาตลาดแล้ว ก็ต้องว่าเรื่งวอยู่ในฐานะซีกว้าวทางความคิด มาตลอด แม้ว่าจะสะดกและทำในที่มีขีดปลดปล่อย แต่ก็ไม่เป็นอันทรบแก่ใคร นอกจากจะทำให้รู้จัคนุชยน้อยลง และหมกคาลัยตายหายมากขึ้น สภาพการเสนอความคิดเห็นใด ๆ ในหนังสือของเรื่งวก็มีอยู่เพียงแค่นั้น

สภาพ การซีกว้าวทางความคิด คือสิ่งที่เรื่งว และไม่ใช่เรื่งวจะหายากหรือไว้วางใจไม่ได้แต่ประการใด เพราะแม้สถานการณ์จะทำให้เกิดความหายากและหวาดวิตก เรื่งวก็อยากจะทำหน้าที่ ซีกว้าวทางความคิด ต่อไป (ถ้าถึงจะใช้ภาษาฝรั่งกำกับแบบบัญญัติที่เขาให้ก็ต้องใช้ว่า Intellectual masturbation) แม้จะไม่เกิดผลประการใด มันก็น่าจะช่วยบริหารความคิดให้เติบโตได้ และเรื่งวจะเลิกไปเองเมื่อถึงเวลา ไม่เห็นจะน่ากลัวประการใด เรื่งวจะพยายาม ซีกว้าว ให้ดีที่สุด ทั้งในทางนิตินัยและพฤตินัย หรือท่านไม่เห็นด้วย ☺

สมาชิกในต่างประเทศสมัครรับและชำระค่าบำรุงไว้ที่ผู้พิมพ์
ตามรายนามดังกล่าว โดยโอนเงินตราในประเทศนั้น ๆ

ค่าสมาชิก กระดาษปก ๒๕๐ บาท
กระดาษพิมพ์ ๒๒๐ บาท
ขายปลีก กระดาษปก ๑๖ บาท
กระดาษพิมพ์ ๑๒ บาท

หนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์ รายเดือน
มีจำหน่ายตามตัวแทนและร้านหนังสือ
ต่างประเทศต่อไปนี้

Our Agents

BRITAIN

The Treasurer *Wat Thai*, 99 Christ Church
Road, East Sheen, S.W. 14.
Prayote Mankongdee C/O Samaggi Sara
28 Princes Gate London S.W. 7 U.K.
Rungsun Thanapornpun Churchill College
Cambridge, CB 3 ODS.

FRANCE

Dhawatchai Dhanabatara, *Ambassade Royale
de Thaïlande* 8, rue Greuze, Paris XVIème.

GERMANY

Chanai Kongchum 58 Bonn/Bad Godesberg
Friedrich Ebert STR, 69, a.

AUSTRIA

V. Jayanama Royal Thai Embassy Renngasse
4, Vienna 1010

CANADA

Mrs. Dan Usher 3959 West 36 Avenue
Vancouver 13, D.C.

INDIA

Rainan Arunrunsi 17 Mumtaz Hostel Aligarh
Muslim University (U.P.)

JAPAN

Tanya Phonanan, C/O Morimoto San, 2-150
Higashi-Okubo, Shinjuku, Tokyo 160

LAOS

(1800 KIPs)
Leo S. Sudham, *Suchinda*, 64, Sihom Rd.
Vientiane.

PHILIPPINES

Chanchai Ungpakorn, Student Department
Royal Thai Embassy, Commercial Center,
P.O. Box 49, Makati, Rizal, D-708.

U.S.A.

Anan Ganjanapan, 306 Steward Ave.,
Ithaca, N.Y. 14850

Charles Keyes, Dept. of Anthropology,
Washington University, Seattle.

Boonchoo Kulvarayudha, 308 E 18th St.
N.Y.C. (Apt 4 A).

Koson Srisang, Divinity School, University
of Chicago, Chicago Ill. 60302

Aran Patanothai, Agronomy Dept. College
of Agriculture Iowa State University, Ames
Iowa 50010

Vanich Pluwangkun, Box 60116 N.W.
Station, Oklahoma City, Okla 73106

Apichai Puntasen C/O Graduate Program in
Economic Development, Garland Ave., Vander-
bilt University, Nashville, Tennessee 37203
Chai-Siri Samuthawanich 914 A Egle High
Apartment Madison, Wisconsin 53705

T. Aphornsuwan, River Station, Box. 5264,
Rochester, N.Y. 14627

Nidhi Aewsriwongse 1206 Baits II, Cross,
1440 Hubbard St, Ann Arbor, Michigan
48105

Phorani Nathadeja, 38-204 N., Me. Kinley
Avenue, Athens, Ohio 45701

Vichai Tantradhuvudh, Perkins Hall, Room
No. 50, Harvard University, Cambridge
Massachusetts 02138

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW, MONTHLY

No. 2

Vol. 10

February 1972

President Puay Ungphokorn
Chairman of Editorial-Board: Sulak Sivaraksa
Editorial-Board: Chattip Nertsupha, Noranit Sethabrut,
Warin Wonghancheo, Verayute Vi-
chianchot, Yongyoth Yothsuvong,
Editor in Chief: Suchart Sawadri

The Social Science Review
is Printed by Stvphorn Limited Partnership
74 Soi Rajjathaphon, Makkasan,
Bangkok, Thailand
Tel. 515752

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์สัทธิพร นายจรัส วันทนท์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๕

๑๔ ซอยรัชฎ์เกล้า ๗ เวียงนักษัตร ถนนพระนคร โทร. ๕๑๕๗๕๒, ๕๒๒๖๑๕